

โครงการออกแบบสถาปัตยกรรมภายใน
พิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมพื้นถิ่นไทยวน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี

18 ก.พ. 2553

ลงทะเบียนวันที่
เลขทะเบียน	121197
เลขหมู่	04
	NA
	๗๕๑๕
	๕๑๗๘๑
หัวข้อเรื่อง
	- พิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมพื้นถิ่น
	ไทยวน - ตรีศอกแพ
	- ตำบลคูบัวราชบุรี

รสรัตน์ ประกอบเพชร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ปีการศึกษา 2553

INTERIOR ARCHITECTURAL DESIGN
THAI – YUAN FOLK CULTURE MUSEUM, KUBUA, RACHBURI PROVINCE

RASARAT PRAKOBPHET

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE BACHELOR DEGREE OF ARCHITECTURE
DEPARTMENT OF INTERIOR ARCHITECTURE FACULTY OF ARCHITECTURE
RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY THANYABURI

2010

โครงการออกแบบสถาปัตยกรรมภายใน
พิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมพื้นถิ่นไทยวน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี

ชื่อนักศึกษา นางสาวสารัตน์ ประกอบเพชร
ภาควิชา สถาปัตยกรรมภายใน
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
ปีการศึกษา 2553

ผู้โคพบเห็น กรุณาส่งคืนได้ที่
โทรศัพท์ 0-2549-3079
สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มทร.ธัญบุรี
ต.คลองหก อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี 12110

บทคัดย่อ

โครงการออกแบบภายในพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมพื้นถิ่นไทยวน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี เป็นอาคารจัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับเรื่องราวของชาวไทยวนตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน จากเชียงใหม่สู่การอพยพมายังราชบุรี วิถีชีวิต ความเป็นอยู่รวมถึงวัฒนธรรมพื้นถิ่น เพื่อใช้เป็นแหล่งเผยแพร่และอนุรักษ์วัฒนธรรม ชาติพันธุ์ไทยวน โดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบ เพื่อผสมผสานคุณค่าของวัฒนธรรมเดิมกับสถาปัตยกรรมในปัจจุบัน

ภายในโครงการวิทยานิพนธ์นี้ ได้เสนอแนวทางการออกแบบ ภายใต้ข้อกำหนดและความเหมาะสมต่างๆ การเล่าเรื่องราวภายใต้กรอบอาคารเดิม และการออกแบบให้สอดคล้องกับการใช้สอยของผู้ใช้งานภายในอาคาร และบริบทโดยรอบอาคาร ให้เกิดประโยชน์ และการใช้สอยที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาและหาข้อมูลต่างๆเพื่อนำมาทำวิทยานิพนธ์โครงการออกแบบสถาปัตยกรรมภายใน พิพิธภัณฑสถานวัฒนธรรมพื้นถิ่นไทยวน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ได้รับการอนุเคราะห์และช่วยเหลือด้าน ข้อมูล รายละเอียด ตลอดจนคำแนะนำและให้คำปรึกษาเป็นอย่างดี จากบุคคลหลายฝ่าย ซึ่งทำให้ สามารถลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงขอขอบคุณท่านเหล่านี้ อย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

- คณะอาจารย์ กรรมการ ผู้อนุมัติโครงการวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ทุกท่าน
- อาจารย์สัญญาชัย สุพิพัฒน์มงคล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่คอยแนะนำ สอนสั่ง ไม่ใช่แค่เรื่องวิทยานิพนธ์ แต่ยังรวมถึงสิ่งต่างๆ รอบตัวที่อาจารย์จะคอยอบรมเพิ่มเติมให้เสมอ
- เจ้าหน้าที่ทุกท่านที่จิตอาสาภัณฑสถาน บ้านคูบัว ที่อำนวยความสะดวกทั้งด้านเอกสาร ข้อมูล และแบบ พร้อมคำแนะนำที่ดี

- ครอบครัว ที่สนับสนุนทุกๆด้านและเป็นกำลังใจมาโดยตลอด
- ดี ที่อยู่เคียงข้างกันมาโดยตลอด คอยช่วยแก้ปัญหาและให้กำลังใจเสมอมา
- ปิ่น ที่ก้าวไปพร้อมๆกัน ไม่ทอดทิ้งกัน และชวนกันไปเสียทรัพย์สินเวลาไม่สบายใจ
- ปุ้ย สำหรับperspectiveสวยๆ ขอขอบคุณที่ยังไม่สมัครงานแล้วอยู่ช่วยกันก่อน
- ไกด์ สำหรับmodel แม้จะเป็นงานเล็กๆ แต่ถ้าไม่ได้ไกด์ก็คงไม่ได้ 4.5 เต็ม 5
- น้องอาร์ม giga19 สำหรับเขียนแบบก่อสร้าง
- น้องนุ้ม giga19 ที่หนีไปอเมริกา แต่ชอบใจสำหรับกำลังใจที่ส่งมาให้โดยไม่บกพร่อง
- น้องpink RABBIT file17 สำหรับคอมยี่เป็ง 3d งามแต่ๆ
- พี่บอมเบย์ พี่กิ๊ก น้องก้อย น้องตาร์ท สาย31 สำหรับกำลังใจที่คอยถามไถ่กันตลอด
- ยิ้ม ครุศาสตร์สถาปัตยกรรมภายใน ลาดกระบัง สำหรับความฮึกเหิมที่เติมให้กันก่อนpresent “หวานไม่ใช่คนเก่ง แต่หวานทำได้ เพราะหวานรู้ในสิ่งที่ทำ และหวานได้ทำอย่างดีที่สุดแล้ว”

และที่สำคัญขอขอบคุณเพื่อนๆร่วมรุ่น 16 ที่อยู่ด้วยกันมาจนวันนี้ และฝากพันสิ่งต่างๆมาด้วยกัน ดูแลกันในทุกๆเรื่อง ซึ่งแทบจะเป็นทุกสิ่งทุกอย่างของกันและกัน ถ้าเราไม่มีกันและกันวันนี้คงผ่านมา อย่างยากลำบากกว่านี้แน่ๆ ขอขอบคุณมากๆ ขอขอบคุณจริงๆ

รสรัตน์ ประกอบเพชร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
สารบัญ.....	ค
สารบัญภาพ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญแผนภูมิ.....	ต
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาของโครงการและความสำคัญของโครงการ.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาโครงการ.....	1
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	2
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไปและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	4
2.1 ประวัติความเป็นมา.....	4
2.2 ความหมายและคำจำกัดความ.....	7
2.2.1 คำจำกัดความของพิพิธภัณฑ์สถาน.....	7
2.2.2 ประเภทของพิพิธภัณฑ์.....	7
2.2.3 หน้าที่ของพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมพื้นถิ่น.....	9
2.2.4 พิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมพื้นถิ่นในประเทศไทย.....	10
2.2.5 วัฒนธรรมพื้นถิ่น.....	11
2.2.6 ความหมายของคำว่า ยวน.....	13
2.3 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหลักการออกแบบ.....	14
2.3.1 พื้นฐานในการออกแบบพิพิธภัณฑ์ทั่วไป (Basics).....	14
2.3.2 ชนิดของการจัดแสดง.....	15
2.3.3 การออกแบบห้องจัดแสดง (Designing the hall Exhibition).....	16
2.3.4 การวางแผนงานการจัดนิทรรศการ.....	17
2.3.5 การจำแนกส่วนจัดนิทรรศการ.....	20
2.3.6 เทคนิคการพิพิธภัณฑ์.....	21
2.3.7 วัสดุและครุภัณฑ์ที่ใช้ในการจัดนิทรรศการ.....	32
2.3.8 ระบบการสัญจรและการมองเห็นในพิพิธภัณฑ์สถาน.....	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.3.9 การกำหนดเส้นทางนำไปสู่สิ่งแสดง.....	46
2.3.10 เทคนิคในการจัดทางสัญจร.....	49
2.3.11 ขอบเขตการมองเห็น.....	51
2.3.12 การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบตกแต่งส่วนต่างๆของโครงการ.....	54
2.4 ข้อมูลเชิงเทคนิคและวัสดุในการตกแต่งที่มีอิทธิพลต่อการออกแบบ.....	63
2.4.1 ระบบแสงสว่าง.....	63
2.4.2 ระบบเสียงและการควบคุม.....	71
2.4.3 ระบบปรับอากาศ.....	75
2.4.4 การศึกษาวัสดุที่ใช้ในงานตกแต่ง.....	75
2.4.5 ระบบรักษาความปลอดภัย.....	76
2.4.6 เครื่องฉายสไลด์.....	78
2.4.7 การออกแบบเพื่อผู้พิการและผู้ชรา.....	80
2.5 การศึกษาโครงการตัวอย่าง.....	87
2.5.1 กรณีศึกษา พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุพรรณบุรี.....	88
2.5.2 กรณีศึกษา พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่.....	109
2.5.3 กรณีศึกษา ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา หมู่บ้านญี่ปุ่น.....	124
บทที่ 3 การวิเคราะห์โครงการ.....	142
3.1 ประเภทและพฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ.....	142
3.1.1 ผู้ให้บริการ.....	140
3.1.2 ผู้รับบริการ.....	143
3.2 ที่ตั้งโครงการ.....	148
3.2.1 บริบท.....	146
3.2.2 การเข้าถึง.....	173
3.2.3 ทางเข้าอาคาร.....	175
3.2.4 ทิศทางการวางอาคาร.....	176
3.2.5 สถาปัตยกรรมเดิม.....	177
3.2.6 โครงสร้างและงานระบบ.....	190
บทที่ 4 รายละเอียดโครงการ.....	192
4.1 วัตถุประสงค์ของการออกแบบ.....	192

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.2 รายละเอียดโครงการ.....	192
4.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการออกแบบ.....	193
บทที่ 5 การออกแบบทางเลือก.....	194
5.1 ทางเลือกที่ 1.....	194
5.2 ทางเลือกที่ 2.....	196
5.3 ทางเลือกที่ 3.....	198
บทที่ 6 แนวความคิดการออกแบบ.....	201
6.1 แนวความคิดในการออกแบบ.....	201
6.1.1 แนวความคิดในการออกแบบ.....	201
6.1.2 แนวความคิดในการจัดวาง Zonning.....	202
6.1.3 แนวความคิดในการจัดวาง Storylines.....	202
6.2 ผลงานการออกแบบสถาปัตยกรรม.....	206
บรรณานุกรม	
ประวัติผู้เขียน	

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 แสดงตัวอย่างห้องจัดแสดง.....	15
ภาพที่ 2.2 แสดงแผนภูมิการจัดห้องแสดงหรือโครงสร้างความสัมพันธ์ของพิพิธภัณฑ์.....	16
ภาพที่ 2.3 แสดงแผนผังกระบวนการจัดนิทรรศการที่บรรลุตามวัตถุประสงค์.....	18
ภาพที่ 2.4 แสดงแนวความคิดในการจัดนิทรรศการที่ถูกต้อง.....	19
ภาพที่ 2.5 แสดงองค์ประกอบการจัดนิทรรศการระดับที่1.....	19
ภาพที่ 2.6 แสดงองค์ประกอบการจัดนิทรรศการระดับที่2.....	19
ภาพที่ 2.7 แสดงองค์ประกอบการจัดนิทรรศการระดับที่3.....	20
ภาพที่ 2.8 แสดงองค์ประกอบการจัดนิทรรศการระดับที่4.....	20
ภาพที่ 2.9 แสดงแผนภูมิวัฏจักรของการจัดนิทรรศการ.....	21
ภาพที่ 2.10 แสดงนิทรรศการที่ใช้หุ่นจำลองจัดแสดงร่วมกับวัตถุจริง.....	24
ภาพที่ 2.11 แสดงนิทรรศการโบราณคดี ที่ใช้วัตถุจริงดึงดูดความสนใจของผู้ชม.....	25
ภาพที่ 2.12 แสดงนิทรรศการเพื่อให้ความรู้แก่เยาวชนที่มีการลำดับเรื่อง.....	25
ภาพที่ 2.13 แสดงนิทรรศการที่มีการวางแผนด้านสถานที่ที่ดี.....	26
ภาพที่ 2.14 แสดงการให้แสงอย่างเหมาะสมพอดีกับวัตถุจะช่วยเน้นให้วัตถุนั้นโดดเด่นสะดุดตา.....	27
ภาพที่ 2.15 แสดงการจัดแสดงที่เจ็ลียงหรือระเบียบทางเดิน.....	27
ภาพที่ 2.16 แสดงการจำลองภูเขาไฟ PEPEU ของประเทศญี่ปุ่น ภายใน EXPLORA PERMANENT EXHIBITION.....	28
ภาพที่ 2.17 แสดงมุมจัดแสดงที่ใช้แผนที่ช่วยในการจัดแสดงของศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา.....	29
ภาพที่ 2.18 แสดงเทคนิคการจัดเพื่อความงาม หวังผลเชิงพาณิชย์.....	30
ภาพที่ 2.19 แสดงเทคนิคการจัดแสดงให้ความรู้ลึก ตัวอย่าง นิทรรศการเรือ 100 ปี การเสด็จประพาสยุโรปของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว.....	30
ภาพที่ 2.20 แสดงเทคนิคการจัดแสดงตามสภาพธรรมชาติเห็นสภาพความเป็นจริง ของการจัดแสดง.....	31
ภาพที่ 2.21 แสดงเทคนิคการจัดแสดงตามสภาพจริง.....	31
ภาพที่ 2.22 แสดงตู้จัดแสดงระบบการดำรงชีวิตของปลาชนิดต่างๆด้วยเทคนิคกดปุ่ม.....	32
ภาพที่ 2.23 แสดงตู้จัดแสดงแบบ TABLE SHOWCASE.....	34
ภาพที่ 2.24 แสดงการออกแบบตู้จัดแสดง แบบ Equipped showcase.....	34
ภาพที่ 2.25 แสดงFree standing showcase.....	35
ภาพที่ 2.26 แสดง Wall.....	35

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 2.27 แสดงตู้จัดแสดงแบบ Wall showcase.....	35
ภาพที่ 2.28 แสดงตู้จัดแสดงแบบ Wall showcase.....	35
ภาพที่ 2.29 แสดงตู้จัดแสดงแบบ Inset showcase ออกแบบให้มีรูปทรงต่างกัน.....	36
ภาพที่ 2.30 แสดงตู้จัดแสดงแบบ Inset showcase สำหรับจัดแสดงวัตถุเฉพาะอย่าง.....	36
ภาพที่ 2.31 แสดงเมื่อตั้งตู้กระจกตรงข้ามหน้าต่างให้เอียงผิวกระจกทำมุมแหลมกับพื้นห้อง.....	36
ภาพที่ 2.32 แสดงเมื่อตั้งตู้อยู่เบื้องหน้า หน้าต่างให้เอียงกระจกออกจากหน้าต่างเข้าหาผู้ดู.....	37
ภาพที่ 2.33 แสดงตู้ที่หันหน้าเข้าหากันให้เอียงกระจกทำมุมซึ่งกันและกันอย่าวางขนานกัน.....	37
ภาพที่ 2.34 แสดงเมื่อแสงเข้าทางด้านบนและอยู่เบื้องหลังผู้ดูไม่ต้องเอียงกระจก.....	37
ภาพที่ 2.35 แสดงตู้โชว์แสดงจุดเปิด - ปิด.....	38
ภาพที่ 2.36 แสดงแบบเคลื่อนปิด - เปิด.....	38
ภาพที่ 2.37 แสดงตู้โชว์แสดงการปิด - เปิด.....	38
ภาพที่ 2.38 แสดงการให้แสงสว่างในตู้แบบต่างๆ.....	39
ภาพที่ 2.39 แสดงตู้จัดแสดงที่ติดตั้งถาวรภายในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ขอนแก่น.....	40
ภาพที่ 2.40 แสดงตู้จัดแสดงที่เคลื่อนย้ายได้ภายในห้องสมุดใต้ดิน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.....	40
ภาพที่ 2.41 แสดงแปลงการมอง.....	41
ภาพที่ 2.42 แสดงรูปแบบของการจัดแท่นโชว์ STAND แบบต่าง ๆ.....	42
ภาพที่ 2.43 แสดงลักษณะชุดแผงแสดงงานสำเร็จรูปสามารถเปลี่ยนรูปแบบได้.....	43
ภาพที่ 2.44 แสดงลักษณะแผงแสดงงานแบบถอดประกอบมีตัวยึด.....	43
ภาพที่ 2.45 แสดงแผงแสดงงานแบบที่ขึงจากบนเพดาน.....	44
ภาพที่ 2.46 แสดงแผงแสดงงานแบบสี่แผ่นตรึงติดกัน.....	44
ภาพที่ 2.47 แสดงแผงแสดงงานแบบติดตั้งตะแกรงเหล็ก.....	44
ภาพที่ 2.48 แสดงแผงแสดงงานแบบยื่นออกมาจากผนังที่ออกแบบสำหรับ ห้องนิทรรศการที่มีเนื้อที่กว้างพอสมควร.....	45
ภาพที่ 2.49 แสดงทางสัญจรในการจัดแสดงที่เป็นแนวยาว.....	45
ภาพที่ 2.50 แสดงการกำหนดเส้นทางที่ถูกกำหนดแน่นอนแบ่งทางเข้าออกแยกจากกันชัดเจน.....	46
ภาพที่ 2.51 แสดงการกำหนดเส้นทางแน่นอนมีทางเข้าออกทางเดียวกัน.....	46
ภาพที่ 2.52 แสดงการกำหนดเส้นทางที่ถูกกำหนดแน่นอนมีทางเข้าออกชิดกัน.....	47
ภาพที่ 2.53 แสดงการพิจารณาลักษณะการจัดกลุ่มห้อง.....	48

สารบัญภาพ (ต่อ)

หน้า

ภาพที่ 2.54 แสดงการแบ่งส่วนเพื่อผู้ชมส่วนใหญ่และผู้ชมส่วนน้อย ซึ่งนอกจากส่วน Orientation space แล้วยังมีส่วน Study exhibition รวมทั้งส่วนพัก(seat).....	49
ภาพที่ 2.55 แสดงการจัดทางเดินที่ไม่ดีทำให้เดินไม่ทั่วถึง.....	50
ภาพที่ 2.56 แสดงการจัดทางเดิน ให้ผู้ชมดูได้ ทั่วถึง.....	50
ภาพที่ 2.57 การจัดทางเดินที่มีระเบียบน่าดู.....	50
ภาพที่ 2.58 การปรับปรุงเส้นทางการเดินให้ดีขึ้น.....	50
ภาพที่ 2.59 แสดงทางออกอยู่ห่างจากทางเข้าทำให้ผู้ชมดูเกือบทั่วห้อง.....	51
ภาพที่ 2.60 แสดงทางออกชัดเจนทำให้ส่วนที่เหลือของห้องเป็นส่วนไม่สำคัญ.....	51
ภาพที่ 2.61 แสดงทางออกที่ดีทำให้ผู้ชมดูได้เกือบหมดห้อง.....	51
ภาพที่ 2.62 การจัดทางเข้าออกที่เหมาะสมสำหรับห้องอยู่ 3 ห้อง.....	51
ภาพที่ 2.63 แสดงภาพเปรียบเทียบระหว่างการหันศีรษะและการกลอกตา.....	52
ภาพที่ 2.64 แสดงขอบเขตของการมองเห็นของคนสายตาปกติ.....	52
ภาพที่ 2.65 แสดงมุมมองทางด้านตั้งของมนุษย์.....	53
ภาพที่ 2.66 แสดงขอบเขตการมองเห็นวัตถุในระดับสายตาคนปกติที่ไม่ต้องก้มศีรษะ.....	53
ภาพที่ 2.67 แสดงระดับสายตาตามมนุษย์ตามขนาดของอายุในแนวตั้ง.....	53
ภาพที่ 2.68 แสดงระบบของการมองวัตถุในแนวนอนและแนวตั้ง.....	54
ภาพที่ 2.69 แสดงระบบการมองภาพที่สัมพันธ์กับสายตา.....	54
ภาพที่ 2.70 แสดงการจัดระยะห่างของทางเดินร่วมลักษณะต่าง ๆ.....	59
ภาพที่ 2.71 แสดงการจัดห้องประชุมแบบโรงภาพยนตร์.....	61
ภาพที่ 2.72 แสดงการจัดห้องประชุมแบบห้องเรียน.....	61
ภาพที่ 2.73 แสดงการจัดห้องแบบโต๊ะประชุม.....	61
ภาพที่ 2.74 แสดงการจัดห้องประชุม แบบห้องเรียนอยู่กลางลักษณะรูปโค้ง.....	61
ภาพที่ 2.75 แสดงการจัดห้องประชุมแบบกลุ่มสี่เหลี่ยมและกลุ่มลาดเอียงตั้งได้ฉาก.....	62
ภาพที่ 2.76 แสดงการจัดห้องประชุมแบบหันหน้าชนกัน.....	62
ภาพที่ 2.77 แสดงการให้แสงแบบต่างๆ ในพิพิธภัณฑ์.....	66
ภาพที่ 2.78 แสดงการดัดแปลงแสงธรรมชาติมาใช้.....	66
ภาพที่ 2.79 แสดงการให้แสงในพิพิธภัณฑ์.....	67
ภาพที่ 2.80 แสดงการใช้ไฟนีออนโดยมีกระจกกันนั้นทำให้แสงส่องสว่างทั่วถึงทั้งห้อง.....	67
ภาพที่ 2.81 แสดงการให้แสงสว่างภายในห้องนิทรรศการ (1).....	68

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 2.82 แสดงการให้แสงสว่างภายในห้องนิทรรศการ (2).....	69
ภาพที่ 2.83 แสดงการให้แสงสว่างภายในห้องนิทรรศการ (3).....	69
ภาพที่ 2.84 ระยะเวลาจัดวางเครื่องฉายตั้งพื้น.....	79
ภาพที่ 2.85 ระยะระหว่างเครื่องฉายกับจอภาพรุ่นติดตั้งกับเพดาน.....	79
ภาพที่ 2.86 แสดงรูปแบบของจอภาพตั้งขึ้น ลง.....	80
ภาพที่ 2.87 แสดงขนาดสัดส่วนการใช้พื้นที่ของผู้พิการ.....	80
ภาพที่ 2.88 แสดงขนาดสัดส่วนการใช้พื้นที่รถเข็น.....	81
ภาพที่ 2.89 แสดงการหมุนของ.....	82
ภาพที่ 2.90 แสดงสัดส่วนการใช้พื้นที่.....	82
ภาพที่ 2.91 แสดงตัวอย่างการใช้งานภายในห้องน้ำ.....	83
ภาพที่ 2.92 แสดงสัดส่วนที่จอดรถคนพิการ.....	84
ภาพที่ 2.93 แสดงลักษณะการใช้งานในห้องน้ำ.....	85
ภาพที่ 2.94 แสดงสัดส่วนการใช้งานในห้องน้ำ.....	86
ภาพที่ 2.95 ภาพตัดลิฟต์เพื่อคนพิการ.....	86
ภาพที่ 2.96 แบบแปลนมาตรฐานลิฟต์เพื่อคนพิการ.....	86
ภาพที่ 2.97 องค์ประกอบของลิฟต์เพื่อคนพิการ.....	87
ภาพที่ 2.98 การออกแบบตกแต่งภายในลิฟต์.....	88
ภาพที่ 2.99 แสดงรูปแบบสถาปัตยกรรมของโครงการ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี.....	89
ภาพที่ 2.100 แสดงพื้นที่ในการศึกษาแปลนพื้นที่ชั้น1.....	92
ภาพที่ 2.101 แสดงพื้นที่ในการศึกษาแปลนพื้นที่ชั้น2.....	92
ภาพที่ 2.103 แสดงพื้นที่ใช้สอยส่วนติดต่อ - สอบถาม กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี.....	93
ภาพที่ 2.104 แสดงพื้นที่ใช้สอยส่วนจัดแสดงห้องบพนาสู่สุพรรณบุรี กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสุพรรณบุรี.....	93
ภาพที่ 2.105 แสดงพื้นที่ใช้สอยส่วนจัดแสดงห้องบพนาในส่วนแคว้นสุพรรณภูมิ กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสุพรรณบุรี.....	94
ภาพที่ 2.106 แสดงพื้นที่ใช้สอยส่วนจัดแสดงห้องยุทธหัตถี กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสุพรรณบุรี.....	94

สารบัญภาพ (ต่อ)

หน้า

ภาพที่ 2.107	แสดงพื้นที่ใช้สอยส่วนจัดแสดงห้องคนสุพรรณบุรี กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุพรรณบุรี.....	95
ภาพที่ 2.108	แสดงพื้นที่ใช้สอยส่วนจัดแสดงห้องคนสุพรรณบุรี เรื่องชุมชนสมัยก่อนประวัติศาสตร์ กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุพรรณบุรี.....	95
ภาพที่ 2.109	แสดงพื้นที่ใช้สอยส่วนจัดแสดงห้องประวัติบุคคลสำคัญ กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุพรรณบุรี.....	96
ภาพที่ 2.110	แสดงพื้นที่ใช้สอยส่วนจัดแสดงห้องศาสนศิลป์สุพรรณ กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุพรรณบุรี.....	96
ภาพที่ 2.111	แสดงลักษณะตู้จัดแสดงโบราณวัตถุ พระพิมพ์ ห้องศาสนศิลป์ กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุพรรณบุรี.....	97
ภาพที่ 2.112	แสดงพื้นที่ใช้สอยส่วนจัดแสดงห้องแหล่งเตาเผาบ้านบางปูน กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุพรรณบุรี.....	97
ภาพที่ 2.113	แสดงพื้นที่ใช้สอยส่วนจัดแสดงห้องวรรณกรรมพื้นบ้าน กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุพรรณบุรี.....	98
ภาพที่ 2.114	แสดงพื้นที่ใช้สอยส่วนจัดแสดงห้องเพลงพื้นบ้าน / เพลงลูกทุ่ง กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุพรรณบุรี.....	98
ภาพที่ 2.115	แสดงพื้นที่ใช้สอยส่วนจัดแสดงห้องสุพรรณบุรีวันนี้ กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุพรรณบุรี.....	99
ภาพที่ 2.116	แสดงรูปแบบสถาปัตยกรรมของโครงการ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่.....	110
ภาพที่ 2.117	แสดงแบบแปลนการจัดแสดงชั้น1 กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่.....	112
ภาพที่ 2.118	แสดงแบบแปลนการจัดแสดงชั้น2 กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่.....	112
ภาพที่ 2.119	ลักษณะการจัดแสดงในส่วนโถง กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่.....	113
ภาพที่ 2.120	การจัดแสดงเรื่องธรณีวิทยา โดยผ่านระบบคอมพิวเตอร์แบบทัชสกรีน กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่.....	113
ภาพที่ 2.121	แสดงหลุมจำลองสภาพโครงกระดูก และเครื่องประดับในหลุมฝังศพ กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่.....	114

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 2.122 ลักษณะการใช้ทางลาดเพื่อแก้ปัญหาความต่างระดับพื้น กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่.....	114
ภาพที่ 2.123 ลักษณะการจัดแสดงในหัวข้อเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่.....	115
ภาพที่ 2.124 ลักษณะการจัดแสดงโดยใช้ของจริงผสมกับการใช้หุ่นจำลอง กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่.....	115
ภาพที่ 2.125 แสดงลักษณะการจัดแสดงเรื่องการผลิตภาคอุตสาหกรรม โดยเครื่องมือผ้า กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่.....	116
ภาพที่ 2.126 ลักษณะการจัดแสดงเรื่องพุทธศิลป์ล้านนา โดยการใช้ MODEL กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่.....	116
ภาพที่ 2.127 ลักษณะการจัดแสดงที่ใช้วัตถุของจริงเป็นจุดดึงดูดความสนใจ กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่.....	117
ภาพที่ 2.128 ลักษณะการจัดแสดงที่ใช้วัตถุที่มีขนาดใหญ่ เพื่อดึงดูดความน่าสนใจ กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่.....	117
ภาพที่ 2.129 แสดงรูปแบบสถาปัตยกรรมของโครงการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา หมู่บ้านญี่ปุ่น.....	123
ภาพที่ 2.130 แสดงแบบแปลนการจัดแสดง กรณีศึกษาโครงการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา หมู่บ้านญี่ปุ่น.....	125
ภาพที่ 2.131 ห้องวีดิทัศน์แนะนำนิทรรศการ กรณีศึกษาโครงการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา หมู่บ้านญี่ปุ่น.....	126
ภาพที่ 2.132 แสดงแผนที่เดินเรือมายังกรุงศรีอยุธยา กรณีศึกษาโครงการศูนย์ศึกษา ประวัติศาสตร์อยุธยา หมู่บ้านญี่ปุ่น.....	126
ภาพที่ 2.133 แสดงพื้นที่ใช้สอยส่วนจัดแสดงที่ 3 กรณีศึกษาโครงการศูนย์ศึกษา ประวัติศาสตร์อยุธยา หมู่บ้านญี่ปุ่น.....	127
ภาพที่ 2.134 การจัดแสดงจำลองสินค้านำเข้าและส่งออกในสมัยอยุธยา กรณีศึกษาโครงการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา หมู่บ้านญี่ปุ่น.....	127
ภาพที่ 2.135 แสดงเรื่องชุมชนชาวต่างชาติในกรุงศรีอยุธยา กรณีศึกษาโครงการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา หมู่บ้านญี่ปุ่น.....	128

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 2.136 แสดงเรื่องราวเกี่ยวกับการก่อตั้งชุมชนของชาวญี่ปุ่น กรณีศึกษาโครงการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา หมู่บ้านญี่ปุ่น.....	128
ภาพที่ 2.137 แสดงตารางลำดับเหตุการณ์แสดงความสัมพันธ์ 600 ปี ไทย-ญี่ปุ่น กรณีศึกษาโครงการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา หมู่บ้านญี่ปุ่น.....	129
ภาพที่ 2.138 ห้องหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กรณีศึกษาโครงการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา หมู่บ้านญี่ปุ่น.....	129
ภาพที่ 2.139 ส่วนนิทรรศการกลางแจ้ง กรณีศึกษาโครงการศูนย์ศึกษา ประวัติศาสตร์อยุธยา หมู่บ้านญี่ปุ่น.....	130
ภาพที่ 3.1 พระธาตุโยนกันคร เป็นหลักฐานสำคัญในการตั้งถิ่นฐานของชาวล้านนา ณ เวียงหนองล่อง หรือโยนกันคร.....	147
ภาพที่ 3.2 คนกลุ่มแรกๆ ที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่อำเภอเสนาให้จังหวัดสระบุรี.....	147
ภาพที่ 3.3 "ริ้วตาแสง" เป็นริ้วบ้านที่ทำจากไม้ไผ่.....	149
ภาพที่ 3.4 บ้านชาวไทยวน มักปลูกยกพื้นสูง ได้ถุนเป็นคอกสัตว์.....	149
ภาพที่ 3.5 ยุ่งข้าวและเครื่องมือทำการเกษตร.....	150
ภาพที่ 3.6 ชาวไทยวนมีรูปร่างสันทัดและมีอารมณ์ดี.....	150
ภาพที่ 3.7 ทรงผมของชาวไทยวน เรียกว่า " ทรงแรม ".....	151
ภาพที่ 3.8 ผู้หญิงไทยวนนิยมแต่งกายด้วยผ้าทอที่มีการออกแบบตัดเย็บสวยงาม.....	152
ภาพที่ 3.9 ตัวอักษรไทยวนในโบราณ.....	154
ภาพที่ 3.10 ป้ายชื่อ "บ้านเขาแก้ว" เขียนด้วยอักษรไทยวน.....	154
ภาพที่ 3.11 ครอบคร้วของชาวไทยวนที่มีลักษณะเป็นครอบคร้วขยาย.....	156
ภาพที่ 3.12 ใจบ้าน หรือหลักบ้าน เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของหมู่บ้าน ที่พบเห็นได้ทุกหมู่บ้าน.....	157
ภาพที่ 3.13 ศาลผีปู่ ซึ่งสร้างไว้นอกบ้าน เป็นผีบรรพบุรุษของฝ่ายชาย.....	157
ภาพที่ 3.14 ชายชาวไทยวนที่จะเข้าพิธีอุปสมบท	159
ภาพที่ 3.15 อาชีพของชาวไทยวน.....	162
ภาพที่ 3.16 การเลี้ยงวัวควายแบบดั้งเดิม ยังคงพบเห็นได้ในชุมชนชาวไทยวนหลายท้องที่.....	163
ภาพที่ 3.17 การเข็นฝ้าย หรือการทำฝ้ายให้เป็นเส้นด้าย.....	164
ภาพที่ 3.18 การทอผ้า.....	167
ภาพที่ 3.19 รูปแบบลายต่างๆ ของผ้าทอไทยวนราชบุรี.....	167
ภาพที่ 3.20 ภาพตำแหน่งในร่างกายที่แพทย์พื้นบ้านชาวไทยวนได้เขียนเป็นตำรา.....	169

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 3.21 การถนอมอาหารด้วยวิธีการหมักปลาไว้ในไหเพื่อทำปลาร้า.....	170
ภาพที่ 3.22 การจัดสำหรับอาหาร นิยมจัดไว้ในภาชนะที่เรียกว่า "โตก" หรือ "ขันโตก".....	171
ภาพที่ 3.23 การบรรเลง สะล้อ และ ซึง ซึ่งเป็นดนตรีพื้นบ้านของชาวไทยยวน.....	171
ภาพที่ 3.24 แสดงที่ตั้งโครงการ.....	172
ภาพที่ 3.25 แสดงบริเวณทิศเหนือของโครงการ.....	172
ภาพที่ 3.26 แสดงบริเวณทิศตะวันออกของโครงการ.....	172
ภาพที่ 3.27 แสดงบริเวณทิศใต้ของโครงการ.....	173
ภาพที่ 3.28 แสดงบริเวณทิศตะวันตกของโครงการ.....	173
ภาพที่ 3.29 แสดงมุมมองระหว่างการเดินทางเข้าถึงจากถนนราษฎรยินดี.....	174
ภาพที่ 3.30 แสดงพื้นที่จอดยานพาหนะ.....	174
ภาพที่ 3.31 แสดงมุมมองระหว่างการเดินทางเข้าถึง.....	174
ภาพที่ 3.32 แสดงทางเข้าอาคาร ชั้นที่ 1 สำหรับผู้ให้บริการ.....	175
ภาพที่ 3.33 แสดงทางเข้าสำหรับผู้ให้บริการ.....	175
ภาพที่ 3.34 แสดงทางเข้าอาคาร ชั้นที่ 2 สำหรับผู้รับบริการ.....	176
ภาพที่ 3.35 แสดงทางเข้าอาคารสำหรับผู้รับบริการ และ ผู้พิการหรือสูงอายุ.....	176
ภาพที่ 3.36 แสดงทิศทางการวางอาคาร.....	176
ภาพที่ 3.37 ภาพแสดงทางสัญจรภายในอาคาร.....	177
ภาพที่ 3.38 สถาปัตยกรรมภายในส่วนประชาสัมพันธ์.....	178
ภาพที่ 3.39 สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 1 ภูมิปัญญาสมัยทวารวดี.....	179
ภาพที่ 3.40 สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 2 แสดงเครื่องมือทำมาหากิน (ชั้น 1).....	180
ภาพที่ 3.41 สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 3 มุมหลังบนอนสอนลูกหลาน (ชั้น 1).....	181
ภาพที่ 3.42 สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 4 การระดมความคิดของคนในชุมชน (ชั้น 1)....	182
ภาพที่ 3.43 สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 5 วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทย-ยวน(ชั้น 1)...	183
ภาพที่ 3.44 สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 6 การทำมาหากินของชาวไทย-ยวน (ชั้น 1).....	184
ภาพที่ 3.45 สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 7 ห้องโถงสำหรับจัดนิทรรศการ (ชั้น 2).....	185
ภาพที่ 3.46 สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 8 ภูมิปัญญาทอผ้าจก (ชั้น 2).....	186
ภาพที่ 3.47 สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 9 อนุรักษ์ผ้าโบราณ (ชั้น 2).....	187
ภาพที่ 3.48 สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 10 ชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี (ชั้น 2).....	188
ภาพที่ 5.1 ภาพแสดงแบบผังพื้นที่ชั้น 2 ทางเลือกที่ 1.....	194

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 5.2 ภาพแสดงแบบผังพื้นที่ชั้น 1 ทางเลือกที่ 1.....	195
ภาพที่ 5.3 ภาพแสดงแบบผังพื้นที่ชั้น 2 ทางเลือกที่ 2.....	196
ภาพที่ 5.4 ภาพแสดงแบบผังพื้นที่ชั้น 1 ทางเลือกที่ 2.....	197
ภาพที่ 5.5 ภาพแสดงแบบผังพื้นที่ชั้น 2 ทางเลือกที่ 3.....	198
ภาพที่ 5.6 ภาพแสดงแบบผังพื้นที่ชั้น 1 ทางเลือกที่ 3.....	199
ภาพที่ 6.1 แสดงDiagram Concept.....	201
ภาพที่ 6.2 แสดงภาพ ZONNING.....	202
ภาพที่ 6.3 แสดงภาพแนวความคิดในการจัดวาง Storylines.....	202
ภาพที่ 6.4 แสดงภาพแนวความคิดในการจัดวาง Storyboard	203
ภาพที่ 6.5 แสดงภาพ 1st floor plan.....	204
ภาพที่ 6.6 แสดงภาพ 2 nd floor plan.....	205
ภาพที่ 6.7 แสดงภาพ roof plan.....	206
ภาพที่ 6.8 แสดงภาพ Section A.....	206
ภาพที่ 6.9 แสดงภาพ Section B.....	207
ภาพที่ 6.10 แสดงภาพ Section C.....	207
ภาพที่ 6.11 แสดงภาพ Section D.....	208
ภาพที่ 6.12 แสดงภาพ Perspective : Main Hall.....	208
ภาพที่ 6.13 แสดงภาพ Perspective : Waiting Area.....	209
ภาพที่ 6.14 แสดงภาพ Perspective : Exhibition 1 ชื่อเรียกขาน ตำนานไทยวน.....	209
ภาพที่ 6.15 แสดงภาพ Perspective : Exhibition 1 ชื่อเรียกขาน ตำนานไทยวน.....	210
ภาพที่ 6.16 แสดงภาพ Perspective : Exhibition 2 พุ้ยวน.....	210
ภาพที่ 6.17 แสดงภาพ Perspective : Exhibition 2 พุ้ยวน.....	211
ภาพที่ 6.18 แสดงภาพ Perspective : Exhibition 2 พุ้ยวน.....	211
ภาพที่ 6.19 แสดงภาพ Perspective : Exhibition 2 พุ้ยวน.....	212
ภาพที่ 6.20 แสดงภาพ Perspective : Exhibition 3 วิถียวน.....	212
ภาพที่ 6.21 แสดงภาพ Perspective : Exhibition 3 วิถียวน.....	213
ภาพที่ 6.22 แสดงภาพ Perspective : Exhibition 3 วิถียวน.....	213
ภาพที่ 6.23 แสดงภาพ Perspective : Exhibition 4 ประเพณีกับผีเฮือน.....	214
ภาพที่ 6.24 แสดงภาพ Perspective : Exhibition 4 ประเพณีกับผีเฮือน.....	214

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 6.25 แสดงภาพ Perspective : Exhibition 5 ชั้นตึ้นจก.....	215
ภาพที่ 6.26 แสดงภาพ Perspective : Exhibition 5 ชั้นตึ้นจก.....	215
ภาพที่ 6.27 แสดงภาพ Perspective : Exhibition 5 ชั้นตึ้นจก (ห้องยืมยวน).....	216
ภาพที่ 6.28 แสดงภาพ Perspective : Museum Shop.....	216
ภาพที่ 6.29 แสดงภาพ Perspective : Museum Shop.....	217
ภาพที่ 6.30 แสดงภาพ Perspective : Coffee Café.....	217
ภาพที่ 6.31 แสดงภาพ Perspective : Coffee Café.....	218

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1	สรุปการวางแผนงานจัดนิทรรศการ.....32
2.2	แสดงการเปรียบเทียบคุณสมบัติของแสงธรรมชาติและแสงประดิษฐ์.....64
2.3	แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่1 ห้องบพหน้า กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี.....100
2.4	ตารางที่ 2.4 แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่2 ห้องยุทธหัตถี กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี.....101
2.5	แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่3 ห้องคนสุพรรณบุรี กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี.....102
2.6	แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่4 ห้องประวัติบุคคลสำคัญ กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี.....103
2.7	แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่5 ห้องศาสนศิลป์ กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี.....104
2.8	แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่6 ห้องแหล่งเตาเผาบ้านบางปูน กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี.....105
2.9	แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่7 ห้องวรรณกรรมพื้นบ้าน กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี.....106
2.10	แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่8 ห้องเพลงพื้นบ้านเมืองสุพรรณ กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี.....107
2.11	แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่9 ห้องสุพรรณบุรีวันนี้ กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี.....108
2.12	แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่1 กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่.....118
2.13	แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่ 2 กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่.....119
2.14	แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่ 3 , 4 กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่.....120
2.15	แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่ 5 , 6 กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่.....121

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.16	แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่ 1 กรณีศึกษาโครงการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา (หมู่บ้านญี่ปุ่น).....	131
2.17	แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่ 2 ,3 กรณีศึกษาโครงการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา (หมู่บ้านญี่ปุ่น).....	132
2.18	แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่ 4 กรณีศึกษาโครงการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา (หมู่บ้านญี่ปุ่น).....	133
2.19	แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่ 5 ,6 กรณีศึกษาโครงการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา (หมู่บ้านญี่ปุ่น).....	134
2.20	แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่ 7 ,8 กรณีศึกษาโครงการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา (หมู่บ้านญี่ปุ่น).....	135
2.21	แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่ 9 กรณีศึกษาโครงการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา (หมู่บ้านญี่ปุ่น).....	136
2.22	แสดงการเปรียบเทียบโครงการกรณีศึกษา.....	137
3.1	แสดงผลการศึกษาและวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ.....	144
3.2	วิเคราะห์สถาปัตยกรรมภายในส่วนประชาสัมพันธ์.....	178
3.3	วิเคราะห์สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 1 ภูมิปัญญาสมัยทวารวดี (ชั้น 1).....	179
3.4	วิเคราะห์สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 2 แสดงเครื่องมือทำมาหากิน(ชั้น 1).....	180
3.5	วิเคราะห์สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 3 มุมหลบฝนนอนสอนลูกหลาน (ชั้น 1).....	181
3.6	วิเคราะห์สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 4 การระดมความคิดของคนในชุมชน....	182
3.7	วิเคราะห์สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 5 วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยวน...	183
3.8	วิเคราะห์สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 6 การทำมาหากินของชาวไทย-ยวน.....	184
3.9	วิเคราะห์สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 7 ห้องโถงสำหรับจัดนิทรรศการ.....	185
3.10	วิเคราะห์สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 8 ภูมิปัญญาทอผ้าจาก.....	186
3.11	วิเคราะห์สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 9 อนุรักษ์ผ้าโบราณ.....	187
3.12	วิเคราะห์สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 10 ชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี.....	188
3.13	แสดงผลการศึกษาและวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ.....	191
5.1	สรุปหลักการในการวางผัง ทางเลือกที่ 1.....	195
5.2	สรุปหลักการในการวางผัง ทางเลือกที่ 2.....	197
5.3	สรุปหลักการในการวางผัง ทางเลือกที่ 3.....	199

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1.1	ผังโครงสร้างองค์กรของพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมพื้นถิ่น.....	2
3.1	ผังโครงสร้างองค์กรของพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมพื้นถิ่น.....	141
3.2	แสดงความสัมพันธ์ (MATRIX DIAGRAM) แสดงกิจกรรมภายในพิพิธภัณฑ์.....	145
3.3	แสดงความสัมพันธ์ (BUBBLE DIAGRAM) แสดงกิจกรรมภายในพิพิธภัณฑ์.....	145
3.4	แสดงความสัมพันธ์ (FUNCTIONAL DIAGRAM) แสดงกิจกรรมภายในพิพิธภัณฑ์.....	146
6.1	แสดงสัดส่วนเนื้อหาการจัดแสดง.....	205

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ

ปัญหาด้านการสูญเสียตัวตนหรือเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมนั้น เกิดขึ้นนับตั้งแต่มีการรับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีว่าเป็นส่วนสำคัญ ในการพัฒนารูปแบบสถาปัตยกรรม การที่ละทิ้งอดีตและประเพณีนิยมมุ่งเน้นแต่ด้านประโยชน์ใช้สอย ทำให้มองข้ามระบบการดำเนินชีวิต วิถีชีวิต และวัฒนธรรมที่แท้จริงของมนุษย์จนถึงขนาดที่ละเลยค่านิยมทางความงามของประชาชนผู้ใช้สอยอาคาร ประเพณีวัฒนธรรมพื้นถิ่น เป็นสิ่งอยู่คู่ชาติพันธุ์แต่ละท้องถิ่นโดยมีเอกลักษณ์หรือสัญลักษณ์ที่แตกต่างกันออกไป (อนุวิทย์ เจริญศุกกุล, 2541: 68) โดยสัญลักษณ์นั้นมาจากวัฒนธรรมของสังคมไทยซึ่งปรากฏอยู่ในงานสถาปัตยกรรมแต่ละท้องถิ่นนั้นๆ

ประเทศไทยเป็นภาพรวมของกลุ่มสังคมที่มีวัฒนธรรม วิถีความเป็นอยู่ที่แตกต่าง ซึ่งสิ่งเหล่านี้สะท้อนออกมาเป็นรูปธรรมหลายสิ่ง เช่น ภาษาพูด อาหารการกิน หรือกระทั่งรูปแบบสถาปัตยกรรม เราอาจยอมรับรูปแบบสถาปัตยกรรมวัฒนธรรมของภาคกลางเป็นตัวแทนของรูปแบบสถาปัตยกรรมไทย แต่ลึกลงไปแล้วในแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกันเนื่องมาจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์และวัฒนธรรม ดังนั้นการศึกษานี้จึงกำหนดแบบแผนพื้นที่ศึกษา แบบแผนวัฒนธรรม เพื่อนำไปสู่การออกแบบศูนย์วัฒนธรรมพื้นถิ่น โดยเลือกชุมชนชาวไทยวน ที่ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี เนื่องจากเป็นชุมชนชาวไทยวนในภาคกลางที่ใหญ่แล้วดั้งเดิม มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ดังนั้นการตกแต่งภายในจึงมุ่งเสนอแนวความคิดในการเผยแพร่วัฒนธรรมให้ออกมาเป็นรูปธรรมที่เห็นได้ชัดเจน

เพื่อให้เกิดศูนย์วัฒนธรรมพื้นถิ่นในอุดมคติ จึงควรทำให้ศูนย์วัฒนธรรมนี้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยทำหน้าที่เป็นสถาบันใหม่ที่รับใช้ในแง่การเป็นที่เก็บรวบรวมประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา วัฒนธรรมท้องถิ่น และเผยแพร่ให้การศึกษาแก่ชุมชนและคนทั่วไปในรูปแบบอาคารศึกษานอกระบบ ภายในอาคารจึงควรได้รับการออกแบบเพื่อรองรับกิจกรรมที่เหมาะสม รูปแบบของสถาปัตยกรรมก็ควรแสดงถึงเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่สัมพันธ์บริบทของท้องถิ่นไทยวน

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาหลักการและกระบวนการออกแบบสถาปัตยกรรมภายในประเภทพิพิธภัณฑ์

1.2.2 เพื่อศึกษาและเรียนรู้เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ไทยวนและการอนุรักษ์
ศิลปะวัฒนธรรมพื้นถิ่น

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

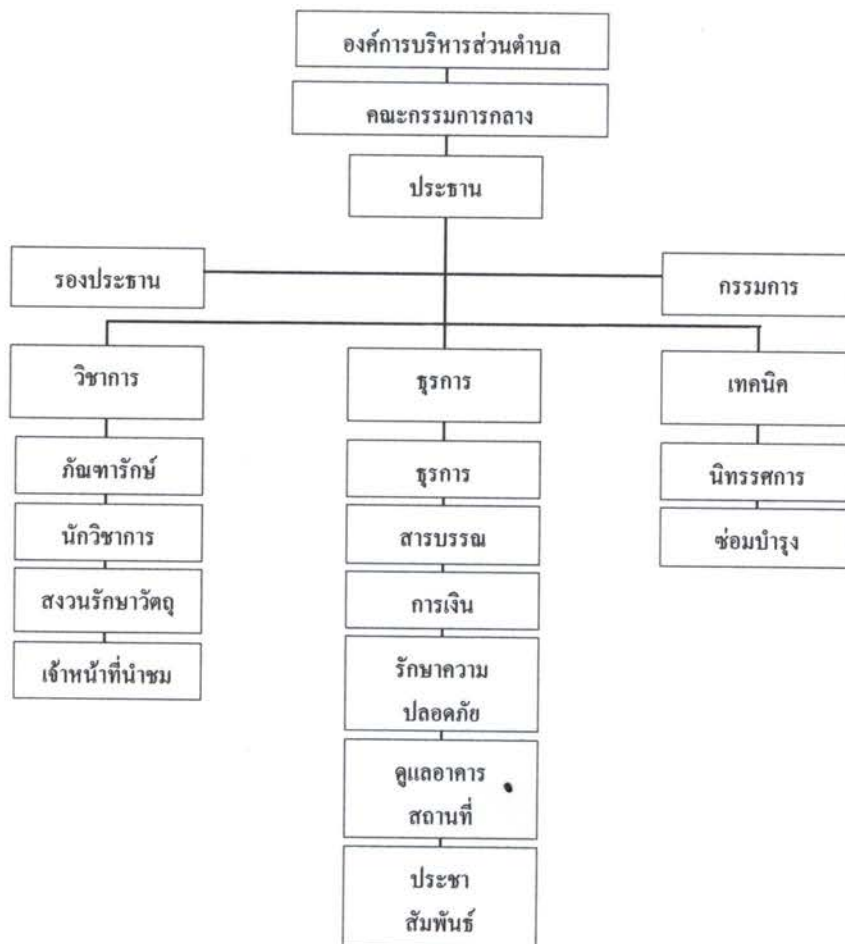
1.3.1 การออกแบบสถาปัตยกรรมภายในประเภทพิพิธภัณฑ์ จำเป็นต้องศึกษาและวิเคราะห์ประเด็นดังต่อไปนี้

1.3.1.1 ผู้รับบริการ

1) พฤติกรรมและลักษณะเฉพาะของกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ ประชาชนทั่วไป (General Public) นักท่องเที่ยว (Tourists) นักเรียน นักศึกษา (Student)

2) พฤติกรรมและลักษณะเฉพาะของกลุ่มเป้าหมายรอง คือ นักวิชาการ ผู้มาติดต่อ

1.3.1.2 ผู้ให้บริการ

แผนภูมิที่ 1.1 ผังโครงสร้างองค์กรของพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมพื้นถิ่น

ที่มา : จากการวิเคราะห์

1.3.1.3 ที่ตั้ง

โครงการออกแบบออกแบบสถาปัตยกรรมภายในพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมพื้นถิ่น
ไทยวน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี เลขที่ 101 หมู่ 6 ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี มีพื้นที่
รวมทั้งหมด 1,037 ตารางเมตร

- 1) บริบท (Context)
- 2) การเข้าถึง (Approach)
- 3) ทางเข้าอาคาร (Building Entrance)
- 4) ทิศทางการวางอาคาร (Orientation)
- 5) สถาปัตยกรรมเดิม (Existing Architecture)
- 6) โครงสร้างและงานระบบ (Structure and Engineering System)

1.3.2 การสังเคราะห์ สู่การออกแบบสถาปัตยกรรมภายในประเภทพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น
จำเป็นต้องศึกษาและ วิเคราะห์ประเด็นดังต่อไปนี้

- 1.3.2.1 ประวัติความเป็นมา
- 1.3.2.2 ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์
- 1.3.2.3 เอกลักษณ์ท้องถิ่น
- 1.3.2.4 วัฒนธรรมและประเพณี
- 1.3.2.5 ภูมิศาสตร์กายภาพ

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 สามารถออกแบบสถาปัตยกรรมภายในประเภทพิพิธภัณฑ์เฉพาะทาง ได้อย่าง
สัมฤทธิ์ผล

1.4.2 สามารถสังเคราะห์ชาติพันธุ์ไทยวนและการอนุรักษ์ศิลปะวัฒนธรรมสู่การออกแบบ
สถาปัตยกรรมภายในประเภทพิพิธภัณฑ์ได้

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไปและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 ประวัติความเป็นมา

ด้วยความสำนึกที่จะต้องตอบแทนแผ่นดินเกิด รำลึกถึงโคตรเหง้าเหล่าตระกูลไท-ยวน ที่ได้สืบทอดภูมิปัญญาไว้ให้ลูกหลานใช้ดำรงชีวิตอย่างพอเพียง ตามอัตภาพสืบมาจนถึงปัจจุบันและเชิดชูโคตรเหง้าแห่งตน ให้เป็นที่ประจักษ์แก่สาธุชนและลูกหลานไท-ยวนโดยทั่วกัน ฉะนั้น ดร.อุดมสมพร เลือดเนื้อเชื้อไขไท-ยวนคูบัวบ้านไร่ต้นมะม่วงโดยกำเนิด พร้อมด้วยคณะลูกหลานไท-ยวนคูบัว อีกหลายท่านจึงได้ร่วมคิดร่วมอ่านก่อนการตีตามลำดับ ดังนี้

1) การริเริ่มฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น พุทธศักราช 2519-2524

ในปีพุทธศักราช 2519 - 2524 คณะศิษย์เก่าโรงเรียนวัดแคทราย ตำบลคูบัว มี ดร.อุดมสมพร พร้อมด้วย พันเอก (พิเศษ) อานัติ ขำแก้ว, อาจารย์พิเศษรัฐ ขำแก้ว, คุณสังข์ ขำแก้ว, ร้อยตำรวจโทสมพงษ์ พิบูลแถว, คุณอุดม ตริสุวรรณ์, คุณสมนึก ยิ่งงามแก้ว, คุณจำลอง กำลังหาญ, คุณนิรันดร์ แก้วกัญญา และท่านอื่นๆอีกจำนวนหนึ่งร่วมกันจัดตั้งสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนวัดแคทราย จดทะเบียนสมาคมเมื่อ 17 กุมภาพันธ์ 2521 พ.อ.(พิเศษ)อานัติ ขำแก้ว เป็นนายกสมาคมคนแรก ดำเนินกิจกรรมฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นไท-ยวน คูบัว อาทิ ศิลปะการทอผ้าจาก ภาษา การแต่งกาย

ต่อมาในปีพุทธศักราช 2524 ดร.อุดม สมพร อาจารย์วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี กรมอาชีวศึกษา ทำหน้าที่นายกสมาคมคนต่อมาจัดทำโครงการจัดตั้ง "ศูนย์สะสมวัฒนธรรมพื้นบ้านชาวไทยโยนก ตำบลคูบัว" เพื่อร่วมฉลอง 200 ปี แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ที่จะมีขึ้นในปี 2525 โครงการนี้พัฒนาปรับเปลี่ยนมาเป็นโครงการจัดตั้งจิตอาสาพัฒนาบ้านคูบัว

2) การฟื้นฟูศิลปะผ้าจากไท-ยวน ราชบุรี

ในระยะเวลา พุทธศักราช 2525 - 2541 สมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนวัดแคทรายจัดนิทรรศการผ้าจากโบราณ การแข่งขันทอผ้าจาก และการประกวดผ้าจากโบราณขึ้นบริเวณวัดแคทราย เมื่อวันที่ 12 เมษายน 2529 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาเสด็จเป็นองค์ประธานและทอดพระเนตรผ้าจากโบราณ ในการนี้สมาคมได้รวบรวมผ้าจากโบราณ เพื่อจะจัดแสดงในศูนย์สะสมวัฒนธรรมพื้นบ้าน ตามโครงการที่กำหนดไว้ ต่อมาเดือนพฤศจิกายน 2529 ดร.อุดม สมพร ได้จัดทำโครงการสร้างศูนย์สืบทอดศิลปะผ้าจาก ราชบุรี เป็นโครงการที่ 2 เพื่อเฉลิมพระเกียรติแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ที่จะทรงมีพระชนมายุครบ 60 พรรษา ในปีพุทธศักราช 2530 สมาคมได้รับอนุญาตจาก พระครูสุทธิบุญญาทร เจ้าอาวาสวัดแคทรายในขณะนั้นให้ใช้พื้นที่วัดเป็นสถานที่ก่อสร้างตัวอาคารการก่อสร้างแล้วเสร็จในพุทธศักราช

2530 เปิดสอนทอผ้าจากเป็นแห่งแรกให้แก่แม่บ้านและลูกหลานไท-ยวน ในเขตพื้นที่ตำบลคูบัว และใกล้เคียง ได้รับบริจาคจากผู้สนับสนุนการก่อสร้างเป็นเงิน 1,500,000 บาท ต่อมาทางสมาคมจัดพิธีเปิดศูนย์ฯ อย่างเป็นทางการ เมื่อ 14 ตุลาคม 2534 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดศูนย์สืบทอดศิลปผ้าจากราชบุรี

ในปีพุทธศักราช 2536 เพื่อให้การฟื้นฟูศิลปผ้าจากเป็นไปแบบยั่งยืน จึงจัดทำ โครงการตั้งศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านราชบุรี เพื่อเป็นแหล่งจำหน่ายผ้าจากในชุมชนต่อจังหวัดราชบุรี จังหวัดราชบุรีอนุมัติตามที่เสนอซึ่งงบประมาณจัดตั้งขึ้น 3 แห่ง คือ ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้าน ตำบลคูบัว (ต่อมาได้พัฒนาเป็นสหกรณ์การเกษตรไท-ยวน ราชบุรี จำกัด) ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้าน ตำบลดอนแร่ และศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านตำบลรางบัว อำเภอจอมบึง

ในระยะเวลา พุทธศักราช 2538 - 2541 ดร.อุดม สมพร จัดทำหลักสูตรสอนทอผ้าจาก ได้ร่วมมือกับหน่วยงานราชการ อาทิ กรมอาชีวศึกษา กรมสามัญศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม สถาบันพัฒนาแรงงานภาคกลาง ผลักดันสนับสนุนให้จัดทำหลักสูตรสอนทอผ้าจากและเปิดสอน ให้แก่นักเรียนนักศึกษา กลุ่มแม่บ้านที่สนใจทอผ้าจากเป็นอาชีพเสริมแบบยั่งยืน

3) การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชน

หลังจากได้ฟื้นฟูการทอผ้าจากแล้ว ผ้าจากเป็นที่แพร่หลาย นับว่าเป็นการพลิกฟื้นผ้าจากไท-ยวนราชบุรีขึ้นมาอีกครั้งหนึ่งหลังจากเกือบสูญหายไปจากชุมชนคูบัว เมื่อประมาณ 80 ปีที่ล่วงมา ความคิดดั้งเดิมที่จะจัดตั้งศูนย์สะสมวัฒนธรรมไทยโยนก คูบัว ถูกนำมาทบทวนปรับปรุงโครงการให้เหมาะสมขึ้นกว่าเดิม ฉะนั้นในปีพุทธศักราช 2538 ดร.อุดม สมพร พร้อมด้วยคณะ ร่วมคิดร่วมปรึกษาจัดทำโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ผ้าไทพื้นบ้านภาคตะวันตก ขึ้นที่บริเวณวัดแคทราย แต่ไม่มีงบประมาณสนับสนุนการดำเนินโครงการ ถึงกระนั้นก็ตามคณะผู้ดำเนินการก็ยังคงเคลื่อนไหวผู้สนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ต่อมาเมื่อพระครูสุทธิบุญญาทร เจ้าอาวาสวัดแคทราย มรณภาพ เจ้าอาวาสต่อมามีความคิดเห็นขัดแย้ง ไม่สนับสนุนการใช้พื้นที่วัดสร้างพิพิธภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น แต่คณะดำเนินการไม่ละทิ้งเจตนารมณ์เดิมจึงแสวงหาพื้นที่แห่งใหม่ดำเนินการต่อไป เพราะมีหลักคิดว่า " ทำดี ทำที่ไหนก็ได้ ถ้าหากการกระทำนั้นเป็นไปเพื่อสาธารณะไม่แสวงหาประโยชน์เพื่อตนเองและหมู่คณะ การกระทำนั้นก็จะสำเร็จในที่สุด " ด้วยความมุ่งมั่นในอุดมการณ์ดังกล่าวจึงเป็นผลให้ได้รับการประสานงานจากคณะกรรมการวัดโขลงสุวรรณคีรี ให้คณะดำเนินการขออนุญาตใช้พื้นที่วัดโขลงสุวรรณคีรี จัดสร้างพิพิธภัณฑ์ผ้าไท

วันที่ 11 สิงหาคม 2542 พระครูสิทธิวิจิธาธร เจ้าอาวาสวัดโขลงสุวรรณคีรี พร้อมด้วยกรรมการวัด อุบาสก อุบาสิกา ชาวบ้าน ประชุมพิจารณาการขอใช้พื้นที่วัด ที่ประชุมมีมติเป็น

เอกฉันท์ อนุญาตให้ใช้พื้นที่วัดดำเนินการปลูกสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์ วันที่ 12 สิงหาคม 2542 จึงมีการลงนามในหนังสืออนุญาต พระครูสิทธิวิริยาธรร เป็นผู้ลงนามในฐานะผู้อนุญาต ดร.อุดม สมพร ลงนามในฐานะผู้รับอนุญาต พ.อ.อานัติ ขำแก้ว, นายพิศิษฐ์ ขำแก้ว, ร.ต.เสาร์ ดันหลง, นายนวนล ห่วงทอง, นายใหม่ พิบูลแถว, นายน่วม ห่วงทอง, นายนิเวศน์ คงสุคนธ์ ลงนามในฐานะ พยาน

ต่อมาวันที่ 28 พฤษภาคม 2553 คณะดำเนินการ ได้ทำพิธีบวงสรวงดวงวิญญาณบรรพชนสมัยทวารวดีและไท-ยวน ที่เคยอยู่ ณ บริเวณ วัดโขลงสุวรรณคีรี นี้มาก่อน พร้อมตอกเสาเอก และจะดำเนินการก่อสร้างต่อไป ขณะนั้นโครงการมีเงินบริจาคอยู่เพียง 154,712 บาท โครงการ กำหนดงบประมาณก่อสร้างไว้ 6,000,000 บาท

4) การแสวงหาผู้สนับสนุนการจัดสร้างพิพิธภัณฑ์

เมื่อได้รับอนุญาตจากวัดโขลงสุวรรณคีรีแล้ว คณะผู้ดำเนินการจัดตั้งจึงได้ประสานงาน กับองค์การภาครัฐและชุมชนหลายองค์กรเพื่อขอรับการสนับสนุน เช่น วัดโขลงสุวรรณคีรี (พ.ศ. 2543 - 2548) ชมรมไท-ยวน ราชบุรี มูลนิธิพัฒนาประชากรตำบลคูบัว สหกรณ์การเกษตรไท-ยวน ราชบุรี ศูนย์สืบทอดศิลป์ผ้าจกราชบุรี สมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนวัดแคทราย องค์การบริหาร ส่วนตำบลคูบัว และองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี ต่อมาในเดือนกรกฎาคม 2543 ได้ปรับปรุง โครงการพิพิธภัณฑ์ผ้าไทภาคตะวันตกเป็นโครงการพิพิธภัณฑ์เมืองคูบัว เสนอขอของบประมาณ สนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี คุณกอบกุล นพอมรบดี นายกองการบริหาร ส่วนจังหวัดราชบุรี ในขณะนั้นสนับสนุนโครงการเพื่อขอของบประมาณต่อไป ต่อมาคุณกอบกุล นพอมรบดี พ้นจากตำแหน่งนายกองการบริหารฯ คุณสมศักดิ์ รัตนมุง ดำรงตำแหน่งนายกอง องค์การบริหารฯ คนต่อมาสนับสนุนและปรับปรุงโครงการให้เหมาะสมขึ้น เปลี่ยนชื่อจากโครงการพิพิธภัณฑ์เมืองคูบัวเป็นโครงการ"ก่อสร้างอาคารส่งเสริมอาชีพและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น"

5) การดำเนินก่อสร้างตัวอาคารระหว่างพุทธศักราช 2543-2546

ต่อมาปีพุทธศักราช 2545 องค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรีได้ก่อสร้างตัวอาคารอนุรักษ์ ภูมิปัญญาและอาคารประกอบ งบประมาณ 15,524,000 บาท ดร.อุดม สมพร เป็นผู้กำหนด รูปแบบตัวอาคารและพื้นที่ใช้งาน สถาปนิกเป็นผู้เขียนแบบสำหรับก่อสร้าง อาจารย์สมโภชน์ หลวงเทพ เป็นผู้ออกแบบตกแต่งภายในเพื่อประกอบการประมูลรับเหมาก่อสร้าง เริ่มก่อสร้าง 19 มีนาคม 2545 แล้วเสร็จวันที่ 13 มีนาคม 2546

6) การตกแต่งภายในจัดแสดงทางวิชาการและการแสวงหาผู้สนับสนุน

องค์การบริหารส่วนจังหวัด จัดพิธีมอบตัวอาคารให้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลคูบัว และคณะกรรมการจัดสร้างพิพิธภัณฑ์รับผิดชอบ อย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2546

คณะกรรมการได้เริ่มปรับปรุงตกแต่ง ตั้งแต่วันที่ 14 ตุลาคม 2546 เป็นต้นไป คณะทำงานได้ประยุกต์ เปลี่ยนแปลง ออกแบบการตกแต่งภายในใหม่ ตามหลักคิดแบบพอเพียง ให้เหมาะสมกับเงินที่มีอยู่ ไม่เน้นความสวยงาม สื่อความหมายได้ชัดเจน เป็นกันเองกับผู้เข้าชม ไม่มุ่งเน้นสะสมวัตถุโบราณ จัดแสดงไว้เพื่อเล่าเรื่องราวความเป็นมาของวิถีชีวิตไท-ยวน คูบัว ตั้งแต่พุทธศักราช 2347 ถึงพุทธศักราช 2550 ให้แก่ลูกหลานได้รู้เรื่องราวโคตรเหง้าไท-ยวน ของตนเอง โดยเปิดให้ ผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ได้อย่างไม่เป็นทางการ เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2549

การแสวงหาเงินทุนสนับสนุนการตกแต่ง คณะทำงานการตกแต่งประสานงานขอเงินบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธาทัวไป ทั้งองค์กรเอกชนของค์กรภาครัฐ ได้รับการสนับสนุน 5,710,938 บาท นอกจากนี้ตกแต่งภายในยังได้รับการสนับสนุนจากศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ(องค์การมหาชน) อีกส่วนหนึ่ง

การดำเนินโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ ตั้งแต่พุทธศักราช 2542 ถึง พุทธศักราช 2550 เป็นเวลา 8 ปี จึงแล้วเสร็จสมบูรณ์ โดยใช้ชื่อโครงการ"จิปาณะภัณฑสถานบ้านคูบัว" (จิปาณะภัณฑสถานบ้านคูบัว, 2550)

2.2 ความหมายและคำจำกัดความ

2.2.1 คำจำกัดความของพิพิธภัณฑ์สถาน

คำว่า พิพิธภัณฑ์สถาน ในภาษาอังกฤษคือ Museum มาจากภาษากรีก มีความหมายว่า Temple of The Muses คือ เทวาลัยของเทพธิดา 9 องค์ ซึ่งทรงคุณวุฒิในสรรพวิทยาการต่างๆ คือ ประวัติศาสตร์ ดาราศาสตร์ ไศกนาฏกรรม ร้อยกรองทำนองเรีงมย์และเรื่องชนบท ภาพย์ กวีนิพนธ์ทำนองเสนาะหรือดนตรี กวีนิพนธ์เรื่องรัก เพลงศักดิ์สิทธิ์ และการฟ้อนรำ

ความหมาย ของ พิพิธภัณฑ์สถาน ตามคำจำกัดความของ สภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ (ICOM หรือ International Council of Museums) คือ สถาบันซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยไม่หวังผลประโยชน์ตอบแทน และทำหน้าที่บริการแก่สาธารณชน ในด้านการรวบรวม สงวนรักษา ศึกษาวิจัย เผยแผ่และจัดแสดงสิ่งซึ่งเป็นหลักฐานอันมีความสำคัญต่อมนุษย์ และ สิ่งแวดล้อม โดยจุดมุ่งหมายเพื่อการการค้นคว้า การศึกษา และความเพลิดเพลิน

2.2.2 ประเภทของพิพิธภัณฑ์

เป็นการแบ่งตามการจัดแสดง และวัตถุประสงค์ที่ใช้ในการจัดแสดง ซึ่งเป็นที่นิยมกันทั่วไปในปัจจุบัน คือ

1) พิพิธภัณฑ์สถานประเภททั่วไป

จะรวบรวมวัตถุทุกประเภท และทุกเรื่องเอาไว้ ถือเป็นพิพิธภัณฑ์แบบแรกก่อนที่จะมีการพัฒนาเป็นพิพิธภัณฑ์เฉพาะเรื่องใน สมัยต่อมา

2) พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะ

จัดแสดงเกี่ยวกับศิลปวัตถุทุกประเภท โดยจะแยกย่อยออกเป็น พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะประยุกต์ แสดงวัตถุที่เป็นงานฝีมือ เครื่องใช้ไม้สอยต่างๆ หอศิลป์ แสดงงานศิลปะประเภทจิตรกรรม ประติมากรรม, พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะสมัยใหม่จะคล้ายกับหอศิลป์ แต่จะเป็นศิลปะสมัยใหม่ของศิลปินร่วมสมัยในยุคหลัง, พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะประเภทการแสดง และพิพิธภัณฑ์สถานศิลปะแรกเริ่ม แสดงงานศิลปะดั้งเดิมของมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์

3) พิพิธภัณฑ์สถานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

เนื้อหาหลักคือแสดงวิวัฒนาการความก้าวหน้าของวัตถุที่มนุษย์คิดค้นประดิษฐ์ขึ้น

4) พิพิธภัณฑ์สถานธรรมชาติวิทยา

จัดแสดงเรื่องราวของธรรมชาติเกี่ยวกับเรื่องของโลก ทรัพยากรทางธรรมชาติต่างๆ และยังรวมไปถึง สวนสัตว์ สวนพฤกษชาติ วนอุทยาน พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ-สัตว์บกด้วย

5) พิพิธภัณฑ์สถานประวัติศาสตร์

แสดงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ แยกย่อยได้เป็นพิพิธภัณฑ์สถานประวัติศาสตร์ แสดงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวกับการเมือง ทหาร สังคม และเศรษฐกิจ, บ้านประวัติศาสตร์ คือการนำเสนอสถานที่ซึ่งเคยเป็นที่อยู่อาศัยของผู้ที่มีชื่อเสียงในอดีต, โบราณสถาน,อนุสาวรีย์ และสถานที่สำคัญทางวัฒนธรรมต่างๆ รวมถึงเมืองประวัติศาสตร์ และพิพิธภัณฑ์สถานประวัติศาสตร์โบราณคดี

6) พิพิธภัณฑ์สถานชาติพันธุ์วิทยาและประเพณีพื้นเมือง

แสดงชีวิตความเป็นอยู่ในทางวัฒนธรรมและสังคมของมนุษย์และชาติพันธุ์ต่างๆ แบ่งออกเป็น พิพิธภัณฑ์สถานพื้นบ้าน (พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น) โดยจัดแสดงข้าวของเครื่องใช้พื้นบ้าน และพิพิธภัณฑ์สถานกลางแจ้ง เป็นการจำลองภาพในอดีตด้วยการนำอาคารเก่า หรือจำลองสิ่งปลูกสร้างต่างๆ มาไว้ในบริเวณเดียวกัน โดยพยายามสร้างสภาพแวดล้อมรวมถึงบรรยากาศให้เหมือนเช่นในอดีต

พิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมพื้นถิ่น(ความหมายเดียวกับพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านและพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น) อยู่ในประเภทพิพิธภัณฑ์สถานชาติพันธุ์วิทยาและประเพณีพื้นเมือง (Museum of Ethnology And Folklore) เป็น 1 ใน 9 ประเภท ตามการแบ่งประเภทพิพิธภัณฑ์ของ ICOM ซึ่งจัดเป็นพิพิธภัณฑ์ที่จัดแสดงเรื่องราวชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์เน้นหนักไปทางวัฒนธรรมและสังคมของมนุษย์ ซึ่งแบ่งย่อยได้อีก 2 ประเภท คือ

- 1) พิพิธภัณฑ์สถานพื้นบ้าน (Folk Museum) เป็นสถานที่รวบรวมข้าวของเครื่องใช้พื้นเมือง
- 2) พิพิธภัณฑ์สถานกลางแจ้ง (Open Air Museum) คือ การเลือกกร้อถอน การขนส่ง การก่อสร้างและรักษาให้อยู่ในสภาพดี สถานที่ที่สมควรและอุปกรณ์วัสดุทางสถาปัตยกรรม ซึ่งแสดงถึงการดำเนินชีวิต ที่อยู่อาศัย กิจกรรมทางการเกษตร งานฝีมือ เป็นต้น หรืออาจเป็นรวบรวมอาคารต่างๆ ของชาวบ้านมาสร้างรวมอยู่แห่งเดียวพร้อมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศตามที่เป็น

ความหมายของนิทรรศการ (Exhibition) โดยทั่วไปคือการจัดเอาภาพถ่าย ภาพเขียน แผนภูมิ หรือวัสดุ กราฟิกอื่นๆ ได้แก่ ของจริง หุ่นจำลอง โสตทัศนอุปกรณ์บางประเภท เช่นภาพยนตร์ ภาพนิ่ง (Slide) มาจัดแสดงพร้อมคำบรรยายประกอบ การอภิปรายและการสาธิตในเรื่องต่างๆ ที่น่าสนใจ หรือกำลังอยู่ในความสนใจของกลุ่มประชาชนที่เลือกมาเป็นเป้าหมายการจัดนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ มีแบบอย่างเป็นหลักเกณฑ์อยู่ 3 ประการ คือ

- 1) การจัดแสดงแบบถาวร (Permanent Exhibition)

การจัดพื้นที่ของส่วนจัดแสดงไว้สำหรับนิทรรศการเป็นประจำไม่มีการโยกย้ายเปลี่ยนแปลง จึงต้องพิจารณาอย่างรอบคอบในเรื่องของเนื้อหาที่จะจัดแสดงควรมีบรรยากาศมากที่สุด

- 2) การจัดแสดงแบบชั่วคราว (Temporary Exhibition)

การจัดแสดงแบบหมุนเวียนเป็นส่วนแสดงผลงานและศิลปวัตถุต่างๆชั่วคราว ในระยะเวลาสั้นๆ อาจใช้เทคนิคพิเศษอื่นๆ เข้าช่วย เช่น ใช้แสงสีประกอบการแสดง โดยทั่วไปแล้วการจัดแสดงแบบชั่วคราวจะเป็นจุดดึงดูดและสร้างความประทับใจแก่ผู้เข้าชม

- 3) การจัดแสดงแบบเคลื่อนที่ (Mobile Exhibition)

ข้อดีของการจัดแสดงแบบเคลื่อนที่นี้คือ ความสามารถในการเดินทางทางไปตามที่ต้องการเพื่อพบปะกับประชาชนและดึงดูดความสนใจของคนเหล่านั้น จากการเปลี่ยนการแสดงไปตามสถานที่ต่างๆ นิทรรศการแบบเคลื่อนที่จึงเป็นเครื่องมือที่มีศักยภาพทางการศึกษามากอย่างหนึ่ง

2.2.3 หน้าที่ของพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมพื้นถิ่น

ถึงแม้ขนาดของพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมพื้นถิ่นจะไม่ใหญ่โตเท่าพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ และสิ่งของที่จัดแสดงก็ไม่มากมายเท่า แต่หน้าที่หลักๆก็ไม่แตกต่างกันซึ่งหน้าที่ที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

2.2.3.1 การรวบรวมวัตถุ (Collecting) เป็นหน้าที่สำคัญประการแรก โดยการรวบรวมวัตถุนี้มาจากหลายๆทาง เช่น การรับบริจาค จากการขุดค้นทางโบราณคดี และโดยการจัดซื้อ

2.2.3.2 การตรวจสอบ จำแนกประเภท และศึกษาวิจัย (Identifying, Classifying and Research) หน้าที่เหล่านี้เป็นหน้าที่ทางวิชาการของพิพิธภัณฑ์ต้องตรวจสอบแยกประเภท ถ้ายังไม่สามารถตรวจสอบได้ก็ต้องทำการวิจัยให้รู้ถึงอายุแบบสมัย ด้วยเหตุนี้ พิพิธภัณฑ์จึงจำเป็นต้องมีห้องสมุดเพื่อใช้ค้นคว้าและอ้างอิง

2.2.3.3 การทำบันทึกหลักฐาน (Recording) คือ การจัดทำทะเบียนวัตถุทุกชิ้นที่รวบรวมเก็บไว้ในพิพิธภัณฑ์เป็นหลักฐานป้องกันการสูญหายและเป็นหลักฐานทางวิชาการ

2.2.3.4 การซ่อมสงวนรักษา (Conservation And Preservation) คือ การสงวนรักษาวัตถุที่รวบรวมไว้ให้คงทนถาวร ไม่มีการเสื่อมสภาพ คงสภาพดีตลอดไป

2.2.3.5 การรักษาความปลอดภัย (Security) คือ การป้องกันคุ้มครองวัตถุที่รวบรวมไว้ให้ปลอดภัยจากโจรภัยและอัคคีภัย

2.2.3.6 การจัดแสดง(Exhibition)แนวคิดในการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์ต้องเป็นที่ให้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลินของประชาชนทุกเพศทุกวัย โดยการจัดแสดงอาจใช้หลายๆเทคนิค เช่น ใช้ตู้แสดง ฉากหลัง แสงสี เทคนิคฉากละคร (Diorama) หรือ จัดแสดงให้อยู่ในสภาพจริงของแต่ละยุคสมัย (Period Room Technics) การจัดแสดงถาวรนั้นไม่ควรถาวรตลอดไปต้องปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ และต้องมีการจัดแสดงพิเศษ หรือจัดแสดงชั่วคราว (Temporary Exhibition)

2.2.3.7 การให้การศึกษา (Education) นอกจากการจัดแสดงที่ให้ความเพลิดเพลินแล้วพิพิธภัณฑ์ยังมีหน้าที่ให้การศึกษาในลักษณะที่เป็นการศึกษาแบบหรือนอกระบบ (Non-Formal Education) แนวโน้มในปัจจุบันจะเน้นในหน้าที่จัดกิจกรรมการศึกษาแก่ชุมชน เป็นการพัฒนาไปสู่การเป็นศูนย์บริการการศึกษา (Educational Center) ของชุมชน

2.2.3.8 หน้าที่ทางสังคม (Social Function) เนื่องจากพิพิธภัณฑ์มีหน้าที่รับผิดชอบต่อสังคมดังนั้น พิพิธภัณฑ์ต้องเปลี่ยนแปลงปรับตัวไปตามสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคม ดำเนินกิจการตามความต้องการของสังคม จัดบริการชุมชนอย่างกว้างขวาง ส่งผลให้พิพิธภัณฑ์กลายเป็นศูนย์ของชุมชน (Community Center)

2.2.4 พิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมพื้นถิ่นในประเทศไทย

สำหรับพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทย ถือว่าพิพิธภัณฑ์สถานสำหรับประชาชน (Public Museum) เกิดขึ้นครั้งแรกสมัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงจัดตั้ง "มิวเซียม" ขึ้นที่หอคองคอเดีย (พระที่นั่งสหทัยสมาคม) ในพระบรมมหาราชวัง ตรงกับวันที่ 19 กันยายน พ.ศ.

2417 ซึ่งจัดว่าเป็นพิพิธภัณฑสถานประเภททั่วไป (General Museum) ส่วนคำว่า "พิพิธภัณฑสถาน" นั้นได้มาจากนามพระที่นั่งประพาสพิพิธภัณฑสถานสร้างในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในปี พ.ศ. 2402 ซึ่งโปรดให้สร้างเพื่อใช้เป็นที่ตั้งศิลปะโบราณวัตถุที่ทรงรวบรวมไว้ หลังจากนั้นการพิพิธภัณฑสถานก็พัฒนามาเป็นลำดับ จนสามารถจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร ในปี พ.ศ. 2477 และมีพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ซึ่งกำหนดเรียกพิพิธภัณฑสถานทุกแห่งของกรมศิลปากรเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ในส่วนของพิพิธภัณฑสถานวัฒนธรรมพื้นถิ่น ซึ่งไม่จัดอยู่ในข่ายของพิพิธภัณฑสถานตามพระราชบัญญัติ เนื่องจากมิได้อยู่ในความรับผิดชอบของกรมศิลปากรนั้น เป็นที่รับรู้กันว่าสำคัญของ การจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานวัฒนธรรมพื้นถิ่นนั้นมีมานานแล้ว โดยเฉพาะพระและผู้นำท้องถิ่นได้เก็บรวบรวมสิ่งของในท้องถิ่นด้วยความต้องการที่จะจัดตั้งพิพิธภัณฑสถาน แต่ขาดความรู้ด้านวิธีการกำลัง และเงินทุน พิพิธภัณฑสถานหลายๆแห่งจึงไม่ต่างๆ โดดงเก็บของ ขาดการสื่อความหมายในเนื้อหาที่เกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรม

ดังนั้นพิพิธภัณฑสถานวัฒนธรรมพื้นถิ่นจึงแตกต่างกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ตรงที่พิพิธภัณฑสถานวัฒนธรรมพื้นถิ่น ต้องมุ่งเน้นการจัดแสดงสิ่งของหรือสถานที่อันสัมพันธ์กับวิถีชีวิตวัฒนธรรมของผู้คนในท้องถิ่น โดยที่เนื้อหาทางด้านสังคมวัฒนธรรมนั่นเองที่จะเป็นตัวกำหนดสิ่งสำคัญ 3 ประการที่จะแสดง คือ

- 1) วัตถุทางวัฒนธรรม ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งโบราณวัตถุ ภาพถ่าย หุ่นจำลอง ภาพเขียน ฯลฯ
- 2) ทิศทางและหัวข้อในการจัดแสดง
- 3) สิ่งที่เป็นลักษณะเฉพาะหรือเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ซึ่งจะนำไปสู่การแลเห็นความหลากหลายทางวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อม (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2543: 2 อ้างถึงใน พิเศษ จันทร์, 2546: 19)

2.2.5 วัฒนธรรมพื้นถิ่น

เมื่อเนื้อหาทางด้านวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องศึกษา เพื่อนำไปสู่การสร้างเนื้อหาการจัดแสดงในพิพิธภัณฑสถานวัฒนธรรมพื้นถิ่น จึงควรทำความเข้าใจถึงความหมายและประเภทของวัฒนธรรมและวัฒนธรรมพื้นถิ่นเสียก่อน

2.2.5.1 ความหมายและลักษณะของวัฒนธรรมพื้นถิ่น

วัฒนธรรม ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า "Culture" แปลว่า ผู้ปลูกฝัง หรือสั่งสอน และคำว่า Cultus แปลว่า การปลูกฝังหรือการอบรม เมื่อรวมกันจะมีความหมายกว้างๆ คือ กระบวนการเรียนรู้ที่ตกทอดเป็นมรดกทางสังคม จากความหมายนี้ได้มีผู้นิยามความหมายของคำ

ว่าวัฒนธรรมมากกว่า 160 นิยาม แต่นิยามที่ งามพิศ ลัทธิสงวน กล่าวว่า ให้ลักษณะต่างๆ ของวัฒนธรรมชัดเจนที่สุดเป็นของ Cuber โดยนิยามว่า "วัฒนธรรม คือ แบบแผนพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ที่ค่อยๆเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ และยังรวมผลผลิตที่เกิดจากการเรียนรู้ เช่น ทักษะ คติ ค่านิยม สิ่งของต่างๆ ที่คนทำขึ้น และความรู้ที่มีอยู่ร่วมกันในกลุ่มชนหนึ่งๆ และมีการถ่ายทอดไปยังสมาชิกคนอื่นในสังคม" นอกจากนี้ยังมีความหมายของวัฒนธรรมในเชิงต่างๆ (สุวรรณ วาศไวยศวรรณ, 2537: 54 อ้างถึงใน พิเศษ จันทน์, 2546: 20) อีกเช่น

- วัฒนธรรมในเชิงประวัติศาสตร์ (Historical) หมายถึง เป็นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นมรดกทางสังคมที่เกิดจากการเรียนรู้และถ่ายทอดจากบรรพบุรุษสู่ลูกหลาน
- วัฒนธรรมในเชิงบรรทัดฐาน (Normative) หมายถึง เป็นมรดกทางด้านกฎเกณฑ์ข้อบังคับต่างๆ รวมถึงแบบแผนพฤติกรรมของมนุษย์ในชุมชนต่างๆ ด้วย
- วัฒนธรรมในเชิงจิตวิทยา (Psychological) หมายถึง การปรับตัวของมนุษย์ให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม หรือการแก้ปัญหาพื้นฐานเพื่อสนองความต้องการจำเป็นของมนุษย์
- วัฒนธรรมในเชิงโครงสร้าง (Structure) หมายถึง เป็นแบบแผนของการเรียนรู้และผลของการเรียนรู้รวมถึงการจัดระเบียบ และ การทำหน้าที่ของวัฒนธรรมเพื่อสนองความต้องการจำเป็นของสมาชิกสังคม
- วัฒนธรรมในเชิงประวัติความเป็นมา (Genetic) โดยมากหมายถึงระบบสัญลักษณ์ (Symbol) ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม

สรุปโดยรวม วัฒนธรรม คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นผลผลิตของมนุษย์ในสังคม เช่น ความคิด ความรู้สึก ความประพฤติ กริยาอาการ ศิลปะประเพณี กฎหมาย ที่สังคมยอมรับมีการเรียนรู้ ถ่ายทอด และปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

คำว่า วัฒนธรรมพื้นถิ่น มีความหมายเดียวกับคำว่า วัฒนธรรมท้องถิ่น วัฒนธรรมพื้นบ้าน วัฒนธรรมพื้นเมือง คติชาวบ้าน และ คติชนวิทยา คำนี้ได้ถูกบัญญัติขึ้นมาจากคำภาษาอังกฤษ ว่า Folklore ซึ่งถูกคิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2389 โดย William Thomes แปลตามรูปศัพท์ว่า "ความรู้ของปวงชน" เมื่อพิจารณาจากความหมายรวบยอดของคำว่า วัฒนธรรม ด้วยแล้ว วัฒนธรรมพื้นถิ่นจึงหมายถึงเรื่องราว ชีวิตความเป็นอยู่ การประพฤติปฏิบัติของประชาชนทั่วไป โดยการประพฤติปฏิบัติที่สืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคนและสามารถกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมพื้นถิ่นของคนกลุ่มใดก็หมายถึงวัฒนธรรมของคนกลุ่มนั้น

วัฒนธรรมพื้นถิ่น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามระดับวัฒนธรรม หรือ อารายธรรมขั้นหนึ่งของมนุษย์ เป็นความพยายามของมนุษย์ที่จะจัดระบบชีวิตของตนให้มีความสุขสบาย มีระเบียบและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมด้วยความสงบสุข วัฒนธรรมพื้นถิ่นมีความเป็น พลวัต (Dynamic) สิ่งใดที่มีสาระแก่ชีวิตก็ยังคงอยู่ สิ่งใดที่ไม่มีผลก็สลายหายไปเป็นการรักษาเสถียรภาพและบุคลิกลักษณะ

สังคมของตนเองไว้การเปลี่ยนแปลงเท่านั้นที่จะทำให้วัฒนธรรมพื้นถิ่นนั้นมีเสถียรภาพ

“เปรียบเสมือนลูกช่างที่ต้องหมั่นอยู่ตลอดเวลาจึงจะยืนอยู่ได้” (สุรเชษฐ เวชชพิทักษ์, 25: 63 อ้างถึงใน พิเศษ จันท์, 2546: 21)

2.2.5.2 ประเภทของวัฒนธรรมพื้นถิ่น

วัฒนธรรมพื้นถิ่นแบ่งออกเป็น 3 ประเภท

1) ประเภท มุขปาฐะ (Verbal) คือ ประเภทที่ใช้ถ้อยคำ ได้แก่

- เพลง (Folk Songs)
- นิทาน (Folk Tales)
- ภาษิต (Proverb)
- ปริศนาคำทาย (Riddles)
- ความเชื่อและไสยศาสตร์ (Belief and Superstition)
- ภาษาถิ่น (Dialect)

2) ประเภท อมุขปาฐะ (Non-Verbal) คือประเภทที่ไม่ใช้ถ้อยคำ ได้แก่

- หัตถกรรม (Folk Handicraft)
- สถาปัตยกรรม (Folk Architecture)
- ศิลปะ (Folk Art)

3) ประเภทผสม (Mixer) ได้แก่

- การละเล่นของเด็ก (Children's Games)
- ระบำ (Folk Dance)
- ละคร (Folk Drama)
- ขนบธรรมเนียมประเพณี (Custom)
- มหกรรม (Festival)

2.2.6 ความหมายของคำว่า ยวน

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายของคำว่า ยวน ว่าเป็น “ชื่อชนชาติกรีก ชาวอินเดียเรียกเพี้ยนมาจากคำ Ionia ; ชาวไทยทางล้านนา ว่า ไทยยวน เพี้ยนเป็น เยาวนะ โยน หรือ โยนก ก็มี”(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 667 อ้างถึงใน พิเศษ จันท์, 2546: 40) ส่วนพจนานุกรมล้านนา-ไทย ฉบับแม่ฟ้าหลวง ให้ความหมายว่า “เป็นชื่อของคนไทยในล้านนา โดยเฉพาะที่อยู่ไนจังหวัดเชียงราย และเชียงใหม่ เรียก ไท-ยวน ซึ่งอาจแผลงเป็น โยน หรือ โยนก ได้”(อุดม รุ่งเรืองศรี, ผู้รวบรวม, 2534: 2 อ้างถึงใน พิเศษ จันท์, 2546: 40)

คำว่า ยวน เป็นชื่อที่ถูกเรียกมาแต่โบราณแล้ว สันนิษฐานว่ามาจากคำ โยนก ซึ่งเป็นชื่อของอาณาจักรโยนก3 เป็นอาณาจักรอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทยในตำนานที่เกี่ยวข้องกับชนชาติไทยในที่ราบลุ่มน้ำกก ได้เรียกชื่อบ้านเมืองของตัวเองว่าโยนก หรือ ยวน ดังปรากฏชื่อ เวียงโยนก หมายถึง เวียง หรือ เมืองของคนไทยยวน คำว่า ยวน โยน โยนก หรือ ยูน มีความหมาย 2 ประการ คือ

- 1) หมายถึงบ้านเมืองที่ตั้งอยู่ในแอ่งเชียงราย สมัยพญามังราย เรียกว่า แคว้นโยน หรือโยนรัฐ
- 2) หมายถึง ชนชาติไทยพวกหนึ่ง ในอดีตชาวไทยสยามเรียกชนชาติไทยในภาคเหนือว่า "ยวน"

อีกตำนานหนึ่งที่ปรากฏ คำว่า ยวน คือ ตำนานเมืองเชียงใหม่ ได้กล่าว ถึง พญาแสนภู สร้างเมืองเชียงแสน ซึ่งต่อมาเรียก โยนรัฐ หรือ โยนก เรียกประชาชนว่าโยน หรือ ยวน หรือ ยูน และชื่อ ยวน นี้ชาวพื้นเมืองในถิ่นใกล้เคียงก็ใช้เรียกกัน เช่น พม่า เรียกคนไทยภาคเหนือว่า ชาน หรือ ชานยูน หรือ ยวนชาน ซึ่ง ชาน หมายถึง ไต และ ยูน หมายถึง ยวน หรือ โยน หรือ โยนก8 และพวกไทยใหญ่ หรือ พวกเงี้ยว ก็เรียกว่า พวกยอน หรือ ไตยอน ซึ่งเพี้ยนมาจากคำว่า พวกไทยยวน หรือ ไตยวน นั่นเอง

สรุปก็คือ คำว่า ยวน คือ ชื่อที่ใช้เรียกกลุ่มคนชนชาติที่มีถิ่นฐานอยู่ทางภาคเหนือ หมายถึงถึงภาษาพูด ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับอาณาจักรโยนกในอดีต ปัจจุบันชาวภาค เหนือมักเรียกตัวเองว่า คนเมือง เพื่อให้แตกต่างจากพวกพม่า ซึ่งถูกเรียกว่า ม่าน ตั้งแต่สมัยที่พม่าปกครองล้านนา และ ไทยยวน จึงมักใช้เรียกผู้ที่พูดภาษาไทยถิ่นเหนือ (คือ ภาษาไทยยวน หรือภาษายวน) ในพื้นที่ภาคกลาง (สงวน โชติสุวรรณ์: 190)

2.3 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหลักการออกแบบ

2.3.1 พื้นฐานในการออกแบบพิพิธภัณฑ์ทั่วไป (Basics)

พื้นฐานสำคัญ 2 ประการที่ต้องใช้ในการพิจารณาก่อนการออกแบบอาคารพิพิธภัณฑ์ คือ

2.3.1.1 การรวบรวมวัตถุและเตรียมการ (collections) คือ การรวบรวมวัตถุไว้ ซึ่งสามารถเก็บรักษา และค้นคว้าได้อย่างแท้จริง ตลอดจนสามารถอนุรักษ์ศึกษา และ จัดแสดงวัตถุที่รวบรวมไว้ได้อย่างดี มีการลงทะเบียนแจ้งเลขประจำวัตถุนั้นๆ และมีการศึกษาสภาพการรักษาค่าความสะอาด ตลอดจนการอนุรักษ์ไว้ให้คงสภาพที่ดีมากที่สุด

2.3.1.2 การจัดแสดง (Exhibition) การจัดแสดงที่ดีเป็นผลสืบเนื่องมาจากการระมัดระวังในการเลือกสรรคุณภาพของวัตถุที่สำคัญต่อชุมชน การผูกเรื่องราวเป็นประโยชน์ การจัดนิทรรศการ และการจัดแสดงที่ดีด้วยเทคนิค การจัดแสดง ทั้งหมดนี้เป็นจุดกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความสนใจ ดังนั้นส่วนของการจัดแสดงจะต้องกำหนดให้เป็นห้องที่มีขนาดกว้าง เนื้อที่สำหรับส่วนจัดแสดงไม่ควรมีมากไปกว่า 30% - 40% ของจำนวนเนื้อที่ทั้งหมดของอาคารพิพิธภัณฑ์

2.3.2 ชนิดของการจัดแสดง

การจัดนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์มีแบบอย่างที่เป็นหลักการสำคัญอยู่ 3 ประการ คือ

2.3.2.1 การจัดนิทรรศการประจำ (Permanent Exhibition) เป็นการจัดนิทรรศการในห้องใดห้องหนึ่งของพิพิธภัณฑ์อย่างถาวร ไม่ค่อยมีการโยกย้ายเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะต้องพิจารณากันอย่างรอบคอบว่าจะจัดเรื่องอะไรด้วยวัตถุประสงคใด เป็นงานประเภทใด และ ควรลำดับเรื่องราวให้ต่อเนื่องกันอย่างไร

2.3.2.2 การจัดนิทรรศการเพื่อการศึกษา (Educational Exhibition) เป็นการจัดนิทรรศการที่เน้นในเรื่องวัตถุและการศึกษาค้นคว้ามากกว่าในด้านความงามและความเพลิดเพลิน โดยเน้นหนักในเรื่องระเบียบและประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของวัตถุจำนวนวัตถุและ ประเภทของวัตถุ มีลักษณะคล้ายคลึงกับการเก็บของในคลังแต่มีการเปิดให้นักเรียนนักศึกษาและประชาชนทั่วไปเข้าชม และ ศึกษาหาความรู้

2.3.2.3 การจัดนิทรรศการชั่วคราวหรือนิทรรศการพิเศษ (Temporary Exhibition) เป็นการจัดนิทรรศการที่มีบทบาทต่อพิพิธภัณฑ์มากที่สุด เพราะปัจจุบันประชาชนมีเรื่องที่ต้องศึกษาหาความรู้และเพลิดเพลินจากสื่อมวลชนต่างๆมากมายทั้งเรื่องการเมืองเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์จึงจำเป็นต้องมีการเคลื่อนไหวจัดกิจกรรมต่างๆเพื่อประโยชน์ในการให้ประชาชนสนใจเข้าพิพิธภัณฑ์ เพื่อศึกษา และ เพิ่มพูนความรู้แก่ตนเอง

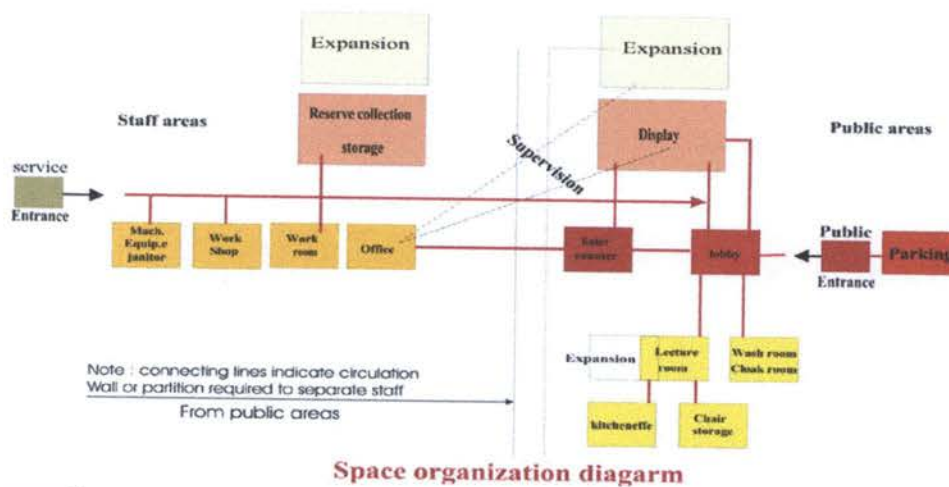
ภาพที่ 2.1 แสดงตัวอย่างห้องจัดแสดง

ที่มา : นิรมล บันลวย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

2.3.3 การออกแบบห้องจัดแสดง (Designing the hall Exhibition)

การออกแบบห้องจัดแสดงนั้นต้องทำภายหลังที่ได้ศึกษา หรือ เรียบเรียงแนวนิทรรศการเรียบร้อยแล้ว ห้องจัดแสดงมักจะมีการเปลี่ยนแปลงเรื่องราว และ แบบลักษณะของห้องจัดแสดงอยู่เสมอสิ่งที่จะช่วยในการจัดแสดงมากที่สุดนั่นคือ ผนัง (Panel) ซึ่งทำด้วยวัสดุที่มีน้ำหนักเบาสามารถเคลื่อนย้ายหรือ เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพความเหมาะสมของเรื่องราวได้อย่างดี

แบบแผนการจัดแสดงการจัดแสดงที่ดีเพื่อเตรียมงานให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อให้งานดำเนินไปอย่างมีระเบียบระบบ เป็นการวางรากฐานทางการบริการ และ ควบคุมกิจการให้มั่นคงทั้งภายใน และ ภายนอกจำเป็นต้องวางระเบียบแบบแผนของอาคาร โดยศึกษากิจกรรมที่เสนอต่อมวลชนซึ่งสามารถจัดได้ตามแบบต่อไปนี้

ภาพที่ 2.2 แสดงแผนภูมิการจัดห้องแสดง หรือ โครงสร้างความสัมพันธ์ของพิพิธภัณฑ์
ที่มา : นิรมล บันลายุ. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

2.3.3.1 ลักษณะของห้องจัดแสดงที่นิยม มีดังนี้คือ

- ห้องแสดงแบบธรรมดา คือห้องแสดงที่มีหน้าต่าง ซึ่งอาจจะเป็นหน้าต่างสูง หรือมีหน้าต่างเพียงด้านเดียว แล้วใช้แสงไฟช่วยในการจัดแสดง
- ห้องแสดงแบบยกพื้นโล่ง เป็นห้องแสดงแบบเก่า นิยมสร้างกันมากในยุโรปและอเมริกา คือมีห้องโถงชั้นล่าง ชั้นบนใดเป็นห้องโถงที่สามารถมองเห็นชั้นล่างได้ตลอด
- ห้องแสดงแบบหอบประชุมใหญ่ เป็นห้องขนาดใหญ่มีหน้าต่างทั้งสองด้าน
- ห้องแสดงแบบเฉลียง คือจัดเฉลียงให้เป็นที่แสดงงาน อาจจะจัดเป็นเฉลียงการแสดงผลเป็นบันไดเวียนจากพื้นล่างจนถึงยอดอาคารโดยใช้แสงธรรมชาติและแสงไฟช่วย

- ห้องที่ใช้แสงจากหลังคา เช่นห้องแสดงของพิพิธภัณฑ์ศิลปะ ซึ่งในอดีตจะเป็นปัญหามากสำหรับสถาปนิกในการควบคุมความหนักเบาของแสง แต่ในปัจจุบันสามารถใช้แสงไฟฟ้าประดิษฐ์ทดแทนได้

- ห้องแสดงแบบไม่มีหน้าต่าง นิยมกันมากในประเทศทางตะวันตก โดยปล่อยเนื้อที่ว่างไว้สำหรับจัดนิทรรศการได้ตามต้องการ

2.3.4 การวางแผนงานการจัดนิทรรศการ

2.3.4.1 การเตรียมการออกแบบนิทรรศการ(Planning and designing and exhibition)

การจัดนิทรรศการไม่ว่าจะเป็นนิทรรศการถาวรหรือนิทรรศการชั่วคราวก็ตามจะต้องวางแผนงานและออกแบบก่อนลงมือดำเนินการจัดแสดง การออกแบบนั้น ต้องมีขั้นตอนในการดำเนินงาน และจะต้องร่วมกันหลายฝ่ายได้แก่ ภัณฑารักษ์ เจ้าหน้าที่การศึกษา ผู้ออกแบบ (Designer) และช่างเทคนิค

1) ในการออกแบบนิทรรศการที่ดี ประการแรกที่สำคัญที่สุดก็คือ วัตถุประสงค์และความมุ่งหมายของนิทรรศการนั้น ๆ จะต้องชัดเจนแน่นอน และวัตถุประสงค์นั้นจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทั่วไปของพิพิธภัณฑ์สถาน

2) เมื่อได้วัตถุประสงค์ที่แจ่มชัดแล้ว จะต้องพิจารณาต่อไปถึงเนื้อเรื่องที่จะจัดแสดง วัตถุที่จะจัดแสดง และองค์ประกอบที่จะใช้ในการจัดแสดง

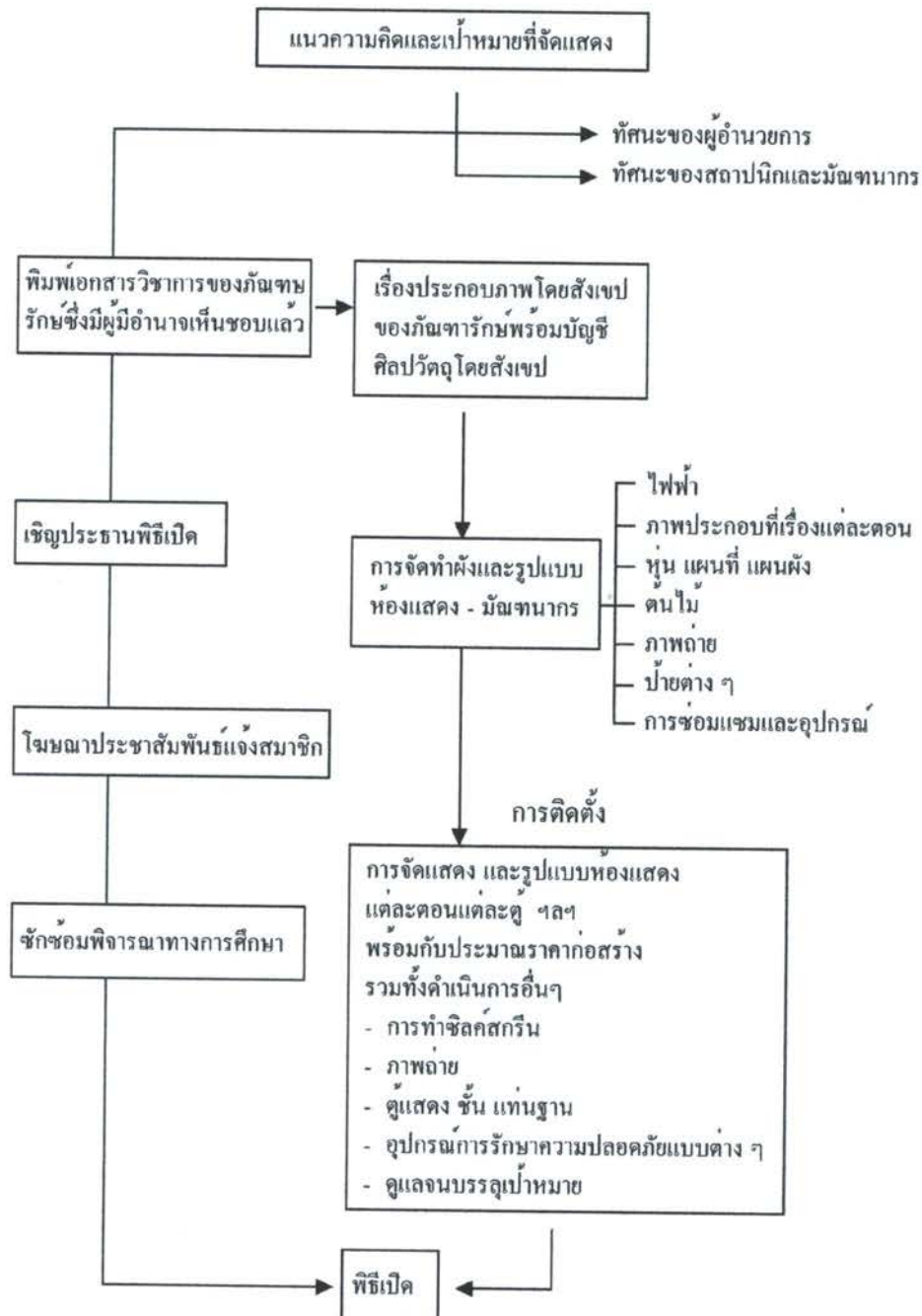
พิพิธภัณฑ์สถานเป็นที่รวบรวม สงวนรักษา วัตถุที่มีค่าความสำคัญที่จะเก็บรักษาให้คงอยู่ตลอดไปในการจัดแสดง ความสำคัญจึงอยู่ที่ "วัตถุ" เมื่อเลือกเรื่องหรือเนื้อหาแล้ว คัดเลือกวัตถุแล้ว ก็จะต้องพิจารณาเรื่ององค์ประกอบที่จะนำมาใช้เพื่อช่วยในเรื่องราว ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุที่น่าออกจัดแสดง

3) การออกแบบ การออกแบบนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์สถาน เป็นการออกแบบเพื่อแสดงเรื่องราวของวัตถุ (presentation and interpretation) ไม่ใช่การออกแบบเพื่อตั้งโชว์เหมือนห้างสรรพสินค้าแต่จะต้องให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ชม

การออกแบบนิทรรศการที่ดี จะต้องทำให้เกิดปฏิกิริยาโต้ตอบจากผู้เข้าชม เช่นทำให้เกิดความคิด ทำให้เกิดปัญหา ทำให้เกิดคำถาม และสามารถตอบปัญหาข้อใจได้ จากการชมนิทรรศการนั้น ๆ ด้วย และเกิดความประทับใจ เกิดความรู้พื้นฐานที่จะสนใจในเรื่องนั้น ๆ มากขึ้นอีก

แนวโน้มของการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์สถานยุคปัจจุบันถือหลัก interdisciplinary ในพิพิธภัณฑ์สถานโบราณคดีก็ไม่ใช่จะจัดแสดงแต่เนื้อหาการขุดค้น หรือค้นคว้าทางโบราณคดีแต่จะต้องเชื่อมโยงถึงปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม ภูมิศาสตร์ประวัติศาสตร์

เทคโนโลยี และวัฒนธรรมศิลป์ในพิพิธภัณฑ์สถานขนาดเล็ก เช่น พิพิธภัณฑ์สถานท้องถิ่นจะให้ความรู้ทุกแขนงวิชามากกว่าจะเป็นพิพิธภัณฑ์เฉพาะเรื่อง ให้ได้เห็นได้เข้าใจความเป็นมาในอดีตสภาพปัจจุบัน และปัญหาแนวโน้มในอนาคตตลอดจนการส่งเสริมให้เห็นแนวทางแก้ปัญหา

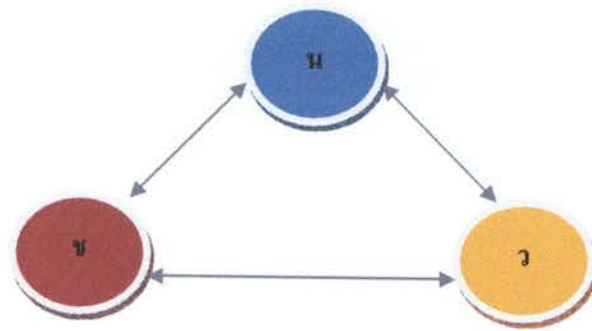

ภาพที่ 2.3 แสดงแผนผังกระบวนการจัดนิทรรศการที่บรรลุตามวัตถุประสงค์
ที่มา : นิรมล บัณฑิตย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

2.3.4.2 องค์ประกอบหลักของการจัดนิทรรศการ

ส่วนประกอบที่ทำให้บริการขึ้นซึ่งการจัดแสดงที่สมบูรณ์จะต้องมีองค์ประกอบหลักอย่างน้อย 3 อย่าง คือ รูปวัตถุ, ผู้ชม, ผู้แนะนำ

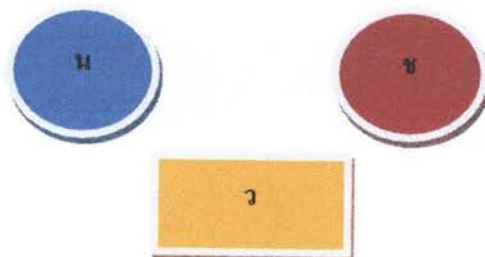
- น. ผู้แนะนำ คือ ผู้ให้บริการ
- ว. รูปวัตถุ คือ วัตถุที่แสง
- ข. ผู้ชม คือ ผู้ใช้บริการ

ภาพที่ 2.4 แสดงแนวความคิดในการจัดนิทรรศการที่ถูกต้อง
ที่มา : นิรมล บั้นลาย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

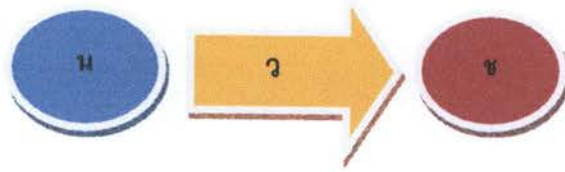
การจัดนิทรรศการต้องจัดให้องค์ประกอบทั้ง 3 สัมพันธ์ดังนี้ ผู้แนะนำต้องหารูปวัตถุมาแสดง โดยใช้ข้อมูลจากผู้ชมว่าสนใจเรื่องใดบ้าง จากนั้นก็จัดแสดง ถ่ายทอดความคิดโดยมีรูปวัตถุ เป็นตัวเชื่อมผู้ชมก็จะประทับใจ และรับแนวความคิดจากผู้แนะนำติดตัวไปด้วย และก็จะเกิดปฏิกิริยาตอบสนองของผู้แนะนำซึ่งอาจจะอยู่ในรูปคำติชมหรือแนวความคิดเรื่อง

1) ระดับความสัมพันธ์ที่ 1 มีองค์ประกอบหลักทั้ง 3 ครบถ้วน แต่ไม่มีความสัมพันธ์กันจึงไม่มีการบริการนิทรรศการ

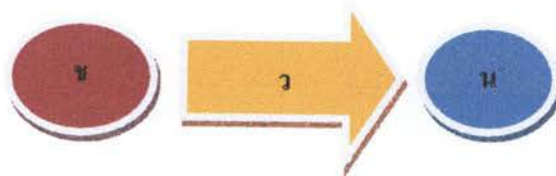
ภาพที่ 2.5 แสดงองค์ประกอบการจัดนิทรรศการระดับที่ 1
ที่มา : นิรมล บั้นลาย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

2) ระดับความสัมพันธ์ที่ 2 งานนิทรรศการเริ่มต้นขึ้น เมื่อมีผู้แนะนำ นำรูปวัตถุ ไปสู่ผู้ชมโดยการจัดแสดง

ภาพที่ 2.6 แสดงองค์ประกอบการจัดนิทรรศการระดับที่ 2
ที่มา : นิรมล บั้นลาย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

3) ระดับความสัมพันธ์ที่ 3 ผู้แนะนำต้องส่งเสริมให้ผู้ชมได้เข้าใจและรับความรู้ จากวัตถุแสดงนั้น ๆ ด้วย

ภาพที่ 2.7 แสดงองค์ประกอบการจัดนิทรรศการระดับที่ 3
ที่มา : นิรมล บั้นลาย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

4) ระดับความสัมพันธ์ที่ 4 ผู้ชมตอบสนองการรับรู้และถ่ายทอดแนวความคิดนั้น ผ่านทางวัตถุ กลับไปยังผู้แนะนำก็จะเป็นการบริการที่สมบูรณ์แบบที่สุด เพราะผู้แนะนำจะได้รับ ข้อมูลในการจัดแสดงต่อไป และผู้ชมก็จะได้รับความรู้

ภาพที่ 2.8 แสดงองค์ประกอบการจัดนิทรรศการระดับที่ 4
ที่มา : นิรมล บั้นลาย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

2.3.5 การจำแนกส่วนจัดนิทรรศการ

เมื่อทราบถึงองค์ประกอบหลักเราก็สามารถแบ่งส่วนการจัดนิทรรศการออกเป็นส่วน ใหญ่ ๆ ตามลักษณะความจำเป็นในการทำงานตามหลักสูตรการจัดพิพิธภัณฑ์ดังนี้

2.3.5.1 ส่วนจัดแสดง คือ ส่วนที่จัดตั้งรูปวัตถุทั้งในรูปนิทรรศการประจำ และ นิทรรศการชั่วคราว

2.3.5.2 ส่วนเก็บรูปวัตถุคือส่วนที่เป็นพิพิธภัณฑ์เก็บวัตถุที่เหลืออยู่ในระหว่าง การศึกษา

2.3.5.3 ส่วนบริการงาน คือ ส่วนสำนักงานทั้งทางธุรการ, วิชาการ

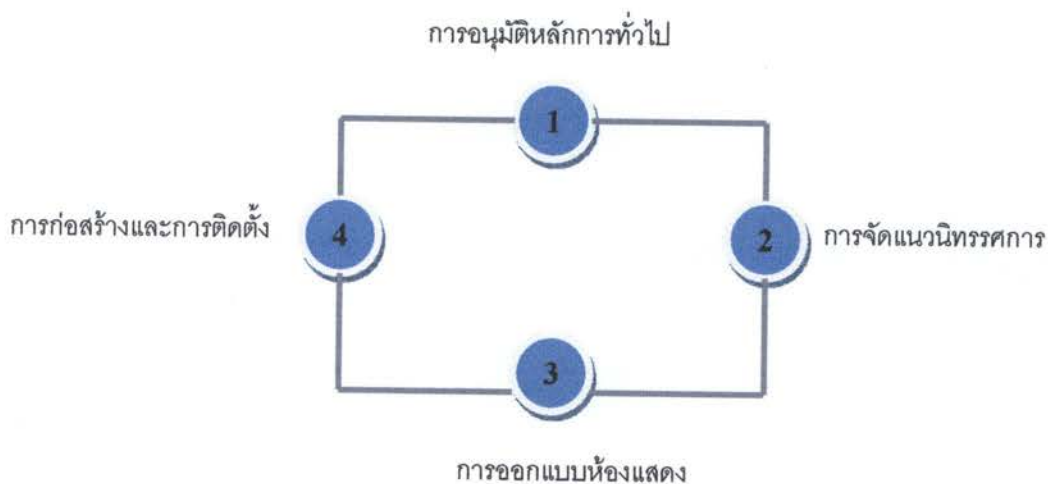
2.3.5.4 ส่วนปฏิบัติงานช่าง คือ ส่วนซ่อมสงวนหรือเทคนิค

2.3.6 เทคนิคการพิพิธภัณฑ์

เทคนิคการพิพิธภัณฑ์ หมายถึง วิธีการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการจัดวัตถุในห้อง แสดงการออกแบบอาคาร การออกแบบห้องแสดง การออกแบบคู่มือ ตลอดจนการก่อสร้าง และติดตั้งวัตถุกับอุปกรณ์การจัดแสดงประเภทต่าง ๆ

เกณฑ์มาตรฐานขั้นตอนในการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์สถาน

- การขออนุมัติหลักการ (OBJECTIVE APPROVAL BY MUSEUM'S DIRECTOR)
- การจัดขอทำเอกสารแนวนิทรรศการ (MANUSCRIPT AND EDITION)
- การออกแบบห้องสมุดแสดงและนิทรรศการ (GRAPHIC AND DESIGN) งานก่อสร้างและติดตั้งวัตถุ (PRODUCTION AND INSTALLATION)

ภาพที่ 2.9 แสดงแผนภูมิวัฏจักรของการจัดนิทรรศการ
ที่มา : นิรมล บันลายน. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยาลัยนพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

2.3.6.1 การพิจารณาการจัดนิทรรศการ

1) การขออนุมัติในหลักการ (OBJECTIVE APPROVAL BY MUSEUM'S DIRECTOR) เป็นเรื่องของภัณฑารักษ์ หัวหน้าภาควิชาหรือนักวิชาการในพิพิธภัณฑสถานที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการจะต้องดำเนินการขออนุมัติหลักการในการจัดแสดง วัตถุประสงค์จะจำเป็นต้องมีรายละเอียดต่าง ๆ เช่น

1.1 หัวข้อนิทรรศการ(EXHIBITION TITLE)ควรจะบ่งให้แน่ชัดว่าจะจัดเรื่องอะไร

1.2 วัตถุประสงค์ (OBJECTIVE) มีวัตถุประสงค์อะไรเป็นหลัก อะไรเป็นรอง

1.3 ขอบเขตของนิทรรศการ (SCOPE OF EXHIBITION AND DEFINITION OF CONCEPT) นิทรรศการนี้มีเนื้อหาสาระอย่างไร ประกอบด้วยวัตถุหลักฐานอย่างไรบ้าง

1.4 สมมติฐาน (HYPOTHESIS) ภัณฑารักษ์ควรจะได้ประเมินผลว่าจะใช้ประโยชน์อะไรแก่ประชาชน หรือเป้าหมายที่หน่วยงานมีความต้องการ

2) การจัดเตรียมนิทรรศการ (MANUSCRIPT AND EDITING)

2.1 ศึกษาขนาดและจำนวนวัตถุที่จะจัดแสดง เพื่อจะได้กำหนดเรื่องราวต่าง ๆ ได้ว่าจะเขียนคำบรรยายอย่างไร ใช้วัตถุอะไรจัดแสดง

2.2 การเขียนเรื่องและคำบรรยาย (CAPTION) เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบช่างศิลป์หรือสถาปนิก ปกติในการจัดนิทรรศการต่าง ๆ จะต้องมีคำบรรยายเรื่องราว 4 ประเภท คือ

- ชื่อนิทรรศการ (TITLE) ซึ่งข้อความจะต้องสั้นกะทัดรัด
- หัวข้อย่อย (SUBTITLE) บ้ายเรื่องย่อยเพื่อสะดวกในการเข้าใจได้ง่าย

- คำบรรยายเรื่อง (SUBTEXT) ว่าสาระเนื้อเรื่องนั้นๆเป็นอย่างไร

2.3 ป้ายเฉพาะวัตถุ (INDIVIDUAL LABEL) คือป้ายคำอธิบายที่บอกให้ทราบว่าวัตถุชิ้นนั้น ๆ เป็นอะไร สมัยไหน อายุประมาณเท่าไร พบที่ไหน เป็นต้น

3) การออกแบบห้องแสดงในพิพิธภัณฑสถาน (GRAPHIC & DESIGN)

3.1 ศึกษาแนวเรื่อง (SCRIPT) ที่ภัณฑารักษ์เรียงเรียงให้เข้าใจทั้งวัตถุประสงค์และการดำเนินเรื่องแล้วจึงดำเนินการวางแผนผังรูปห้อง

3.2 ศึกษาสภาพการณ์ของสังคมแวดล้อม (UNDERSTANDING OF AUDIENCE) โดยการศึกษาจิตวิทยาของผู้ชม ระดับการศึกษา ทักษะคติ รสนิยม จำนวนเข้า

ชมแต่ละครั้งเป็นอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการวางรูปห้องและการจัดบรรยายในห้องแสดงและอุปกรณ์ในการจัดนิทรรศการ

3.3 องค์ประกอบของห้องและตู้แสดง (COMPOSITING AND GRAPHIC) สถาปนิกจะต้องทำแบบแปลนแผนผังห้องและตู้แสดง ตามเรื่องที่ภัณฑารักษ์เรียบเรียงได้

หลังจากนั้นพิจารณาแต่ละตอนว่าข้อความควรอยู่ตอนไหนวัตถุต่างๆมีองค์ประกอบอย่างไร ควรใช้สี แสง และอุปกรณ์อะไรประกอบบ้าง เช่น แสงสว่าง (LIGHTING) ภาพประกอบ (ILLUSTRATION) หุ่นและการทำไดโอรามา (MODEL & DIORAMA MAKING) อุปกรณ์กลไก (PLANT) โสตทัศนอุปกรณ์ (AUDIO VISUAL) การอนุรักษ์ (RESTORATION) (TEXT) ว่าสาระของเรื่องนั้น ๆ เป็นอย่างไร

4) งานก่อสร้างและติดตั้งวัตถุ (PRODUCTION AND INSTALLATION)

เมื่องานทุกด้านเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงดำเนินการติดตั้งวัตถุและจัดทำคำอธิบายตามแบบที่มีขนาดกรอกแบบไว้ในแต่ละตอนตามลำดับ

2.3.6.2 การวางแผนงานการจัดนิทรรศการ

นิทรรศการที่ดีต้องพิจารณากันหลายๆด้าน ความสำเร็จของนิทรรศการมีได้ อยู่ที่จำนวนผู้ชมนิทรรศการที่ดี ไม่จำเป็นต้องเป็นงานที่มีคนดูมากที่สุด แต่อยู่ที่นิทรรศการนั้นสามารถถ่ายทอดความรู้สึกแรงใจให้ความรู้ ความบันเทิงแก่ผู้ชมได้มากที่สุดหรือไม่มากกว่า

1) การวางแผนเกี่ยวกับผู้ชม

- จำนวนผู้ชม ผู้จัดต้องประเมินความสนใจของกลุ่มเป้าหมายเปรียบเทียบกับนิทรรศการ เพื่อประโยชน์ในการคาดการณ์จำนวนผู้เข้าชมให้ใกล้เคียง อันจะมีผลต่อเนื่องไปถึงการเตรียมความพร้อมในด้านอื่น ๆ

- องค์ประกอบของผู้ชม ได้แก่ อายุ เพศ การศึกษา ระดับสติปัญญา และลักษณะความสนใจ

- เวลาที่ใช้ในการชม ผู้วางแผนต้องพยายามประมาณเวลาที่ใช้ในการชมให้ใกล้เคียงที่สุดเท่าที่จะทำได้

- ช่วงเวลาที่จัดแสดงนิทรรศการ ซึ่งถ้าหากบังเอิญไปตรงกับเหตุการณ์หรือวันประเพณีควรจะต้องวางแผนจัดวันเปิดและวันเปิดการแสดงให้เหมาะสม

2) การวางแผนเกี่ยวกับเนื้อหา

- ความน่าสนใจของเนื้อหา ในข้อนี้มีได้หมายความว่านิทรรศการที่ดีจะต้องมีเนื้อหาที่ผู้ชมคุ้นเคยและสามารถให้ความบันเทิงใจสูงสุดแก่ผู้ชมได้ และมีได้หมายความว่า

ว่าจะต้องให้สอดคล้องกับรสนิยมของสังคมเสมอไป แต่หมายถึงเนื้อหาของนิทรรศการที่จัดแสดงนั้น ถูกนำเสนอได้อย่างเหมาะสมจนสามารถกระตุ้นความสนใจของผู้ชมและสร้างความพอใจ

- ความมุ่งหมายของการจัด นิทรรศการด้านธุรกิจการค้ามักจัดเพื่อการประชาสัมพันธ์ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม เพื่อกระตุ้นให้ผู้บริโภคต้องการใช้บริการหรือผลิตภัณฑ์ของตน เนื้อหาที่จะแสดงมักเลือกได้ง่าย

- หัวเรื่องใหญ่และเนื้อเรื่องย่อย หัวเรื่องใหญ่หรือชื่อเรื่องของนิทรรศการก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องคำนึงถึงหลังจากพิจารณาความมุ่งหมายของการจัดไปแล้ว เพราะจะเป็นสิ่งที่แจ้งแก่ผู้คนที่ว่านิทรรศการนี้จัดเกี่ยวกับอะไร ตรงกับความต้องการ ความสนใจ ที่เขาควรจะไปดูหรือไม่ และเป็นกำหนดขอบเขตการจัดแสดงสำหรับผู้จัดว่าภายใต้หัวเรื่องใหญ่นี้จะมีเนื้อหาย่อยอะไรบรรจุอยู่บ้าง

- ความเป็นเอกภาพของเรื่องที่จัด การจัดนิทรรศการที่ปะปนกันหลายเรื่องหรือหลายวัตถุประสงค์ย่อมเป็นการไม่สมควร แม้ว่าจะจัดเสนอได้เป็นอย่างดี แต่อย่าลืมว่านิทรรศการที่หลากหลายอาจทำให้ผู้ชมได้รับแรงกระตุ้นหรือความพอใจเพียงเล็กน้อย

- กลุ่มผู้สนใจ การรวมกลุ่มกันของเอกชนหรือกลุ่มผู้สนใจตามท้องถิ่น การจัดนิทรรศการที่ต้องการดึงดูดให้คนกลุ่มใหม่ ๆ เปลี่ยนหน้ากันมาเยี่ยมชมสถาบันด้วยการจัดแสดงที่แปลกใหม่

ภาพที่ 2.10 แสดงนิทรรศการที่ใช้หุ่นจำลองจัดแสดงร่วมกับวัตถุจริง
ที่มา : นิรมล บันลวย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ภาพที่ 2.11 แสดงนิทรรศการโบราณคดี ที่ใช้วัตถุจริงดึงดูดความสนใจของผู้ชม
ที่มา : นิรมล บั่นลาย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ภาพที่ 2.12 แสดงนิทรรศการเพื่อให้ความรู้แก่เยาวชนที่มีการลำดับเรื่องดี
จะสามารถดึงดูดความสนใจของเด็กๆ
ที่มา : นิรมล บั่นลาย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

2.3.6.3 การวางแผนเกี่ยวกับขนาด

- เนื้อที่และเวลา การจัดแสดงไม่ว่าเรื่องใดก็ตาม ถ้าจะให้ผู้ชมไม่เกิดความเบื่อหน่ายก่อนชมจบ ผู้จัดควรประมาณขอบเขตของเนื้อที่การจัดแสดงให้เหมาะสมกับจำนวนเวลาที่ผู้ชมคนหนึ่ง ๆ จะใช้ในการเข้าชมด้วย
- เนื้อที่และเนื้อหา นิทรรศการที่เนื้อหามุ่งสอนหรือถ่ายทอดความรู้มักจะมีอะไรเกิน ๆ อยู่ เพราะผู้จัดมักแต่สนใจว่าจัดแสดงอย่างไรจึงจะครอบคลุมทุก ๆ อย่าง โดยลืมนึกไปว่าเนื้อหาบางอย่างไม่อาจสรุปย่อมาให้เป็นนิทรรศการได้ นอกจากจะเสนอในรูปแบบของหนังสือจะดีกว่า ฉะนั้นในการจัดนิทรรศการพึงระลึกไว้เสมอว่า อย่าพยายามอัดเยียดความรู้ให้แก่ผู้ชมมากเกินไป

- วัสดุและการขนย้าย นิทรรศการหมุนเวียนหรือเคลื่อนที่ ซึ่งประกอบด้วยสิ่งของขนาดใหญ่ หนัก หรือแตกง่าย ย่อมสิ้นเปลืองค่าบรรจุหีบห่อและค่าขนส่งมาก

- กำหนดการโดยรวมของผู้จัด กำหนดการประกอบกิจกรรมของสถาบันย่อมมีผลต่อขนาดของนิทรรศการชั่วคราว และนิทรรศการเคลื่อนที่ที่สถาบันนั้นจัดทำ เพราะองค์กรต่าง ๆ ให้ความสำคัญต่อคุณค่าและขนาดของนิทรรศการทั้งแบบชั่วคราวและแบบเคลื่อนที่แตกต่างกัน

2.3.6.4 การวางแผนเกี่ยวกับสถานที่

ในเรื่องอาคารหรือสถานที่ที่จะแสดงนิทรรศการนั้น ผู้จัดควรพิจารณาขนาดและเนื้อที่ให้มีความเหมาะสมกับจำนวนผู้ชม จำนวนวัสดุและเนื้อหาที่จะแสดง โดยผู้จัดจะต้องประมาณได้ว่าจะมีคนดูมากน้อยเพียงไร เพื่อที่จะนำมาพิจารณาว่าอาคารหรือสถานที่จัดแสดงนั้นมีขนาดเหมาะสมกับผู้ชมหรือไม่ หากไม่เหมาะสมผู้จัดจะต้องดำเนินการเปลี่ยนแปลงแก้ไขนอกจากนั้นต้องคำนึงถึงความสะดวกของผู้เข้าชม การถ่ายเทอากาศและแสง ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะต้องวางแผนอย่างรอบคอบ โดยในเบื้องต้นอาจพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

- ประตูเข้าออกเป็นทางเดียวกันโดยแบ่งเป็นด้านทางเข้าและด้านทางออก
- เคาน์เตอร์จำหน่ายและฝากของ อยู่ทางเข้า และเป็นທີ່สำหรับจำหน่ายเอกสารและหนังสือสุจิตร์
- ห้องแสดงควรต่อเนื่องกับประตูทางเข้า ไม่ควรมีเสามาก เนื้อที่กว้างขวางเพดานไม่สูงหรือเตี้ยเกินไป มีแสงสว่างเพียงพอ

ภาพที่ 2.13 แสดงนิทรรศการที่มีการวางแผนด้านสถานที่ที่ดี ทั้งโดยโครงสร้างห้องจัดแสดงเอง และการจัดสัดส่วนพื้นที่ใช้สอยผู้ชมก็จะชมได้อย่างทั่วถึงและเพลิดเพลิน
ที่มา : นิรมล บันลวย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

1) จำนวนวัตถุจัดแสดงและเนื้อหา

สถานที่ที่จะแสดงนิทรรศการควรเป็นสถานที่ที่มีขนาดพื้นที่ที่เหมาะสมเพียงพอกับวัตถุและเนื้อหาที่จะจัดแสดง เพื่อให้สามารถชมได้อย่างสะดวก ส่วนรูปแบบการจัดของนิทรรศการจะเป็นเช่นใด ย่อมขึ้นอยู่กับเนื้อหาของนิทรรศการนั้น ๆ ถ้าเนื้อหานั้นมีความน่าสนใจในตัวของมันเอง เช่น เรื่องหุ่นกระบอกไทย แบบการจัดก็อาจกระทำด้วยการใช้แสงอย่างมีศิลป์และมีฉากหลังที่สวยงาม

ภาพที่ 2.14 แสดงการให้แสงอย่างเหมาะสมพอดีกับวัตถุจะช่วยให้วัตถุนั้นโดดเด่นสะดุดตา
ที่มา : นิรมล บัณฑิต. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ภาพที่ 2.15 แสดงการจัดแสดงที่เจ๋งหรือระเบียงทางเดิน เป็นการจัดแสดงที่ผู้ชมเดินผ่าน
ประจำจึงมักใช้แสดงนิทรรศการที่น่าสนใจ
ที่มา : นิรมล บัณฑิต. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

2) ประเภทของสถานที่

- ภายในห้อง ได้แก่ ในศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ ห้างสรรพสินค้า หอประชุมของสถาบันต่าง ๆ ฯลฯ โดยจะจัดตามผนังห้อง หรือทำแผ่นป้ายนิทรรศการ โดยเฉพาะป้ายแสดงที่มุมใดมุมหนึ่ง การจัดแสดงในสถานที่เช่นนี้มักจะเลือกเรื่องง่าย ๆ สั้น ๆ เพื่อนำเสนอความเข้าใจและช่วยให้เกิดความจำตียิ่งขึ้น

- เฉลียง หรือระเบียงทางเดิน เป็นสถานที่ที่ต้องใช้เดินผ่านไปมาเป็นประจำ การจัดแสดงจึงมักเป็นเรื่องราวที่รวบรวมเหตุการณ์ที่น่าสนใจ

- นิทรรศการริมระเบียง เป็นรูปแบบการจัดที่ไขว้จุดเด่นในเรื่องของการใช้สถานที่อย่างน่าสนใจ บางครั้งของที่แสดงอาจเป็นรูปภาพที่หายาก หรือสิ่งของมีค่า ซึ่งต้องทำตู้เฝ้าถาวร โดยลักษณะของตู้จัดแสดงแบบนี้มักแบ่งสัดส่วนให้เป็นชั้น ๆ เพื่อจะได้วางวัสดุที่ต้องการแสดง ซึ่งชั้นและตู้อาจจะทำขนาดโตก็ได้ จะยาว ล้น แคบ กว้าง ลึก ตื้น หนา บาง แคไหนผู้ออกแบบสามารถคำนวณได้โดยดูตามความเหมาะสม ความสวยงามและการตอบสนองทางด้านประโยชน์ใช้สอย

- ห้องโถง การจัดแสดงในสถานที่เช่นนี้มักเป็นหัวเรื่องใหญ่ ๆ ซึ่งต้องจัดแสดงไปตามลำดับตั้งแต่ต้นเรื่องจนจบ เพื่อให้ผู้ชมจำนวนมากเข้าชมได้สะดวก และ ทิวถึง โดยไม่เบียดเสียดอัดเยียด

2.3.6.5 การวางแผนเกี่ยวกับสิ่งของที่ใช้แสดง

1) การเลือกวัตถุที่จะนำมาแสดง

- การใช้ของจริงในการจัดนิทรรศการ ผู้จัดควรใช้ดุลยพินิจตัดสินใจตามความเหมาะสมเพราะการนำของจริงมาสื่อความหมาย ประโยชน์ที่ได้รับคือผู้ชมจะทราบถึงรูปร่างขนาด เสียง น้ำหนัก ผิว กลิ่น ของวัตถุนั้น ๆ อย่างไม่ต้องจินตนาการ

- หุ่นจำลอง ใช้เมื่อต้องการแสดงอาคารสถานที่ที่ศึกษามบ้านช่อง หรือวิธีการจัดตกแต่งบางสิ่งบางอย่างที่นำของจริงมาแสดงไม่ได้ เช่น ยานอวกาศ เครื่องบิน เป็นต้น

- รูปภาพ นับเป็นสิ่งการจัดแสดงที่ประหยัดที่สุด แต่ควรจะหาภาพที่ถ่ายคมชัด และ สื่อความหมายได้มาก

ภาพที่ 2.16 แสดงการจำลองภูเขาไฟ PEPEU ของประเทศญี่ปุ่น ภายใน EXPLORA PERMANENT EXHIBITION

ที่มา : นิรมล บันลวย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

สำนักงานวิทยสารสนเทศแห่งชาติ

ภาพที่ 2.17 แสดงมุมจัดแสดงที่ใช้แผนที่ช่วยในการจัดแสดง

ของศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา

ที่มา : นิรมล ปั่นลาย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต

ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

2.3.6.6 การวางแผนเกี่ยวกับคำและอักษร

นิทรรศการที่เต็มไปด้วยป้ายชื่อและคำบรรยายมักน่าเบื่อและดูซับซ้อน เรื่องเช่นนี้ไม่ใช่เรื่องแปลกเพราะมักเกิดขึ้นทุกครั้งที่มีผู้จัดมุ่งจะเสนอให้มาก แทนที่จะเลือกเอาแต่สิ่งที่ดีที่สุดแบบคัดชนิดหัวประเด็นมาแสดง ดังนั้นทางที่ดีควรจะได้มีการเลือกสรรสิ่งที่น่าสนใจมาแสดง เพื่อให้เข้าใจเรื่องงานโดยไม่ต้องอาศัยคำบรรยายมากนัก

สิ่งที่เราอ่านเพื่อความรื่นรมย์ เพื่อคำแนะนำ เพื่อหาความรู้ หรือเพื่อการศึกษา ส่วนมากเรานั่งอ่าน แต่ถ้าให้ยืนอ่านแล้วคงอ่านไม่ไหว ดังนั้นถ้านิทรรศการบรรจุการอ่านเข้าไว้มาก ๆ ก็จะมีล้นเหลือ เหตุที่ล้นเหลือนั้นมิใช่เกิดจากความเหนื่อยล้าเท่านั้น หากแต่เนื่องมาจากเรื่องของหลักการอีกด้วย

หลักการดังกล่าวนั้นก็คือ คน ๆ หนึ่งซึ่งเคลื่อนไหวตามแนวนิทรรศการจะสามารถอ่านคำอธิบายหรือเนื้อหาความรู้ได้เพียงจำนวนจำกัดเท่านั้น จงจำไว้ว่านิทรรศการสำหรับประชาชนนั้นเป็นการแสดงเพื่อให้คนมาชม ไม่ใช่มาอย่างมาดูภาพยนตร์ มาอ่านหนังสือหรือมาฟังปาฐกถา ฉะนั้นการวางแผนเกี่ยวกับคำบรรยายจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งตัวแปรในการพิจารณาจัดทำป้ายคำบรรยายได้แก่

- อายุและระดับความเข้าใจของผู้ชม ในการจัดแสดงแต่ละครั้งถ้าผู้จัดไม่ประเมินระดับอายุและความสามารถในการรับรู้ของผู้เข้าชมตามสภาพความเป็นจริงของสถานที่นั้น ก็มีโอกาสของความผิดพลาดสูง

- ระดับการศึกษาของผู้ดู และเวลาสำหรับการเข้าชม ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่นอกจากจะใช้เป็นหลักในการพิจารณาขนาดของการจัดแล้วยังใช้เป็นหลักในการพิจารณาความสั้นยาวของคำบรรยายด้วย

2.6.5.7 การวางแผนเกี่ยวกับเทคนิคการจัดแสดง

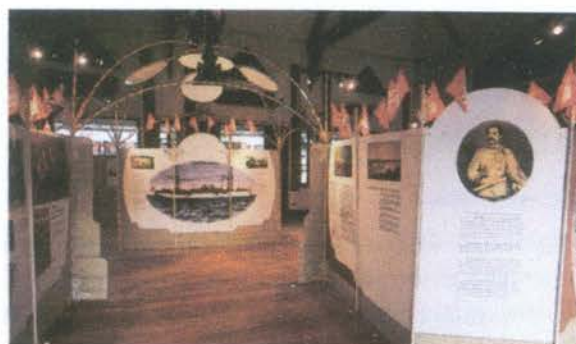
เทคนิคการจัดแสดงเป็นเรื่องของการดึงดูดความสนใจจากผู้ชม ซึ่งในนิทรรศการแต่ละประเภทจะมีเทคนิคที่ไม่เหมือนกันหรือบางครั้งก็ใช้หลายวิธีในการจัดแสดง แบ่งได้ต่อไปนี้เป็น

- เทคนิคการจัดแสดงเพื่อความงาม (aesthetic presentation) เป็นวิธีที่พบบ่อยในนิทรรศการเพื่อหวังผลเชิงพาณิชย์ เช่น นิทรรศการชุดวิวาห์ นิทรรศการผ้าทอ ฯลฯ

ภาพที่ 2.18 แสดงเทคนิคการจัดเพื่อความงาม หวังผลเชิงพาณิชย์
ที่มา : นิรมล บันลวย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

- เทคนิคการจัดแสดงให้ความรู้ (instructional presentation) เป็นเทคนิคที่ต้องเชื่อมโยงความคิด ความรู้สึกของผู้ชมให้คล้อยตามแบบอิสระ เช่น การจัดนิทรรศการ พิษภัยของยาเสพติด นิทรรศการทางประวัติศาสตร์ ฯลฯ

ภาพที่ 2.19 แสดงเทคนิคการจัดแสดงให้ความรู้ ตัวอย่าง นิทรรศการเรือ 100 ปี การเสด็จ
ประพาสยุโรปของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ที่มา : นิรมล บันลวย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

- เทคนิคการจัดแสดงตามสภาพธรรมชาติ (natural context presentation) เช่น การจัดนิทรรศการทางธรรมชาติวิทยา การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวิถีชีวิตผู้คน ฯลฯ

ภาพที่ 2.20 แสดงเทคนิคการจัดแสดงตามสภาพธรรมชาติ

เห็นสภาพความเป็นจริงของการจัดแสดง

ที่มา : นิรมล บันลวย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต

ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

- เทคนิคการจัดแสดงตามสภาพจริง (authentic setting presentation) เช่น นิทรรศการภาพข่าวยอดเยี่ยมโลก นิทรรศการเครื่องบินดินเผา ฯลฯ

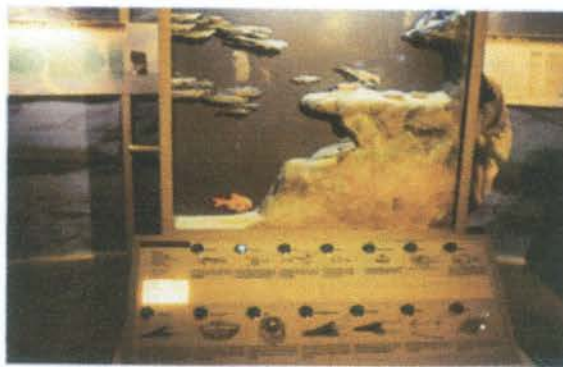

ภาพที่ 2.21 แสดงเทคนิคการจัดแสดงตามสภาพจริง

ที่มา : นิรมล บันลวย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต

ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

- เทคนิคการจัดแสดงแบบกดปุ่ม (push button presentation) เช่น การจัดแสดงนิทรรศการทางวิทยาศาสตร์ ฯลฯ

ภาพที่ 2.22 แสดงตู้จัดแสดงระบบการดำรงชีวิตของปลาชนิดต่างๆด้วยเทคนิคดัดปุ่ม
ที่มา : นิรมล บันลายน. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ตารางที่ 2.1 สรุปการวางแผนงานจัดนิทรรศการ

ข้อมูลทั่วไป	การออกแบบ	การผลิต
- หลักการและเหตุผล (objective/goal)	- สังเคราะห์ข้อมูล (synthesis)	- วัสดุและกรรมวิธีการผลิต (material and process)
- กลุ่มเป้าหมาย/ผู้เข้าชม (target group)	- วางแนวความคิด (concept of design)	ผลิต
- แผนการดำเนินงาน (organization)	- เสนอแบบร่าง (sketch design presentation)	(production)
- สถานที่และเนื้อที่ใช้ สอย (area and location)	- ประชุมสรุปแบบ (solution)	
งบประมาณ (budget)	หุ่นจำลองพื้นที่ (model presentation)	

ที่มา : นิรมล บันลายน. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

2.3.7 วัสดุและครุภัณฑ์ที่ใช้ในการจัดนิทรรศการ

อุปกรณ์ในการจัดนิทรรศการทำขึ้นเพื่อใช้ในการจัดนิทรรศการให้เป็นสัดส่วน เป็นระเบียบเรียบร้อย ฉะนั้นอุปกรณ์ที่ใช้จำเป็นต้องประกอบไปด้วยคุณสมบัติเหล่านี้ คือมีความมั่นคง

แข็งแรง สะดวกในการเคลื่อนย้าย ป้องกันการโจรกรรมและบางครั้งต้องคำนึงถึงความสามารถในการควบคุมอุณหภูมิ และการติดตั้งในระดับสายตาของผู้ชมด้วย

โดยทั่วไปแล้วการเลือกใช้วัสดุและครุภัณฑ์สำหรับการจัดแสดงแต่ละครั้งจะขึ้นอยู่กับผู้จัดว่าต้องการให้งานออกมาแนวใด ทั้งนี้มีข้อที่ต้องพิจารณา คือวัตถุประสงค์ของนิทรรศการ เนื้อหาที่ต้องการแสดง และห้องหรือสถานที่ที่จะใช้จัดแสดง ซึ่งรูปแบบที่นิยมใช้กันมีดังต่อไปนี้

- จัดแผงบอร์ดต่อกันด้วยข้อต่อให้ติดพื้น
- จัดแผงบอร์ดลอย โดยมีโครงสร้างช่วย
- จัดเป็นชั้นหรือตู้ด้วยแผ่นหรือข้อต่อ
- จัดตั้งลอย ๆ
- ต่อห้อยจากเพดานลงมา
- จัดแขวนด้านล่างตามผนัง หรือโครงสร้างต่าง ๆ

2.3.7.1 โต๊ะจัดแสดง

โต๊ะเป็นส่วนหนึ่งของนิทรรศการที่สร้างง่าย สามารถถอดเก็บได้ หรืออาจปรับให้ใช้ร่วมกับสิ่งติดตั้งอื่น ๆ ได้ด้วย โดยอาจใช้วิธีดังต่อไปนี้

ใช้แผ่นไม้อัดหนา $\frac{1}{4}$ หรือ $\frac{1}{2}$ นิ้ว ขนาด 4×8 ฟุต เป็นพื้นโต๊ะ และใช้แป๊บโลหะขนาด $\frac{3}{4}$ นิ้ว ประกอบเป็นขาโต๊ะ ซึ่งจะปรับให้สูงหรือต่ำได้ตามต้องการ โต๊ะแบบนี้จะมีลักษณะคล้ายโต๊ะธรรมดา อาจปรับขาโต๊ะให้เอียงเป็นมุมประมาณ 20 องศาก็ได้ เหมาะสำหรับติดตั้งวัตถุแบบเรียบ หรืองานฝีมือที่ตรงไว้ได้

2.3.7.2 ตู้จัดแสดง

ตู้จัดแสดงจัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการช่วยสร้างความสง่างามและทันสมัยให้กับห้องจัดแสดงยิ่งนิทรรศการใดมีการออกแบบตู้แสดงอย่างสวยงามพิถีพิถัน ก็ย่อมจะช่วยให้ผู้ชมชื่นชมในนิทรรศการนั้นน่าชมมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามการออกแบบตู้แสดงขนาดต่าง ๆ ด้วยรูปแบบง่าย ๆ ไม่มีการตกแต่งตัดแปดลงอะไรให้วิจิตรพิศดาร อาจใช้งานได้ดี ง่ายต่อการบำรุงรักษา และดึงดูดความสนใจได้ ถ้ารู้จักเลือกใช้แผงแสดงอย่างเหมาะสม

1) ชนิดของตู้จัดแสดง

แบ่งตามขนาดและลักษณะการใช้งาน

1.1 Table showcase

เป็นแบบที่เหมาะสมสำหรับจัดแสดงวัตถุซึ่งมีขนาดเล็กเพราะสามารถมองเห็นได้รอบแฉับแต่ด้านบนของวัตถุ

ภาพที่ 2.23 แสดงตู้แสดงแบบ TABLE SHOWCASE

ที่มา : นิรมล ปั่นลาย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

1.2 Equipped showcase with panels and drawers

ตู้ชนิดนี้มีราคาแพง โดยเฉพาะการประกอบส่วนต่าง ๆ จะต้องมี
การออกแบบเป็นอย่างดี ตู้แบบนี้สามารถใช้ประโยชน์ได้มาก เพราะใช้เนื้อที่สำหรับจัดแสดงน้อย
และสามารถที่จะควบคุมแสงได้

ภาพที่ 2.24 แสดงการออกแบบตู้จัดแสดง แบบ Equipped showcase

ที่มา : นิรมล ปั่นลาย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

1.3 Upright showcase

- Free standing showcase เป็นตู้ขนาดใหญ่ สามารถจัดวาง
วัตถุแสดงได้หลากหลาย ภายในตู้อาจแบ่งเป็นหลายชั้น ตู้ชนิดนี้สามารถใช้แบ่งห้องแสดง
ออกเป็นส่วน ๆ ได้ ซึ่งถ้าด้านหลังปิดทึบก็จะใช้เป็นบอร์ดจัดแสดงได้ด้วย

- Wall showcase แต่เดิมเป็นตู้ที่ออกแบบสำหรับจัดแสดงวัตถุที่มีความสูงโดยเฉพาะ ปัจจุบันได้มีการใช้ตู้ชนิดนี้สำหรับวางวัตถุแสดงทั่วไป โดยอาจออกแบบให้ติดตั้งลอยตัว แขนง หรือฝังอยู่ในผนังก็ได้

- Inset showcase เป็นลักษณะการจัดวางตู้แสดงเป็นกลุ่ม อาจอยู่ที่ระดับพื้นหรือเหนือระดับพื้นก็ได้เหมาะสำหรับห้องแสดงที่มีผนังเพียงด้านเดียวสามารถเคลื่อนย้ายได้ ไม่ต้องตกแต่งมากนัก เพียงจัดจังหวะให้ลงตัวก็สามารถดึงดูดความสนใจของผู้ชมได้

ภาพที่ 2.25 แสดง Free standing showcase

ภาพที่ 2.26 แสดง Wall showcase

ที่มา : นิรมล บันลายน. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต

ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ภาพที่ 2.27 แสดงตู้จัดแสดงแบบ

ภาพที่ 2.28 แสดงตู้จัดแสดงแบบ

Wall showcase

Wall showcase

ที่มา : นิรมล บันลายน. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต

ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ภาพที่ 2.29 แสดงตู้จัดแสดงแบบ Inset showcase ออกแบบให้มีรูปทรงต่างกัน

ภาพที่ 2.30 แสดงตู้จัดแสดงแบบ Inset showcase สำหรับจัดแสดงวัตถุเฉพาะอย่าง

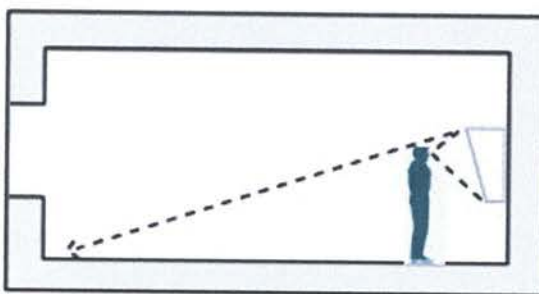
ที่มา : นิรมล บัณฑิต. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

2) แสงสว่างในตู้แสดง

แสงสว่างในตู้มีความสำคัญมากสำหรับวัตถุที่นำมาแสดง เพราะแสงเป็นตัวกำหนดสีตามธรรมชาติของวัตถุได้ดีที่สุด แต่ก็ เป็นสิ่งที่ จะทำความเสียหายให้แก่วัตถุได้มากเช่นกัน ดังนั้น การติดตั้งแสงนีออนหลอดฟลูออเรสเซนต์ หรือสปอตไลท์ไว้ด้านบน ด้านล่าง หรือด้านข้างของตู้แสดง ก็ควรมีแผ่นกระจกซึ่งมีคุณสมบัติในการลดแสงอุลตราไวโอเล็ตที่จะไปทำลายเอกสารหรือวัตถุแสดงต่าง ๆ ให้เสื่อมลงด้วย

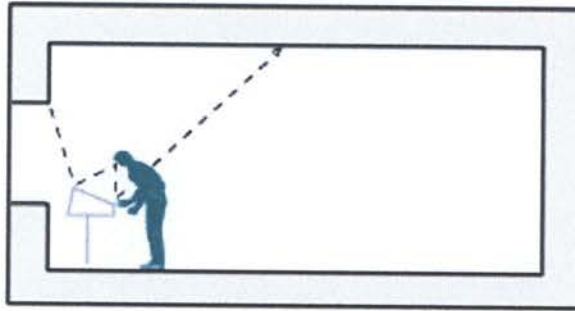
นอกจากแสงจากหลอดไฟแล้ว แสงจากธรรมชาติก็มีผลกระทบต่อการจัดแสดง ดังนั้นในการวางตู้จัดแสดงต้องคำนึงถึงเรื่องการสะท้อนของผิวกระจกจากแสงธรรมชาติด้วย

ตู้ผิวกระจกจะเกิดการสะท้อนแสงมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับตำแหน่งที่ตั้ง ซึ่งเราสามารถใช้เวลาความลาดเอียงลดการสะท้อนแสงจากต้นกำเนิดแสงได้

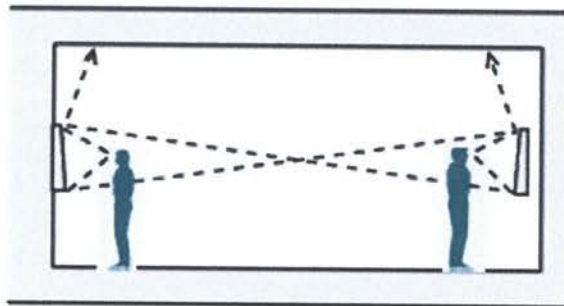

ภาพที่ 2.31 แสดงเมื่อตั้งตู้กระจกตรงข้ามหน้าต่างให้เอียงผิวกระจกทำมุมแหลมกับพื้นห้อง

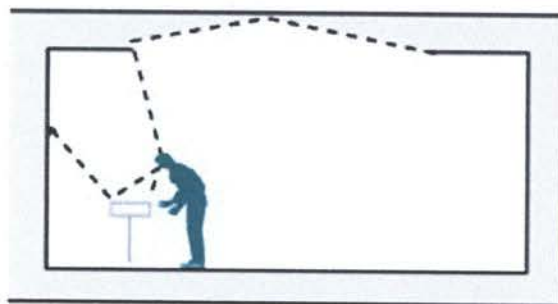
ที่มา : นิรมล บัณฑิต. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

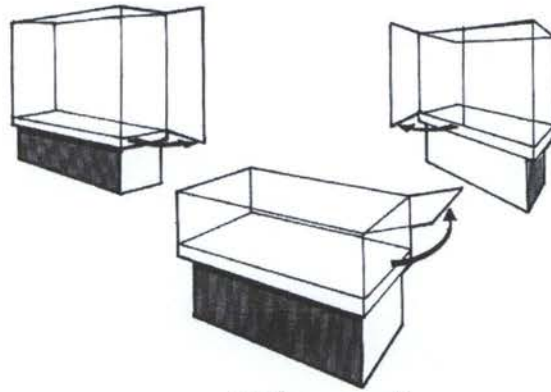
ภาพที่ 2.32 แสดงเมื่อผู้อยู่เบื้องหน้า หน้าต่างให้เอียงกระจกออกจากหน้าต่างเข้าหาผู้ดู
ที่มา : นิรมล บัณฑิต. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ภาพที่ 2.33 แสดงผู้ที่หันหน้าเข้าหากันให้เอียงกระจกทำมุมซึ่งกันและกันอย่างวางขนานกัน
ที่มา : นิรมล บัณฑิต. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

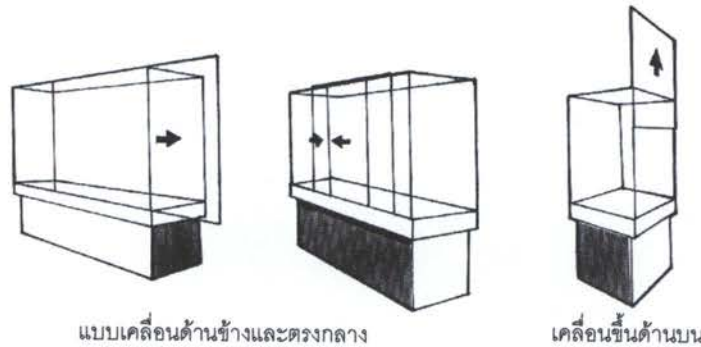
ภาพที่ 2.34 แสดงเมื่อแสงเข้าทางด้านบนและอยู่เบื้องหลังผู้ดูไม่ต้องเอียงกระจก
ที่มา : นิรมล บัณฑิต. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

แบบติดบนบานพับ

ภาพที่ 2.35 แสดงตู้โชว์แสดงจุดเปิด - ปิด

ที่มา : นิรมล บัณฑิต. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

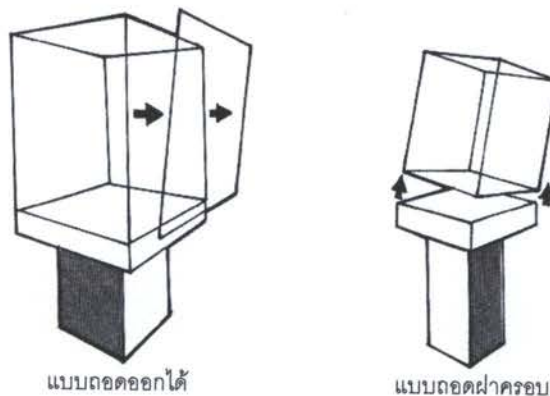

แบบเคลื่อนด้านข้างและตรงกลาง

เคลื่อนขึ้นด้านบน

ภาพที่ 2.36 แสดง แบบเคลื่อนปิด - เปิด

ที่มา : นิรมล บัณฑิต. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

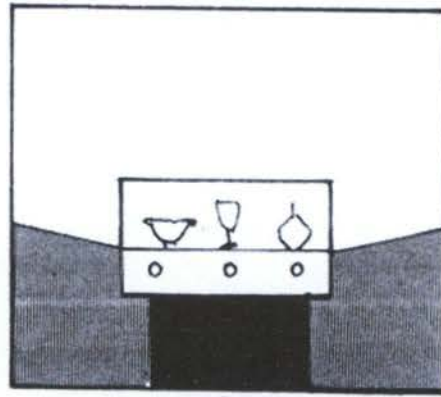
แบบถอดออกได้

แบบถอดฝาครอบ

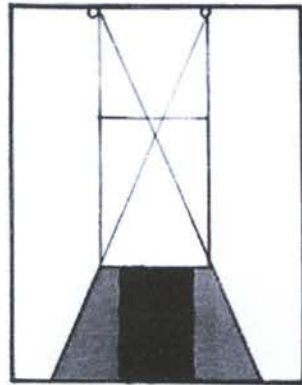
ภาพที่ 2.37 แสดงตู้โชว์แสดงการปิด - เปิด

ที่มา : นิรมล บัณฑิต. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

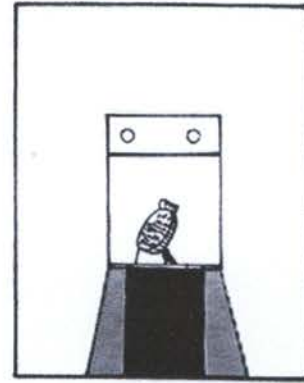
2.1 การให้แสงสว่างในตู้แบบต่างๆ

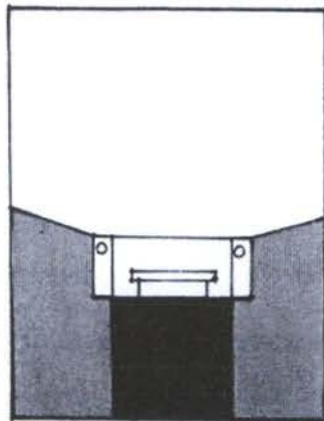
1. แสงติดตั้งไว้ด้านบนได้

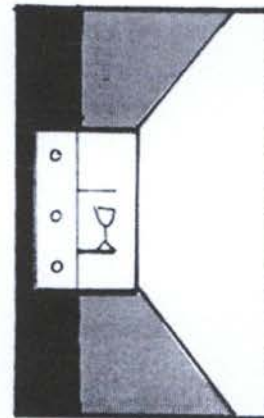
2. แสงสว่างภายนอกติดตั้งในระยะไกล

3. แสงติดตั้งจากด้านบนตู้

4. แสงติดตั้งจากด้านข้าง

5. แสงติดตั้งจากด้านหลัง

ภาพที่ 2.38 แสดงการให้แสงสว่างในตู้แบบต่างๆ

ที่มา : นิรมล บันลวย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต

ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

3) ความสะดวกในการเคลื่อนย้าย

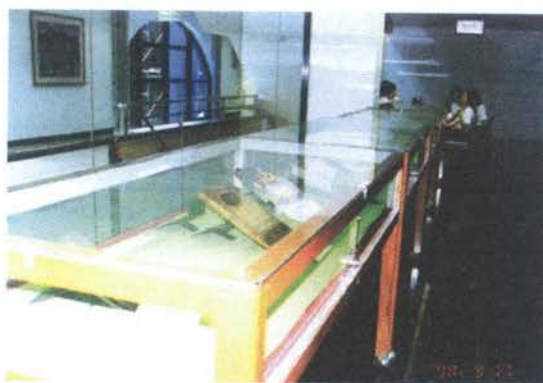
การเคลื่อนย้ายในการจัดแสดง แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

- Internal adaptability คือการเคลื่อนย้ายเฉพาะของในตู้ เพราะตู้จะติดตั้งอยู่กับที่ฉะนั้นถ้าตู้ได้รับการออกแบบอย่างเหมาะสมแล้ว ก็จะช่วยอำนวยความสะดวกรวดเร็วในการเคลื่อนย้ายให้เป็นไปได้อย่างคล่องแคล่วส่วนมากจะได้รับการออกแบบมาเพื่อให้สามารถเปลี่ยนแปลงการจัดตกแต่งภายในได้ตามรูปแบบของสิ่งแสดง และตามความต้องการของผู้จัด

ภาพที่ 2.39 แสดงตู้จัดแสดงที่ติดตั้งถาวรภายในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ขอนแก่น
ที่มา : นิรมล บันลวย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

- External adaptability คือการเคลื่อนย้ายทั้งตู้โดยพิจารณาความเป็นไปได้และความเหมาะสมของตำแหน่งตู้แสดงให้สัมพันธ์กับสถานที่

ภาพที่ 2.40 แสดงตู้จัดแสดงที่เคลื่อนย้ายได้ภายในห้องสมุดใต้ดิน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ที่มา : นิรมล บันลวย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

4) ความสะดวกสบายในการชมวัตถุแสดง

ความสะดวกสบายในการชมวัตถุ เป็นผลสืบเนื่องมาจากการจัดวางตำแหน่งตู้ให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม เพื่อช่วยลดความเบื่อหน่ายของผู้ชม

- ความสะดวกสบายในการชม ได้แก่ การคำนึงถึงระยะห่าง ระยะความสูง ที่ผู้ชม ความสะดวกสบายทางกายภาพ เช่น อาจมีราวมือจับ หรืออุปกรณ์อื่น ๆ ซึ่งผู้ชมสามารถยึดจับได้ เมื่อต้องการการยืนหรือนั่งในท่ามั่นคงสำหรับการชม

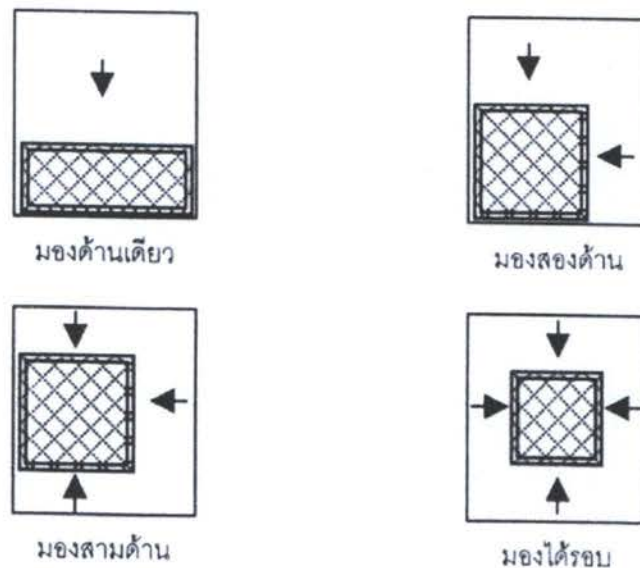
2.3.7.3 ที่เก็บของ

ตามปกติห้องจัดแสดงนิทรรศการส่วนใหญ่จะมีส่วนเก็บตู้แสดงลำรองที่ยังไม่นำออกมาใช้ โดยจะต้องมีการบำรุงรักษา (maintenance) เพื่อให้อุปกรณ์ส่วนประกอบต่าง ๆ ของตู้มีความแข็งแรง ทนทาน สามารถหยิบฉวยมาใช้ได้ทันทีในยามที่ต้องการ

2.3.7.4 แทนจัดแสดง

แทนจัดแสดงที่ใช้งานนิทรรศการนั้น อาจเป็นแทนจัดแสดงที่สามารถมองเห็นวัตถุแสดงได้เพียงด้านเดียวจนถึงชมได้ทั้งสองด้าน ซึ่งการเลือกแทนจัดแสดงนั้น ต้องคำนึงถึงสิ่งที่จัดแสดงว่ามีลักษณะอย่างไร จะติดตั้งหรือจัดแสดงลักษณะใดจึงจะเหมาะสม

แปลนการมอง

ภาพที่ 2.41 แสดงแปลนการมอง

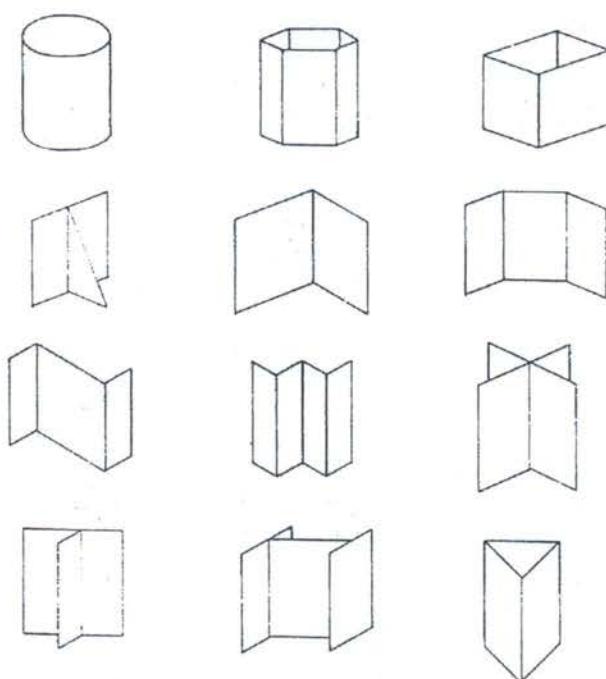
ที่มา : นิรมล บันลวย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต

ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

1) ลักษณะการจัดแทนจัดแสดงที่นิยมมีด้วยกัน 3 แบบ ดังต่อไปนี้

- จัดแสดงแบบหันออก (Facing out) เป็นลักษณะการจัดแสดงที่ดึงดูดผู้ชมทั่วไปแต่ให้ความสะดวกกับผู้ชมที่สนใจได้ไม่ดีเท่าที่ควร การจัดแสดงแบบนี้เหมาะกับห้องนิทรรศการขนาดเล็ก

- จัดแสดงแบบหันออกหาผู้ชม (Facing outward) เป็นการจัดแสดงที่ให้ความสะดวกแก่ผู้ชมที่สนใจได้ดี โดยเฉพาะผู้ชมที่เป็นผู้ใหญ่ เพราะสามารถนำเสนอเรื่อง พร้อมทั้งสามารถจัดเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำได้อย่างใกล้ชิด - แบบผู้ชมเดินเข้าหา (Facing inside) ให้ความสะดวกแก่ผู้ชมดี มีผู้ชมที่เป็นเป้าหมายเฉพาะราย โดยจะมีการขีดขวนให้ผู้ชมกล้าเดินเข้ามาถาม และมีการป้องกันสิ่งรบกวนเพื่อให้ผู้ชมมีสมาธิกับการศึกษาวัตถุนั้น

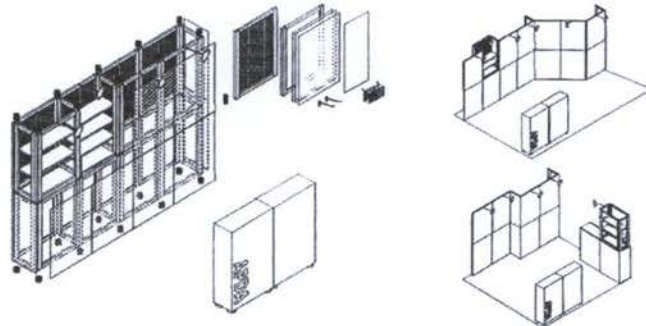
ภาพที่ 2.42 แสดงรูปแบบของการจัดแทนโชว์ STAND แบบต่าง ๆ
ที่มา : นิรมล บันลายุ, 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

2.3.7.5 แผงกันส่วนและแผงติดตั้งงานแสดง

การใช้แผงแสดงงานที่มีระบบติดตั้งและรื้อถอนได้สะดวกเหมาะสมกับนิทรรศการที่ต้องเคลื่อนย้ายไปจัดแสดงที่อื่นบ่อย ๆ และนิทรรศการที่จัดในระยะสั้น ซึ่งแผงติดตั้งงานแสดงที่เหมาะสมกับงาน 2 มิติ สามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ระบบ ดังนี้คือ

- ระบบที่ยังไม่มีตัวยึด เช่น ระบบแสดงงานเป็นท่อนเหล็กต่อกันหลายเฟรมตั้งอยู่โดยวางสลับทิศทางกัน

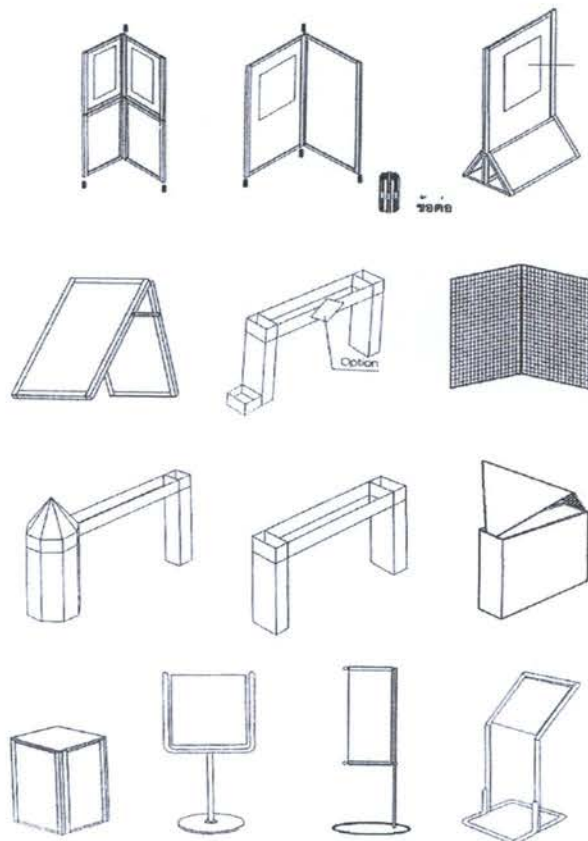
- ระบบที่มีตัวยึด ซึ่งมีอยู่มากมายหลายแบบ เหมาะกับงานนิทรรศการ
ระยะสั้นในเนื้อที่จำกัดที่ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการติดตั้ง แต่ต้องมีการขนย้ายและรื้อถอน
บ่อย ฉะนั้นจึงควรออกแบบให้มีน้ำหนักเบา ทนทาน ติดตั้งและรื้อถอนง่าย ซึ่งรูปแบบหนึ่งที่ใช้
กันมากในนิทรรศการชั่วคราว คือ แผงขาสลักกรูญแจ

ภาพที่ 2.43 แสดงลักษณะชุดแผงแสดงงานสำเร็จรูปสามารถเปลี่ยนรูปแบบได้

ที่มา : นิรมล บัณฑิต. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต

ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ภาพที่ 2.44 แสดงลักษณะแผงแสดงงานแบบถอดประกอบมีตัวยึด

ที่มา : นิรมล บัณฑิต. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต

ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ภาพที่ 2.45 แสดงผังแสดงงานแบบที่ซึ่งจากบนเพดาน
ที่มา : นิรมล บั้นลาย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ภาพที่ 2.46 แสดงผังแสดงงานแบบสี่แผ่นตรึงติดกัน
ที่มา : นิรมล บั้นลาย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ภาพที่ 2.47 แสดงผังแสดงงานแบบติดตั้งตะแกรงเหล็ก
ที่มา : นิรมล บั้นลาย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ภาพที่ 2.48 แสดงแผงแสดงงานแบบยื่นออกมาจากผนังที่ออกแบบสำหรับ
ห้องนิทรรศการที่มีเนื้อที่กว้างพอสมควร

ที่มา : นิรมล บันลวย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

2.3.8 ระบบการสัญจรและการมองเห็นในพิพิธภัณฑ์สถาน

การสัญจรภายในห้องจัดแสดงเป็นสิ่งที่มีผู้ออกแบบต้องให้ความสำคัญมากในการ
ออกแบบ เพราะถ้าแผนวงจรถี ผู้ชมก็สนใจ แต่ถ้าผู้ชมต้องชมงานอย่างวกไปวนมา ก็จะทำให้
เกิดความเบื่อหน่าย

2.3.8.1 การติดต่อสัญจรภายในห้องจัดแสดง

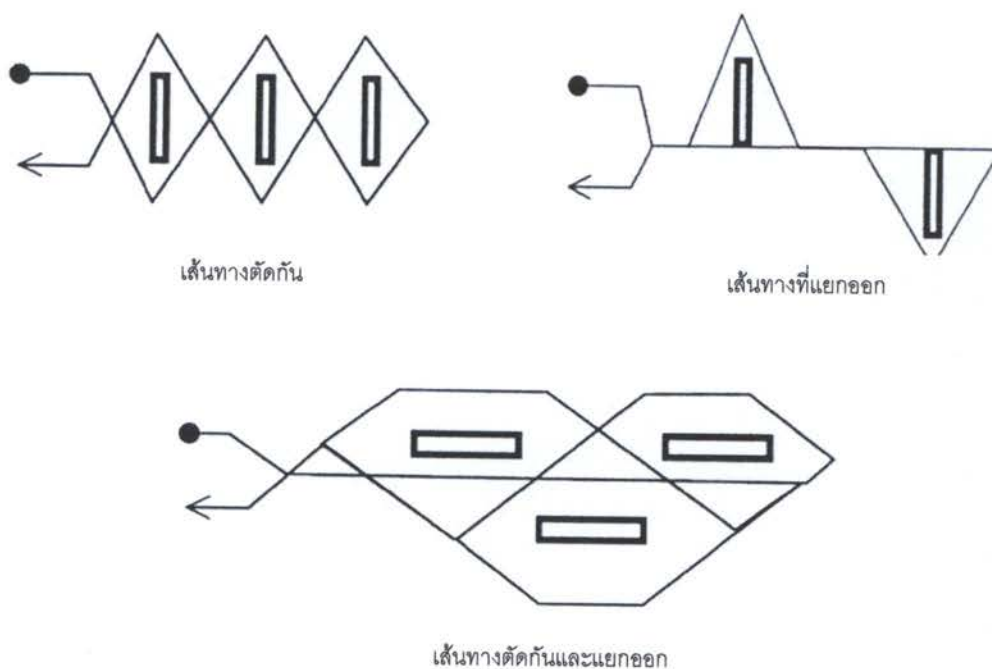
มีด้วยกัน 3 กรณี คือ

- การสัญจรเพื่อวัตถุประสงค์ในการชมการจัดแสดง เป็นการติดต่อโดย
ตรงจากทางเข้าด้านหน้าซึ่งเป็นทางเข้าใหญ่ สามารถมองเห็นได้ง่าย การจัดให้ผู้ชมมีทางเดิน เข้า
ทางเดียวโดยไม่ให้มีทางเดินสวนกลับจะเป็นผลดีที่ผู้ชมสามารถชมได้อย่างทั่วถึง และไม่เกิดความ
แออัดในห้องแสดง อีกทั้งเจ้าหน้าที่สามารถควบคุมการเข้าชมได้ง่าย แต่ผลเสียคือจะทำให้ผู้ชม
เกิดความเบื่อหน่ายในการที่จะต้องเดินชมโดยตลอดเป็นเวลานาน

- การสัญจรของส่วนบริการ เป็นการติดต่อสำหรับขนส่งวัสดุสิ่งของไป
ยังห้องที่สำรองไว้ก่อน การแสดงและการติดต่อเพื่อขอรับบริการของหน่วยงานต่าง ๆ และบุคคล
ภายนอก การติดต่อสัญจรของส่วนนี้ควรจัดเตรียมไว้ด้านข้างหรือด้านหลังของอาคารเพื่อไม่ให้
เกิดความสับสนปะปนกับผู้ชม

- การสัญจรของเจ้าหน้าที่ โดยรูปแบบแล้วจะมีลักษณะเป็นการภายใน
จึงควรออกแบบให้ง่ายต่อการติดต่อสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่หลังจากด้วยกันเอง หรือหลังจากกับ
หน้าจาก โดยต้องคำนึงถึงเรื่องทางสัญจรเฉพาะของเจ้าหน้าที่เป็นสำคัญ

2.3.9.2 เส้นทางที่ถูกกำหนดแน่นอนอนมีทางเข้าออกชัดเจน

ภาพที่ 2.52 แสดงการกำหนดเส้นทางที่ถูกกำหนดแน่นอนอนมีทางเข้าออกชัดเจน

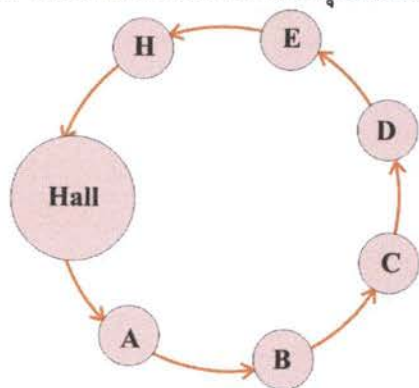
ที่มา : นิรมล บันลวย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต

ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

นอกจากการกำหนดเส้นทางทั้ง 3 แบบ ข้างต้นแล้ว ยังมีหลักการจัดเส้นทางสัญจรอีกแนวหนึ่งที่สำคัญถึงผู้ชมเป็นหลักใหญ่ หมายถึงการจัดเส้นทางแบบไม่กำหนดแน่นอนอน ซึ่งเมื่อไม่มีการกำหนดเส้นทางแน่นอนแล้ว โอกาสที่ผู้ชมจะชมงานไม่ทั่วถึงจึงมีมาก ฉะนั้นจึงต้องจัดให้มีสื่อที่ดีจะดึงดูดผู้ชมให้เดินชมไปให้ตลอด

ถ้าเป็นห้องที่ไม่มี Orientation space การจัดแสดงเพื่อคนส่วนน้อยก็ควรจัดเอาไว้ทางด้านซ้ายของห้องแสดง กำหนดจากความเคยชินของผู้ชม ดังตัวอย่างของห้องแสดงในแนวทางดังภาพต่อไปนี้

การพิจารณาลักษณะการจัดกลุ่มห้องแสดง

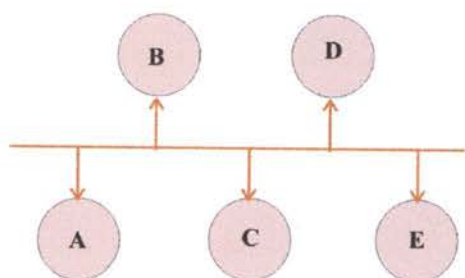

1) ROOM TO ROOM ARRANGEMENT

ชมโดยไม่ต้องย้อนกลับทางเดิม

ข้อดี ประหยัดเนื้อที่

ข้อเสีย ไม่อาจจะเลือกชมส่วนใดส่วนหนึ่งได้ถ้าเป็นพิพิธภัณฑ์ใหญ่ เมื่อปิดห้องใดห้องหนึ่งจะกระทบกระเทือนอีกห้องหนึ่ง

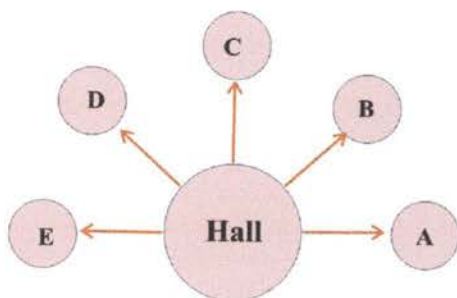
2) CORRIDOR TO ROOM ARRANGEMENT

เป็นทางเดินยาว และมีทางแยกเข้าสู่ส่วน

แสดง

ข้อดี เลือกชมได้สบาย

ข้อเสีย การแสดงขาดความต่อเนื่องเปลืองเนื้อที่แสดง

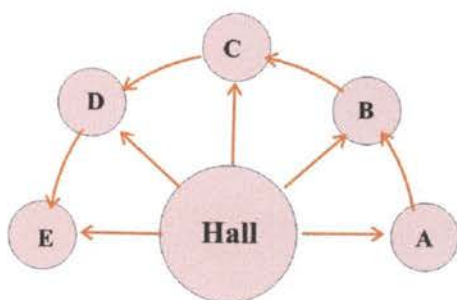

3) CENTRAL ARRANGEMENT

เอาทั้งสองอย่างข้างต้น มารวมกันมี CORT ตรง

กลางเป็นส่วนแยกต่างๆเมื่อเปิดห้องใดห้องหนึ่งก็ใช้ CORT เป็นตัวแจกได้

ข้อดี สามารถเปิดชมได้หมดทุกส่วน

4) HAVE TO ROOM ARRANGEMENT

เป็นการจัดกลุ่มห้องแสดง ที่มีห้องโถงเป็น

ศูนย์กลางหรือ CENTRAL CORT แล้วจากห้อง

โถง สามารถเข้าถึงส่วนแสดงต่างๆได้เป็นการเลือก

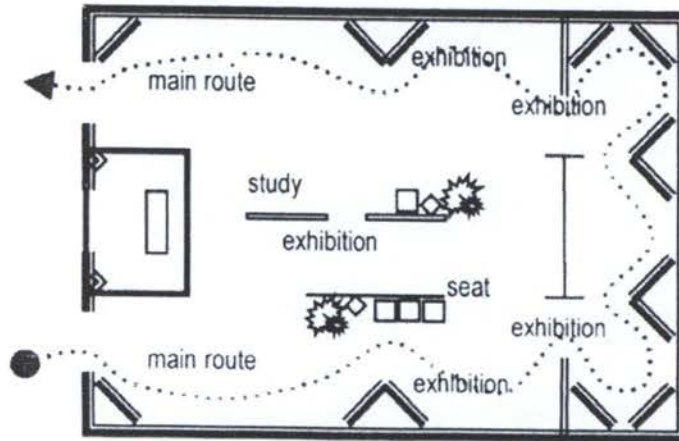
เอาข้อดีข้อ 1 และ 2 มาใช้สามารถเลือกชมได้

ตามใจชอบ

ภาพที่ 2.53 แสดงการพิจารณาลักษณะการจัดกลุ่มห้อง

ที่มา : นิรมล บัณฑิต. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต

ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ภาพที่ 2.54 แสดงการแบ่งส่วนเพื่อผู้ชมส่วนใหญ่และผู้ชมส่วนน้อย ซึ่งนอกจากส่วน Orientation space แล้วยังมีส่วน Study exhibition รวมทั้งส่วนพัก (seat)
ที่มา : นิรมล บันลายน. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

2.3.10 เทคนิคในการจัดทางสัญจร

2.3.10.1 ถ้าเป็นห้องที่มี 2 ประตู ประตูทางออกจะเป็นจุดสนใจให้ผู้ชมรู้ว่าควร จะเดินไปทางไหนตำแหน่งของประตูทางเข้าและออกไม่ควรห่างเกินไป

2.3.10.2 ไม่ควรมีประตูมากกว่า 2 ประตู และเมื่อจัดให้มี 2 ประตู ก็ไม่ควรจัด ประตูทางออกให้อยู่บริเวณส่วนกลางของห้อง

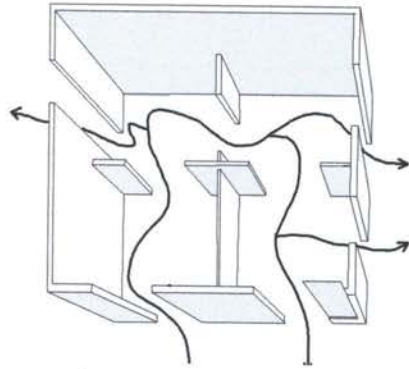
2.3.10.3 การจัดให้ทางออกอยู่คนละฟากกับทางเข้าจะช่วยสร้างความน่าสนใจ ให้แก่กำแพงด้านขวามือ และจะยิ่งดึงดูดความสนใจมากขึ้นถ้าจัดให้ทางออกนี้อยู่ทางซ้ายมือ

2.3.10.4 ประตูทางออกควรอยู่ใกล้มุมห้อง โดยห่างจากกลางกำแพงได้มาก เท่าไรยิ่งดีจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า

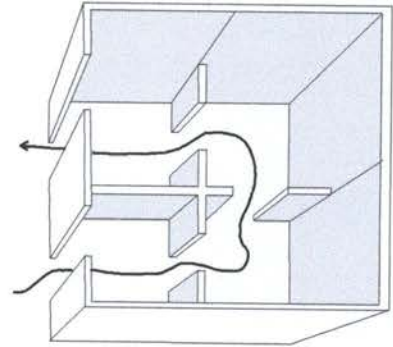
- ควรมีสองประตู สำหรับเป็นทางเข้าและออก
- ประตูไม่ควรอยู่บนบริเวณกลางของห้อง
- ประตูไม่ควรอยู่ในที่ที่ผู้ชมสามารถออกมาก่อนชมนิทรรศการได้หมด
- จัดเส้นทางสัญจรตามความเคยชิน และจัดผังการแสดงตลอดเส้นทาง
- เรื่องที่ให้รายละเอียดสำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาควรอยู่ทางซ้ายของห้อง
- มีการแบ่งส่วนของห้องนิทรรศการสำหรับผู้ชมส่วนใหญ่และส่วนน้อยที่

ต้องการศึกษาอย่างละเอียด

- ควรมีที่สำหรับพักผ่อน พักสายตา เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด หรือถ้าเป็นนิทรรศการขนาดใหญ่ ก็ควรมีสวนจำหน่ายเครื่องดื่ม มีมุมที่ประดับตกแต่งด้วยดอกไม้ การรับรอง เพื่อให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกสบายเป็นกันเอง

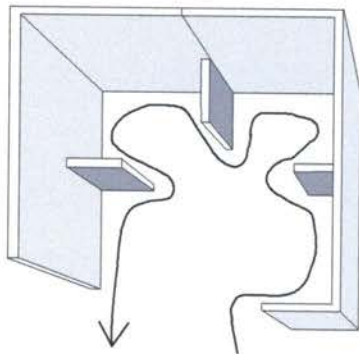

ภาพที่ 2.55 แสดงการจัดทางเดินที่ไม่ดี ทำให้เดินไม่ทั่วถึง

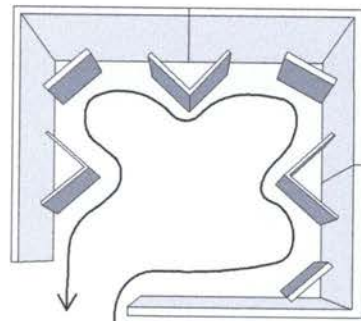

ภาพที่ 2.56 แสดงการจัดทางเดินให้ผู้ชมดูได้ทั่วถึง

ที่มา : นิรมล บันลวย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

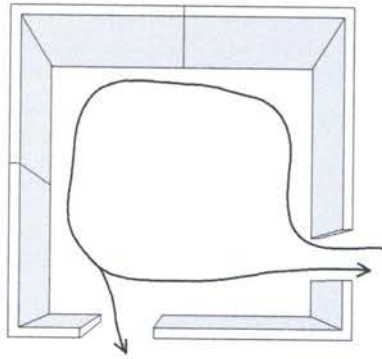

ภาพที่ 2.57 การจัดทางเดินที่มีระเบียบน่าดู

ภาพที่ 2.58 การปรับปรุงเส้นทาง
การเดินให้ดีขึ้น

ที่มา : นิรมล บันลวย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

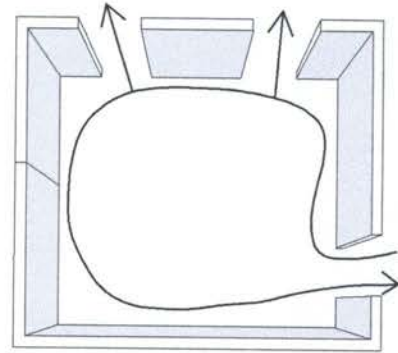

ภาพที่ 2.59 แสดงทางออกอยู่ห่างจากทางเข้า

ทำให้ผู้ชมดูเกือบทั่วห้อง

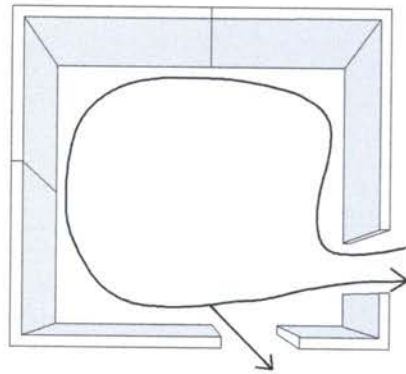
ที่มา : นิรมล บัณฑิต. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต

ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ภาพที่ 2.60 แสดงทางออกชัดเจน

ทำให้ส่วนที่เหลือของห้องเป็นส่วนไม่สำคัญ

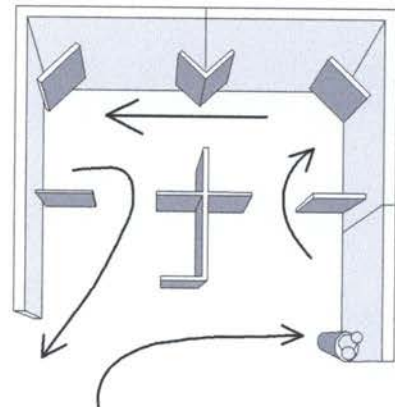

ภาพที่ 2.61 แสดงทางออกที่ดี

ทำให้ผู้ชมดูได้เกือบหมดห้อง

ที่มา : นิรมล บัณฑิต. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต

ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

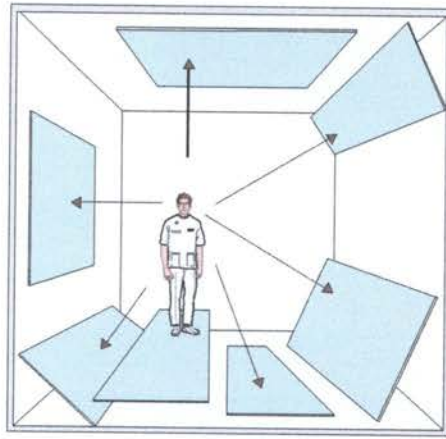

ภาพที่ 2.62 การจัดทางเข้าออก

ที่เหมาะสมสำหรับห้องอยู่ 3 ห้อง

2.3.11 ขอบเขตการมองเห็น

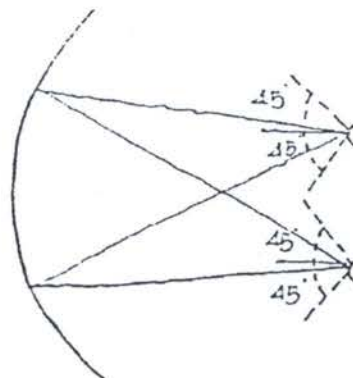
มนุษย์มีขอบเขตการมองเห็นที่จำกัดแบบไม่ต้องหันศีรษะประมาณ 40 องศา แต่ความจริงแล้วมนุษย์สามารถแลเห็นได้กว้างถึงประมาณ 120 องศา โดยมุมมองทางตั้งจะมากกว่ามุมมองทางนอน ฉะนั้นการพิจารณารูปแบบการจัดวางวัตถุให้สอดคล้องสัมพันธ์กับขอบเขตการมองเห็นหรือลักษณะการหันศีรษะของมนุษย์จึงมีผลต่อการจัดการแสดงด้วยเช่นกัน

ภาพที่ 2.63 แสดงภาพเปรียบเทียบระหว่างการหันศีรษะ และการกลอกตา
ที่มา : นิรมล บัณฑิต. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยาลัยนิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

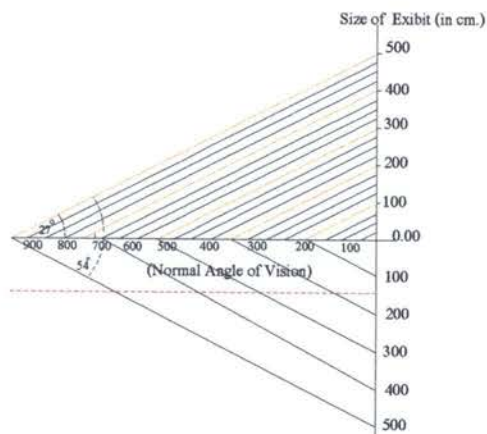
ภาพเปรียบเทียบระหว่างการหันศีรษะและการกลอกตา ซึ่งจะเห็นได้ว่าการหันศีรษะง่ายกว่าการกรอกตาพิจารณาคุณภาพ ๆ หนึ่ง หรือภาพที่จัดเป็นกลุ่ม อริยาบถในการเคลื่อนที่ที่ง่ายที่สุดคือการหมุนศีรษะ หรือหมุนตัวเพื่อดูภาพอื่น ๆ ต่อไป (ผังอันนี้แสดงโดย herdert bayer ในปี 1937 แสดงให้เห็นว่ามนุษย์มองดูภาพได้ทุกทิศ

แสดงขอบเขตของการมองเห็นของคนสายตปกติ ประมาณ 120 องศา แต่มุมมองที่ผู้ดูสามารถมองเห็นได้โดยไม่ต้องหันศีรษะประมาณ 40 องศา 2ทาง ทั้งด้านข้างและบน)

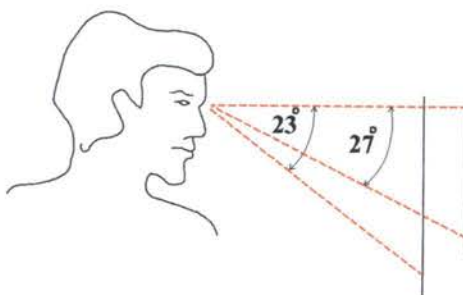
ภาพที่ 2.64 แสดงขอบเขตของการมองเห็นของคนสายตปกติ
ที่มา : นิรมล บัณฑิต. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยาลัยนิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ข้อมูลจาก architect data กำหนดมุมมองทางด้านตั้งของมนุษย์ไว้ 27 องศาเหนือระดับสายตา และ 27 องศา ใต้ระดับสายตา เพราะเป็นมุมมองที่สะดวกสบายที่สุดโดยไม่ต้องก้มหรือเงยศีรษะ

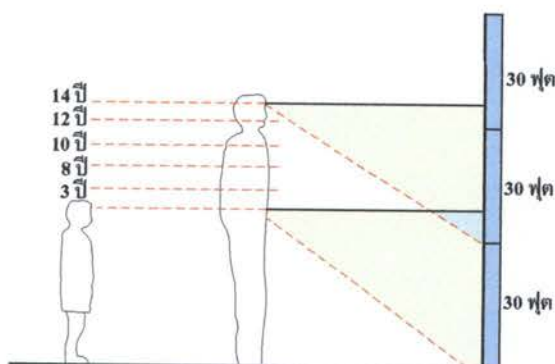
ภาพที่ 2.65 แสดงมุมมองทางด้านตั้งของมนุษย์

ที่มา : นิรมล บัณฑิต. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

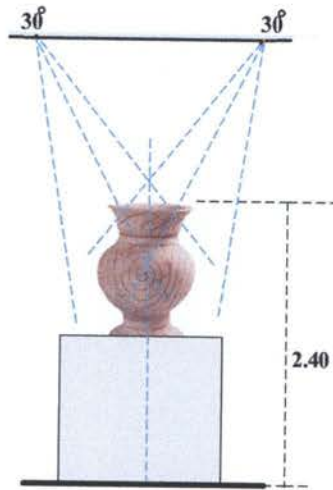
ภาพที่ 2.66 แสดงขอบเขตการมองเห็นวัตถุในระดับสายตาคนปกติที่ไม่ต้องก้มศีรษะ

ที่มา : นิรมล บัณฑิต. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

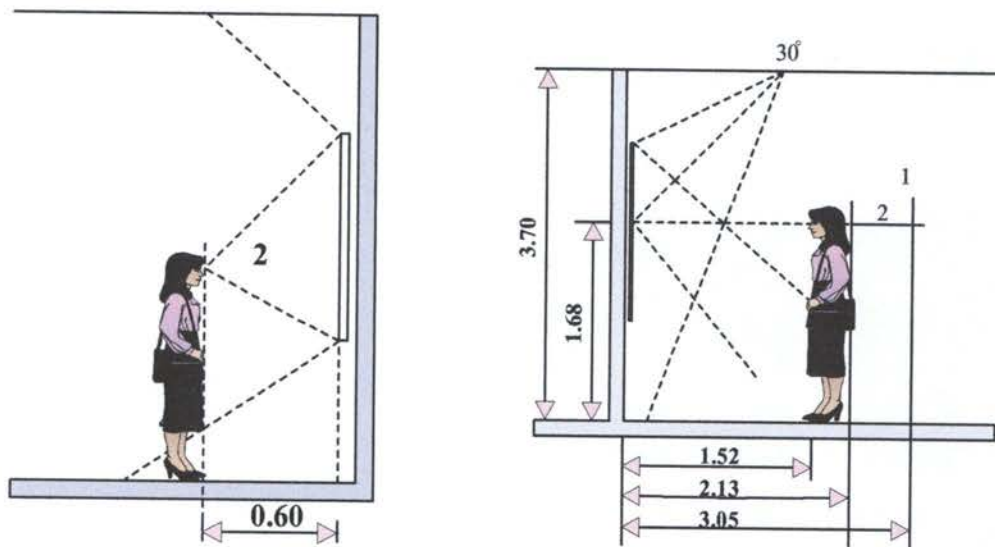

ภาพที่ 2.67 แสดงระดับสายตาตามมนุษย์ตามขนาดของอายุในแนวตั้ง

ที่มา : นิรมล บัณฑิต. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ภาพที่ 2.68 แสดงระบบของการมองวัตถุในแนวนอนและแนวตั้ง
ที่มา : นิรมล บั้นลาย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ภาพที่ 2.69 แสดงระบบการมองภาพที่สัมพันธ์กับสายตา
ที่มา : นิรมล บั้นลาย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

2.3.12 การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบตกแต่งส่วนต่าง ๆ ของโครงการ

2.3.12.1 การจัดโถงพักคอย

ในส่วนของโถงพักคอยนั้น จะต้องมีลักษณะที่ดึงดูดใจเพราะจะเป็นส่วนที่สร้างความประทับใจครั้งแรกที่เข้ามาในอาคาร เป็นส่วนที่ใช้รองรับผู้คนเป็นจำนวนมากที่จะแจกจ่ายให้ผู้ชมได้เข้าใช้บริการในส่วนต่างๆ

- 1) รายละเอียดของส่วนประกอบย่อยในส่วนของโถงพักคอย

- ส่วนติดต่อ สอบถาม ควรที่จะอยู่ในบริเวณทางเข้า-ออก ต้องทำหน้าทีรับและติดต่อผู้เข้าชม และเป็นส่วนควบคุมผังการจัดแสดงในส่วนห้องโถง
- ส่วนรับฝากของ เป็นการให้บริการในการรับฝากของผู้ที่เข้าชม เช่น กระเป๋า ร่ม หรือสัมภาระที่มีขนาดใหญ่
- ส่วนของที่ระลึก เป็นส่วนที่จำหน่ายสินค้าหนังสือ รูปภาพ หุ่นจำลอง ส่วนนี้อาจรวมกับสถาบันอื่น ที่ต้องการเผยแพร่ความรู้
- ส่วนโทรศัพท์สาธารณะควรจัดให้อยู่มุมใดมุมหนึ่งของโถงเป็นตู้หรือเป็นเคาน์เตอร์ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม
- ส่วนพักคอย ควรเป็นส่วนที่มีบรรยากาศปลอดโปร่ง เนื่องจากเวลาที่มีผู้เข้าชมเป็นจำนวนมากๆ จะทำให้เกิดความวุ่นวายจึงจำเป็นต้องมีบริเวณพักคอย
- ห้องน้ำ-ห้องส้วม ควรมีอยู่ในบริเวณหรือใกล้เคียง และเป็นที่สังเกตได้ง่ายและไม่เปิดเผยจนเกินไป อาจใช้เป็นป้ายบอกทาง สำหรับเจ้าหน้าที่ที่ต้องทำงานในบริเวณนี้ ควรมีสวนเฉพาะที่แยกไม่ปะปนกัน

2.3.12.2 การออกแบบสำนักงาน

1) การวางผังสำนักงาน

องค์ประกอบที่สำคัญในการจัดวางผัง โดยละเอียดประกอบด้วย

1.1 การจัดพื้นที่ใช้สอย (LAY-OUT OF WORK SPACE)

เป็นการจัด SPACE สำหรับส่วนที่ทำงานภายในอาคารสำนักงานทั่วไปโดยเริ่มจากการจัดวางแบบคร่าว ๆ ของกลุ่มหรือหน่วยงาน ให้อยู่ในรูปแบบที่ต้องการโดยพิจารณาถึงพื้นที่ทั้งหมดตามความต้องการตลอดจนทางสัญจรจากนั้นจึงจัด SPACE ย่อย สำหรับส่วนที่ทำงานของแต่ละกลุ่ม

1.2 ความต้องการพื้นที่ใช้สอยของแต่ละบุคคลในสำนักงาน ความต้องการในการใช้พื้นที่ทำงาน (WORK SPACE) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

1.2.1 แบ่งตามพื้นที่แต่ละคนที่ต้องการใช้ (OPEN WORK SPACE) การแบ่งแบบนี้โดยมากจะใช้กับห้องทำงานรวมที่กว้างใหญ่ เช่น สำนักงานแบบเปิดโล่ง OPEN - PLAR ซึ่งกำหนดเป็นเนื้อที่ที่ใช้จริง (NET SPACE)

1.2.2 แบ่งพื้นที่เป็นห้อง ๆ ตามความต้องการ (ENCLOS WORK SPACL) การแบ่งลักษณะนี้เป็นแบบของการจัดสำนักงาน แยกเป็นเฉพาะที่ที่ต้องการสำหรับห้อง ๆ หนึ่ง ขึ้นอยู่กับ

- จำนวนผู้ใช้เฟอร์นิเจอร์ที่มีอยู่ในห้อง ๆ นั้น
- ชนิดของงานที่กระทำในแต่ละห้อง
- ฐานะหรือตำแหน่งของผู้ใช้ห้อง ๆ นั้น

1.2.3 การจัดสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยภายในสำนักงาน สำนักงานที่ดีต้องมีการจัดสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ ประกอบกับการใช้ในการออกแบบระบบติดต่อภายในสำนักงานมีการกำหนด WORK SPACE อย่างสมบูรณ์เพื่อให้ผู้ใช้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งจะต้องออกแบบตามความต้องการทางกายภาพในสำนักงานนั้น ๆ สภาพแวดล้อมดังกล่าวประกอบด้วย

- ระบบปรับอากาศและระบบระบายอากาศ
- ระบบไฟฟ้าและการให้แสงสว่าง
- ระบบเสียงและการควบคุมเสียงรบกวน
- การใช้สีภายในสำนักงาน

2) ประเภทของการจัดภายในสำนักงาน

แบ่งเป็น 2 ระบบ คือ

2.1 ระบบการจัดสำนักงานแบบยกเป็นห้องเฉพาะ (THE INDIVIDUAL ROOM SYSTEM) มีหลักเกณฑ์ว่าในการเข้าถึงติดต่อต่าง ๆ จะถูกกำหนดโดยการใช้ทางเดินร่วม CORRIDOR เป็นทางเชื่อมระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ มีข้อดีอยู่ที่การทำงานมีความเป็นส่วนตัว (PRIVACY) และทำงานได้อย่างสบาย ข้อเสียคือจะต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงและสิ้นเปลืองเนื้อที่ รวมทั้งต้องมีความระมัดระวัง ในความปลอดภัยเนื่องจากต้องแยกเป็นสัดส่วน การจัดวางแบบนี้ผังเฟอร์นิเจอร์ ส่วนใหญ่จะเรียงเป็นแถวหรือจัดแบบเรขาคณิต (GEOMETRIC)

2.2 ระบบการจัดสำนักงานแบบเปิดโล่ง (THE OPEN OAY – OUT) การจัดแบบนี้จะตัดปัญหาเรื่องการใช้การเดินทางติดต่อภายในระหว่างห้องของแต่ละหน่วยงานออกไปสามารถใช้เนื้อที่ในการทำงานได้มากขึ้นรูปแบบของการวางผัง (LAY-OUT) จะขึ้นอยู่กับสัดส่วนของการแบ่งเนื้อที่ที่กำหนดไว้ (GRID SYSTEM) การจัดระบบนี้จะต้องคำนึงถึงการจัดสภาพแวดล้อมภายใน เช่น ระบบปรับอากาศ ระบบการให้แสงสว่าง ให้มีคุณภาพดีและเพียงพอลักษณะการจัดสำนักงานแบบเปิดโล่ง สามารถแบ่งลักษณะการจัดออกเป็น 2 ประเภท คือ

- การจัดแบบเปิดตลอด (OPEN PLAN)
- การจัดแบบแลนด์สเคป (LANDSCAPE OFFICE)

2.2.1 การจัดแบบเปิดตลอด (OPEN PLAN)

เป็นการวางแผนแบบเปิดโล่งตลอดธรรมดา หลักทั่วไปก็เพื่อต้องการให้ได้พื้นที่ใช้สอยอย่างเต็มที่ที่จะเน้นการติดต่อภายในหน่วยงานการจัดเฟอร์นิเจอร์วางในลักษณะเรขาคณิต เพื่อความเป็นระเบียบ การจัดจะไม่มีผนังกั้นระหว่างส่วนทำงาน

2.3.12.4 การออกแบบห้องประชุมสัมมนา

1) ความหมายห้องประชุมสัมมนา (CONGRESS OF SEMINAR)

ประชุมสัมมนา คือ การที่บุคคลกลุ่มหนึ่งร่วมกันประชุม โดยการนำของผู้ชำนาญหรือผู้รู้ในลักษณะที่แต่ละคนหันหน้าเข้าหาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ในเรื่องที่จะมุ่งพิจารณาโดยเฉพาะ (PARTICULAR TOPIC) การประชุมมีหลายรูปแบบเช่น การประชุมย่อย การประชุมแบบวงกลม การระดมความคิด เป็นต้น

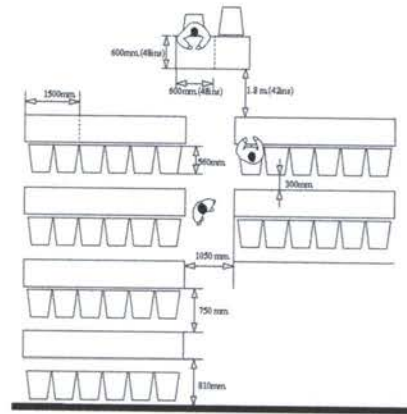
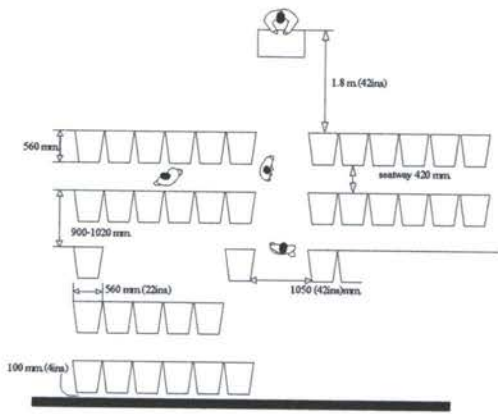
2) รูปแบบของการประชุม

- การประชุมเฉพาะบุคคลภายในที่ทำงาน เป็นการประชุมเฉพาะบุคคลในสำนักงานที่ทำงานประมาณ 3 - 4 คน โดยปกติมักใช้เวลาในการประชุมเพียงเล็กน้อย
- การประชุมกลุ่มบุคคลรวมภายในที่ทำงาน เป็นการประชุมบุคคลเฉพาะในสำนักงานเช่นเดียวกัน แต่สถานที่ประชุมจะไม่ใช่ที่ทำงานภายใน จะใช้ส่วนนอกที่จัดเป็นบริเวณไว้เป็นการประชุมกลุ่มคนและของสำนักงาน ที่อยู่ในอาคารเดียวกันเพื่อที่ใช้ใกล้ชิดและต่อเนื่อง
- การประชุมกลุ่มสมาชิกที่ทำงานร่วมกัน เป็นการประชุมที่มีขึ้นไม่บ่อยครั้ง ลักษณะห้องเป็นห้องเฉพาะ และสามารถดัดแปลงเพื่อใช้งานอื่นได้

3) รูปแบบการจัดโต๊ะประชุม

การจัดรูปแบบโต๊ะประชุมจะปรับเปลี่ยนไปตามวัตถุประสงค์ในการประชุมสัมมนานั้น ๆ และจำนวนคนที่เข้าร่วมประชุมสัมมนา การจัดรูปแบบโต๊ะประชุมมีดังนี้

- การจัดห้องประชุมแบบโรงภาพยนตร์ สำหรับผู้เข้าประชุม 40 คนขึ้นไป
- การจัดห้องประชุมแบบห้องเรียน สำหรับผู้เข้าประชุม 30 - 40 คน
- การจัดห้องประชุมแบบโต๊ะประชุมอยู่กลาง
- การจัดห้องประชุมแบบกลุ่มสี่เหลี่ยมและกลุ่มลาดเอียง
- การจัดห้องประชุมแบบห้องเรียนลักษณะโค้ง
- การจัดห้องประชุมแบบตั้งได้ฉาก

ภาพที่ 2.71 แสดงการจัดห้องประชุมแบบ

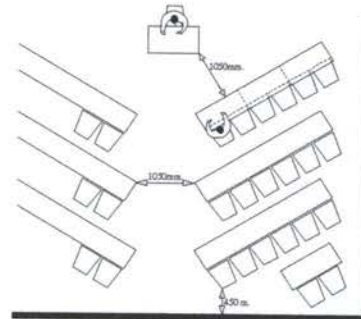
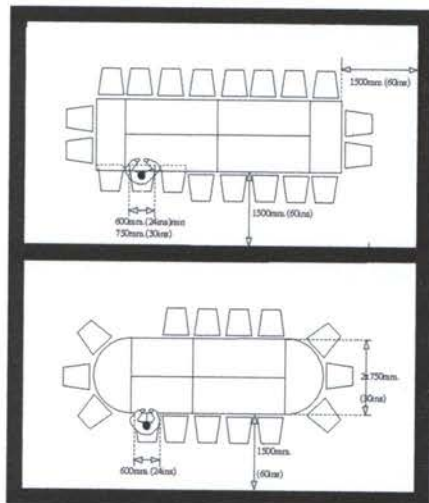
ภาพที่ 2.72 แสดงการจัดห้องประชุมแบบ

โรงภาพยนตร์

ห้องเรียน

ที่มา : นิรมล บันลายน. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต

ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

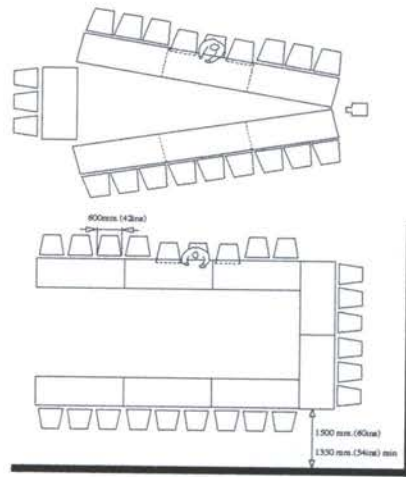
ภาพที่ 2.73 แสดงการจัดห้องแบบโต๊ะประชุม

ภาพที่ 2.74 แสดงการจัดห้องประชุม แบบ

ห้องเรียน อยู่กลาง ลักษณะรูปโค้ง

ที่มา : นิรมล บันลายน. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต

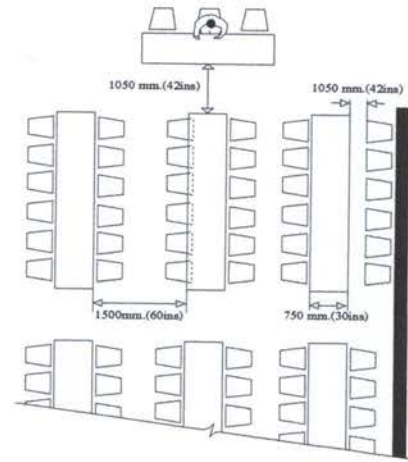
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ภาพที่ 2.75 แสดงการจัดห้องประชุมแบบกลุ่ม
สี่เหลี่ยมและกลุ่มลาดเอียงตั้งได้จาก

ที่มา : นิรมล บันลวย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต

ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ภาพที่ 2.76 แสดงการจัดห้องประชุมแบบ
หันหน้าชนกัน

4) โต๊ะและเก้าอี้ประชุมสัมมนา

4.1 โต๊ะประชุมสัมมนาโดยทั่วไปมี 4 ชนิด คือ

- โต๊ะสี่เหลี่ยมผืนผ้า เป็นแบบที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายมากที่สุด เพราะจัดที่นั่งได้จำนวนมาก โดยมีตั้งแต่ 6 คนขึ้นไป การดัดแปลงการใช้งานสามารถทำได้โดยนำโต๊ะหลาย ๆ ตัวมาประกอบกัน ในกรณีมีผู้เข้ามาประชุมจำนวนมากกว่า 20 คนขึ้นไป ขนาดห้องที่ใช้ร่วมกันโต๊ะประชุมนี้จึงควรเป็นห้องสี่เหลี่ยมผืนผ้า
 - โต๊ะรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส เหมาะสำหรับห้องประชุมขนาดเล็ก และมีขนาดห้องเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส จุที่นั่งได้ตั้งแต่ 4 - 12 ที่นั่ง
 - โต๊ะรูปแปลนเรื่อ เป็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายมากที่สุดอีกแบบหนึ่งเช่นกัน เพราะมีรูปร่างลักษณะที่สวยงามและสามารถจัดที่นั่งได้เป็นจำนวนมาก โดยจัดได้ตั้งแต่ 6 ที่นั่งขึ้นไป ขนาดของห้องที่ใช้กับโต๊ะประชุมนี้ควรเป็นห้องสี่เหลี่ยมผืนผ้าเช่นกัน แต่การใช้โต๊ะแบบนี้ไม่สามารถนำมาต่อหรือดัดแปลงเพื่อการใช้งานในกรณีมีผู้เข้าร่วมประชุมครั้งละมาก
 - โต๊ะรูปหกเหลี่ยม แปดเหลี่ยม หรือโต๊ะประชุมกลม เหมาะสำหรับการประชุมในห้องเล็กและไม่พิถีพิถันมากนัก จัดที่นั่งได้ตั้งแต่ 6 - 12 แต่การใช้โต๊ะแบบนี้เป็นโต๊ะที่มีรูปแบบตายตัว ดัดแปลงใช้งานด้านอื่น ๆ ได้ยากและจุปริมาณผู้เข้าประชุมได้น้อย

4.2 เก้าอี้ประชุมสัมมนาโดยทั่วไปมี 4 ชนิด คือ

- เก้าอี้นั่งในห้องประชุมสัมมนาหรือบุคคลสำคัญ ซึ่งอาจจะใช้เก้าอี้ที่แตกต่างหรือมีลักษณะพิเศษ พนักงานอาจจะเสริมส่วนสำหรับหมุนศีรษะเพิ่มขึ้นให้ได้ระดับพอดีของผู้ใช้เป็นการเพิ่มความภูมิฐาน และความเหมาะสมของตำแหน่งของประธานในการประชุม

- เก้าอี้ชนิดไม่มีเท้าแขน
- เก้าอี้ชนิดมีเท้าแขน
- เก้าอี้ชนิดมีเท้าแขนปรับหมุนได้

ซึ่งเก้าอี้สามารถใช้ได้หลายแบบแต่ละแบบปรับทำให้เหมาะสมกับจำนวนคนเวลาเข้าประชุม เช่น ความสะดวกในการเปลี่ยนท่าทางในขณะที่ประชุมใช้เวลานาน

2.4 ข้อมูลเชิงเทคนิค และวัสดุในการตกแต่งที่มีอิทธิพลต่อการออกแบบ

2.4.1 ระบบแสงสว่าง

2.4.1.1 การออกแบบแสง (Light Design) ปัญหาสำหรับผู้ออกแบบ คือ การเลือกสรรวิธีที่เหมาะสมของการสะท้อนแสง การเลือกนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพียงแคมาตรฐานความสบาย การวิเคราะห์หน้าที่ แต่ขึ้นอยู่กับความต้องการอันเกิดขึ้นในพื้นที่นั้นๆ

นักออกแบบจะใช้การส่องสว่างของแสงอยู่ 2 วิธีคือ

- General (ใช้ Area Source) การให้แสงที่สม่ำเสมอทั่วทั้งพื้นที่ เช่น หลอด Fluorescent
- Local (Point Source) การให้แสงที่มีความเข้มของแสงต่างกัน เช่น หลอดไฟที่พุ่งแสงออกไปอย่างในตู้โชว์

ทิศทางของแสงที่เน้นเป็นพิเศษ คือ ปริมาณของแสง อันเกิดจากต้นกำเนิดไปถึงพื้นผิวจริงๆ ถ้าแสงนี้กลายเป็นปัญหามาตรฐานความสัมพันธ์โดยตรงกับประสิทธิภาพของแสงสะท้อนกลับ หรือการดูดซับแสงนั้น ถ้าพื้นผิวของวัตถุมีสีดำทึบและสามารถดูดซับแสงได้ แสงส่วนมากอันเกิดจากหลอดไฟจะสูญหายไปก่อนจะทำหน้าที่สะท้อนกลับก็เหมือนกับวิธีใช้สีดำบนพื้นผิวเพื่อลดการสะท้อนของแสงและใช้สีเทาเพื่อเพิ่มการแผ่ของลำแสง

2.4.1.2 การให้แสงสว่างในพิพิธภัณฑ์ ยังไม่มีกฎเกณฑ์แน่นอน การให้แสงวิธีหนึ่งวิธีโดยอ้อมมีทั้งข้อดีและข้อเสียการให้แสงที่ดีควรเป็นแบบผสมระหว่างแสงธรรมชาติกับแสงวิทยาศาสตร์

1) แสงในการจัดนิทรรศการแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1.1 แสงสว่างตามธรรมชาติ (Natural Light) มีอยู่ 4 วิธีคือ

- การให้แสงสว่างจากด้านบน

เหมาะสำหรับสิ่งแสดงทางวัตถุ แต่ผลเสียคือ แสงส่วนใหญ่จะตกลงที่พื้นห้องมากกว่าผนังเกิดการสะท้อนที่ตู้กระจกทำให้รู้สึกวุ่นวาย

การให้แสงจากด้านบนคือ การสร้างหลังคาด้วยกระจกฝ้าซึ่งกรองแสงไวโอเล็ต อาจเป็นกระจกทั้งหมดหรือบางส่วน ประเทศในเขตร้อนไม่นิยมเพราะมีข้อเสียคือก่อให้เกิดความร้อนและความชื้นควบคุมปริมาณแสงยาก ยากต่อความทำความสะอาด การกระจายของแสงไม่เท่ากัน

- การให้แสงสว่างจากด้านข้าง

เป็นแบบที่นิยมใช้ในสมัยก่อนโดยเฉพาะอาคารที่เป็นอาคารเก่าที่มีหน้าต่างด้านข้าง ก่อให้เกิดการบังคับแสงสว่างได้ยาก เพราะแสงแผ่ออกไม่เท่ากันและอาจเกิดเงาของคนถูกทาบที่ผนังบนวัตถุนั้น เทคนิคในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับแสงด้านข้างคือ

- ต้องไม่มีอะไรมาบังหน้าต่างกระจก เพราะจุดกระทบของแสงที่ดีอยู่ระหว่าง 45 องศา – 70 องศา

- การใช้กระจกพิเศษป้องกันแสงสะท้อน อาจเป็นกระจกติดฟิล์ม

- การให้แสงสว่างจากหน้าต่างค่อนข้างสูง เป็นแบบที่เหมาะสมเพราะแสงที่ตกลงมาทำมุม 45 องศา และกระจายไปได้ทั้งห้องไม่ก่อให้เกิดแสงสะท้อนและนัยน์ตาพร่า

- การให้แสงสว่างทางอ้อมเป็นการทำแสงสะท้อนมาใช้ โดยอาจใช้ผนังสีขาวหรือกระจก เพื่อให้แสงสะท้อนออก การให้แสงสว่างทางนี้สามารถใช้ได้กับแสงประดิษฐ์เช่นกัน การให้แสงลักษณะนี้เหมาะสมกับประเทศเขตร้อนเพราะมีแสงแดดมาก

1.2 การให้แสงสว่างประดิษฐ์

แสงประดิษฐ์ เป็นแสงที่มีความสิ้นเปลืองมาก แต่เป็นที่นิยม เหตุเพราะสามารถนำไปใช้ได้ในรูปแบบต่างๆ อย่างสะดวกและมีปริมาตรสม่ำเสมอ ตามธรรมชาติภายในห้องแสดงนิยมติดตามเพดาน เพื่อให้ปริมาตรแสงกระจาย แต่ถ้าเป็นกรณีตู้แสดงนิยมนำแสงไฟซ่อนไว้บนของตู้แล้วกรองด้วยกระจกฝ้าอีกชั้นหนึ่ง ตามความเหมาะสมในการให้แสงแก่วัตถุแต่ละประเภท

แสงสว่างประดิษฐ์ ได้แก่

- แสงไฟฟ้าธรรมดา โดยทั่วไปจะมีความร้อนและสีแดงกว่าแสงสว่าง

- แสงฟลูออเรสเซนต์ ใกล้เคียงกับธรรมชาติมาก ปัจจุบันนี้มี Daylight ฟลูออเรสเซนต์ ซึ่งนับว่าดีที่สุดในแสงประดิษฐ์

ตารางที่ 2.2 แสดงการเปรียบเทียบคุณสมบัติของแสงธรรมชาติและแสงประดิษฐ์

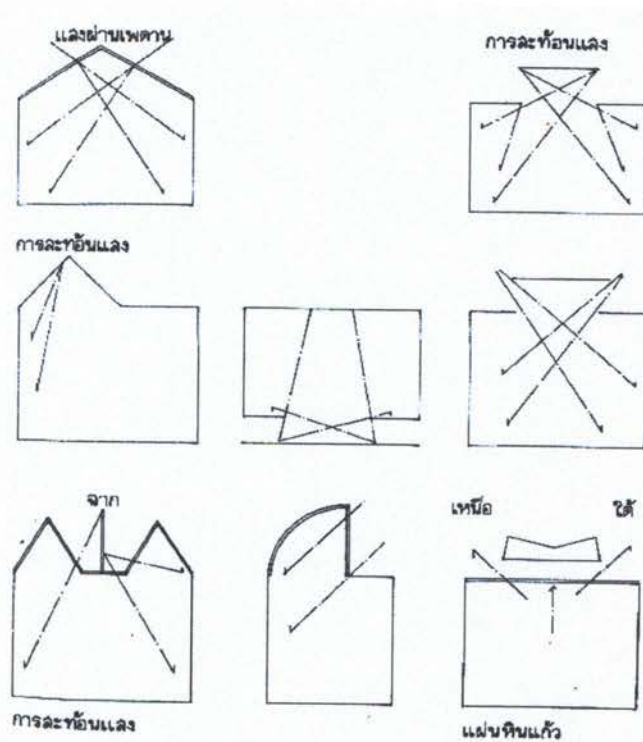
แสงธรรมชาติ	แสงประดิษฐ์
1. เป็นแสงที่กระจายไม่ทำให้เสียสายตา	1. แสงและการกระตุ้นเรตินา คุณสมบัติผู้แสงธรรมชาติไม่ได้
2. ทำให้เห็นสี รูปทรง และผิวของวัตถุที่แสดงได้ถูกต้องตามธรรมชาติ	2. ให้สีไม่ถูกต้อง เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ แต่แสงจากสปอร์ตไลท์ก็นับว่าเหมาะสมที่จะใช้ในการโชว์วัตถุทั้งสามารถปรับทิศทางที่ต้องการได้
3. ควบคุมยากเปลี่ยนไปตามฤดูกาล วัน เวลา เช่น เวลาเย็น หรือค้ำก็ไม่มีแสงธรรมชาติแล้ว และในเวลาอากาศมีดีครีม เป็นต้น	3. สามารถควบคุมได้ตามความต้องการปรับทั้งปริมาณของแสง ความเข้มของแสง ทิศทางหรือสีสั่น
4. แสงธรรมชาติ ได้แก่ แสงเหนือ - มีสีออกน้ำเงิน เยือกเย็น เหมาะสมกับงานจิตรกรรม, แสงใต้ - มีสีออกเหลือง แต่่งเหมาะสมกับงานประติมากรรม	4. ไฟฟลูออเรสเซนต์ เช่น <ul style="list-style-type: none"> - ไม่เหมาะสมกับงานประติมากรรม เพราะไม่ให้ความที่ชัดเจน - พอใช้ได้สำหรับงานจิตรกรรม แต่มีส่วนที่ทำให้เงาน้ำมันที่ฉาบอยู่บนภาพหายไป - ต้องควบคุมทิศทางและตำแหน่งการติดตั้งเพื่อไม่ให้เกิดแสงสะท้อนบนภาพ - ใช้ได้ดีกับงานประติมากรรมให้เงาชัด แต่ก็ควรระวังถึงคุณสมบัติการสะท้อนบนภาพ
5. ประหยัด	5. สิ้นเปลือง

ที่มา : นิรมล ปั้นลาย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต

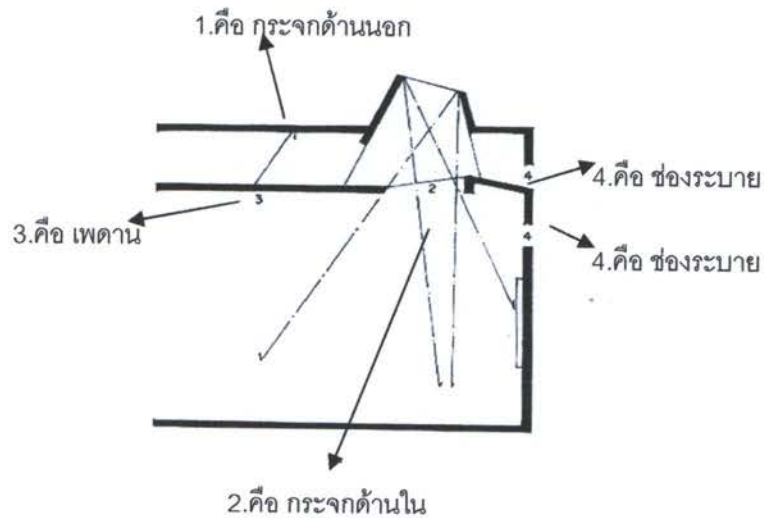
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ความสำคัญของระดับแสงภายในอาคารพิพิธภัณฑ์ จะช่วยให้เกิดการมองเห็นได้อย่างชัดเจนอันจะเป็นสื่อนำความรู้ ความคิด ที่ถูกต้อง ควรจะจัดการให้แสงออกเป็น 2 ส่วน คือ

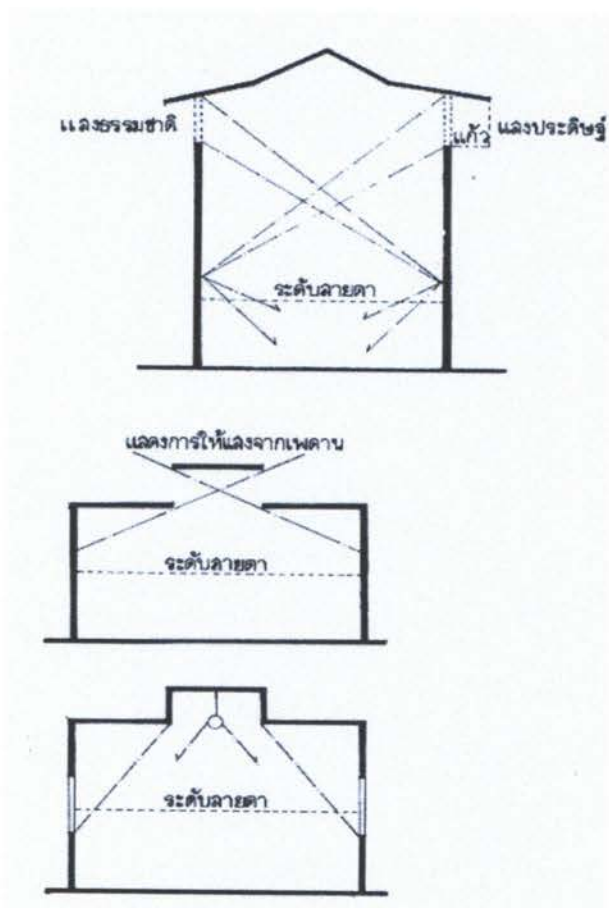
1. แสงที่จัดสำหรับประสาทตาในการสัมผัสรูปวัตถุ
2. แสงที่จัดเพื่อคลาดความตึงเครียดของประสาทตาของ

ภาพที่ 2.77 แสดงการให้แสงแบบต่างๆ ในพิพิธภัณฑ์
 ที่มา : นิรมล บัณฑิต. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
 ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

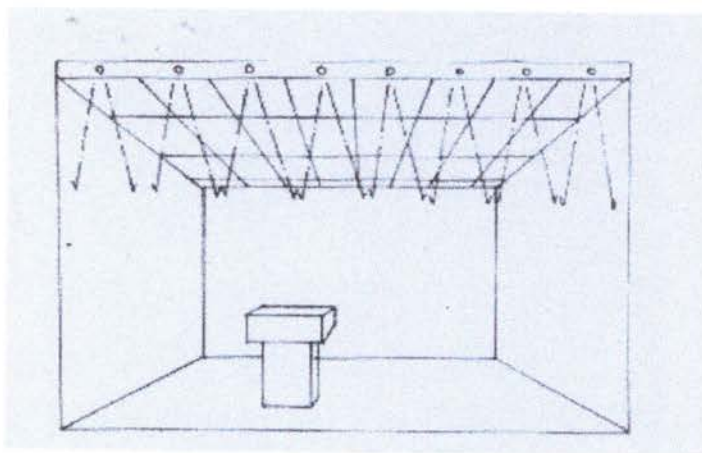

ภาพที่ 2.78 แสดงการดัดแปลงแสงธรรมชาติมาใช้
 ที่มา : นิรมล บัณฑิต. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
 ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ภาพที่ 2.79 แสดงการให้แสงในพิพิธภัณฑ์

ที่มา : นิรมล บัณฑิต. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ภาพที่ 2.80 แสดงการใช้ไฟเน็อนโดยมีกระจกกันนั้นทำให้แสงส่องสว่างทั่วถึงทั้งห้อง

ที่มา : นิรมล บัณฑิต. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

2.4.1.3 ข้อควรพิจารณาในการเลือกใช้แสง

- เป็นไฟที่เมื่อให้แสงแล้วจะไม่ทำให้สีสันของวัตถุเปลี่ยนไป
- เป็นไฟที่ใช้เน้นผิวและรูปร่างของวัตถุได้ชัดเจน
- มีความเข้มของการส่องสว่างเพียงพอที่จะเห็นถึงรายละเอียดของผิววัตถุ
- การติดโคมไฟโดยไม่ให้เกิดแสงสะท้อนที่วัตถุ โดยติดไฟทำมุมกับเพดานไม่เกิน 35 องศา

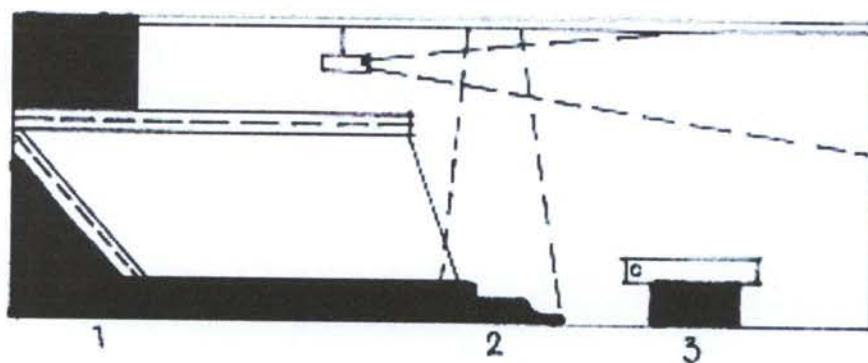
2.4.1.4 สิ่งที่ต้องระวังในการใช้แสงสว่างในการจัดแสดง

1. ระวังมุมกระทบบนวัตถุผิวมันไม่ควรเป็น 35 องศา และไม่ควรเล็กเกินกว่านี้ เพราะจะทำให้เกิดแสงเงามาก
2. หลีกเลี่ยงการเกิดแสงจ้าซึ่งเกิดจากสาเหตุดังนี้
 - แสงสว่างจากพื้นที่ที่มองเห็นมากเกินไป ซึ่งทำให้มองเห็นไม่ชัด แสงไม่สบายตา แต่ไม่รบกวนการมองเห็น

- จุดติดตั้งไม่เหมาะสมและอยู่ใกล้เกินไปทำให้เกิดแสงจ้า
- เกิดจากการสะท้อนแสงจากวัตถุผิวมันทำให้ตาพร่า

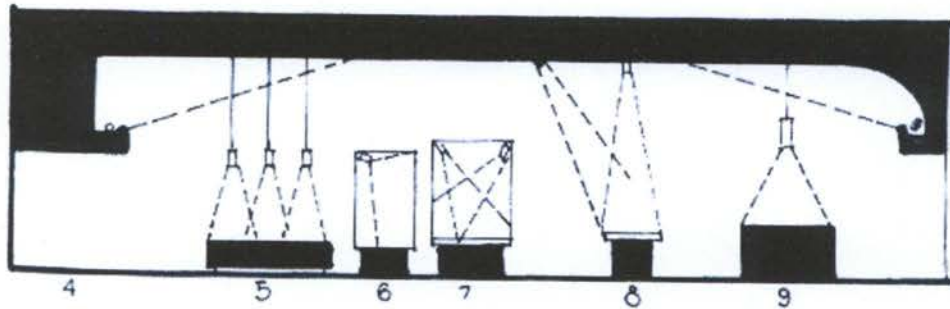
สรุป หลักการให้แสงสว่างภายในห้องนิทรรศการ

- เลือกใช้แสงสว่างให้เพียงพอและเหมาะสมกับพื้นที่ใช้สอยหรือตามจุดประสงค์ที่ต้องการ
- การให้แสงสว่างโดยตรงแก่พื้นที่ที่จะเน้น หรือต้องการให้แสงสว่างเป็นพิเศษ เช่น บันไดทางลาด

ภาพที่ 2.81 แสดงการให้แสงสว่างภายในห้องนิทรรศการ (1)
 ที่มา : นิรมล บันลวย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
 ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

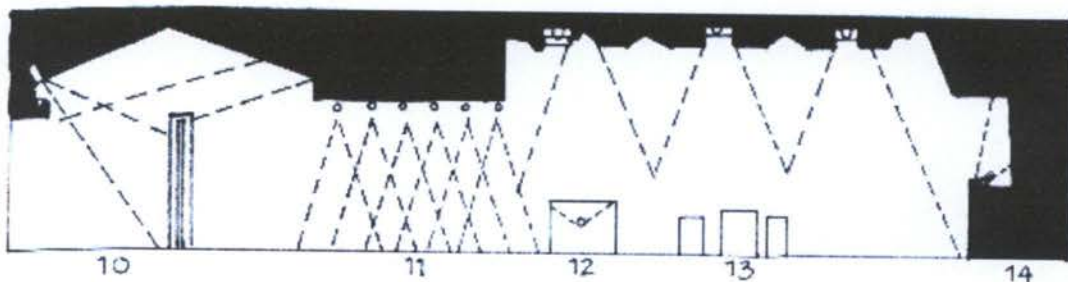
- การให้แสงสว่างภายในตู้โดยช่องหลอดไฟไว้ โดยไม่อาศัยแสงเงาจากแหล่งอื่น
แสงจากหลอดไฟสปอร์ตไลท์ส่องเป็นจุดเพื่อให้เกิดความส่องสว่างโดยตรง

ภาพที่ 2.82 แสดงการให้แสงสว่างภายในห้องนิทรรศการ (2)

ที่มา : นิรมล บันลวย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

- แสงสว่างจากหลอดไฟหลายดวงส่องไปยังเพดานทำให้เกิดความสว่างทั่วพื้นที่
- ถึงภายในตู้จะมีแสงสว่างอยู่แล้ว การให้แสงส่องลงมาจากด้านบนก็จะช่วยให้
เน้นวัตถุแสงชัดเจขึ้น แต่ต้องระวังการสะท้อนจากกระจกตู้
- การให้แสงโดยตรงแก่วัตถุแสดงภายในตู้
- การให้แสงสว่างกับการจัดแสดงที่มีพื้น 2 ระดับ
- ใช้แสงไฟจากหลอดสปอร์ตไลท์ส่องโดยตรงแก่วัตถุแสดง
- เมื่อให้แสงโดยตรงแก่วัตถุแสดง ก็อาจให้แสงสว่างแก่พื้นที่ด้วยการใช้แสง
สว่างส่องไปยังเพดานให้สะท้อนส่งลงมาโดยทั่ว

ภาพที่ 2.83 แสดงการให้แสงสว่างภายในห้องนิทรรศการ (3)

ที่มา : นิรมล บันลวย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

- การให้แสงแต่ละชนิดให้เหมาะสมหรือช่วยเสริมกัน
- การให้แสงไฟต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ ลักษณะของตู้หรือวัตถุประสงค์ในการแสดงหรือเน้น
- การให้แสงสว่างแก่พื้นที่อย่างทั่วถึงพร้อม ให้ความสว่างแก่วัตถุแสดง โดยตรง ทำให้มองเห็นวัตถุได้ชัดเจนขึ้น หรือใช้ช่วยในการสร้างบรรยากาศเพื่อมิให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย
- ให้แสงสว่างอย่างเพียงพอแก่การใช้สอยทั่วไป
- การวางตำแหน่งดวงไฟตามตำแหน่งที่ต้องการภายในตู้จัดแสดง
- งานแสดงที่เป็นผนังหรือบอร์ด อาจใช้ไฟสปอร์ตไลท์ส่องเป็นช่องๆ โดยตรงซึ่งต้องระวังในเรื่องการสะท้อนหรือแสงจ้าเกินไป

- การซ่อนหลอดไฟฟ้าฟลูออเรสเซนต์ส่องโดยตรงจะให้แสงที่ทั่วสม่ำเสมอ
- แสงจากหลอดฟลูออเรสเซนต์โดยตรงจากด้านบน
- ในลักษณะที่ส่องจากด้านบนแต่ให้สะท้อนจากเพดานทำให้ได้แสงที่สบายตา
- แสงไฟฟ้าจากเพดานซึ่งมีกระจกฝ้ากัน ทำให้แสงกระจายโดยทั่วและไม่กล้าเกินไป

2.4.1.5 การพิจารณาติดตั้งไฟสำหรับพื้นที่แสดงและพื้นที่เหลืออยู่

- วัสดุแสดงตรงไหน ต้องติดไฟเพื่อเสริมวัตถุ
 - พื้นที่ที่จัดแสดงวัตถุต้องสัมพันธ์กับการให้แสงสว่าง
 - ระดับภายในที่แตกต่าง
 - บริเวณที่มีแสงสว่างธรรมชาติอยู่มากกับบริเวณที่อับแสง
 - ใช้ระบบไฟฟ้าที่เหมาะสมเพื่อคุณภาพของแสงเช่นไฟส่องเฉพาะที่ ไฟตรง ไฟอ้อม
 - แบบต่างๆ ของโคมไฟกับสถานที่และการตกแต่ง
 - บริเวณจัดแสดงที่อ่อนไหวง่ายควรคำนึงถึงแสงอัลตราไวโอเล็ตให้น้อยที่สุด
 - แสงสะท้อนจากส่วนต่างๆ
 - การปรับเปลี่ยนอาจใช้การควบคุมเฉพาะที่หรือโดยทั่วไป
 - ไฟฉุกเฉิน
 - การบำรุงรักษาทำความสะอาด
 - ระบบควบคุมปิด-เปิดในเวลาทำการและนอกเวลาทำการ
- ไม่ว่าจะเป็นกรณีใดก็ตาม โดยทั่วไปแสงสว่างก็เป็นที่ต้องการอยู่เสมอเมื่อมีการจัดแสดงวัตถุและเป็นปัจจัยให้ความสว่างแก่อาคาร สิ่งที่ดีที่สุดที่กระทำได้คือ เมื่อติดไฟในห้อง

จัดแสดง ควรติดตั้งไฟฟ้าตามเพดานให้ปริมาณของแสงกระจายไปในห้องแสดงเพื่อหลีกเลี่ยงการสะท้อนแสงเข้ากระจก

2.4.1.6 อิทธิพลของแสงในการจัดพิพิธภัณฑ์

- แสงสีขาว ให้ความรู้สึกกระฉับกระฉ่าง ให้ความรู้สึกสงบสะอาด บริสุทธิ์ และให้ความรู้สึกเบาและเย็น

- แสงสีเหลือง ใช้กับสิ่งที่ชอบสนใจ อุณหภูมิปานกลาง

- แสงสีแดง เป็นแสงที่ทำให้เกิดการกระตุ้นและการแสดงออก สำหรับจิตใจที่สับสนเป็นที่ดึงดูดการออกแบบแสงสว่างกับความกว้างความสูงของห้อง

แสงสว่างเข้าสู่ภายในทางหน้าต่าง ที่ส่งไปได้ไกลมากกว่าทางหน้าต่างที่กว้าง แต่จะทำให้เกิดแสงจ้าเข้าตามากกว่า

ความกว้าง ห้องยิ่งกว้าง แสงสว่างยิ่งลดลง

ความสูง ห้องยิ่งสูง แสงสว่างจะมีมากขึ้น

2.4.2 ระบบเสียง และการควบคุม

เสียง (SOUND) การป้องกันเสียงสะท้อนในทางสถาปัตยกรรมนั้นมีความต้องการที่สำคัญ 2 ประการ คือ

- เพื่อที่จะให้วัตถุประสงคในสิ่งแวดล้อมในการป้องกัน เสียงสะท้อนได้ผล เป็นน่าพอใจมากที่สุด

- เพื่อให้สภาวะการรับฟังชัดเจนยิ่งขึ้น

2.4.2.1 สิ่งแวดล้อมในการป้องกันเสียงสะท้อน

- ความเข้มและลักษณะของเสียงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายนอกห้อง

- วิธีเสียงต่าง ๆ จะกระจายไปยังจุดต่าง ๆ มาถึงห้อง สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่

เกี่ยวกับระบบเสียงสะท้อนขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายของการใช้ห้องนั้น ๆ เป็นสำคัญ

2.4.2.2 ภาวะการฟังเสียง

ภาวะการฟังเสียงในห้องจะได้รับผลเป็นที่พอใจนั้นต้องการส่วนต่าง ๆ ดังนี้

- เสียงเบื่องต้นหลัง (BLACKGROUND HOISE) จะต้องมีระดับต่ำพอ

- การจัดเสียงสะท้อนกลับ ซึ่งต่อเนื่องกันหลายครั้งหลายหน

- จัดการกระจายเสียงไปในที่ว่างในห้องให้เหมาะสม

- ให้เสียงไปยังผู้ฟังชัดเจนและดังพอ

เสียงเบื่องต้นหลังเกิดขึ้นจากเสียงซึ่งจะลอดมาจากภายนอกห้อง รวมทั้งเสียงที่เกิดขึ้นในห้องด้วย จำเป็นต้องตัดลงให้เหลือน้อยที่สุด เพื่อจะทำให้การฟังดีขึ้น

ส่วนการจัดให้เสียงไปถึงผู้ฟังชัดเจน และดังพอนั้นก็เพื่อจะช่วยให้ผู้ฟังดนตรีอย่างชัดเจนเหมาะสมโดยทั่วไปแล้วสำหรับห้องเล็ก ๆ เสียงดนตรีจะต้องดังพอซึ่งขึ้นอยู่กับความคุมเสียงว่าจะต้องการให้เสียงออกมาในลักษณะใด

2.4.2.3 การควบคุมเสียง

เสียงรบกวนเป็นปัญหาหนึ่งที่เป็นจะต้องคำนึงถึงซึ่งเกิดขึ้นได้หลายกรณีด้วยกันแต่เรามีวิธีในการควบคุมซึ่งแยกออกเป็นหัวข้อใหญ่ ๆ ด้วยกัน คือ

1) การควบคุมเสียงภายใน

กล่าวคือ การควบคุมการใช้เสียงภายในส่วนที่ต้องการใช้เสียงต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับที่มีความดังที่เหมาะสม และต้องป้องกันปัญหาในเรื่องการสะท้อนเสียง จากพื้นเพดาน ผัง โดยการเลือกวัสดุที่จะใช้วัสดุที่จะใช้มีคุณสมบัติในการดูดซับเสียงได้ จะทำให้เสียงที่เราใช้ขึ้นอยู่กับในระดับที่สลายในการพูดหรือรับฟัง

2) การป้องกันเสียงจากภายนอก

กล่าวคือ การปิดกั้นเสียงจากภายนอก หรือการหยุดเสียงจากภายนอกการจำกัดที่ต้นกำเนิดของเสียงรบกวนนั้น นอกจากนั้นอาจเป็นการให้สิ่งประกอบอื่น ๆ เข้าช่วย

3) การป้องกันเสียงสะท้อนที่เพดาน

เพดานโดยทั่วไปมีลักษณะของระนาบที่กว้างใหญ่และไม่มีสิ่งใดมาปิดกั้น ถ้ามีการเกิดเสียงสะท้อนจากเพดานเสียงนั้นจะเกิดชัดเจนและไปได้ไกลกว่าเสียงที่สะท้อนจากส่วนอื่น การลดเสียงสะท้อนที่เกิดขึ้น ทำได้โดยการออกแบบเพดานระบบต่าง ๆ เช่น

- การติดตั้ง VERTICAL BAFFLE ได้เพดานหรือเหนือเพดาน
- ออกแบบเพดานลักษณะ CONFER
- ระบบเพดานธรรมดา FLAT CEILING และใช้วัสดุดูดซับเสียง

การใช้วัสดุดูดซับเสียงสำหรับระบบเพดาน ควรมีสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.85 หรือมากกว่าอย่างไรก็ตาม ในการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ ของวัสดุดูดซับเสียงกับเพดานควรคำนึงถึงระบบต่าง ๆ ที่ใช้ร่วมกับเพดานประกอบด้วย เช่นการใช้ดวงไฟ และระบบปรับอากาศ เนื่องจากดวงไฟที่มีฝาครอบกรองแสง ส่วนใหญ่จะเป็นตัวสะท้อนเสียงอย่างหนึ่ง

การออกแบบเพดานแบบ CONFER และ FLAT CEILING จะช่วยลดเสียงสะท้อนที่เกิดขึ้นได้มาก นอกจากนั้นยังสามารถนำวัสดุดูดซับเสียงประกอบดังกล่าวได้อีกด้วย แม้ว่าอาจเป็นไปได้ที่การติดตั้งเพดานเรียบธรรมดา จะเพียงพอกับการป้องกันเสียงแล้วก็ตาม แต่การเพิ่มลักษณะพิเศษให้กับเพดานก็เป็นการเพิ่มส่วนที่ไม่พอเพียงในกรณีใช้แผ่นวัสดุดูดซับเสียงธรรมดา

4) การป้องกันเสียงสะท้อน

การป้องกันเสียงสะท้อนจากพื้น พื้นที่เป็นส่วนประกอบหนึ่งที่มีขอบเขต ของ ระบายที่กว้างใหญ่เท่ากับเพดาน ฉะนั้นจึงนับว่าเป็นส่วนสำคัญที่จะต้องพิจารณาถึงระบบ ป้องกันเสียงสะท้อนที่เกิดขึ้น

การใช้พรม เป็นวัสดุพื้นเพื่อช่วยในการป้องกันเสียงสะท้อน ภายในสำนักงานที่ ใช้ทั่วไป ปัจจุบันได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง จึงนับว่าพรมเป็นวัสดุที่ดีที่สุดในการดูดซับ เสียงสำหรับพื้น

การปูพรมให้ประโยชน์ 3 ประการ คือ

- ลดการกระแทก (IMPACT NOISES)
- มีประสิทธิภาพในการดูดซับเสียง (SOUND ABSORPTION)
- ลดเสียงบนพื้นผิว

ตัวอย่าง สัมประสิทธิ์การดูดซับเสียงของวัสดุปูพื้นบางชนิด

- กระเบื้องปูพื้น หรือพรมน้ำมัน (TILES LINOLEUM) บนพื้น ค.ส.ล. - 0.05
- พรมหนา 1/8 นิ้ว ที่ติดลงบนพื้นคอนกรีตโดยตรง - 15
- พรมหนา 1/6 บนพื้น ค.ส.ล. โดยตรง - 0.40

พรมปลายติด (COT PILE) จะมีสัมประสิทธิ์ของการดูดซับสูงกว่าความ แตกต่างของวัสดุที่ใช้ทำพรม จะได้มีผลต่อการดูดซับเสียงเลย แต่การเดินยางรองพรมสามารถ เพิ่มสัมประสิทธิ์ของการดูดซับเสียงได้ถึง 0.07 ถ้าวัสดุที่ใช้รองยอมให้เสียงซึมผ่านอย่างพอเพียง การปูพรมสำหรับพื้นจึงจัดว่าเป็นการควบคุมเสียง (SOUND CONTROL) ทั่วไปภายใน สำนักงานโดยเฉพาะยี่งเพดาน (THE ACOUSTIC CEILING SYSTEM) ซึ่งนับว่ามีผลรองจาก เพดาน

5) การป้องกันเสียงสะท้อน ณ พื้นผิวที่ตั้งตรง

พื้นผิวที่ตั้งตรงได้แก่ ผนัง หน้าต่าง ๆ ม่าน (DRAPES) ฉากกั้นที่เคลื่อนได้ ตลอดจนส่วนทำงานที่ประกอบด้วยโต๊ะ เก้าอี้ และตู้เก็บเอกสาร ทั้งหมดเป็นสิ่งที่ควรพิจารณา เนื่องจากคุณสมบัติทั่วไปในการสะท้อนเสียง การใช้วัสดุที่มีคุณสมบัติดูดซับเสียง ก็เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถแก้ปัญหา ค่าสัมประสิทธิ์ของการดูดซับเสียงของวัสดุที่ใช้ ควรจะมีประมาณ 75 หรือ มากกว่านี้

5.1 การป้องกันเสียงสะท้อนที่เกิดจากผนัง สามารถแบ่งเป็น 2 กรณีได้แก่

- ผนังภายใน กรณีที่ต้องการมีการกั้นผนัง ผนังเหล่านี้ควรจะต้องดูดซับเสียงมากกว่าจะสะท้อนของเสียงวิธีง่าย ๆ ก็คือ การใช้วัสดุที่มีคุณสมบัติดูดซับเสียง ดังที่ได้กล่าวมา

แล้วแต่สำหรับระบบ สำนักงานแบบกันห้องเฉพาะการกันผนังจรดเพดานจริง หรือการทำผนัง 2 ชั้น ก็เป็นวิธีที่ช่วยไม่ให้เสียงเดินผ่านไปห้องอื่น ๆ ได้โดยง่าย

- ผนังภายนอก (EXTERIOR WALL) ผนังภายนอกประกอบด้วย หน้าต่างเป็นองค์ประกอบหลัก ซึ่งมีปัญหาการสะท้อนเสียงมากเนื่องจากกระจกเป็นวัสดุที่มีคุณสมบัติการสะท้อนเสียงได้มาก

วิธีการแก้ปัญหาเสียงสะท้อนที่เกิดจากกระจกอาจทำให้ ดังนี้

วิธีที่ 1 ใช้ม่านเก็บเสียงที่ปิด-เปิดได้ (ACORUSTIBCAL DRAPES) วิธีนี้ยังไม่เป็นที่ยอมรับนักเพราะ ถ้าปิดม่านลงก็ไม่สามารถเห็นคนภายนอกได้ ซึ่งขัดกับวัตถุประสงค์การใช้หน้าต่างกระจก (กรณีที่เป็นการใช้กระจกผืนใหญ่แทนผนัง) แต่ถ้าเปิดม่านขึ้นก็จะเกิดการสะท้อนเสียงขึ้นภายใน

วิธีที่ 2 ออกแบบหน้าต่างกระจกให้เอียงทำมุมในตำแหน่งที่เหมาะสมกับเสียงสะท้อนหรือให้เสียงสะท้อน สะท้อนเข้าสู่แผ่นดูดซึมเสียงอีกมุมหนึ่ง วิธีดังกล่าวนับว่าเป็นผลสำเร็จมากกว่าในอุปสรรควิธีนี้ก็คือ ทำให้ต้องเพิ่มความหนาของผนังภายนอกอาคาร ซึ่งย่อมเป็นผลต่อค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างแน่นอน แต่ถึงอย่างไรก็ตามถ้าหากมีแนวโน้มที่สามารถจะทำให้ได้ วิธีดังกล่าวก็สมควรที่จะทำ

วิธีที่ 3 ใช้ม่านบังตาที่มีลักษณะคล้ายบานเกล็ด ปรับอากาศของการปิดและเปิดได้โดยติดตั้งตามแนวตั้ง (VERTICAL BLIND) ซึ่งจะช่วยป้องกันการสะท้อนเสียงโดยตรงจากกระจกได้นั้นยังเป็นวิธีที่ประหยัดกว่าแบบอื่นด้วย ม่านบังตาประเภทนี้เมื่อเปิดออกจะสามารถมองเห็นภาพภายนอกได้อย่างต่อเนื่อง การติดตั้งก็ง่ายและสะดวก ทั้งยังเพิ่มความน่าดูความเป็นระเบียบ ให้กับผนังโดยทั่วไป

2.4.2.4 การดูดเสียง

พลังงานของเสียงประกอบด้วย AIR PRESSURE ซึ่งเกิดจากการไหวตัวของมัชฌิมในรูปแบบขนาดที่คลื่นเสียงที่ประสาทหูรับได้ ถ้ามีพลังงานของคลื่นเสียงมากพอ อาจทำให้มัชฌิมที่คลื่นเสียงไปกระทบสิ่งได้ เช่น ผนังพื้นผิวขรุขระเมื่อเวลาเสียงมากระทบ แรงอัดในอากาศจะขยับเส้นใยนั้นพลังของมันจะหมดไปแต่ถ้าเสียงกระทบกับวัตถุแข็ง ผิวหน้าเรียบ (SOUND MATERIALS) เช่น ไม้หนา ๆ กำแพงคอนกรีต คลื่นเสียงจะสะท้อนกลับเป็นส่วนใหญ่

1) วัสดุดูดเสียง

1.1 ชนิดของวัสดุดูดเสียง

- PREFABRICATED ACOUSTIC UNITS เป็นวัสดุดูดเสียงที่สำเร็จรูป รวมทั้ง ACOUSTIC TIEMS มักจะทำเป็นแผ่น ๆ และเจาะรูพรุน

- ACOUSTIC PLASTES AND SPRAYED ON MATERIAL เป็นวัสดุที่ประกอบด้วยรูพรุน (POROUS) และพวกพลาสติกหรือวัสดุที่มีใยผสมกัน
- ACOUSTICAL BLANKETS เป็นวัสดุ BLANKET ส่วนใหญ่ทำด้วยนุ่น WOOD WOOL GLASS FIBERS PREFABRICATED ACOUSTICAL UNITS

2.4.3 ระบบปรับอากาศ

2.4.3.1 หน้าที่ของระบบปรับอากาศ

ขอบข่ายและหน้าที่ของระบบปรับอากาศ

- การปรับอุณหภูมิให้ได้ตามความต้องการ
- การควบคุมความชื้น
- การถ่ายเทอากาศและระบายลม
- การกำจัดฝุ่นละออง กลิ่น และเชื้อโรค

2.4.3.2 การแบ่งประเภทของระบบปรับอากาศ

การแบ่งประเภทการปรับอากาศตามลักษณะการใช้งาน แบ่งได้เป็น 2 ประเภท

- การปรับอากาศเพื่อความสบาย
- การปรับอากาศเพื่อการผลิตงานอุตสาหกรรมและกิจกรรมพิเศษ

2.4.4 การศึกษาวัสดุที่ใช้ในงานตกแต่ง

การเลือกใช้วัสดุในงานตกแต่ง ให้เหมาะสมกับความต้องการของสถานที่ วัสดุที่ใช้กับภายในศูนย์อาคารแสดงสินค้านั้น ควรมีความสมบัติในการเก็บเสียงหรือดูดซับเสียง ทนทาน ใช้งานสะดวก ดูแลรักษาง่าย และยังคงความสวยงามอีกด้วย ดังนั้นการศึกษาคูณสมบัติของวัสดุต่าง ๆ ที่ใช้ในงานตกแต่งนั้นจำเป็นอย่างยิ่ง

2.4.4.1 ผิวของวัสดุ

ลักษณะที่ทำให้เกิดความรู้สึกต่าง ๆ แก่ผู้พบเห็นทางกาย คือ การสัมผัส และทางจิตใจ คือทำให้อยากติดตาม เลื่อมใส เชื่อถือ

2.4.4.2 ลายของวัสดุ

ลักษณะการใช้สี แสง เงา มวล รูปทรง ช่องว่าง และผิว มารวมกัน ลายในการออกแบบต้องพอดี ไม่มากน้อยเกินไป มิฉะนั้นแล้วจะก่อให้เกิดความรู้สึกไม่สบายตา อึดอัด หรือเว้งว่างจนเกินไป

2.4.5 ระบบรักษาความปลอดภัย

การรักษาความปลอดภัยในพิพิธภัณฑ์สถาน เป็นการป้องกันความเสียหาย และการสูญเสียดังกล่าวจะเกิดขึ้นแก่วัตถุในพิพิธภัณฑ์สถานนั้น เป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการดำเนินงานบริหารพิพิธภัณฑ์สถานทุกแห่ง เมื่อพิพิธภัณฑ์สถานทำการรวบรวมวัตถุเข้าไว้แล้ว ก็เป็นภาระความรับผิดชอบที่ต้องคุ้มครองป้องกันความปลอดภัยทั้งปวงปลอดภัยจากโจรผู้ร้าย ปลอดภัยจากอัคคีภัย ปลอดภัยจากการชำรุดเสื่อมสภาพจากภัยธรรมชาติ

2.4.5.1 การป้องกันอันตรายจากผู้ชม

เป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของผู้เข้าชมอดไม่ได้ที่จะอยากสัมผัสจับต้องวัตถุ ในการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์สถานจะต้องมีตั้งจัดแสดงในตู้และนอกตู้ ของนอกตู้มักจะจับต้องอยู่เสมอ ซึ่งจะทำให้เกิดความเสียหายชำรุดได้ง่าย

2.4.5.2 การป้องกันโจรภัย

เครื่องมือจำเป็นอย่างยิ่งซึ่งเป็นเครื่องช่วยในการป้องกันโจรภัยก็คือ สัญญาณแจ้งภัย (Alarm Signals) ซึ่งในปัจจุบัน เทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ทำให้มีเครื่องสัญญาณภัยด้วยระบบต่าง ๆ ดังนี้

1) เทคนิคทางกลศาสตร์ (Mechanical Techniques) คือการป้องกันรักษาความปลอดภัยที่ใช้กันอยู่ทั่วไป ได้แก่

- การสร้างรั้วล้อมที่แข็งแรง
- ใช้ระบบกุญแจ ใส่ประตูห้องและตู้จัดแสดง
- ตู้กระจกพิเศษ กันสั่นสะเทือน
- ใช้พลาสติกหนา หรือ Plexiglass
- สร้างห้องนิรภัยตู้นิรภัย
- ใช้บานประตูเหล็ก, สำหรับห้องสำคัญ

2) เทคนิคทางไฟฟ้า (Electrical Techniques) ใช้ระบบสัญญาณแจ้งเหตุ (Alarm System) ซึ่งมีเทคนิคต่าง ๆ ดังนี้

2.1 เทคนิคทางไฟฟ้า และ อิเล็กทรอนิกส์ (Electric and Electronic device)

- เครื่องดักเสียง (Sound Detectors)
- เครื่องดักโดยอาศัยหลักในการเปลี่ยนแปลงของความจุของไฟฟ้า

(Capacitance – variation Devices)

- รั้วไฟฟ้า (Electric Fencing)
- เครื่องดักด้วยคลื่นเสียงสูง (Ultrasonic Detectors)

- เครื่องกีดขวางไฟฟ้า (Electrified Barriers)

2.2 เทคนิคทางกลศาสตร์และอิเล็กทรอนิกส์ (Electromechanical Devices)

- เครื่องตรวจจับการกระทบกระเทือน (Impact and Vibration Detectors)
- เครื่องตรวจจับด้วยลวด (Wire Detectors)
- พรหมลวดไฟฟ้า (Wire Cadets)
- วงจรไฟฟ้า (Security Contacts)
- เครื่องตรวจจับความร้อน (Heat Detectors)
- การควบคุมประตูทางเข้า (Electromechanical Control and locking of exits)

- เครื่องจับ (Trap Devices)

2.3 ระบบ (Electromagnetic) ได้แก่ เครื่องเรดาร์ (Radars)

2.4 เทคนิคทางทัศนศาสตร์ (Optical Techniques)

- เครื่องกั้นด้วยแสงสว่าง (Visible Light Barriers)
- เครื่องกั้นด้วยแสงอินฟราเรด (Infra-red Barriers)
- เครื่องโทรทัศน์ (Visible Light Television)
- ใช้แสงสว่างควบคุม (Normal Lighting Sport light)
- เครื่องถ่ายภาพ (Photography)

2.5 เทคนิคทางเคมี (Chemical Techniques)

- ใช้แสงหรือควันเป็นสัญญาณ (Flares and Smoke Produces)
- ใช้แรงระเบิด (Explosives)
- สีย้อม (Dyes)

2.6 เจ้าหน้าที่รักษาการณ์ (Watchmen, Guards, Attendant)

- ใช้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยตลอด 24 ชม.
- ใช้สุนัขช่วยเฝ้ายาม

3) ระบบป้องกันและควบคุมการเกิดอัคคีภัย การเกิดอัคคีภัยเกิดขึ้นจากองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ

- เชื้อเพลิง, วัสดุติดไฟ
- ออกซิเจน
- ความร้อน

3.1 ระบบสัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้ (Fire Alarm System) ถือว่าเป็นระบบที่สำคัญ เนื่องจากเป็นระบบที่จะทำหน้าที่เตือนที่เรียกว่า Early Warning คือ เตือน เมื่อแรกเกิดอัคคีภัย ซึ่งมีทั้งชนิดที่ทำงานโดยอาศัยอุณหภูมิ ความร้อน และชนิดที่ทำงานโดยอาศัยควันไฟ

3.2 ระบบส่งน้ำดับเพลิง การส่งน้ำดับเพลิงจะอาศัยเครื่องสูบน้ำดับเพลิง ซึ่งจะประกอบด้วยเครื่องสูบน้ำดับเพลิงชนิดที่ขับเคลื่อนด้วย มอเตอร์ไฟฟ้า โดยใช้ระบบไฟฟ้าสำรองฉุกเฉินและชนิดที่ขับเคลื่อนด้วยเครื่องยนต์ดีเซล นอกจากนี้ยังมีเครื่องสูบน้ำเพื่อรักษาความดัน (Jockey Pump)

3.3 ระบบสปริงเกอร์ ในอาคารสูงและอาคารใหญ่ ระบุให้จะต้องมีการติดตั้งระบบฉีดน้ำอัตโนมัติ (Automatic Water Sprinkler) โดยทั่วไปท่อส่งน้ำของระบบนี้จะเป็นท่อกระจายทั่วไปในพื้นที่ของอาคาร โดยต่อกับระบบท่อส่งน้ำดับเพลิงนั่นเอง และติดตั้งหัวฉีดน้ำหรือสปริงเกอร์ ตามระยะมาตรฐานให้ครอบคลุมพื้นที่

3.4 ระบบดับเพลิงพิเศษ นอกจากระบบดับเพลิงต่าง ๆ ยังมีระบบที่ใช้สารดับเพลิงเป็นก๊าซและระบบที่ใช้โฟม

3.5 ระบบควบคุมควันไฟ

- ป้องกันไม่ให้ควันไฟเข้าสู่บริเวณบันไดโถงลิฟต์และชะลอการแพร่กระจายของควันไฟ

- ระบายควันไฟ ก๊าซพิษ และความร้อนออกจากบริเวณที่เกิดอัคคีภัย

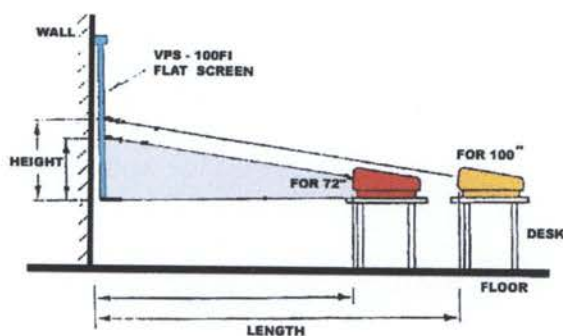
ข้อเสนอแนะในการป้องกันอัคคีภัย

- 1) วางระเบียบข้อบังคับสำหรับเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน
- 2) มีเจ้าหน้าที่ไฟฟ้าโดยตรงทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกระแสไฟฟ้า
- 3) มีห้องเก็บเชื้อเพลิงและสารเคมีที่ปลอดภัย
- 4) อาคารพิพิธภัณฑ์สถาน ต้องเป็นอาคารที่ออกแบบโดยเตรียมการป้องกันอัคคีภัย
- 5) ติดตั้งสัญญาณแจ้งเหตุไฟไหม้ในห้องจัดแสดงและอื่น ๆ
- 6) เตรียมหัวสูบลและสายสูบสำหรับฉีดน้ำเมื่อเกิดไฟไหม้
7. เตรียมสารเคมีสำหรับดับไฟในห้องจัดแสดงและห้องต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑ์สถาน

2.4.6 เครื่องฉายสไลด์ (COM + PROJECTER)

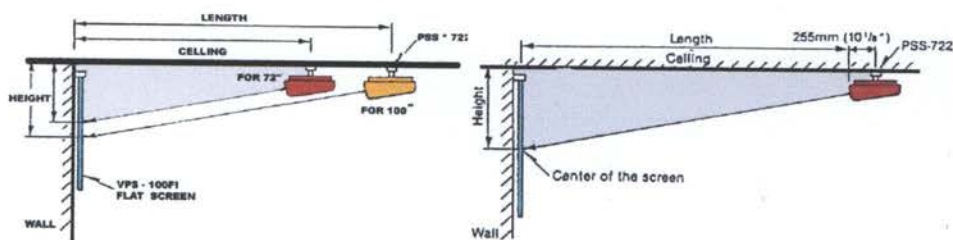
เครื่องฉายสไลด์ อุปกรณ์พิเศษที่ควรมีในห้องประชุม การฉายสไลด์อาจมีคนที่ทำหน้าที่ฉายโดยใช้ห้องเล็ก ๆ ขนาด 3.60 x 5.40 เมตร ขึ้นไป ทำการฉายหลังจอเพื่อผู้เข้าประชุมจะได้มองเห็นจากข้างหน้าจอ โดยไม่มีเครื่องฉายกีดขวางอยู่ด้านหน้า ภายในห้องดังกล่าวควรมีที่นั่ง

บนผนังสำหรับวางของด้วย ส่วนลำโพงควรแยกออกไปตามจุดที่เหมาะสม ให้ได้ยินกันทั้งถึงประมาณ 2-4 เครื่องฉายสไลด์ควรมีอยู่หลายชนิด แต่ที่เหมาะสมที่จะนำไปใช้ในห้องประชุมคือ เครื่องฉายสไลด์ 2x2 เป็นเครื่องฉายที่นิยมกันมากเพราะผลิตได้ง่ายจึงมีราคาถูกลง การฉายสไลด์ใช้กล้องขนาด 33 มม. ก็ได้ นอกจากนี้ยังใช้ได้ทุกสถานที่ เครื่องฉายสไลด์ 16 หรือ 8 มม. เป็นเครื่องฉายที่นิยมใช้กันมากอีกชนิดหนึ่ง เพราะง่ายต่อการใช้และสะดวกต่อการเก็บรักษา

ภาพที่ 2.84 ระยะการจัดวางเครื่องฉายตั้งพื้น

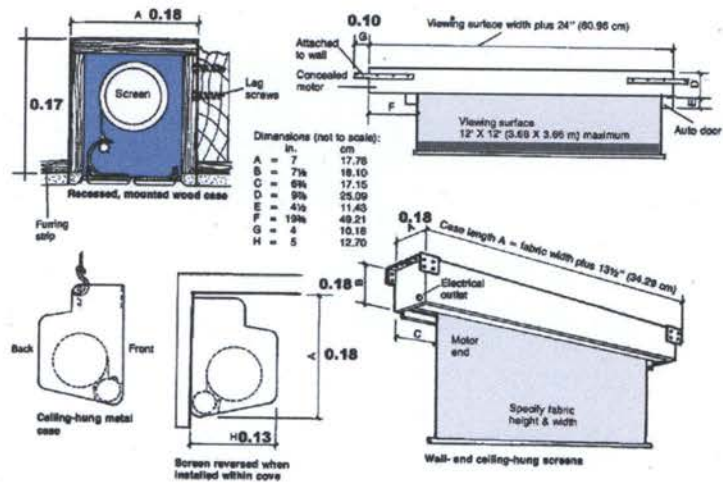
ที่มา : นิรมล บัณฑิต. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ภาพที่ 2.85 ระยะระหว่างเครื่องฉายกับจอภาพรุ่นติดตั้งกับเพดาน
ที่มา : นิรมล บัณฑิต. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ขนาดจอมี 3 แบบ

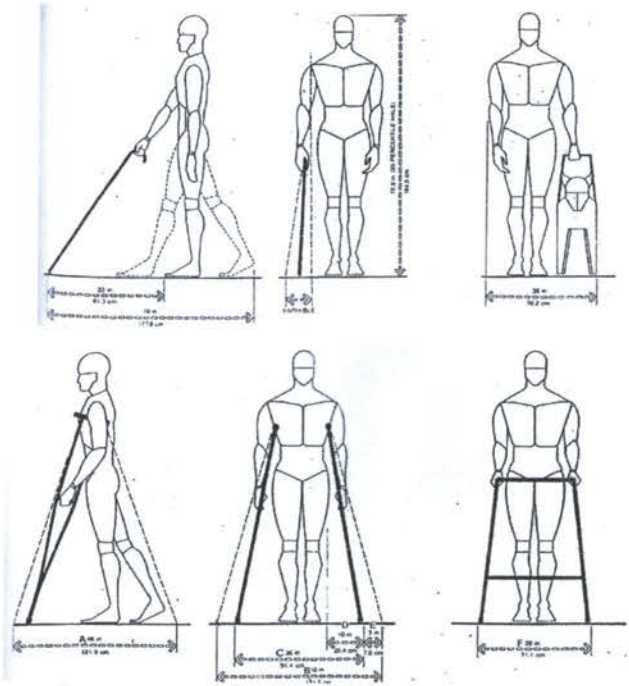
- 1) จอธรรมดา สำหรับห้องประชุม ห้องเรียน ขนาด 100x100 ซม. 120x120 ซม. 175x175 ซม.
- 2) จอธรรมดา สำหรับห้องใหญ่ขนาด 2.70 x3.60 ม. 3.60 x3.60 ม.
- 3) จอขนาดพิเศษ มีทั้งขนาดธรรมดาจนถึงขนาดใหญ่ระยะการฉายไปยังจอ เครื่องฉายควรอยู่ห่างจากจอ 2-10 เท่าของความกว้างจอจึงทำให้เกิดความสบายในการมอง โดยประมาณให้เครื่องฉายอยู่ใกล้ที่สุดในระยะ 2 เท่า ของความกว้างและห่างที่สุด 6-10 เท่าของความกว้างจอ

ภาพที่ 2.86 แสดงรูปแบบของจอภาพตั้งชั้น ลง
 ที่มา : นิรมล ปั่นलय. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
 ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

2.4.7 การออกแบบเพื่อผู้พิการและผู้ชรา

2.4.7.1 ทางสัญจรภายใน สำหรับความกว้างของทางสัญจรสำหรับผู้ที่ต้องใช้ไม้เท้า หรือใช้ไม้ค้ำยันรักแร้ ทางสัญจรนี้ควรจะไม่ต่ำกว่า 85 ซม. เนื่องจากว่า ถ้าหากแคบเกินไปหรือว่า กว้างเกินไปก็อาจเป็นอันตรายได้ ในเรื่องของวัสดุของทางสัญจร การเลือกใช้วัสดุก็เช่นกัน ต้อง คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ใช้สอยด้วย ไม่ว่าจะเป็เด็กหรือผู้ใหญ่

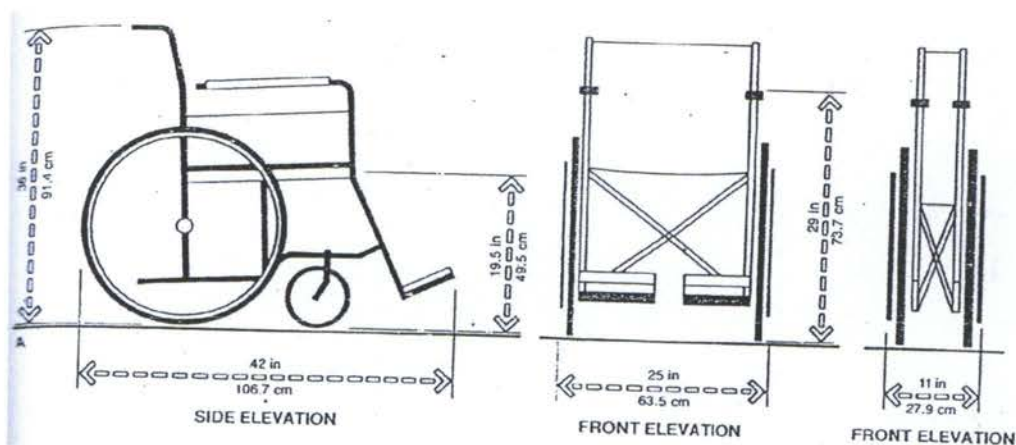

ภาพที่ 2.87 แสดงขนาดสัดส่วนการใช้พื้นที่ของผู้พิการ
 ที่มา : นิรมล ปั่นलय. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
 ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

2.4.7.2 บันได ผู้พิการที่ต้องใช้ไม้เท้าหรือคนชราที่ใช้ไม้เท้า ราวบันไดระดับของการเปลี่ยนแต่ละชั้นจะต้องมีความกว้างของลูกนอนกับลูกตั้ง คือบันไดประกอบด้วยลูกนอนกับลูกตั้ง ลูกนอนคือลูกที่เราเหยียบ ลูกตั้งคือความสูงของขั้นบันไดแต่ละชั้น ตรงนี้มีมิติที่แจ้งไว้ชัดเจนสำหรับผู้พิการ คือ ควรที่จะมีลูกตั้งสูงไม่เกินกว่า 19 ซม. และมีลูกนอนกว้างไม่ต่ำกว่า 25 ซม. ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการเดินได้สะดวกและไม่ทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่ายๆ

ลักษณะของบันไดก็จะต้องมีราวบันไดตลอดเพื่อจะได้คอยพยุงตัวไม่ใช่ว่ามีแล้ว ไปหยุดตรงชานพัก เมื่อจากชั้นหนึ่งไปถึงชั้นสอง สมมุติว่าชั้นหนึ่งถึงชั้นสองสูงประมาณ 3 เมตร ทุกๆ 1.20 เมตร ความสูงของ 1.20 เมตร ควรที่จะมีชานพัก เพื่อที่จะได้เปลี่ยนระดับและเป็นจุดพักสำหรับผู้พิการ หรือแม้แต่คนธรรมดาที่ควรที่จะมีชานพักเป็นจุดเปลี่ยน

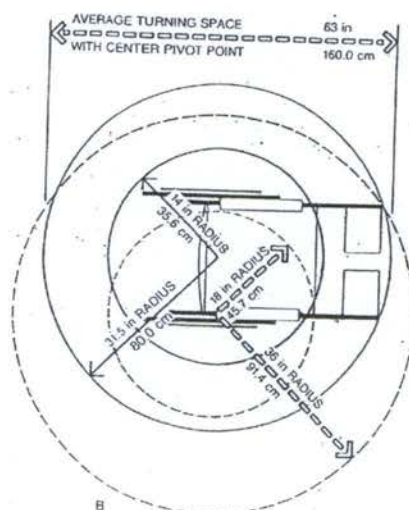
ผู้พิการที่นั่งรถเข็นต้องการความกว้างของทางเดินค่อนข้างมาก ถ้าหากว่ามีรถเข็นสวนทางกันก็ต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1.80 เมตร และจะต้องมีราวจับสำหรับคนที่นั่งรถเข็นสูงจากพื้นประมาณ 60 ซม. สำหรับคนชราที่จะต้องใช้ไม้เท้าหรือว่าผู้ที่ได้รับอุบัติเหตุและต้องใช้ไม้เท้าค้ำยันตรงรักแร้ ตรงนั้นก็มีความจำเป็นที่จะต้องมีการจับไว้ด้วยเพื่อพยุงตัว ซึ่งตรงนี้ควรจะมีราวจับสูงจากพื้นประมาณ 75 ซม. ราวจับตรงนี้สำคัญมาก ควรจะมีต่อเนื่องไปตลอดทั้งทางเดินภายใน ไม่ว่าจะตรงจุดหักมุมหักเลี้ยวต่างๆ ภายใน แต่ทางที่ดีแล้วควรที่จะจัดทางเดินให้ค่อนข้างจะตรงและก็ไปยังจุดเป้าหมายของผู้ที่ต้องการใช้สอยได้

ภาพที่ 2.88 แสดงขนาดสัดส่วนการใช้พื้นที่รถเข็น

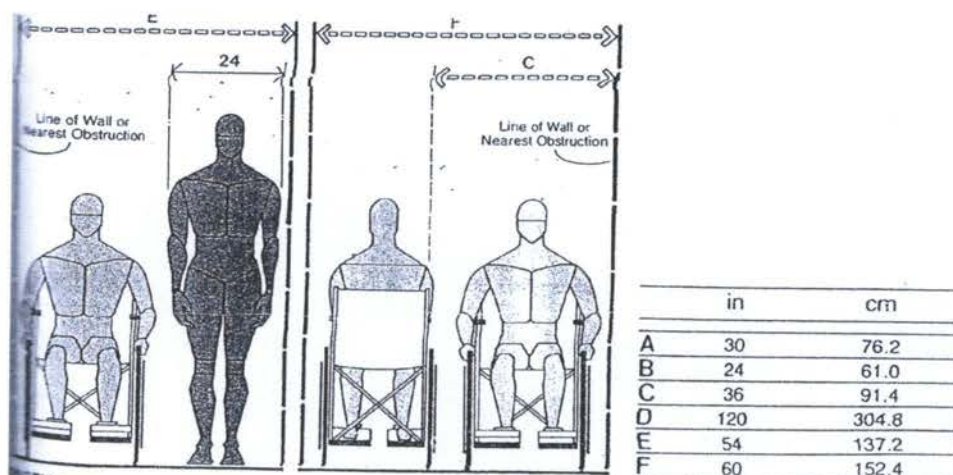
ที่มา : นิรมล ปันฉาย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต

ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ภาพที่ 2.89 แสดงการหมุนของ

ที่มา : นิรมล ปั้นลาย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ภาพที่ 2.90 แสดงสัดส่วนการใช้พื้นที่

ที่มา : นิรมล ปั้นลาย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

2.4.7.3 การเลือกใช้วัสดุพื้นผิว

การเลือกใช้วัสดุที่ปูพื้นภายใน โดยเฉพาะพวกกระเบื้อง ถ้าเป็นพื้นภายในซึ่งไม่เปียกน้ำมากก็อาจจะใช้พื้นผิวที่มีลักษณะมันเงา ได้ แต่ก็ควรจะระวังด้วยในเรื่องการใช้สอย เพราะอาจจะลื่นล้มได้

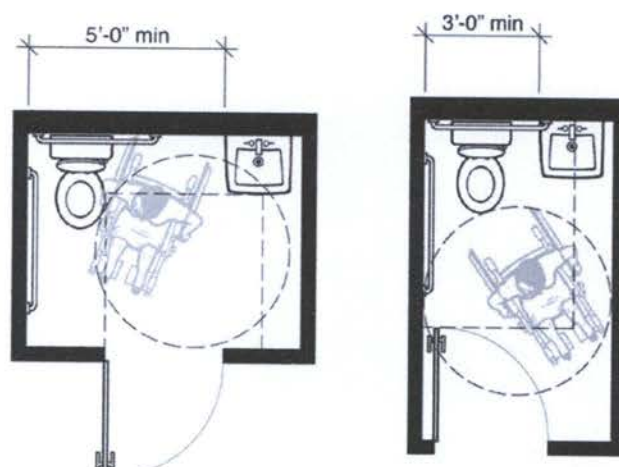
ดังนั้นเวลาออกแบบอาคารพื้นที่ที่เป็นเฉลียงภายนอกหรือว่าระเบียง ต้องเลือกวัสดุที่เป็นผิวค่อนข้างจะด้าน ผิวที่ค่อนข้างหยาบ เพื่อป้องกันไม่ให้ลื่นล้มลงได้ง่ายๆ แต่ในขณะเดียวกันก็อย่าทำให้หยาบจนเกินไปจนสะดุดก็ทำให้เกิดอุบัติเหตุได้เช่นกัน โดยเฉพาะ

ทางลาดและพื้นผิวภายนอกอาคารที่สามารถโดยฝนได้ หากเลือกใช้วัสดุพวกกระเบื้องที่มีผิวมันก็อาจเกิดอุบัติเหตุลื่นล้มและก็ เกิดความพิการได้ดังนั้นการเลือกใช้วัสดุภายนอกอาคารก็ควรจะเลือกลักษณะที่มีผิวด้าน หรือไม่ถ้าจะเลือกผิวที่มันๆ ก็อาจจะทำให้มีผิวขรุขระอย่างเช่น แกรนิต

อาจใช้แกรนิตที่เป็นลักษณะหยาบสลับกับแกรนิตขัดมัน เพื่อป้องกันการลื่นล้ม ทางสัญจรภายในบ้าน จะต้องมีความกว้าง มีมิติสำหรับการใช้สอยของผู้พิการที่ต้องนั่งรถเข็น

2.4.7.4 การออกแบบประตู

จะต้องคำนึงถึงการใช้สอยของผู้ที่นั่งบนรถเข็นด้วย โดยที่ประตูภายในจะต้องเปิดได้ 90 องศา หรือ 180 องศา ความกว้างของประตูก็ไม่ควรต่ำกว่า 80 ซม. และหลังจากผ่านประตูห้องเข้าไปแล้วก็ควรจะมีพื้นที่สำหรับผู้พิการหมุน ตัวหรือกลับตัวได้ พื้นที่นี้ควรจะมีกว้างประมาณ 1.20 – 1.80 ซม. โดยที่ไม่มีสิ่งใดกีดขวาง ควรใช้ลูกบิดประตูประเภทเขาควางเพื่อสามารถให้คนพิการใช้ได้สะดวก ควรออกแบบประตูให้ใช้ได้ทั้งผลักและดึง และประตูไม่ควรมีน้ำหนักมากจนเกินไป เช่น ประตูบานเลื่อนจะมีน้ำหนักมาก

ภาพที่ 2.91 แสดงตัวอย่างการใช้งานภายในห้องน้ำ

ที่มา : นิรมล บันลวย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต

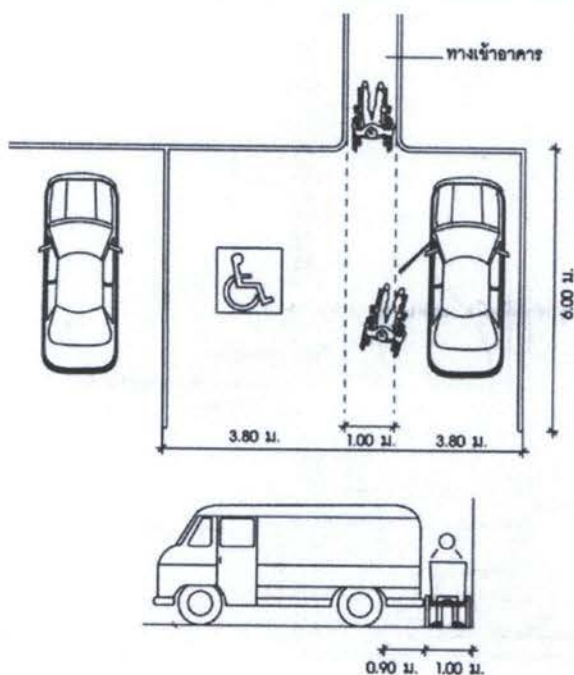
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

สำหรับผู้พิการทางสายตาควรคำนึงถึงการเปลี่ยนระดับของพื้นต่างๆ และควรทำสัญลักษณ์เพื่อเป็นเครื่องหมายสำหรับผู้พิการ เช่น ทางเดินเท้าที่มีปุ่มนูนเป็นสัญลักษณ์ขึ้นมา การเปลี่ยนระดับก็เช่นกัน ควรมีสัญลักษณ์บ่งบอกก่อนถึงทางต่างระดับ อาจเป็นแสงกระพริบหรือราวจับสำหรับผู้พิการทางสายตาที่เห็นเลือนลาง ทางเดินที่มีการหักเลี้ยวต่างๆ ควรเสริมด้วยอุปกรณ์กันการบาดเจ็บ เช่น การหุ้มเบาะที่ผนัง การเตือนภัยบริเวณห้องบันได

ในปัจจุบันตามอาคารและสถานที่สาธารณะก็จะมีการออกแบบเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้พิการมากขึ้น ตั้งแต่มีสถานที่จอดรถสำหรับผู้พิการซึ่งอยู่ในบริเวณใกล้ประตู

เข้าอาคาร และควรมีทางลาดเข้าอาคารมีการเตรียมห้องน้ำสำหรับผู้พิการ ลิฟต์สำหรับผู้พิการควรมีขนาดความกว้างตั้งแต่ 1.40 เมตรขึ้นไป ซึ่งคนทั่วไปก็สามารใช้ได้ด้วย และควรมีอักษรเบลล์บ่งบอกตรงปุ่มกดชั้นในลิฟต์สำหรับผู้พิการทางสายตาด้วย ปุ่มกดก็ไม่ควรสูงจนเกินไปเนื่องจากผู้พิการที่นั่งรถเข็นอาจไม่สามารถกดถึง ได้ ควรสูงจากพื้นไม่เกิน 1 เมตร

สัญลักษณ์ในอาคารก็เป็นสิ่งสำคัญ ควรมีสัญลักษณ์บ่งบอกที่เป็นสากล เช่น สัญลักษณ์รูปหูและเครื่องช่วยฟัง รูปรถเข็น หากอาคารสาธารณะและสถานที่ต่างๆ ไปมีสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้ให้กับผู้พิการ ผู้พิการก็จะรู้สึกว่าตัวเองเหมือนคนธรรมดาทั่วไป ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมาก การออกแบบอาคารสำหรับคนพิการก็มีเนื้อหาพอสังเขปเพียงเท่านี้

ภาพที่ 2.92 แสดงสัดส่วนที่จอดรถคนพิการ

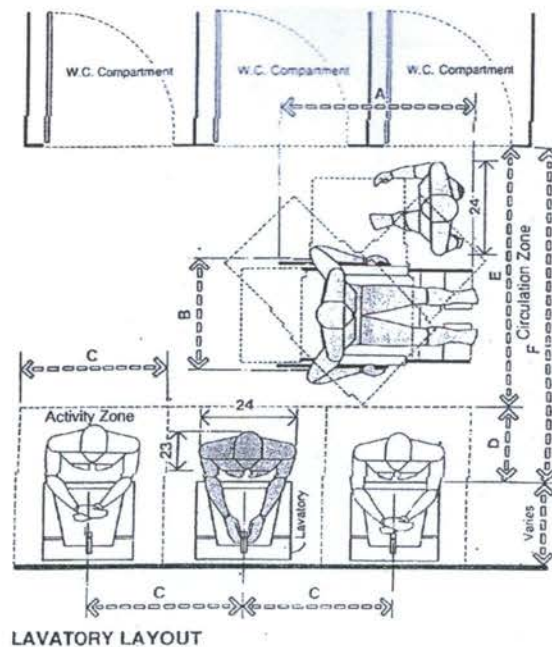
ที่มา : นิรมล บันลวย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

2.4.7.5 มาตรฐานห้องน้ำเพื่อคนพิการ

ในการออกแบบห้องน้ำเพื่อคนพิการ มีการกำหนดมาตรฐานไว้ คือ

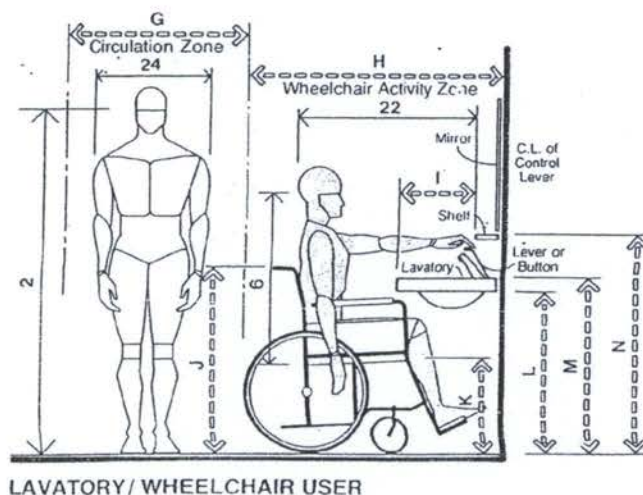
- 1) ประตูห้องน้ำที่จัดให้คนพิการควรเป็นบานเลื่อน หรือบานพับ ถ้าเป็นบานพับให้เปิดจากด้านนอก ไม่มีธรณีประตู มีความกว้างไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร
- 2) ติดอักษรเบรลล์ เพื่อให้คนตาบอดได้ทราบว่าเป็นห้องน้ำหญิงหรือชาย ไว้บริเวณที่ใกล้ประตู
- 3) มีราวจับจากประตูทางเข้า ไปยังห้องน้ำ ราวจับสูงไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร และพื้นห้องน้ำใช้วัสดุกันลื่น

- 4) ติดตั้งสัญญาณไฟสำหรับเตือนภัย หรือเรียกหาสำหรับผู้พิการทางหู หรือสัญญาณสำหรับสื่อความหมายอื่นๆ ไว้ในห้องน้ำ
- 5) ควรทำที่นั่งสำหรับอาบน้ำชนิดพับเก็บติดผนัง ซึ่งเมื่อกางออกมาใช้แล้ว ให้มีความสูงจากพื้น 45 ซม.
- 6) มีราวจับในแนวนอนระดับความสูงไม่ต่ำกว่า 70 เซนติเมตร และแนวตั้งมีความยาวไม่ต่ำกว่า 70 ซม. ในที่อาบน้ำและห้องนอน
- 7) สิ่งของ เครื่องใช้ อุปกรณ์ภายใน ให้สูงจากพื้นความสูงระหว่าง 0.25 - 1.20 เมตร
- 8) ประตูห้องส้วม เปิดค้างได้ไม่น้อยกว่า 90 องศา ไม่มีธรณีประตู ถ้าเป็นพื้นต่างระดับต้องไม่เกิน 2 ซม. และมีทางลาด
- 9) พื้นที่ภายในห้องส้วม กว้างยาวไม่น้อยกว่า 1.70-1.70 ซม.
- 10) โถส้วมใช้ชนิดนั่งราบ สูงจากพื้น 45 ซม. มีพนักพิงหลัง และที่ปล่อยน้ำเป็นชนิดคันโยก
- 11) ใต้อ่างล้างมือ ให้มีที่สำหรับสอดรถเข็นเข้าและมีราวจับ 2 ข้างของอ่างล้างมือ
- 12) ก๊อกน้ำและที่ใส่สบู่เหลวใช้ชนิดก้านโยก หรือก้านกด

ภาพที่ 2.93 แสดงลักษณะการใช้งานในห้องน้ำ

ที่มา : นิรมล บันลวย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

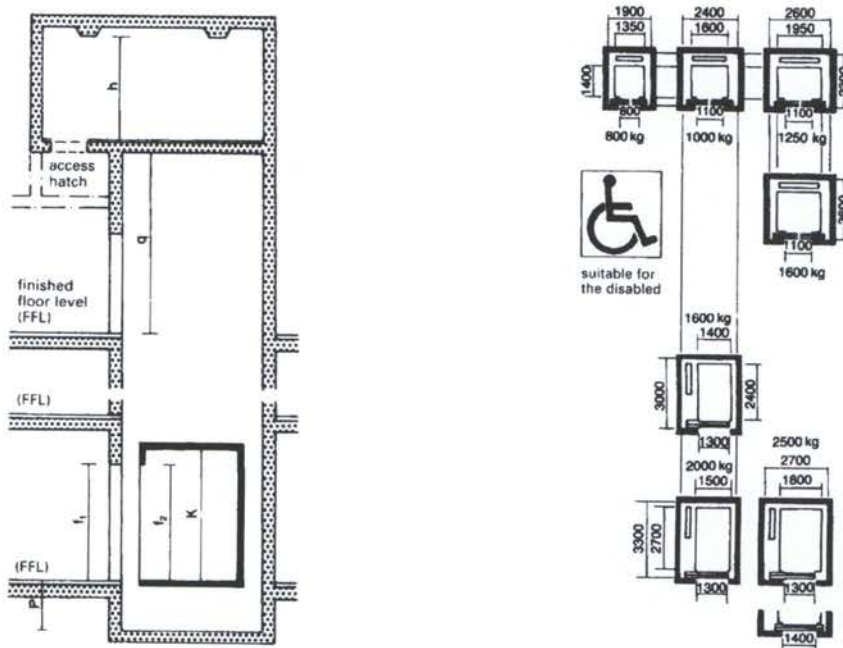

ภาพที่ 2.94 แสดงสัดส่วนการใช้งานในห้องน้ำ

ที่มา : นิรมล บัณฑิต. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

2.4.7.6 มาตรฐานลิฟต์เพื่อคนพิการ

ในการออกแบบพิพิธภัณฑ์จำเป็นต้องมีลิฟต์เพื่อคนพิการไว้บริการ ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกสบายแก่ผู้เข้าชมที่เป็นผู้พิการ

ภาพที่ 2.95 ภาพตัดลิฟต์เพื่อคนพิการ ภาพที่ 2.96 แบบแปลนมาตรฐานลิฟต์เพื่อคนพิการ

ที่มา : นิรมล บัณฑิต. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

carrying capacity (kg)	800				1000 (1250)				1600			
nominal speed (m/s)	0.63	1.0	1.6	2.5	0.63	1.0	1.6	2.5	0.63	1.0	1.6	2.5
min. shaft width, c	1900				2400				2600			
min. shaft depth, d	2300				2300				2600			
min. shaft pit depth, p	1400	1500	1700	2800	1400	1700	2800	1400	1900	2800		
min. shaft head height, q	3800		4000	5000	4200		5200	4400		5400		
shaft door width, c ₁	800				1100				1100			
shaft door height, f ₁	2000				2100				2100			
min. area of lift motor room (m ²)	15		18		20		25					
min. width of lift motor room, r	2500		2800		3200				3200			
min. depth of lift motor room, s	3700		4900		4900				5500			
min. height of lift motor room, h	2200		2800		2400		2800		2800			
car width, a	1350				1500				1950			
car depth, b	1400				1400				1750			
car height, k	2200				2300				2300			
car door width, e ₂	800				1100				1100			
car door height, f ₂	2000				2100				2100			
no. of people permitted	10				13				21			

ภาพที่ 2.97 องค์ประกอบของลิฟต์เพื่อคนพิการ
ที่มา : นรมล บันลายน. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยาลัยนพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ภาพที่ 2.98 การออกแบบตกแต่งภายในลิฟต์

ที่มา : นิรมล บันลายน. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." จิตยานิพนธ์บัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

2.5 การศึกษาโครงการตัวอย่าง

เนื่องจากพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมพื้นถิ่นไทยวน เป็นโครงการประเภทพิพิธภัณฑ์ชาติพันธุ์วิทยา ดังนั้นการเลือกศึกษาโครงการเปรียบเทียบจึงต้องเลือกโครงการที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน คือ

- 1) เป็นโครงการที่มีการปรับปรุงเนื้อหาการจัดแสดงใกล้เคียงกัน และยังใช้อาคารหลังเดิมเป็นสถานที่จัดแสดง
- 2) เป็นโครงการที่มีเนื้อหาและเทคนิคการจัดแสดงที่ทันสมัยใกล้เคียงกัน เช่น เป็นพิพิธภัณฑ์ที่ต้องแสดงเรื่องราวชาติพันธุ์ และประวัติศาสตร์ และชีวิตความเป็นอยู่ของชนพื้นบ้านที่อาศัยอยู่ในสถานที่นั้น

จากเหตุผลดังกล่าวจึงได้เลือกเอาโครงการเปรียบเทียบ ดังต่อไปนี้

1) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

เหตุผล เป็นโครงการที่มีการนำเสนอเรื่องราวการจัดแสดงผสมผสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้การจัดแสดงดูน่าสนใจมากขึ้น

2) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

เหตุผล เป็นโครงการที่มีลักษณะใกล้เคียงกับโครงการที่ทำการศึกษา และมีการนำเสนอเรื่องราวจัดแสดงใกล้เคียงกับโครงการ

- 3) ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา หมู่บ้านญี่ปุ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
 เหตุผล เป็นโครงการที่มีการนำพื้นที่ใช้สอยมาออกแบบแนวความคิดทำให้เกิดการ
 ถ่ายทอดเรื่องราว การรับรู้ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์

2.5.1 พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี

2.5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของโครงการ

ภาพที่ 2.99 แสดงรูปแบบสถาปัตยกรรมของโครงการ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี

ที่มา : <http://61.19.236.136/tourist2009/userArticle.php?content=subgallery&prov=72>

- เจ้าของ กรมศิลปากร
- ออกแบบโดย กรมศิลปากร
- ที่ตั้ง ถนนสุพรรณบุรี – ชัยนาท ตำบลสนามชัย อำเภอเมือง จังหวัด

สุพรรณบุรี

- พื้นที่ อาคาร 2 ชั้นมีพื้นที่ประมาณ 3,200 ตารางเมตร
- ชั้นที่ 1 ส่วนบริการ ห้องบรรยายรวม ส่วนจัดแสดงนิทรรศการ ร้านขายของ
- ชั้นที่ 2 ส่วนบริการ ส่วนจัดแสดงนิทรรศการ ร้านขายของ สำนักงาน
- เปิดดำเนินการ 1 กันยายน 2546
- ลักษณะโครงการ พิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์
- ผู้ใช้โครงการ เยาวชนทั่วไป, นักเรียน นักศึกษา, บุคคลและประชาชนทั่วไป
- ความเป็นมา พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี จัดตั้งขึ้นตามโครงการ
 พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติประจำเมือง เมื่อปีพุทธศักราช 2538 เพื่อสนองแนวพระราชดำริใน
 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ได้พระราชทานให้กรมศิลปากรเพิ่มสาขาวิชา
 อื่น ๆ ในการจัดแสดงของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เพื่อให้ทัดเทียมนานาชาติ พิพิธภัณฑ

ได้จัดแสดงประวัตินิทานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของเมืองสุพรรณบุรีในอดีต พัฒนาการของเมืองสุพรรณบุรีตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ทวารวดี ลพบุรี อยุธยา และสมัยรัตนโกสินทร์ จัดแสดงเหตุการณ์สำคัญ ประวัติความเป็นมา และวัฒนธรรมของกลุ่มชนต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี รวมถึงประวัติบุคคลสำคัญ สามารถชมพระพิมพ์โบราณจากกรุวัดที่มีชื่อเสียงต่างๆ ในเมืองสุพรรณบุรี พร้อมยังรวบรวม ผลงานของศิลปินในสาขาต่างๆ ที่มีชื่อเสียงไว้มากมาย

2.5.1.2 ลักษณะการจัดแสดง

การจัดแสดง แบ่งการจัดแสดงเป็น 6 ส่วน คือ

ส่วนจัดแสดงที่ 1 ห้องบทนำ

แสดงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ สำคัญเกี่ยวกับเมืองสุพรรณบุรีในอดีต ได้แก่ ข้อความในจารึกหลักต่างๆ ที่กล่าวถึงชื่อเมืองสุพรรณบุรีอาทิจลาจารึกหลักที่ 1 สมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชจารึกลานทองสมัยอยุธยาและหนังสือชินกาลมาลีปกรณ์เป็นต้น

ส่วนจัดแสดงที่ 2 ยุทธหัตถิ

เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดสุพรรณบุรีคือการกระทำสงครามยุทธหัตถีระหว่างสมเด็จพระนเรศวรมหาราชและพระมหาอุปราชาเมื่อพ.ศ.2135 ที่เกิดขึ้น ณ ตำบลหนองสาหร่ายปัจจุบันอยู่ในเขตอำเภอดอนเจดีย์อันเป็นที่ตั้งของพระบรมราชานุสาวรีย์ของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชและเจดีย์ยุทธหัตถี

ส่วนจัดแสดงที่ 3 คนสุพรรณบุรี

ประวัติความเป็นมาและศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชนต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี ตั้งแต่ชุมชนสมัยก่อนประวัติศาสตร์ โดยมีกลุ่มชนสำคัญ ๆ ได้แก่ ชาวไทยพื้นบ้าน ชาวไทยเชื้อสายจีน ชาวไทยเชื้อสายลาว ชาวไทยเชื้อสายลาวครั่ง ชาวไทยเชื้อสายลาวโซ่งหรือไทยทรงดำ

ส่วนจัดแสดงที่ 4 ประวัติบุคคลสำคัญ

ประวัติบุคคลสำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรีในอดีตที่ได้ทำคุณประโยชน์ นานับการแก่จังหวัดสุพรรณบุรี และประเทศไทย

ส่วนจัดแสดงที่ 5 ศาสนศิลป์

หลักฐานทางโบราณคดี ประวัติศาสตร์ ได้แก่ โบราณศิลปวัตถุที่พบจากโบราณสถาน สำคัญในจังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ พระพุทธรูป พระพิมพ์ และงานประณีตศิลป์โดยเฉพาะพระพิมพ์หรือพระเครื่องที่มีชื่อเสียงเป็นอย่างมาก เช่น พระพิมพ์ถ้าเสือ พระพิมพ์สมัยลพบุรี พระพิมพ์วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ พระพิมพ์ขุนแผนวัดพระรูป พระพิมพ์ขุนแผนวัดบ้านกร่าง พระพิมพ์วัดชุมชนสงฆ์ ฯลฯ

ส่วนจัดแสดงที่ 6 แหล่งเตาเผาบ้านบางปูน

หลักฐานเกี่ยวกับแหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผาบ้านบางปูน ซึ่งพบบริเวณสองฝั่งแม่น้ำท่าจีนหรือแม่น้ำสุพรรณบุรี ในเขตตำบลพิหารแดงตำบลโพธิ์พระยา และตำบลสนามชัยอำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี อายุราวพุทธศตวรรษที่ 15-18 มีเอกลักษณ์สำคัญคือการตกแต่งโดยประทับลวดลายลงบนผิวภาชนะ

ส่วนจัดแสดงที่ 7 วรรณกรรมพื้นบ้าน

เรื่องราววรรณกรรมสำคัญ 2 เรื่องที่เกี่ยวกับเมืองสุพรรณบุรี ได้แก่ เสภาเรื่องขุนช้าง ขุนแผน ที่ได้รับการยกย่องจากวรรณคดีสโมสรให้เป็นเลิศประเภทกลอนเสภาในสมัยรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และโคลงนิราศสุพรรณ ซึ่งประพันธ์โดยสุนทรภู่ กวีเอกแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ วรรณกรรมทั้งสองเรื่องเปรียบเสมือนภาพสะท้อนวิถีชีวิตขนบธรรมเนียม ประเพณี ของชาวสุพรรณบุรีในอดีต

ส่วนจัดแสดงที่ 8 เพลงพื้นบ้านเมืองสุพรรณ

การเล่นเพลงพื้นบ้านที่นิยมเล่นกันในงานรื่นเริงหรือเทศกาล ต่าง ๆ ได้แก่ เพลงอีแซว และเพลงเรือ โดยเนื้อหาของเพลงเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของชาวเกษตรกรรม เพลงลูกทุ่ง ผลงานของศิลปินเพลงลูกทุ่งชาวสุพรรณบุรีที่มีชื่อเสียง

ส่วนจัดแสดงที่ 9 ห้องสุพรรณบุรีวันนี้

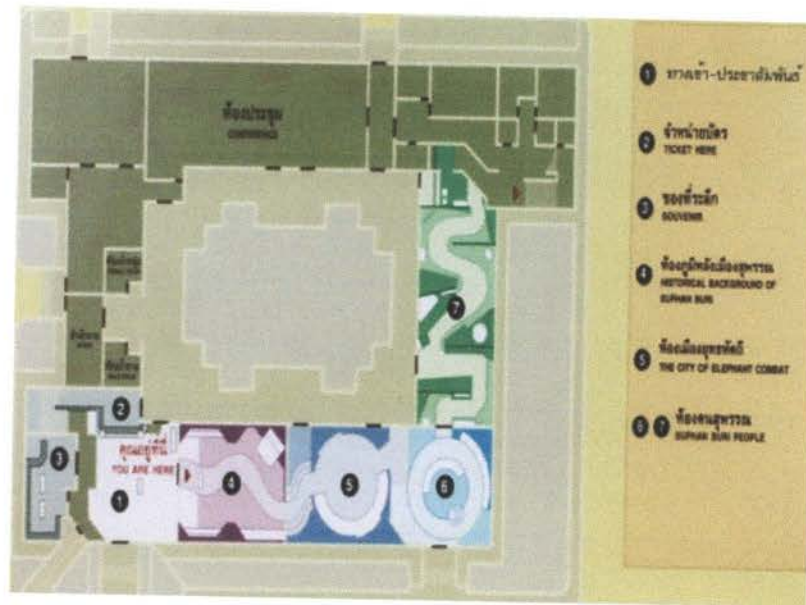
สภาพทั่วไปของจังหวัดสุพรรณบุรีในปัจจุบัน เช่น ที่ตั้งและอาณาเขต ประชากร และการปกครองทรัพยากรธรรมชาติ การศึกษา และการกีฬา สภาพเศรษฐกิจ และแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการใช้ที่ดิน และแหล่งทรัพยากรน้ำมันของจังหวัดสุพรรณบุรี

2.5.1.3 การวางผังและพื้นที่ใช้สอย(PLANING & FUNCTION)

องค์ประกอบหลักของโครงการประกอบด้วยพื้นที่ใช้สอยต่างๆ

หลากหลาย โดยได้ทำการศึกษาในส่วน

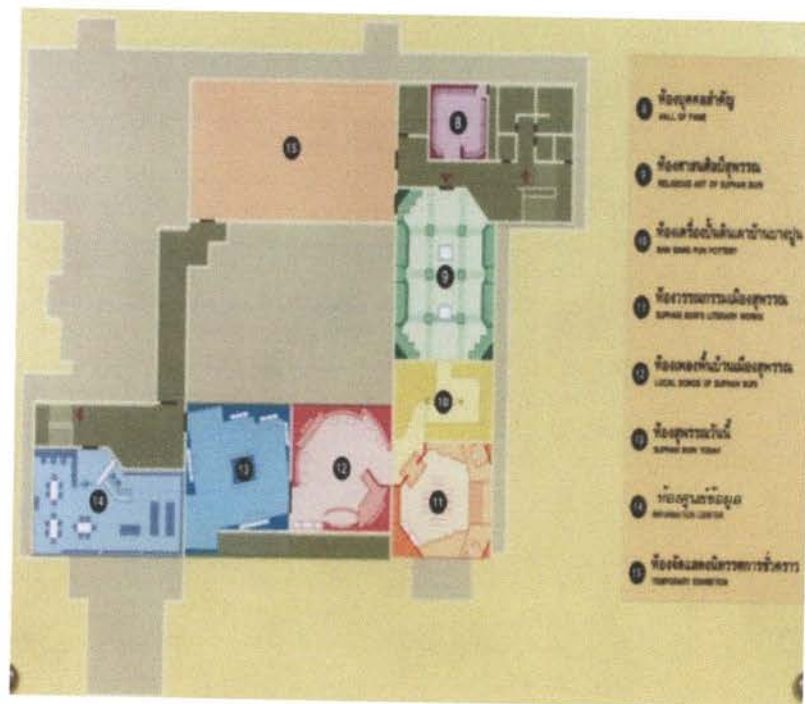
- 1) โถงต้อนรับ
- 2) พื้นที่การจัดแสดง
- 3) องค์ประกอบเสริม เช่น ห้องบรรยาย

ภาพที่ 2.100 แสดงพื้นที่ในการศึกษาแปลนพื้นที่ชั้น 1

กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี

ที่มา : <http://61.19.236.136/tourist2009/userArticle.php?content=subgallery&prov=72>

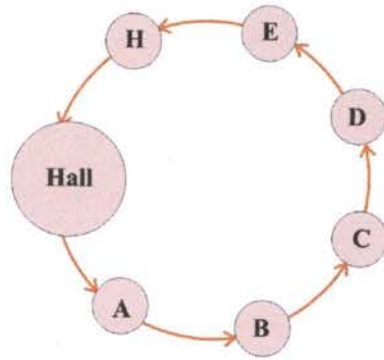

ภาพที่ 2.101 แสดงพื้นที่ในการศึกษาแปลนพื้นที่ชั้น 2

กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี

ที่มา : <http://61.19.236.136/tourist2009/userArticle.php?content=subgallery&prov=72>

ลักษณะทางสัญจร

การจัดแสดงและทางสัญจรเป็นลักษณะของ ROOM TO ROOM แยกเนื้อหาการจัดแสดง ออกเป็นส่วนๆ

2.5.1.3 แนวความคิดและการออกแบบ(CONCEPT & DESIGN)

แนวความคิดและลักษณะทางสถาปัตยกรรมภายใน

ภาพที่ 2.103 แสดงพื้นที่ใช้สอยส่วนติดต่อ – สอบถาม กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี

ที่มา : <http://61.19.236.136/tourist2009/userArticle.php?content=subgallery&prov=72>

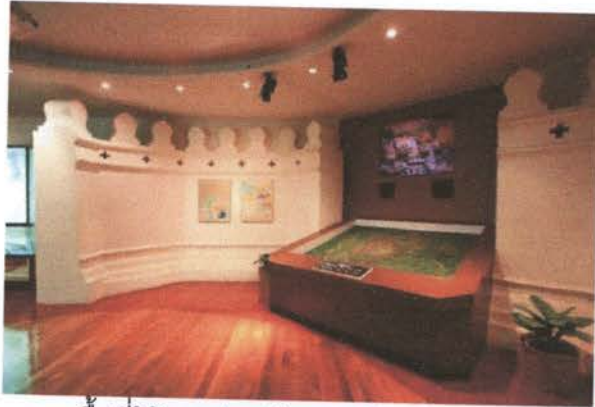
1. ห้องบพนำ

ภาพที่ 2.104 แสดงพื้นที่ใช้สอยส่วนจัดแสดงห้องบพนำสู่สุพรรณบุรี
กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสุพรรณบุรี

ที่มา : <http://61.19.236.136/tourist2009/userArticle.php?content=subgallery&prov=72>

ห้องนี้เริ่มด้วย กระจกพันทลายป้ายคำนำและคำขวัญเมืองสุพรรณบุรี ลักษณะการออกแบบใช้เส้นโค้ง ทั้งผนัง เพดาน พื้น มีการใช้วัสดุผสมผสานกันอย่างลงตัว การออกแบบได้นั้น ความรู้สึกของความเป็นจังหวัดที่มีกำแพงเมืองและแม่น้ำไหลผ่าน โดยนำเอากำแพงเมืองและแม่น้ำมาเป็นบรรยากาศหลักในการออกแบบตกแต่ง ส่วนจัดแสดงทั้งหมดได้ถูกจัดโดยการพันท์ผนังและใช้หุ่นจำลอง

ภาพที่ 2.105 แสดงพื้นที่ใช้สอยส่วนจัดแสดงห้องบทนำในส่วนแคว้นสุพรรณภูมิ
กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุพรรณบุรี

ที่มา : <http://61.19.236.136/tourist2009/userArticle.php?content=subgallery&prov=72>

จัดแสดงโดยใช้แบบจำลองแผนที่(อินเทอร์เน็ตที่ฟ) ของแคว้นสุพรรณภูมิ ผู้เข้าชมจะมี
ส่วนร่วมโดยการกดปุ่มหัวข้อความและคำตอบเกี่ยวกับแคว้นสุพรรณภูมิในประวัติศาสตร์

2. ห้องยุทธหัตถี

ภาพที่ 2.106 แสดงพื้นที่ใช้สอยส่วนจัดแสดงห้องยุทธหัตถี
กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุพรรณบุรี

ที่มา : <http://61.19.236.136/tourist2009/userArticle.php?content=subgallery&prov=72>

จัดแสดงเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดสุพรรณบุรี คือ การกระทำสงครามยุทธหัตถีระหว่างสมเด็จพระนเรศวรมหาราช และพระมหาอุปราชา เมื่อ พ.ศ.2135 ที่เกิดขึ้น ณ ตำบลหนองสาหร่ายปัจจุบันอยู่ในเขตอำเภอดอนเจดีย์ อันเป็นที่ตั้งของพระบรมราชานุสาวรีย์ของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชและเจดีย์ยุทธหัตถี จัดแสดงโดยหุ่นจำลองและการจำลองสงคราม

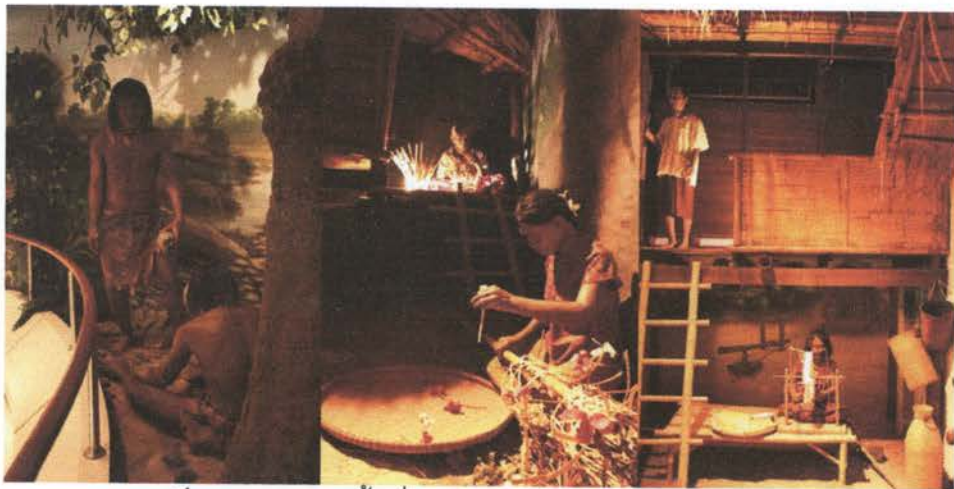
3. ห้องคนสุพรรณบุรี

ภาพที่ 2.107 แสดงพื้นที่ใช้สอยส่วนจัดแสดงห้องคนสุพรรณบุรี
กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุพรรณบุรี

ที่มา : <http://61.19.236.136/tourist2009/userArticle.php?content=subgallery&prov=72>

ลักษณะการจัดวางอยู่ในพื้นที่วงกลม นำเสนอโดนภาพลักษณ์ของใบหน้าคนสุพรรณ มีแสงกระทบไปมา แนะนำกลุ่มชนในแต่ละวัฒนธรรมด้วยวิดีโอและคำบรรยาย

ภาพที่ 2.108 แสดงพื้นที่ใช้สอยส่วนจัดแสดงห้องคนสุพรรณบุรี

เรื่องชุมชนสมัยก่อนประวัติศาสตร์ กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุพรรณบุรี

ที่มา : <http://61.19.236.136/tourist2009/userArticle.php?content=subgallery&prov=72>

กลุ่มชนก่อนประวัติศาสตร์ จัดแสดงโดยรอบผนังห้อง โดยใช้หุ่นจำลองมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์เชื้อสายต่างๆ ประกอบฉากบ้านเรือน และเสียงบรรยาย

4. ห้องประวัติบุคคลสำคัญ

ภาพที่ 2.109 แสดงพื้นที่ใช้สอยส่วนจัดแสดงห้องประวัติบุคคลสำคัญ

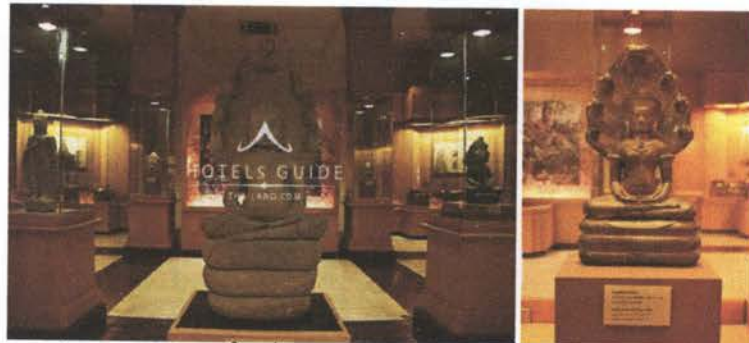
กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุพรรณบุรี

ที่มา : <http://61.19.236.136/tourist2009/userArticle.php?content=subgallery&prov=72>

จัดแสดงประวัติบุคคลสำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรีในอดีตที่ได้ทำคุณประโยชน์นานัปการ แก่จังหวัดสุพรรณบุรี และประเทศชาติ ประกอบด้วย

- สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๑ (ขุนหลวงพระงั่ว)
- สมเด็จพระสังฆราช องค์ที่ ๑๗ (ปุ่น ปุณณสิริ)
- พระมงคลเทพมุนี (หลวงพ่อด วัดปากน้ำ)
- เจ้าพระยายมราช (ปั้น สุขุม)
- พลโทพระยาเฉลิมอากาศ (สุณี สุวรรณประทีป)
- นายมนตรี ตราโมท

5. ห้องศาสนศิลป์

ภาพที่ 2.110 แสดงพื้นที่ใช้สอยส่วนจัดแสดงห้องศาสนศิลป์สุพรรณ

กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุพรรณบุรี

ที่มา : <http://61.19.236.136/tourist2009/userArticle.php?content=subgallery&prov=72>

จัดแสดงเกี่ยวกับ พระพิมพ์ ภาพจิตรกรรมฝาผนังพุทธประวัติ รูปปั้นและพุทธรูป รอยพระพุทธรูป และเครื่องประดับต่าง ๆ ลักษณะการตกแต่งภายในดูโล่งโอ่โตง จัดวางผังและทางเดินอย่างเป็นระบบ ภายในห้องส่วนใหญ่ใช้สีขาว กับ สีน้ำตาล และในบรรยากาศของห้องได้ถูกกำหนดการขึ้นโดยการออกแบบการให้แสงเป็นหลัก โดยการให้บรรยากาศรอบ ๆ ในห้องแสดงนี้มีการให้บรรยากาศแสงรอบ ๆ เป็นโทนนุ่มนวลแล้วใช้เน้นเป็นจุด ๆ ตามตำแหน่งวัตถุ

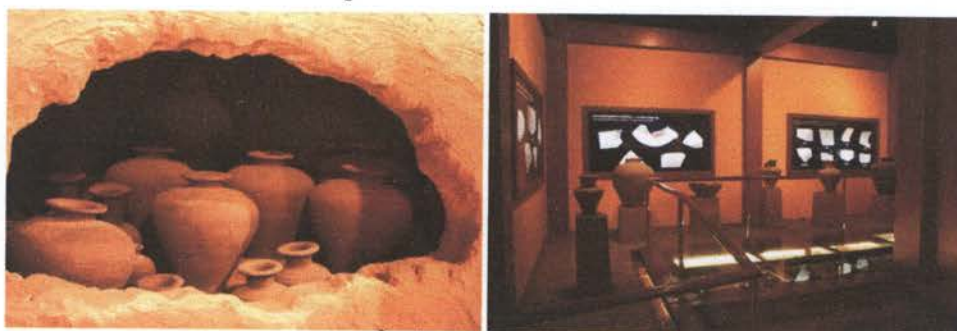

ภาพที่ 2.111 แสดงลักษณะตู้จัดแสดงโบราณวัตถุ พระพิมพ์ ห้องศาสนศิลป์
กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุพรรณบุรี

ที่มา : <http://61.19.236.136/tourist2009/userArticle.php?content=subgallery&prov=72>

ตู้จัดแสดงกระจกบนฐานไม้ย่อมุมขนาดใหญ่ การทำฉากหลังภายในตู้จัดแสดงรวมถึงคำบรรยายต่าง ๆ ได้ออกแบบเพื่อนำมาใช้ในการเพิ่มความสวยงามโดดเด่นของโบราณวัตถุ

6. ห้องแหล่งเตาเผาบ้านบางปูน

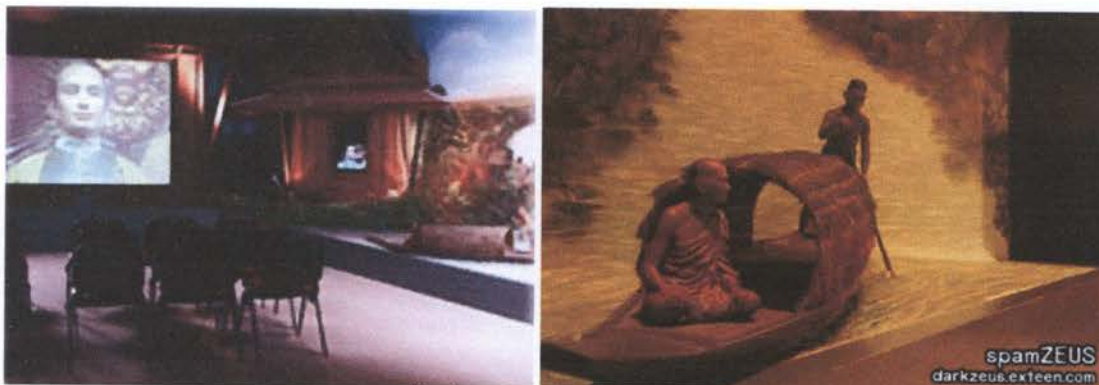
ภาพที่ 2.112 แสดงพื้นที่ใช้สอยส่วนจัดแสดงห้องแหล่งเตาเผาบ้านบางปูน
กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุพรรณบุรี

ที่มา : <http://61.19.236.136/tourist2009/userArticle.php?content=subgallery&prov=72>

จัดแสดงหลักฐานเกี่ยวกับแหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผาบ้านบางปูน ซึ่งพบบริเวณสองฝั่งแม่น้ำท่าจีนหรือแม่น้ำสุพรรณบุรี ในเขตตำบลพิหารแดง ตำบลโพธิ์พระยา และตำบลสนามชัย

อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี อายุราวพุทธศตวรรษที่ 15-18 มีเอกลักษณ์สำคัญคือ การตกแต่ง
โดยประทับลอยลงบนผิวภาชนะ โดยการจำลองเตาเผาภาชนะ ประกอบโบราณวัตถุจริง

7. ห้องวรรณกรรมพื้นบ้าน

ภาพที่ 2.113 แสดงพื้นที่ใช้สอยส่วนจัดแสดงห้องวรรณกรรมพื้นบ้าน

กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุพรรณบุรี

ที่มา : <http://61.19.236.136/tourist2009/userArticle.php?content=subgallery&prov=72>

จัดแสดงเรื่องราววรรณกรรมสำคัญ 2 เรื่องที่เกี่ยวกับเมืองสุพรรณบุรี ได้แก่ เสภาเรื่องขุน
ช้าง ขุนแผน ที่ได้รับการยกย่องจากวรรณคดีสโมสรให้เป็นเลิศประเภทกลอนเสภาในสมัยรัชสมัย
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และโคลงนิราศสุพรรณ ซึ่งประพันธ์โดยสุนทรภู่ กวีเอก
แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ วรรณกรรมทั้งสองเรื่องเปรียบเสมือนภาพสะท้อนวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม
ประเพณีของชาวสุพรรณบุรีในอดีต จัดแสดงโดยใช้หุ่นจำลองผสมผสานกับการพิมพ์ผนัง และ
การจำลองสภาพแวดล้อมเหมือนในวรรณกรรม

8. ห้องเพลงพื้นบ้านเมืองสุพรรณ

ภาพที่ 2.114 แสดงพื้นที่ใช้สอยส่วนจัดแสดงห้องเพลงพื้นบ้าน / เพลงลูกทุ่ง

กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุพรรณบุรี

ที่มา : <http://61.19.236.136/tourist2009/userArticle.php?content=subgallery&prov=72>

จัดแสดงโดยใช้หุ่นจำลองประกอบจากการเล่นเพลงพื้นบ้านที่นิยมเล่นกันในงานรื่นเริงหรือเทศกาลต่าง ๆ พร้อมเสียงประกอบ ได้แก่ เพลงอีแซว และเพลงเรือ โดยเนื้อหาของเพลงเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของชาวเกษตรกรรม เพลงลูกทุ่ง จัดแสดงผลงานของศิลปินเพลงลูกทุ่งชาวสุพรรณบุรีที่มีชื่อเสียง ประกอบด้วย ก้าน แก้วสุพรรณ, สุรพล สมบัติเจริญ, ไวพจน์ เพชรสุพรรณ, สายัณห์ สัญญา, ศรีเพชร ศรีสุพรรณ และพุ่มพวง ดวงจันทร์ โดยใช้ตู้เพลงสำหรับกดฟังผลงานของศิลปินท่านต่าง ๆ ประกอบบอร์ดข้อมูล

9. ห้องสุพรรณบุรีวันนี้

ภาพที่ 2.115 แสดงพื้นที่ใช้สอยส่วนจัดแสดงห้องสุพรรณบุรีวันนี้
กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุพรรณบุรี

ที่มา : <http://61.19.236.136/tourist2009/userArticle.php?content=subgallery&prov=72>

จัดแสดงถึงสภาพทั่วไปของจังหวัดสุพรรณบุรีในปัจจุบัน เช่น ที่ตั้งและอาณาเขต ประชากรและการปกครอง ทรัพยากรธรรมชาติ การศึกษา และการกีฬา สภาพเศรษฐกิจ และแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการใช้ที่ดิน และแหล่งทรัพยากรน้ำมันของจังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้บอร์ดข้อมูล อยู่โดยรอบหุ่นจำลองแผนที่

ตารางที่ 2.3 แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่1 ห้องบพหน้า กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี

ลำดับที่	สาระการจัดแสดง	รูปแบบการจัดแสดง	เทคนิคการจัดแสดง			
			ลพฐภัณฑ์ (Software)	ครุภัณฑ์ (Hardware)	สิ่งแสดง	สื่อภาพ
1	<p>บทนำ</p> <p>หลักฐานทางประวัติศาสตร์ สำคัญเกี่ยวกับเมืองสุพรรณบุรีในอดีต ได้แก่ ข้อความในจารึก หลักต่างๆที่กล่าวถึงชื่อเมืองสุพรรณบุรีจากศิลาจารึกหลักที่1 สมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชจากลานทองสมัยอยุธยาและหนังสือชินกาลมาลีปกรณ์ เป็นต้น</p> <p>จัดแสดงพัฒนาการของเมืองสุพรรณบุรี ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ กระทั่งเข้าสู่สมัยประวัติศาสตร์ สมัยลพบุรี สมัยอยุธยา ถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ตามลำดับ โดยจัดแสดงโบราณวัตถุที่พบจากแหล่งโบราณคดีโบราณสถานสำคัญต่าง ๆ ในสุพรรณบุรี</p>	<p>ห้องนี้เริ่มด้วยกระจากพ่นทรายป้ายคำนำและคำขวัญ เมืองสุพรรณบุรีลักษณะการใช้เส้นโค้งทั้งผนังเพดานพื้น สื่อถึงจังหวัดที่มีกำแพงเมืองและแม่น้ำไหลผ่านโดยนำเอากำแพงเมืองและแม่น้ำมาเป็นบรรยากาศหลักในการจัดแสดง การพื้นที่และทำกราฟฟิคที่ผนังและใช้หุ่นจำลองการรือถอนเมืองการใช้แบบจำลองแผนที่(อินเตอร์แอคทีฟ)ของแคว้นสุพรรณภูมิ ผู้เข้าชมจะมีส่วนร่วมโดยการกดปุ่มหัวข้อคำถามและคำตอบเกี่ยวกับแคว้นสุพรรณภูมิในประวัติศาสตร์</p>	<p>วีดิทัศน์ 1 เรื่อง</p>	<p>DVD player + TV 1 ชุด</p>	<p>หุ่นขี้ผึ้งจำลองทหารรือถอน กำแพงเมือง</p>	<p>ผนังกราฟฟิค ภาพประกอบ</p>

ที่มา : จากกาภาวิเคราะห์

ตารางที่ 2.4 แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่ 2 ห้องยุทธหัตถี กรมศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี

ลำดับที่	สาระการจัดแสดง	รูปแบบการจัดแสดง	เทคนิคการจัดแสดง			
			ลพท์ (Software)	ครุภัณฑ์ (Hardware)	สิ่งแสดง	สื่อภาพ
2	ยุทธหัตถี เหตุการณ์สำคัญทางประวัติ ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดสุพรรณบุรีคือการทำสงครามยุทธหัตถีระหว่างสมเด็จพระนเรศวรมหาราชและพระมหาอุปราชาเมื่อพ.ศ.2135 ที่เกิดขึ้น ณ ตำบลหนองสาหร่ายปัจจุบันอยู่ในเขตอำเภออู่ทองเดิมเป็นที่ตั้งของพระบรมราชานุสาวรีย์ของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชและเจดีย์ยุทธหัตถี	จัดจำลองเหตุการณ์สงครามยุทธหัตถี ทหารหาญกำลังต่อสู้กับศัตรูหน้าค่าย และจำลองพระบรมราชานุสาวรีย์ของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชและเจดีย์ยุทธหัตถี พร้อมทั้งมีการถ่ายทอดเรื่องราวสงครามยุทธหัตถีผ่านจอPROJECTOR	วีดิทัศน์ 1 เรื่อง	DVD player 1 เครื่อง Projector 1 เครื่อง	หุ่นจำลอง การต่อสู้ระหว่างทหารและข้าศึก หุ่นจำลองพระบรมราชานุสาวรีย์ของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช	

ที่มา : จากการจัดแสดง

ตารางที่ 2.5 แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่3 ห้องคนสุพรรณบุรี กรมศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี

ลำดับที่	สาระการจัดแสดง	รูปแบบการจัดแสดง	เทคนิคการจัดแสดง			
			อุปกรณ์ (Software)	อุปกรณ์ (Hardware)	สิ่งแสดง หุ่นจำลอง/ศิลปวัตถุ	สื่อภาพ
3	<p>คนสุพรรณบุรี</p> <p>ประวัติความเป็นมาและศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชนต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี ตั้งแต่ชุมชนสมัยก่อนประวัติ ศาสตร์ โดยมีกลุ่มชนสำคัญ ๆ ได้แก่ ชาวไทยพื้นบ้าน ชาวไทยเชื้อสายจีน ชาวไทยเชื้อสายลาว ชาวไทยเชื้อสายลาวครั้ง ชาวไทยเชื้อสายลาวไซ่งห์หรือไทยทรงดำ</p>	<p>จัดวางอยู่ในพื้นที่โถงวงกลมนำเสนอโดยภาพ ลักษณะของใบหน้าคนสุพรรณ มีแสงกระทบริบไปมา แนะนำกลุ่มชนในแต่ละวัฒนธรรม ด้วยวิดีโอ สื่อกราฟิกและคำบรรยาย จัดจำลองวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนชาติต่างๆที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี</p>	<p>วีดิทัศน์ 1 เรื่อง</p>	<p>DVD player + TV 1 ชุด</p> <p>ตู้ไฟดูภาพแทน</p>	<p>หุ่นขี้ผึ้งจำลอง</p> <p>ความเป็นอย่าง</p> <p>ชนชาติต่างๆ</p>	<p>ผนังกราฟิก</p> <p>ประกอบคำบรรยาย</p> <p>ภาพ</p> <p>ใบหน้าคนสุพรรณ</p> <p>ป้ายคำบรรยาย</p>

ที่มา : จากภากรวิเคราะห์

ตารางที่ 2.6 แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่ 4 ห้องประวัติบุคคลสำคัญ กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมบุรี

ลำดับที่	สาระการจัดแสดง	รูปแบบการจัดแสดง	เทคนิคการจัดแสดง			
			ดุษฎีภัณฑ์ (Software)	ครุภัณฑ์ (Hardware)	สิ่งแสดง หุ่นจำลอง/ศิลปวัตถุ	สื่อภาพ
4	<p>ประวัติบุคคลสำคัญ</p> <p>ประวัติบุคคลสำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรีในอดีตที่ได้ทำคุณประโยชน์นานับประการแก่จังหวัดสุพรรณบุรี และประเทศไทย ประกอบด้วย</p> <ul style="list-style-type: none"> • สมเด็จพระสังฆราช องค์ที่ ๑๗ (ขุน ปุณณสิริ) • พระมงคลเทพมุนี (หลวงพ่อด วัดปากน้ำ) • เจ้าพระยามราช (บั้น สุขุม) • พลโทพระยาเฉลิมอากาศ (สุณี สุวรรณประทีป) • นายมนตรี ตราโมท 	<p>การจัดแสดงในส่วนนี้ได้นำเสนอด้วยความเรียบง่ายของสีขาว แต่เน้นในส่วนของรูปบุคคลสำคัญและป้ายบรรยายที่เป็นสีเหลืองหรือสีทอง และใช้ไฟส่องเน้นเฉพาะจุด</p>				ภาพประกอบคำบรรยาย

ที่มา : จากกรณีศึกษา

ตารางที่ 2.7 แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่ 5 ห้องศาสนศิลป์ กรมศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี

ลำดับที่	สาระการจัดแสดง	รูปแบบการจัดแสดง	เทคนิคการจัดแสดง			
			ลพท์ภัณฑ์ (Software)	ครุภัณฑ์ (Hardware)	สิ่งแสดง หุ่นจำลอง/ศิลปวัตถุ	สื่อภาพ
5	<p>ศาสนศิลป์</p> <p>หลักฐานทางโบราณคดี ประวัติศาสตร์ ได้แก่ โบราณศิลปวัตถุที่พบจากโบราณสถานสำคัญในจังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ พระพุทธรูป พระพิมพ์ และงานประณีตศิลป์โดยเฉพาะ พระพิมพ์หรือพระเครื่องที่มีชื่อเสียงเป็นอย่างมาก เช่น พระพิมพ์ท้าวแสนปี พระพิมพ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช พระพิมพ์ขุนแผนวัดพระรูป พระพิมพ์ขุนแผนวัดบ้านกร่าง พระพิมพ์วัดชุมชน สงฆ์ ฯลฯ</p>	<p>ภายในดูโล่งโถง จัดวางผังและทางเดินอย่างเป็นระบบ ภายในห้องส่วนใหญ่ใช้สีขาว กับ สีน้ำตาล และในบรรยากาศของห้องได้ถูกกำหนดขึ้นโดยการให้แสงเป็นหลักบรรยากาศแสงรอบ ๆ เป็นโทนนุ่มนวลแล้วใช้เน้นเป็นจุด ๆ ตามตำแหน่งวัตถุ จัดแสดงจะรวมกันอยู่อย่างเหมาะสมใหญ่ มีการกราฟฟิกรวมถึงคำบรรยายต่าง ๆ ได้ออกแบบเพื่อนำมาใช้ในการเพิ่มความโดดเด่นของตัวโบราณวัตถุ</p>			<p>หุ่นปั้น พระพิมพ์ พระพุทธรูป เครื่องประดับ</p>	<p>ผนังกราฟฟิค ภาพประกอบ คำบรรยาย</p>

ที่มา : จากภาควิเคราะห์

ตารางที่ 2.8 แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่ 6 ห้องแหล่งเตาเผาบ้านบางปูน กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี

ลำดับที่	สาระการจัดแสดง	รูปแบบการจัดแสดง	เทคนิคการจัดแสดง			
			ซอฟต์แวร์ (Software)	ฮาร์ดแวร์ (Hardware)	สิ่งแสดง หุ่นจำลอง/ศิลปวัตถุ	สื่อภาพ
6	แหล่งเตาเผาบ้านบางปูน หลักฐานเกี่ยวกับแหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผาบ้านบางปูน ซึ่งพบบริเวณสองฝั่งแม่น้ำท่าจีนหรือแม่น้ำสุพรรณบุรี ในเขตตำบลพิหารแดงตำบลโพธิ์พระยา และตำบลสนมชัย อำเภอเมืองจังหวัดสุพรรณบุรี อายราวพุทธศตวรรษที่ 15-18 มีเอกลักษณ์สำคัญคือการตกแต่ง โดยประทับลงลายลงบนผิวภาชนะ	พื้นที่ในส่วนนี้จัดทำจำลองเตาเผา ภาชนะ ประกอบโบราณ วัตถุจริง พร้อมรูปภาพ และคำอธิบาย	ตู้ไฟดูราแทน	ตัวอย่าง เตาเผาภาชนะ และภาชนะ เครื่องปั้นดินเผา	ป้าย คำอธิบาย และภาพ	

ที่มา : จากกรณีศึกษา

ตารางที่ 2.9 แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่ 7 ห้องวรรณกรรมพื้นบ้าน กรมศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี

ลำดับที่	สาระการจัดแสดง	รูปแบบการจัดแสดง	เทคนิคการจัดแสดง			
			อุปกรณ์ที่ (Software)	อุปกรณ์ที่ (Hardware)	สิ่งแสดง หุ่นจำลอง/ศิลปวัตถุ	สื่อภาพ
7	วรรณกรรมพื้นบ้าน เรื่องราววรรณกรรมสำคัญ 2 เรื่องที่เกี่ยวข้องกับเมืองสุพรรณบุรี ได้แก่ เสภาเรื่องขุนช้าง ขุนแผน ที่ได้รับการยกย่องจากวรรณคดีสโมสรให้เป็นเลิศประเภทกลอนเสภาในสมัย รัชสมัย พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และโคลงนิราศสุพรรณ ซึ่งประพันธ์โดยสุนทรภู่ กวีเอกแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ วรรณกรรมทั้งสองเรื่องเปรียบเสมือนภาพสะท้อนวิถีชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณี ของชาวสุพรรณบุรีในอดีต	จัดแสดงหุ่นจำลองผสมผสานกับการเพ้นท์ผนัง และการจำลองสภาพแวดล้อมเหมือนอยู่ในวรรณกรรมพร้อมกันนี้มีการถ่ายทอดเรื่องราววรรณกรรมผ่านจอ PROJECTOR	วีดิทัศน์ 1 เรื่อง	DVD player 1 เครื่อง Projector 1 เครื่อง	หุ่นจำลอง/ศิลปวัตถุ	ผนังกราฟฟิคภาพประกอบ

ที่มา : จากกาวิเคราะห์

ตารางที่ 2.10 แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่ 8 ห้องเพลงที่บ้านเมืองสุพรรณ กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี

ลำดับที่	สาระการจัดแสดง	รูปแบบการจัดแสดง	เทคนิคการจัดแสดง			
			ลหุภัณฑ์ (Software)	ครุภัณฑ์ (Hardware)	สิ่งแสดง หุ่นจำลอง/ศิลปวัตถุ	สื่อภาพ
8	เพลงที่บ้านเมืองสุพรรณ การเล่นเพลงที่บ้านนิยมเล่นกันในงานรื่น เริงหรือเทศกาล ต่าง ๆ ได้แก่ เพลงอีแซว และเพลง เรือ โดยเนื้อหาของเพลงเกี่ยวข้องกับ ชีวิตประจำวันของชาวเกษตรกรรม เพลงลูกทุ่ง ผลงานของศิลปินเพลงลูกทุ่งชาวสุพรรณบุรีที่มี ชื่อเสียง ประกอบด้วย ก้าน แก้วสุพรรณ, สุรพล สมบัติเจริญ, ไวพจน์ เพชรสุพรรณ, สายัณห์ สัจญา, ศรเพชร ศรสุพรรณ และพุ่มพวง ดวงจันทร์	จัดแสดงโดยใช้หุ่นจำลองประกอบฉาก การเล่นเพลงที่บ้านที่นิยมเล่นกันในงานรื่น เริงหรือเทศกาลต่าง ๆ พร้อมเสียงประกอบ และตู้เพลงสำหรับกดฟังผลงานของศิลปิน ท่านต่าง ๆ ประกอบบอร์ดข้อมูล	วีดิทัศน์ 1 เรื่อง เพลงลูกทุ่ง ของ 6 ศิลปิน	DVD player 1 เครื่อง Projector 1 เครื่องตู้ไฟดูรา แทน ตู้ เพลง+หูฟัง	หุ่นจำลอง/ศิลปวัตถุ	ป้าย คำอธิบาย และภาพ

ที่มา : จากกรณีศึกษา

ตารางที่ 2.11 แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่ 9 ห้องสุพรรณบุรีวันนี้ กรมศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี

ลำดับที่	สาระการจัดแสดง	รูปแบบการจัดแสดง	เทคนิคการจัดแสดง			
			ลหุภัณฑ์ (Software)	ครุภัณฑ์ (Hardware)	สิ่งแสดง หุ่นจำลอง/ศิลปวัตถุ	สื่อภาพ
9	ห้องสุพรรณบุรีวันนี้ สภาพทั่วไปของจังหวัดสุพรรณบุรีในปัจจุบัน เช่น ที่ตั้งและอาณาเขต ประชากรและการ ปกครองทรัพยากรธรรมชาติ การศึกษา และการ กีฬา สภาพเศรษฐกิจ และแหล่งท่องเที่ยว รวมถึง การใช้ที่ดิน และแหล่งทรัพยากรน้ำมันของ จังหวัดสุพรรณบุรี	จัดแสดงโดยใช้อินเตอร์ข้อมูล อยู่ โดยรอบหุ่นจำลองแผนที่จังหวัดสุพรรณบุรี พร้อมจอโทรทัศน์ นำเสนอเรื่องราวจังหวัด สุพรรณบุรี	วีดิทัศน์	DVD player 4 เครื่อง TV. 4 เครื่อง สุพรรณบุรี	หุ่นจำลอง/ศิลปวัตถุ	ผนังกราฟฟิค ภาพประกอบ พร้อม คำอธิบาย

ที่มา : จากภาควิเคราะห์

2.5.1.4 การใช้วัสดุและโครงสร้าง (MATERIAL & CONSTRUCTION)

ลักษณะการตกแต่งภายในมีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่ทั้ง แสง สี เสียง ภาพ จึงเกิดความน่าสนใจ

1) การใช้สี

ลักษณะการใช้สีจะเป็นไปตามแนวความคิดในการจัดแสดงในแต่ละห้อง แต่จะมีสีพื้นเป็นสีครีม น้ำตาล

2) แสงสว่าง

มีการใช้แสงประดิษฐ์ โดยใช้แสงโทนนุ่มนวลแล้วใช้แสงเน้นเป็นจุดๆ ในส่วนวัตถุ

3) วัสดุ

เลือกใช้วัสดุที่หลากหลายผสมกันอย่างลงตัวและคงทน ง่ายต่อการรักษา

พื้น - พื้นไม้เต็งเข้าลิ้น , พรม , กระเบื้องยาง , กระจก , คอนกรีตผสมสี , หินขัด หินกาบ , กระเบื้อง

ผนัง - คอนกรีตทาสีขาว , ผนังก่ออิฐ , ไม้อัดเรียบทาสี , กระจก , กรวยปยับมบอร์ดี

เพดาน - ฝ้ายิปซัมมบอร์ดี , ฝ้าเพดานไม้ยางทำสี , แผ่นพลาสติก สกรีนผ้า , ฝ้าโครง สแตนเลส

4) ระบบปรับอากาศ Central Chilled Air

สรุปผลการศึกษา พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี

- ลักษณะการจัดหัวข้อในการจัดแสดงมีความใกล้เคียงกับโครงการ ซึ่งสามารถนำมาเปรียบเทียบกับโครงการได้

- การจัดเส้นทางสัญจร จะมีโถงเป็นโถงหลักในการชมการจัดแสดงและสามารถเดินชมได้ทุกส่วนของการจัดแสดงซึ่งเป็นข้อดีในการจัดแสดง

- รูปแบบการจัดแสดง มีการใช้เทคนิคการจัดแสดงต่างๆมากมาย ทั้งมัลติมีเดีย การฉายโปรเจคเตอร์ คอมพิวเตอร์ และการจำลองบรรยากาศในการจัดแสดงและวัตถุของจริงที่จำลองมาทำให้น่าสนใจและได้ความรู้มากขึ้น

- ลักษณะวิธีการทางด้าน แสง สี สร้างบรรยากาศให้กับการแสดงได้อย่างดี การใช้สีที่ใช้ในการจัดแสดงสามารถสื่อถึงเนื้อหาในการจัดแสดงได้เป็นอย่างดี

- การใช้วัสดุตกแต่งที่หลากหลายผสมผสานวัสดุอย่างลงตัว และเป็นสื่อในการจัดแสดงในแต่ละส่วนการจัดแสดง

แนวทางในการนำไปใช้

- ความหลากหลายของเนื้อหาการจัดแสดง ครอบคลุมไปจนถึงเรื่องราวต่างๆ
- การนำวัตถุจริงมาจัดแสดง
- การตกแต่งที่ทำให้เกิดจินตนาการและการจำลองสถานการณ์
- ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.5.2 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่

2.5.2.1 ข้อมูลทั่วไปของโครงการ

ภาพที่ 2.116 แสดงรูปแบบสถาปัตยกรรมของโครงการ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่

ที่มา : <http://www.changpuak.org/museum-chiangmai/national-museum-page.html>

- เจ้าของ กรมศิลปากร
- ออกแบบโดย กรมศิลปากร
- ที่ตั้ง ถนนชูปเปอร์ไฮเวย์ เชียงใหม่ – ลำปาง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
- เปิดดำเนินการ 6 กุมภาพันธ์ 2516
- ลักษณะโครงการ พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะ – โบราณคดี
- ผู้ใช้โครงการ เยาวชนทั่วไป, นักเรียน นักศึกษา, บุคคลและประชาชนทั่วไป
- ความเป็นมา พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่ ขึ้น เป็นศูนย์กลางการศึกษา การอนุรักษ์ และการให้บริการข้อมูลทางศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงใหม่ และของภาคเหนือตอนบน หรือที่เรียกมาแต่โบราณว่า ล้านนา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดอาคาร พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่ ซึ่งเป็นอาคารจตุรมุขทรง

ไทยประยุกต์ สองชั้น ประดับยอดจั่วด้วยกาแลแบบศิลปะ พื้นเมือง พร้อมทอดพระเนตร
นิทรรศการถาวรภายในอาคารเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2516

ในปี พ.ศ.2539 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่ ได้รับการซ่อมแซมและต่อ
เติมตัวอาคารให้เต็มรูปแบบ พร้อมทั้งปรับปรุงนิทรรศการถาวรให้มีเนื้อหาวิชาการและเทคนิคการ
จัดแสดงที่หลากหลายยิ่งขึ้น ทั้งในด้านธรรมชาติวิทยา โบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์
ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์วิทยา และศิลปกรรมของล้านนา เพื่อให้เป็นพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ
ประจำภาคอย่างแท้จริง และสามารถอำนวยความสะดวกอย่างกว้างขวาง ต่อนักเรียน นักศึกษา
ประชาชน ตลอดจนนักท่องเที่ยวที่มาเข้าชม

2.5.2.2 ลักษณะการจัดแสดง

การจัดแสดง แบ่งการจัดแสดงเป็น 6 ส่วน คือ

ส่วนจัดแสดงที่ 1

แสดงภูมิหลังแผ่นดินล้านนาเป็นเรื่องราวทางธรณีวิทยาและชีวิตดึกดำบรรพ์
ภูมิประเทศและสภาพแวดล้อมภาคเหนือ การตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์ รวมไปถึง
เรื่องราวของชนเผ่าลัวะ และหริภุญไชย รัฐแรกในภาคเหนือ

ส่วนจัดแสดงที่ 2

แสดงเรื่องราวประวัติศาสตร์ราชอาณาจักรล้านนา เริ่มจากการสถาปนานคร
เชียงใหม่ ความรุ่งเรืองและความเสื่อมของราชอาณาจักร

ส่วนจัดแสดงที่ 3

แสดงเรื่องราวของนครเชียงใหม่ ได้เริ่มอาณาจักรสยามตั้งแต่การกอบกู้เอกราช
จากพม่า การตั้งเมืองเชียงใหม่เมื่อพุทธศักราช 2325 และความสัมพันธ์กับอาณาจักรสยาม

ส่วนจัดแสดงที่ 4

แสดงเรื่องการค้าและเศรษฐกิจระยะแรก ระหว่างพุทธศักราช 2325 - 2463
และระยะที่สอง ระหว่างพุทธศักราช 2467 - 2482 เมื่อมีการก่อสร้างเส้นทางรถไฟสายเหนือ

ส่วนจัดแสดงที่ 5

แสดงเรื่องราวการดำรงชีวิตและพัฒนาการทางสังคม เช่นการเกษตรกรรม และ
อุตสาหกรรม การเงินการธนาคาร ความสัมพันธ์กับต่างประเทศ รวมถึงการศึกษาและการ
สาธารณสุข

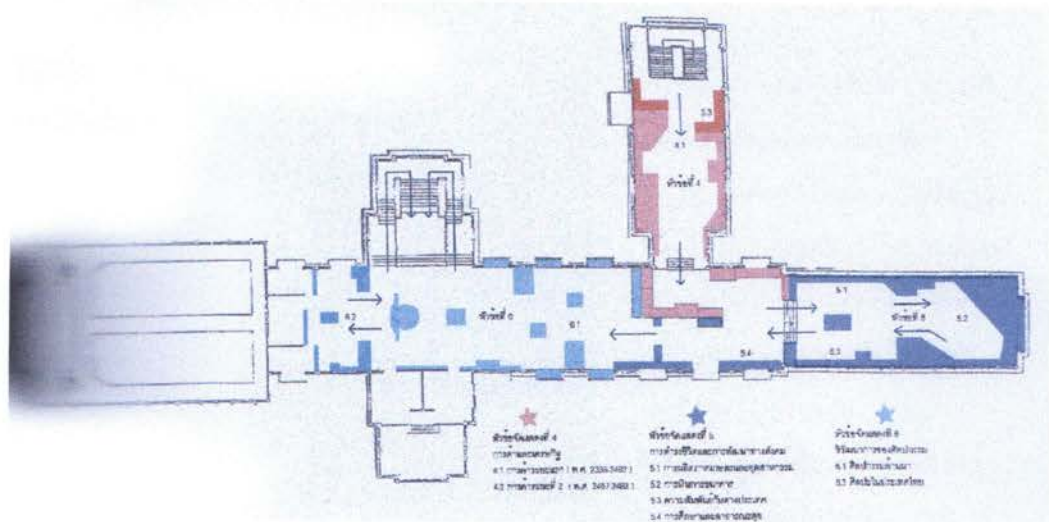
ส่วนจัดแสดงที่ 6

แสดงถึงวิวัฒนาการของศิลปกรรมล้านนา และศิลปกรรมในประเทศไทย

2.5.2.3 การวางผังและพื้นที่ใช้สอย(PLANING & FUNCTION)

องค์ประกอบหลักของโครงการประกอบด้วยพื้นที่ใช้สอยต่างๆหลากหลาย โดยได้ทำการศึกษาในส่วน

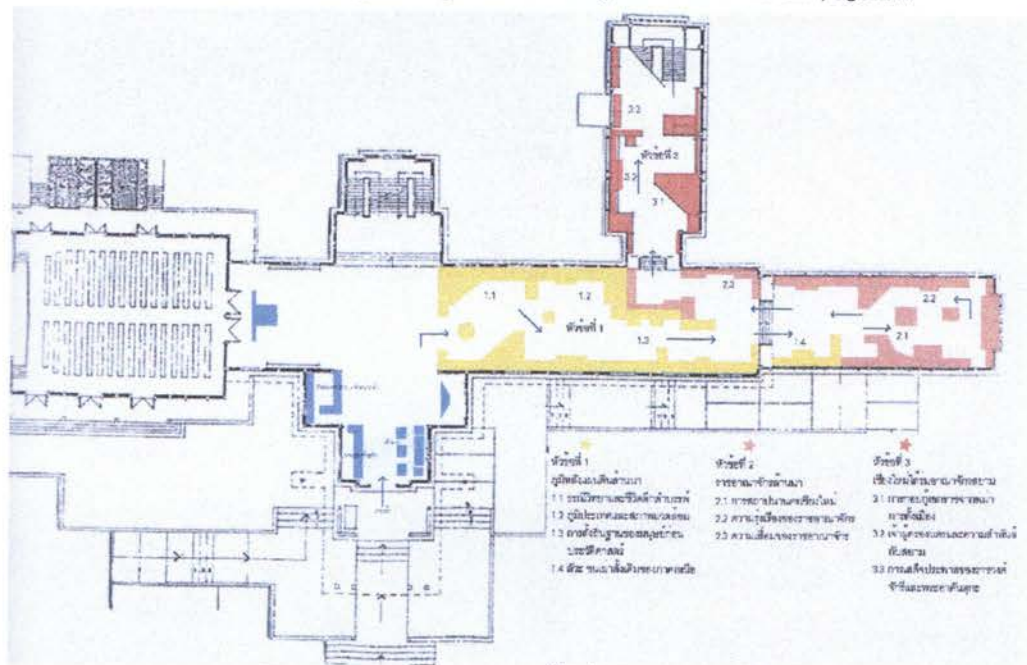
- 1) โถงต้อนรับ
- 2) พื้นที่การจัดแสดง
- 3) องค์ประกอบเสริม เช่น ห้องประชุม

ภาพที่ 2.117 แสดงแบบแปลนการจัดแสดงชั้น 1

กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่

ที่มา : <http://www.changpuak.org/museum-chiangmai/national-museum-page.html>

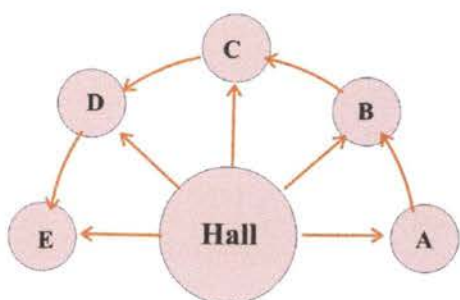

ภาพที่ 2.118 แสดงแบบแปลนการจัดแสดงชั้น 2

กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่

ที่มา : <http://www.changpuak.org/museum-chiangmai/national-museum-page.html>

ลักษณะทางสัญจร

ลักษณะการจัดแสดงเป็นลักษณะ HAVE TO ROOM ARRANGEMENT ถ้ามีทางเดินเป็น ศูนย์กกลางสามารถแยกดูการจัดแสดงเป็นส่วน ต่างๆได้ และสามารถชมการจัดแสดงอย่าง ต่อเนื่อง

2.5.2.3 แนวความคิดและการออกแบบ(CONCEPT & DESIGN)

แนวความคิดและลักษณะทางสถาปัตยกรรมภายใน

ภาพที่ 2.119 ลักษณะการจัดแสดงในส่วนโถง
กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่
ที่มา : รูปถ่ายจากสถานที่จริง, 2553

ลักษณะการจัดแสดงที่ใช้วัตถุของจริงเป็นจุดดึงดูดความสนใจ ทำให้เกิดความรู้สึกอยาก
เข้าไปชมการจัดแสดงภายใน

ภาพที่ 2.120 การจัดแสดงเรื่องธรณีวิทยา โดยผ่านระบบคอมพิวเตอร์แบบทัชสกรีน
กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่
ที่มา : รูปถ่ายจากสถานที่จริง, 2553

ลักษณะการจัดแสดงเรื่องราวรายละเอียดของสภาพภูมิประเทศภูมิศาสตร์ จัดแสดงตัวอย่างทรัพยากรธรรมชาติที่มีในภาคเหนือ โดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ที่ซดกรีน ทำให้ผู้ชมไม่เบื่อและเข้าใจในเนื้อหา

ภาพที่ 2.121 แสดงหลุมจำลองสภาพโครงกระดูก และเครื่องประดับในหลุมฝังศพ
กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่
ที่มา : รูปถ่ายจากสถานที่จริง, 2553

ลักษณะการจัดแสดงการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์ โดยการแสดงชุดค้นทางโบราณคดี แสดงหลุมจำลองสภาพโครงกระดูก พร้อมกับมีป้ายและรูปภาพอธิบายประกอบ จึงทำให้เข้าใจและเห็นสภาพความเป็นจริงยิ่งขึ้น

ภาพที่ 2.122 ลักษณะการใช้ทางลาดเพื่อแก้ปัญหาความต่างระดับพื้น
กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่
ที่มา : รูปถ่ายจากสถานที่จริง, 2553

ลักษณะภายในห้องจัดแสดงชั้นล่าง มีการนำลักษณะของทางลาดเพื่อแก้ปัญหาความต่างระดับของพื้น และเป็นทางสัญจรสำหรับรถเข็นคนพิการ

ภาพที่ 2.123 ลักษณะการจัดแสดงในหัวข้อเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่
กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่
ที่มา : รูปถ่ายจากสถานที่จริง, 2553

ลักษณะการจัดแสดงเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ จัดแสดงโดยใช้ของจริงพร้อมรูปภาพและคำอธิบาย จำทำให้ผู้ชมเห็นภาพและเข้าใจเนื้อหาจัดแสดง มีการใช้แสงธรรมชาติในส่วนของผนัง แต่ในตู้แสดงวัตถุไม่มีการใช้แสงประดิษฐ์เพื่อเน้นจุดสนใจไปที่วัตถุ

ภาพที่ 2.124 ลักษณะการจัดแสดงโดยใช้ของจริงผสมกับการใช้หุ่นจำลอง
กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่
ที่มา : รูปถ่ายจากสถานที่จริง, 2553

ลักษณะการจัดแสดงเรื่องการค้าและเศรษฐกิจ โดยใช้เทคนิคการจัดแสดงผสมระหว่างใช้ของจริง และหุ่นจำลองในการนำเสนอทำให้เห็นสภาพความเป็นจริงยิ่งขึ้น และประกอบกับการใช้โทนสีที่อ่อนสบายตาเพิ่มบรรยากาศในการชม

ภาพที่ 2.125 แสดงลักษณะการจัดแสดงเรื่องการผลิตภาคอุตสาหกรรม โดยเครื่องมือผ้า
กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่
ที่มา : รูปถ่ายจากสถานที่จริง, 2553

ลักษณะการจัดแสดงเรื่องการผลิตภาคอุตสาหกรรม จัดแสดงเครื่องมือทอผ้า โดยการใช้
ของจริงแสดงวิธีการทอผ้า ทำให้เกิดความน่าสนใจและเห็นสภาพความเป็นจริงและสามารถเข้าใจ
ได้ดีกว่ารูปภาพ แต่ยังคงขาดการใช้แสงประดิษฐ์เพื่อที่จะเน้นยังตัววัตถุ เพื่อเพิ่มบรรยากาศในการ
ชม

ภาพที่ 2.126 ลักษณะการจัดแสดงเรื่องพุทธศิลป์ล้านนา โดยการใช้ MODEL
กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่
ที่มา : รูปถ่ายจากสถานที่จริง, 2553

ลักษณะการจัดแสดงเรื่องพุทธศิลป์ล้านนา นำเสนอโดยการใช้ MODEL ย่อส่วน ทำให้
ผู้ชมเกิดความสนใจและเห็นลักษณะงานสถาปัตยกรรมในพุทธศาสนาได้อย่างชัดเจนประกอบกับ
การใช้บอร์ดจัดแสดงรูปภาพประกอบ และการใช้วัตถุของจริงจัดแสดง

ภาพที่ 2.127 ลักษณะการจัดแสดงที่ใช้วัตถุของจริงเป็นจุดดึงดูดความสนใจ
กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่
ที่มา : รูปถ่ายจากสถานที่จริง, 2553

ลักษณะการจัดแสดงที่ใช้วัตถุของจริงเป็นจุดดึงดูดความสนใจ ทำให้เกิดความรู้สึกอยาก
เข้าไปชมการจัดแสดงภายใน

ภาพที่ 2.128 ลักษณะการจัดแสดงที่ใช้วัตถุที่มีขนาดใหญ่ เพื่อดึงดูดความน่าสนใจ
กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่
ที่มา : รูปถ่ายจากสถานที่จริง, 2553

ลักษณะการจัดแสดงที่น่าสนใจโดยการสร้างจุดเด่น โดยการใช้วัตถุที่มีขนาดใหญ่เพื่อดึงดูด
ความน่าสนใจ เพื่อแสดงถึงความยิ่งใหญ่ของศิลปะล้านนาและประกอบกับการใช้แสงประดิษฐ์
ซ่อนหลังวัตถุเป็นการเน้นเพื่อสร้างความสนใจ และสร้างบรรยากาศ

ตารางที่ 2.12 แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่1 กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่

ลำดับที่	สาระการจัดแสดง	รูปแบบการจัดแสดง	เทคนิคการจัดแสดง			
			ลหุภัณฑ์ (Software)	ครุภัณฑ์ (Hardware)	สิ่งแสดง	สื่อภาพ
1	ส่วนจัดแสดงที่1 แสดงภูมิหลังแผ่นดินล้านนา ประกอบด้วย เรื่องราวทางธรณีวิทยาและชีวิตดึกดำบรรพ์ ภูมิ ประเทศและสภาพแวดล้อม ของภาคเหนือ การ ตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์ เรื่องราว ของชนเผ่าลัวะ และหริภุญไชย รัฐแรกในภาคเหนือ สภาพทางธรณี วิทยา จัดแสดงเรื่องราวและ เยียด สภาพ ภูมิประเทศ ภูมิศาสตร์ ตัวอย่างทรัพยากร ธรรมชาติที่มีในภาคเหนือ เรื่องราวของชีวิตดึกดำ บรรพ์	จัดแสดงเรื่องราวละเอียดสภาพ ภูมิประเทศ ภูมิศาสตร์ ตัวอย่างทรัพยากร ธรรมชาติที่มีใน ภาคเหนือ เรื่องราวของชีวิตดึกดำบรรพ์	วีดิทัศน์	DVD player 4 เครื่อง TV.4 เครื่อง ตู้ไฟดูราแทน	Wall Showcase วัตถุจัดแสดง ป้ายคำบรรยาย และภาพ ป้ายคำบรรยาย เนื้อหาโดยสังเขป	สื่อภาพ

ที่มา : จากกรวิเคราะห์

ตารางที่ 2.13 แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่ 2 กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่

ลำดับที่	สาระการจัดแสดง	รูปแบบการจัดแสดง	เทคนิคการจัดแสดง			
			ลหุภัณฑ์ (Software)	ครุภัณฑ์ (Hardware)	สิ่งแสดง	สื่อภาพ
2	<p>ส่วนจัดแสดงที่2</p> <p>เรื่องราวประวัติศาสตร์อาณาจักรล้านนา เริ่มจากการสถาปนา นครเชียงใหม่ ความรุ่งเรือง และความเสื่อมของราชอาณาจักร</p> <p>กษัตริย์ราชวงศ์มังรายทรงสร้างความมั่นคง เป็นปึกแผ่นแก่อาณาจักรล้านนาโดยลำดับ ทำให้ อาณาจักรล้านนาเกิดความเจริญในทุกด้าน ทั้ง ด้านจิตรกรรม ประติมากรรม ศิลปวัฒนธรรม และ สถาปัตยกรรม</p> <p>เครื่องถ้วยในภาคเหนือภาชนะที่ทำมี หลากรูปแบบและทำขึ้นเพื่อใช้ในกิจกรรมทาง ศาสนา และเป็นของใช้ที่จำเป็นต่อชีวิตประจำวัน ในกลุ่มเจ้านาย ข้าราชการชั้นสูง พระสงฆ์ ตลอดจนประชาชนทั่วไป</p>	<p>บริเวณพื้นที่จัดแสดงในส่วนนี้นำเสนอเรื่องราว เกี่ยวกับวัฒนธรรมสมัยประวัติศาสตร์ โดยใช้ วัตถุจัดแสดงจริงและDiorama และบรรยาย รายละเอียดของเนื้อหาในการจัดแสดงโดยป้าย คำอธิบาย</p>			<p>Diorama 2 ชุด</p> <p>Wall Showcase</p> <p>วัตถุจัดแสดง</p> <p>Model จำลอง</p>	<p>ป้ายคำอธิบาย และภาพ</p> <p>ป้ายคำบรรยายเนื้อหา</p> <p>โดยสังเขป</p>

ที่มา : จากกรณีศึกษา

ตารางที่ 2.14 แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่ 3, 4 กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่

ลำดับที่	สาระการจัดแสดง	รูปแบบการจัดแสดง	เทคนิคการจัดแสดง			
			ลหุภัณฑ์ (Software)	ครุภัณฑ์ (Hardware)	สิ่งแสดง หุ่นจำลองศิลปวัตถุ	สื่อภาพ
3	ส่วนจัดแสดงที่3 แสดงเรื่องราวของนครเชียงใหม่ ได้เริ่ม อาณาจักรสยามตั้งแต่การขอกบฏเอกราชจากพม่า การตั้งเมืองเชียงใหม่เมื่อพุทธศักราช 2325 และ ความสัมพันธ์กับอาณาจักรสยาม	การจัดจำลองเหตุการณ์สงครามการกอบกู้เอกราชจากพม่าและอาณาจักรเชียงใหม่ เทคนิคDiorama			Wall Showcase วัตถุจัดแสดง Diorama-2 ชุด	ป้ายคำอธิบาย และภาพ ป้ายคำบรรยายเนื้อหา โดยสังเขป
4	ส่วนจัดแสดงที่4 แสดงเรื่องราวการค้าและเศรษฐกิจระยะแรก ระหว่างพุทธศักราช 2325 - 2463 และระยะที่สอง ระหว่างพุทธศักราช 2467 - 2482 เมื่อมีการ ก่อสร้างเส้นทางรถไฟสายเหนือ	บริเวณพื้นที่จัดแสดงในส่วนนี้นำเสนอเรื่องราว การค้าและเศรษฐกิจ ในอาณาจักรเชียงใหม่ โดย จัดแสดงวัตถุจริง			Wall Showcase วัตถุจัดแสดง	ป้ายคำอธิบาย และภาพ ป้ายคำบรรยายเนื้อหา โดยสังเขป

ที่มา : จากภาควิเคราะห์

ตารางที่ 2.15 แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่ 5, 6 กรณีศึกษาโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เชียงใหม่

ลำดับที่	สาระการจัดแสดง	รูปแบบการจัดแสดง	เทคนิคการจัดแสดง			
			ลหุภัณฑ์ (Software)	ครุภัณฑ์ (Hardware)	สิ่งแสดง	สื่อภาพ
5	ส่วนจัดแสดงที่5 แสดงเรื่องราวการดำรงชีวิตและพัฒนาการทางสังคม เช่นการเกษตรกรรม และอุตสาหกรรม การเงินการธนาคาร ความสัมพันธ์กับต่างประเทศ รวมถึงการศึกษาและการสาธารณสุข	บริเวณพื้นที่จัดแสดงในส่วนนำเสนองานวิชาการด้านชีวิต โดยการจัดแสดงรูปภาพ รายละเอียดต่างๆ ของหัวข้อจัดแสดงประกอบด้วยหุ่นจำลอง			Wall Showcase วัตถุจัดแสดง Displayหุ่น ซึ่งจำลอง ฉากจำลอง บ้าน	ป้ายคำอธิบาย และภาพ ป้ายคำ บรรยายเนื้อหา โดยสังเขป
6	ส่วนจัดแสดงที่6 ศิลปกรรมที่มีความเจริญในดินแดนล้านนา เป็นผลสืบเนื่องมาจากความศรัทธาในพุทธศาสนาอย่างแรงกล้า ซึ่งก่อให้เกิดการสร้างสรรคงานศิลปกรรมเพื่อถวายเป็นพุทธบูชาอันมีความประณีตงดงามด้วยเจตนาบริสุทธิ์ จนปรากฏเป็นงานพุทธศิลป์ขึ้นมา	จัดแสดงวิวัฒนาการของศิลปกรรมล้านนา และศิลปะในประเทศไทย พุทธศิลปะล้านนา			Wall Showcase วัตถุจัดแสดง	ป้ายคำอธิบาย และภาพ ป้ายคำ บรรยายเนื้อหา โดยสังเขป

ที่มา : จากการจัดทำ

2.5.2.4 การใช้วัสดุและโครงสร้าง (MATERIAL & CONSTRUCTION)

ลักษณะการตกแต่งภายในมีการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการจัดแสดงทำให้
การนำเสนอดูน่าสนใจยิ่งขึ้น

1) การใช้สี

ลักษณะการใช้สีภายในอาคารออกสีเทา สีเขียว และน้ำตาลของไม้ ทำให้บรรยากาศดู
สงบเงียบ

2) แสงสว่าง

มีการใช้แสงสว่างจากธรรมชาติและแสงไฟประดิษฐ์ในการจัดแสดง

3) วัสดุ

- ตู้จัดแสดงส่วนใหญ่ยังคงเป็นตู้กรุไม้อัดทำสีใช้โทนสีเพื่อสร้างบรรยากาศของความสงบ
เงียบ

พื้น - กระเบื้องยางสีขาว

ผนัง - คอนกรีตทาสีขาว

สรุปผลการศึกษา พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เชียงใหม่

- เป็นการปรับปรุงพื้นที่การจัดแสดงของเดิมที่มีอยู่ให้น่าสนใจขึ้น
- ลักษณะการจัดแสดงมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ทำให้การนำเสนอดูน่าสนใจ
- การจัดทางสัญจรค่อนข้างเป็นระเบียบ ทำให้การเดินทางชมนิทรรศการสามารถเดินชมได้
อย่างต่อเนื่อง
- มีการใช้แสงจากธรรมชาติ และ แสงประดิษฐ์ทั้งในตู้จัดแสดงและตัววัตถุ ทำให้บรรยากาศ
การนำเสนอดูน่าสนใจ

แนวทางในการนำไปใช้

- นำหัวข้อที่มีเนื้อหาเชื่อมต่อกันเอาไปใช้ในการจัดแสดง
- การนำวัตถุจริงมาจัดแสดง
- การใช้แสงธรรมชาติเข้าช่วยในการออกแบบการจัดแสดง

2.5.3 ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา หมู่บ้านญี่ปุ่น

2.5.3.1 ข้อมูลทั่วไปของโครงการ

ภาพที่ 2.129 แสดงรูปแบบสถาปัตยกรรมของโครงการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา หมู่บ้านญี่ปุ่น

ที่มา : <http://www.thailandhighlight.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=5370927>

- ที่ตั้ง ตำบลเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- ลักษณะโครงการ พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์
- ผู้ใช้โครงการ เยาวชนทั่วไป,นักเรียน นักศึกษา,บุคคลและประชาชนทั่วไป
- ความเป็นมา ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา เกิดจากความร่วมมือระหว่าง นักวิชาการไทยและญี่ปุ่น สมาคมไทย – ญี่ปุ่น และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมทั้งมีความตกลง ร่วมกันระดับรัฐบาล โดยรัฐบาลญี่ปุ่นให้เงินสนับสนุนจำนวน 999 ล้านบาท (ประมาณ 170 ล้านบาทในขณะนั้น) เนื่องในโอกาสครบรอบ 100 ปี ความสัมพันธ์การทูตไทย – ญี่ปุ่น เมื่อปี พ.ศ. 2530

Annex building เป็นอาคารผนวก อาคารหนึ่งในสองของอาคารศูนย์ศึกษา ประวัติศาสตร์อยุธยา (ซึ่งส่วนแรกเป็นอาคารหลักตั้งอยู่ในเกาะเมืองอยุธยา) ตั้งอยู่บริเวณที่เคย เป็นหมู่บ้านญี่ปุ่นในสมัยอยุธยา ริมแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันออกใต้วัดพนัญเชิง

ในปี พ.ศ. 2550 ในโอกาสครบรอบ 120 ปี ความสัมพันธ์ทางการทูตไทย – ญี่ปุ่น สมาคมไทย – ญี่ปุ่นได้ปรับปรุงอาคารผนวกและปรับนิทรรศการภายในใหม่ทั้งหมด ซึ่งแล้วเสร็จ เมื่อต้นเดือนธันวาคม พ.ศ.2550

2.5.3.2 ลักษณะการจัดแสดง

การจัดแสดง แบ่งการจัดแสดงเป็น 9 ส่วน คือ

ส่วนจัดแสดงที่ 1

นำเสนอภาพรวมของพระนคร ศรีอยุธยา โดยอ้างอิงจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และเสนอความคิดเห็นของนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญประวัติศาสตร์ทั้งไทยและญี่ปุ่น

ส่วนจัดแสดงที่ 2

แผนที่เดินเรือมายังกรุงศรีอยุธยา นำเสนอเส้นทางเดินเรือสำนัษฐานจากทางซีกโลกตะวันออก และซีกโลกตะวันตก รวมทั้งทางใต้แถบมลายูที่มีหลักฐานการติดต่อกันในสมัยอยุธยา

ส่วนจัดแสดงที่ 3

นำเสนอให้เห็นถึงความรุ่งเรืองของพระนครศรีอยุธยา จากอดีตสู่ปัจจุบันผ่านแผนที่และภาพถ่ายทางอากาศ

ส่วนจัดแสดงที่ 4

สินค้าส่งออกจากอยุธยา – สินค้าส่วนมากมักเป็นของป่าหรือผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ อาทิ ไม้กฤษณา ไม้ฝาง หนังกว้าง งาช้าง ไขสัตว์โลก นอกจากนี้ ยังมีการจัดแสดงกระดูกสิ่งคโลกรูปทรงมั่งคุดที่คาดว่าชาวญี่ปุ่น (ราชสำนักญี่ปุ่น) ใช้บรรจุน้ำในพิธีชงชา

ส่วนจัดแสดงที่ 5

ชุมชนชาวต่างชาติในกรุงศรีอยุธยา ให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตการเข้ามาในอยุธยา ศาสนา และเกร็ดอื่นๆ ที่เกี่ยวเนื่องด้วยชนชาตินั้นๆ ได้แก่ ลาว มอญ เขมร/ขอม เวียดนาม พม่า แขก จีน ญี่ปุ่น คนขายขอบ รวมทั้งชนชาติทางตะวันตก ทั้งฝรั่งเศส อังกฤษ โปรตุเกส และฮอลันดา นี่เป็นภาพสะท้อนของการต้อนรับความหลากหลายทางเชื้อชาติโดยไม่มี การกีดกันของผู้ปกครองอยุธยา

ส่วนจัดแสดงที่ 6

เรื่องราวเกี่ยวกับการก่อตั้งชุมชนของชาวญี่ปุ่น ณ บริเวณฝั่งตะวันออกริมแม่น้ำเจ้าพระยาที่ปัจจุบันคือบริเวณตำบลเกาะเรียน

ส่วนจัดแสดงที่ 7

ลำดับเหตุการณ์ความสัมพันธ์ไทย - ญี่ปุ่น แสดงด้วยตารางลำดับเหตุการณ์ เปรียบ เทียบเหตุการณ์โลก ความสัมพันธ์ไทย - ญี่ปุ่น ตั้งแต่ พ.ศ.1893 คราวตั้งอาณาจักรอยุธยาถึงปัจจุบัน

ส่วนจัดแสดงที่ 8

การเล่นเพลงพื้นบ้านที่นิยมเล่นกันในงานรื่นเริงหรือเทศกาล ต่าง ๆ ได้แก่ เพลงอีแซว และเพลงเรือ โดยเนื้อหาของเพลงเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของชาวเกษตรกรรม เพลง

ลูกทุ่ง ผลงานของศิลปินเพลงลูกทุ่งชาวสุพรรณบุรีที่มีชื่อเสียง ประกอบด้วย ก้าน แก้วสุพรรณ, สุรพล สมบัติเจริญ, ไพบจันท์ เพชรสุพรรณ, สายัณห์ สัญญา, ศรเพชร ศรสุพรรณ และพุ่มพวง ดวงจันทร์

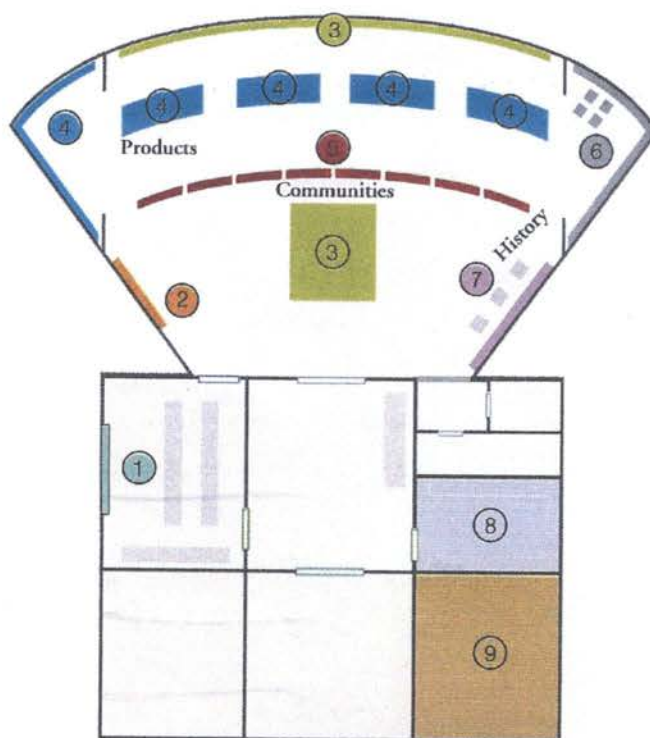
ส่วนจัดแสดงที่ 9

สภาพทั่วไปของจังหวัดสุพรรณบุรีในปัจจุบัน เช่น ที่ตั้งและอาณาเขต ประชากร และการปกครองทรัพยากรธรรมชาติ การศึกษา และการกีฬา สภาพเศรษฐกิจ และแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการใช้ที่ดิน และแหล่งทรัพยากรน้ำมันของจังหวัดสุพรรณบุรี

2.5.3.3 การวางผังและพื้นที่ใช้สอย(PLANING & FUNCTION)

องค์ประกอบหลักของโครงการประกอบด้วยพื้นที่ใช้สอยต่างๆหลากหลาย โดยได้ทำการศึกษาในส่วน

- 1) โถงต้อนรับ
- 2) พื้นที่การจัดแสดง
- 3) องค์ประกอบเสริม เช่น ห้องหนังสือ

ภาพที่ 2.130 แสดงแบบแปลนการจัดแสดง
กรณีศึกษาโครงการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา หมู่บ้านญี่ปุ่น
ที่มา : รูปถ่ายจากสถานที่จริง, 2553

แสดงการเดินทางเรือบนแผนที่จากซีกตะวันตกมายังอยุธยา โดยใช้แสงไฟแทนเส้นทางน้ำที่เรือแล่นผ่าน

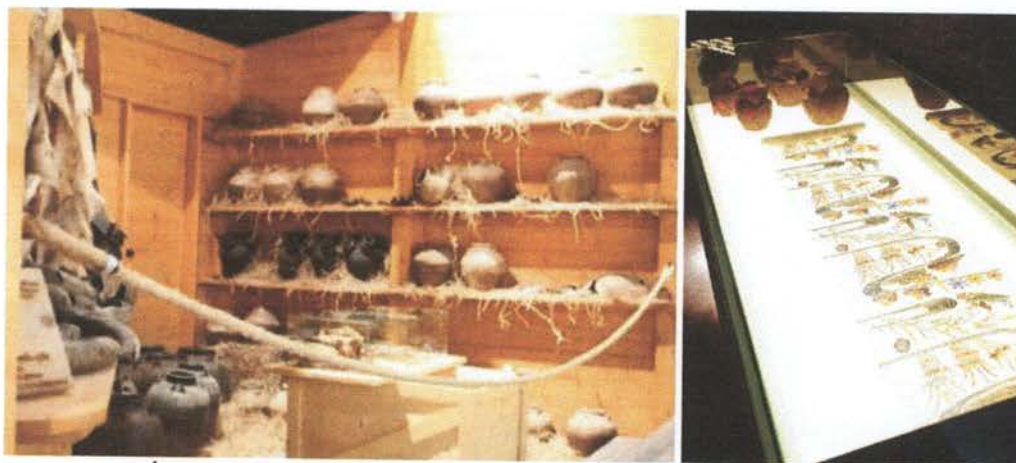

ภาพที่ 2.133 แสดงพื้นที่ใช้สอยส่วนจัดแสดงที่ 3

กรณีศึกษาโครงการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา หมู่บ้านญี่ปุ่น

ที่มา : <http://www.thailandhighlight.com/index.php?lay=show&ac=article&id=5370927>

พื้นที่จัดแสดงในส่วนนี้จำลองแผนที่ทั้ง 3 แบบไว้ส่วนกลางของพื้นที่จัดแสดงทั้งหมด และจัดแสดงให้เหมือนผู้ชมยืนมองเมืองอยุธยาจากแผนที่ขนาดใหญ่บนฝาผนังโค้ง

ภาพที่ 2.134 การจัดแสดง - จำลองสินค้านำเข้าและส่งออกในสมัยอยุธยา

กรณีศึกษาโครงการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา หมู่บ้านญี่ปุ่น

ที่มา : <http://www.thailandhighlight.com/index.php?lay=show&ac=article&id=5370927>

จัดแสดง - จำลองได้ห้องเรือขนสินค้านำเข้าและส่งออกในสมัยอยุธยา เช่น ไม้กฤษณา หนังกวาง หนังปลาฉลาม หนังวัว หนังกระเบน และดินปืน เป็นต้น

ภาพที่ 2.135 แสดงเรื่องชุมชนชาวต่างชาติในกรุงศรีอยุธยา
 กรณีศึกษาโครงการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา หมู่บ้านญี่ปุ่น
 ที่มา : <http://www.thailandhighlight.com/index.php?lay=show&ac=article&id=5370927>

บอร์ดไฟนิทรรศการว่าด้วยเรื่องราวการดำรงชีวิต อาชีพ ศาสนา และ เกร็ดอื่นๆเกี่ยวกับ
 ชุมชนต่างชาติที่สำคัญในกรุงศรีอยุธยา เช่น จีน ญี่ปุ่น โปรตุเกส ฮอลันดา ฝรั่งเศส อังกฤษ แวก
 มลายู ชาว เวียดนาม จาม ลาว พม่า เป็นต้น

ภาพที่ 2.136 แสดงเรื่องราวเกี่ยวกับการก่อตั้งชุมชนของชาวญี่ปุ่น
 กรณีศึกษาโครงการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา หมู่บ้านญี่ปุ่น
 ที่มา : <http://www.thailandhighlight.com/index.php?lay=show&ac=article&id=5370927>

เรื่องราวเกี่ยวกับการก่อตั้งชุมชนของชาวญี่ปุ่น ณ บริเวณฝั่งตะวันออกริมแม่น้ำ
 เจ้าพระยาที่ปัจจุบันคือบริเวณตำบลเกาะเรียน นำเสนอผ่านวิถีทัศน์ผ่านชีวิตตัวละครที่อาศัยอยู่
 ในหมู่บ้านญี่ปุ่น

ภาพที่ 2.137 แสดงตารางลำดับเหตุการณ์แสดงความสัมพันธ์ ๒๐๐ ปี ไทย-ญี่ปุ่น
 กรณีศึกษาโครงการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา หมู่บ้านญี่ปุ่น
 ที่มา : <http://www.thailandhighlight.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=5370927>

ตารางกราฟฟิคส์ขนาดใหญ่ไว้เรียงลำดับเหตุการณ์เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ไทย-ญี่ปุ่น ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงปัจจุบันรวมถึงการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างไทยกับญี่ปุ่น ลำดับกษัตริย์และจักรพรรดิของสองราชวงศ์ และ ประวัติศาสตร์โลก

ภาพที่ 2.138 ห้องหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กรณีศึกษาโครงการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา หมู่บ้านญี่ปุ่น

ที่มา : <http://www.thailandhighlight.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=5370927>

นำเสนอข้อมูลต่างๆโดยสร้างระบบฐานข้อมูล ตำราวิชาการและหนังสือค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศิลปะวัฒนธรรม การเมืองและอื่นๆ บรรจุข้อมูลทั้งหมดลงในคอมพิวเตอร์ เพื่อความรวดเร็วในการสืบค้น

ภาพที่ 2.139 ส่วนนิทรรศการกลางแจ้ง กรณีศึกษาโครงการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา
หมู่บ้านญี่ปุ่น

ที่มา : <http://www.thailandhighlight.com/index.php?lay=show&ac=article&id=5370927>

จัดแสดงนอกตัวอาคาร โมเดลจำลอง 2 มิติของเรือสำเภาจากชาติต่างที่เดินเข้าสู่กรุงศรีอยุธยา

2.5.3.4 การใช้วัสดุและโครงสร้าง (MATERIAL & CONSTRUCTION)

ลักษณะการตกแต่งภายในมีการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการจัดแสดงทำให้การนำเสนอดูน่าสนใจยิ่งขึ้น

1) การใช้สี

ลักษณะการใช้สีภายในอาคารเน้นสีดำ และน้ำตาลของไม้

2) แสงสว่าง

มีการใช้แสงสว่างจากธรรมชาติและแสงไฟประดิษฐ์ในการจัดแสดง

3) วัสดุ

พื้น - หินขัดมัน

ผนัง - คอนกรีตทาสีดำ , กระจกทำสีธรรมชาติ

ตารางที่ 2.16 แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่1 กรณีศึกษาโครงการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา (หมู่บ้านญี่ปุ่น)

ลำดับที่	สาระการจัดแสดง	รูปแบบการจัดแสดง	เทคนิคการจัดแสดง			
			ลหุภัณฑ์ (Software)	ครุภัณฑ์ (Hardware)	สิ่งแสดง หุ่นจำลอง/ศิลปวัตถุ	สื่อภาพ
1	นำเสนอภาพรวมของพระนครศรีอยุธยา โดย อ้างอิงจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และเสนอ ความคิดเห็นของนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ประวัติศาสตร์ทั้งไทยและญี่ปุ่น ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในสมัยกรุงศรี อยุธยา อะไรคือปัจจัยที่เรื้อรังและผู้คนทั้ง จากตะวันตกและตะวันออกเดินทางเพื่อมา ค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้า และ ตั้งรกราก ณ ดินแดนแห่งนี้ รวมถึงบทบาทของกรุงศรีอยุธยา ในฐานะคนกลางการค้า และ ความเปลี่ยนแปลง ทางสังคม วัฒนธรรม อันเนื่องมาจากการค้า ผ่านพหุสัมพันธ์ของ ดร.ชาญวิทย์ เกษตรศิริ ศ. โยเนโอะ อิชิอิ และ ศ.โทชิยาสุ โยชิกาวา	นำเสนอเรื่องราวความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ในสมัยอยุธยา ถ่ายทอดเรื่องราวผ่านจอโทรทัศน์ ภายในห้อง ผ่านบทสัมภาษณ์ของ ดร.ชาญวิทย์ เกษตรศิริ ศ.โยเนโอะ อิชิอิ และ ศ.โทชิยาสุ โยชิ กาวา	วีดิทัศน์	DVD player + TV 1 ชุด	หุ่นจำลอง/ศิลปวัตถุ	

ที่มา : จากกรวิเคราะห์

ตารางที่ 2.17 แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่ 2, 3 กรณีศึกษาโครงการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา (หมู่บ้านญี่ปุ่น)

ลำดับที่	สาระการจัดแสดง	รูปแบบการจัดแสดง	เทคนิคการจัดแสดง			
			ลหุภัณฑ์ (Software)	ครุภัณฑ์ (Hardware)	สิ่งแสดง หุ่นจำลอง/ศิลปวัตถุ	สื่อภาพ
2	แผนที่เดินเรือมายังกรุงศรีอยุธยา นำเสนอเส้นทางเดินเรือสัมพันธ์จากทางซีกโลกตะวันออก และซีกโลกตะวันตก รวมทั้งทางใต้แถบมลายูที่มีหลักฐานการติดต่อกันในสมัยอยุธยา	แสดงการเดินทางเรือบนแผนที่จากซีกตะวันตกมายังอยุธยา โดยใช้แสงไฟแทนเส้นทางที่เรือแล่นผ่าน		ตู้ไฟดูราแทน	หุ่นจำลอง/ศิลปวัตถุ	กราฟฟิคภาพแผนที่เส้นทางการเดินทางเรือ
3	นำเสนอให้เห็นถึงความรุ่งเรืองของพระนครศรีอยุธยา จากอดีตสู่ปัจจุบันผ่านแผนที่และภาพถ่ายทางอากาศ - แผนที่ Iudea แผนที่นำวาคซันแสดงทัศนียภาพของกรุงศรีอยุธยาที่งดงามที่สุด - แผนที่จากหนังสือของ เดอ ลาลูแบร์ ให้ภาพกรุงศรีอยุธยาและชุมชนต่างๆ ในสมัยพระนารายณ์ ซึ่งคลาดล้าไปด้วยชนชาติที่หลากหลาย - ภาพถ่ายทางอากาศเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาในปัจจุบัน (พ.ศ. 2549)	พื้นที่จัดแสดงในส่วนนี้จำลองแผนที่ทั้ง 3 แบบไว้ส่วนกลางของพื้นที่จัดแสดงทั้งหมด และจัดแสดงให้เหมือนผู้ชมยืนมองเมืองอยุธยาจากแผนที่ขนาดใหญ่บนฝาผนังโค้ง				ผนังกราฟฟิคภาพผังเมืองขนาดใหญ่ภาพแผนที่และภาพถ่ายทางอากาศ 3 แบบ

ที่มา : จากกรวิเคราะห์

ตารางที่ 2.18 แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่4 กรณีศึกษาโครงการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา (หมู่บ้านญี่ปุ่น)

ลำดับที่	สาระการจัดแสดง	รูปแบบการจัดแสดง	เทคนิคการจัดแสดง			
			ลหุภัณฑ์ (Software)	ครุภัณฑ์ (Hardware)	สิ่งแสดง	สื่อภาพ
4	<p>สินค้าส่งออกจากอยุธยา – สินค้าส่วนมากมักเป็นของป่าหรือผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ อาทิ ไม้กฤษณา ไม้ฝาง หนังงาช้าง ไหสังคโลก นอกจากนี้ ยังมีการจัดแสดงกระจกปักสังคโลก รูปทรงมิ่งมุดที่คาดว่าชาวญี่ปุ่น (ราชสำนักญี่ปุ่น) ใช้บรรจุชาในพิธีชงชา</p> <ul style="list-style-type: none"> • สินค้านำเข้า – มักเป็นสินค้าหรูหราและใช้พระราชสำนัก อาทิ พัดญี่ปุ่น และ ดาบญี่ปุ่น ซึ่งถือเป็นของใช้สำหรับชนชั้นสูง • เหล้าอะวาโมริ และ ผ้าบึงกะตะ – เหล้าอะวาโมริ เป็นเหล้าญี่ปุ่นที่ได้รับอิทธิพลจากการผลิตเหล้าขากจากสยาม และ ผ้าบึงกะตะ เชื่อกันว่ามี การนำเข้าไม้ฝางจากไทยเพื่อไปใช้เป็นสีแดงในการย้อมผ้าบึงกะตะ 	<p>จัดแสดง - จำลองใต้ห้องเรือนสินค้า นำเข้าและส่งออกในสมัยอยุธยา เช่น ไม้กฤษณา หนังงาช้าง หนังปลาไหล นมวัว หนังกระเบน และดินปืน เป็นต้น</p>	ตู้ไฟดูราแทน	หุ่นจำลอง/ศิลปวัตถุ ตัวอย่างสินค้า นำเข้าและส่งออก	ป้ายคำบรรยาย	

ที่มา : จากภาควิเคราะห์

ตารางที่ 2.19 แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่ 5, 6 กรณีศึกษาโครงการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา (หมู่บ้านญี่ปุ่น)

ลำดับที่	สาระการจัดแสดง	รูปแบบการจัดแสดง	เทคนิคการจัดแสดง			
			ลหุภัณฑ์ (Software)	ครุภัณฑ์ (Hardware)	สิ่งแสดง หุ่นจำลอง/ศิลปวัตถุ	สื่อภาพ
5	ชุมชนชาวต่างชาติในกรุงศรีอยุธยา ให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตการเข้ามาในอยุธยา ศาสนา และเกร็ดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้วยชนชาติอื่นๆ ได้แก่ ลาว มอญ เขมร/ขอม เวียดนาม พม่า เขก จีน ญี่ปุ่น คนขายขอบ รวมทั้งชนชาติทางตะวันตก ทั้งฝรั่งเศส อังกฤษ โปรตุเกส และฮอลันดา	บอร์ดไพนทรศการว่าด้วยเรื่องราวการดำรงชีวิต อาชีพ ศาสนา และ เกร็ดอื่นๆ เกี่ยวกับชุมชนต่างชาติที่สำคัญในกรุงศรีอยุธยา เช่น จีน ญี่ปุ่น โปรตุเกส ฮอลันดา ฝรั่งเศส อังกฤษ เขก มลายู ชาว เวียดนาม จาม ลาว พม่า เป็นต้น				บอร์ดไฟกราฟ พิศภาพประกอบ
6	เรื่องราวเกี่ยวกับภารกิจของชุมชนของชาวญี่ปุ่น ณ บริเวณฝั่งตะวันตกอกิมแม่น้ำเจ้าพระยาที่ปัจจุบันคือบริเวณตำบลเกาะเรียน	นำเสนอผ่านวิถีทัศน์ผ่านชีวิตตัวละครที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านญี่ปุ่น	วีดิทัศน์	ตู้ไฟดูราแทน		ภาพกราฟฟิค จำลองเครื่อง แต่งกาย

ที่มา : จากกรวิเคราะห์

ตารางที่ 2.20 แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่ 7, 8 กรณีศึกษาโครงการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา (หมู่บ้านญี่ปุ่น)

ลำดับที่	สาระการจัดแสดง	รูปแบบการจัดแสดง	เทคนิคการจัดแสดง			
			อุปกรณ์ (Software)	ครุภัณฑ์ (Hardware)	สิ่งแสดง หุ่นจำลอง/ศิลปวัตถุ	สื่อภาพ
7	ลำดับเหตุการณ์ความ สัมพันธ์ไทย - ญี่ปุ่น แสดงด้วยตารางลำดับเหตุการณ์เปรียบเทียบ เหตุการณ์โลก ความ สัมพันธ์ไทย - ญี่ปุ่น ตั้งแต่ พ.ศ. 1893 คราวตั้งอาณาจักรอยุธยา ถึงปัจจุบัน	ตารางกราฟฟิคลำดับเหตุการณ์ใหญ่เรียงลำดับ เหตุการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ไทย-ญี่ปุ่น ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาถึงปัจจุบันรวมถึงการ แลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างไทยกับญี่ปุ่น ลำดับชาติบริยและจักรพรรดิของสองราชวงศ์ และ ประวัติศาสตร์โลก			หุ่นจำลอง/ศิลปวัตถุ	สื่อกราฟฟิค แสดง Timeline
8	ห้อง e-book ให้บริการฐานข้อมูลทาง คอมพิวเตอร์ รายชื่อเอกสาร สิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้อง เนื้อด้วยอยุธยา และหนังสือส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้อง พระนครศรีอยุธยา	นำเสนอข้อมูลต่างๆโดยสร้างระบบฐานข้อมูล ตำราวิชาการและหนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศิลปะวัฒนธรรม การเมืองและอื่นๆ บรรจุข้อมูลทั้งหมดลงใน คอมพิวเตอร์เพื่อความรวดเร็วในการสืบค้น		คอมพิวเตอร์		

ที่มา : จากกรณีศึกษา

ตารางที่ 2.21 แสดงการจัดแสดงส่วนจัดแสดงที่ 9 กรณีศึกษาโครงการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา (หมู่บ้านญี่ปุ่น)

ลำดับที่	สาระการจัดแสดง	รูปแบบการจัดแสดง	เทคนิคการจัดแสดง			
			ลหุภัณฑ์ (Software)	ครุภัณฑ์ (Hardware)	สิ่งแสดง หุ่นจำลอง/ศิลปวัตถุ	สื่อภาพ
9	เรือโบราณจำลอง จัดแสดงแบบจำลองเรือโบราณที่มีหลักฐานว่าเข้ามาติดต่อกับพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ เรือสำเภาจีน เรือสำเภญี่ปุ่น เรือกำปั่นฮอลันดา เรือกำปั่นโปรตุเกส เรือกำปั่นมกัทธา รวมทั้งเรือสำเภาไทย	จัดแสดงนอกอาคาร โมเดลจำลอง 2 มิติของเรือสำเภาจากชาติต่างที่เดินเข้าสู่กรุงศรีอยุธยา			โมเดลจำลอง 2 มิติของเรือสำเภาต่างๆ	ป้ายชื่อหัวเรือ ป้ายคำบรรยาย เนื้อหาพอสั่งเขป

ที่มา : จากภากริเคราะห์

สรุปผลการศึกษาโครงการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา หมู่บ้านญี่ปุ่น

- ลักษณะการจัดแสดงมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ทำให้การนำเสนอดูน่าสนใจ
- การจัดทางสัญจรค่อนข้างเป็นระเบียบ ทำให้การเดินทางชมนิทรรศการสามารถเดินชมได้

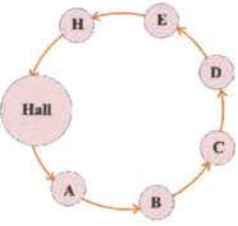
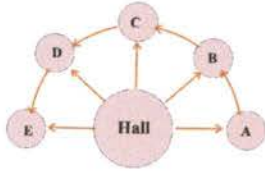
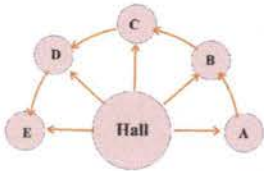
อย่างต่อเนื่อง

- มีการใช้แสงจากธรรมชาติ และ แสงประดิษฐ์ทั้งในตู้จัดแสดงและตัววัตถุ ทำให้บรรยากาศการนำเสนอดูน่าสนใจ

แนวทางในการนำไปใช้

- จัดเนื้อหาการจัดแสดงให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่ของอาคาร
- นำหัวข้อที่มีเนื้อหาเชื่อมต่อกันเอาไปใช้ในการจัดแสดง
- การแยกโซนของพื้นที่บริการผู้เข้าชมและการจัดแสดงนำไปประยุกต์ใช้กับพิพิธภัณฑ์
- การใช้แสงธรรมชาติเข้าช่วยในการออกแบบการจัดแสดงตามหัวข้อและเทคนิคการจัดแสดงนั้นๆ

ตารางที่ 2.22 แสดงการเปรียบเทียบโครงการกรณีศึกษา

โครงการกรณีศึกษา	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุพรรณบุรี จ.สุพรรณบุรี	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่ จ.เชียงใหม่	ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา หมู่บ้านญี่ปุ่น จ.อยุธยา
			
ลักษณะอาคาร	-อาคารทรงประยุกต์ 2 ชั้น ตัวอาคารมีลักษณะเป็นรูป สี่เหลี่ยมตรงกลางเป็น คอร์ตจัดสวน	-อาคารเก่า 2 ชั้น มีการ ปรับปรุงและต่อเติมอาคาร ให้เป็นพิพิธภัณฑ์	- อาคาร คสล. สถาปัตยกรรมประยุกต์
ลักษณะทางสัญจร			

ตารางที่ 2.22 แสดงการเปรียบเทียบโครงการกรณีศึกษา(ต่อ)

เทคนิคการจัดแสดง	<ul style="list-style-type: none"> - Wall Board - สื่อวีดิทัศน์ - หุ่นจำลอง - Computer Touch Screen - โบราณวัตถุ - ภาพถ่ายสถานที่จริง 	<ul style="list-style-type: none"> - หุ่นจำลอง - วัตถุจริง - ภาพถ่ายสถานที่จริง - Computer - ตู้ Display จัดแสดง 	<ul style="list-style-type: none"> - Wall Board - วัตถุจัดแสดงจริง - ตู้ Display จัดแสดง - สื่อวีดิทัศน์
การตกแต่งภายใน			
1.การใช้สี	-ลักษณะการใช้สีจะเป็นไปตามแนวความคิดในการจัดแสดงในแต่ละห้อง แต่จะมีสีพื้นเป็นสีครีม น้ำตาล	-ลักษณะการใช้สีภายในอาคารออกสีเทา สีเขียว และน้ำตาลของไม้ ทำให้อาคารดูสงบเยือก	-ลักษณะการใช้สีภายในอาคารเน้นสีดำ และน้ำตาลของไม้
2.แสงสว่าง	- มีการใช้แสงประดิษฐ์ โดยใช้แสงโทนนุ่มนวลแล้วใช้แสงเน้นเป็นจุดๆ ในส่วนวัตถุ	- มีการใช้แสงสว่างจากธรรมชาติและแสงไฟประดิษฐ์ในการจัดแสดง	- มีการใช้แสงสว่างจากธรรมชาติและแสงไฟประดิษฐ์ในการจัดแสดง
3.วัสดุ			
-พื้น	-พื้นไม้เต็งเข้าลิ้น , พรม , กระเบื้องยาง , กระจก , คอนกรีตผสมสี , หินขัด, หินกาบ , กระเบื้อง	-กระเบื้องยางสีขาว	-หินขัดมัน
-ผนัง	- คอนกรีตทาสีขาว , ผนังก่ออิฐ , ไม้อัดเรียบทาสี , กระจก , กระจิปลั้มบอร์ด	-คอนกรีตทาสีขาว	- คอนกรีตทาสีดำ , กระจกไม้ทำสีธรรมชาติ
-เพดาน	- ฝ้ายิปซัมบอร์ด , ฝ้าเพดานไม้ยางทำสี , ฝ้าพลาสติก สกรีนผ้า , ฝ้าโครงสแตนเลส	-แผ่นคอนกรีตสำเร็จ -ยิปซัมบอร์ดทำสีขาว	-ยิปซัมบอร์ดทำสีดำ
ระบบปรับอากาศ	- Central Chilled Air	- Central Air	- Central Air

ที่มา : จากการวิเคราะห์

แนวทางในการนำไปใช้

จากการทำ Case Study ที่ได้ทำการศึกษาว่าทั้งหมดนี้สามารถนำไปใช้กับโครงการ
เสนอแนะออกแบบสถาปัตยกรรมภายใน พิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมพื้นถิ่นไทยยวน และสรุปเทคนิคใน
การจัดแสดงได้ ดังนี้

- สื่อวีดิทัศน์ / จอ LCD / X-POP
- Wall Board
- โมเดลจำลอง, หุ่นจำลอง
- Touch Screen
- Interactive Game / Game Touch Screen
- Sound Dome
- Projector
- Multi Touch Projector
- Light Box
- Magic vision
- Display 360 องศา / ตู้ Display จัดแสดง

บทที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประเภทและพฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ

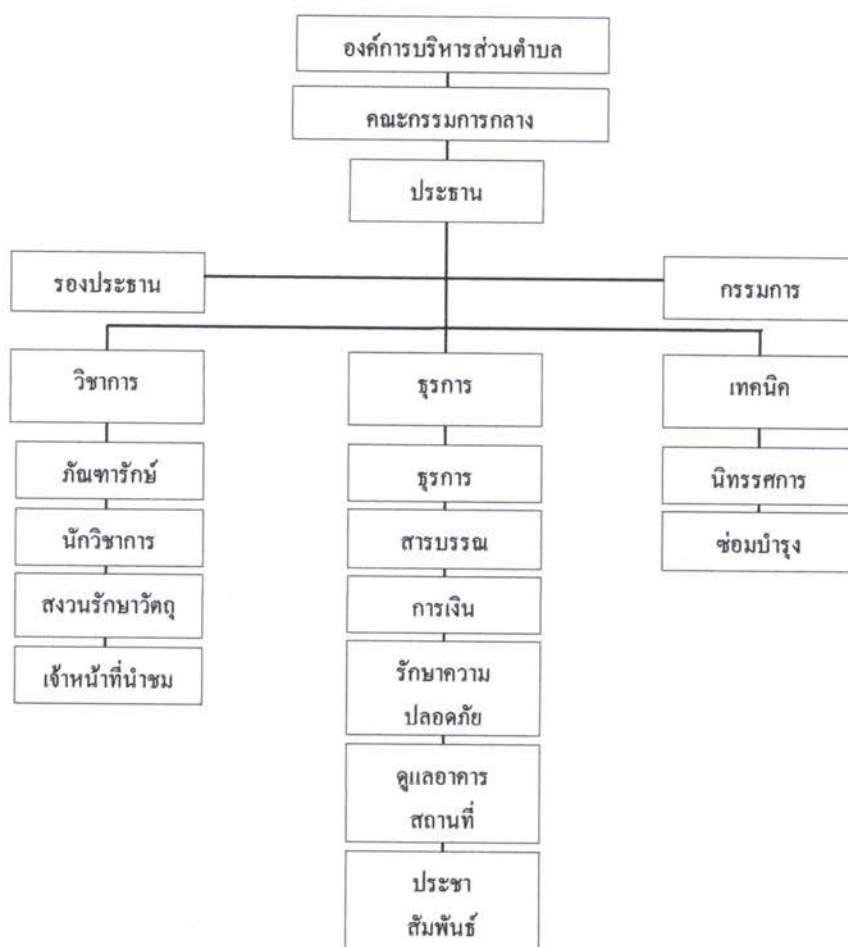
3.1.1 ผู้ให้บริการ

ผู้ให้บริการ ได้แก่ เจ้าหน้าที่บุคคลทั้งฝ่ายบริการและฝ่ายดำเนินโครงการ รวมทั้งพนักงานในส่วนต่างๆ เจ้าหน้าที่ของโครงการซึ่งให้บริการตามส่วนประจำวัน จึงเป็นกลุ่มที่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมกายภาพและสภาพแวดล้อมสังคม เป็นช่วงระยะเวลาต่อเนื่องกัน นานและค่อนข้างสม่ำเสมอ และมีพื้นที่ใช้สอยประจำของแต่ละบุคคล หรือหมายถึงการมีอาณาเขตครอบครอง เพื่อประกอบกิจกรรม

การดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมพื้นถิ่น เน้นไปที่การมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนั้นโครงการของการบริหารจึงมีคณะกรรมการ อันประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและคนในท้องถิ่นเป็นหลัก เจ้าหน้าที่เกือบทั้งหมดจะเป็นคนในท้องถิ่น ผลัดเปลี่ยนเวรกันทำหน้าที่ดูแล โดยแบ่งรายได้ของพิพิธภัณฑ์เป็นค่าจ้าง ยกเว้นงานบางประเภทที่ต้องการนักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก เช่น ภัณฑารักษ์ ก็จะต้องจ้างเป็นคราว หรือ ขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการและเอกชน

การแบ่งส่วนงานในพิพิธภัณฑ์ ตามหลักของ ICOM หรือ International Council of Museums นั้น ได้จัดกลุ่มของเจ้าหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์เป็น 3 ส่วน คือ เจ้าหน้าที่บริหาร หรือ ธุรการ เจ้าหน้าที่วิชาการ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิค (พิเศษ จันทน์, 2546: 119)

3.1.1.1 แผนผังการบริหารงานของพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมพื้นถิ่นไทยวน

แผนภูมิที่ 3.1 ผังโครงสร้างองค์กรของพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมพื้นถิ่น

ที่มา : จากการวิเคราะห์

จากการศึกษาและวิเคราะห์ผู้ให้บริการทำให้เกิดโปรแกรมดังต่อไปนี้

1) ส่วนวิชาการ

-ภัณฑารักษ์ หน้าที่หลัก คือการจัดหา จัดหมวดหมู่ และจัดแสดงวัตถุในที่จัดแสดง รวมถึงการดูแล ซ่อมแซม และวางแผนจัดการและแผนการให้บริการ และยังมีส่วนอย่างมากในการประเมินราคาของศิลปวัตถุ ด้วยเหตุนี้ ภัณฑารักษ์จึงต้องมีความชำนาญเฉพาะด้านเป็นอย่างดี นอกเหนือจากความรู้ด้านการจัดการพิพิธภัณฑ์ทั่วไป

-นักวิชาการ มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการสร้างความร่วมมือทางด้านวิชาการเกี่ยวกับชาติพันธุ์และประวัติศาสตร์ไทยวน

-สงวนรักษาวัตถุ มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการดูแลรักษาวัตถุจัดแสดงและโบราณวัตถุ

3.1.2 ผู้รับบริการ

ผู้รับบริการ ที่มีจำนวนไม่แน่นอนแปรผันไม่คงที่ อันเนื่องมาจากปัจจัยหลายๆด้าน เช่น ช่วงเทศกาล ช่วงที่โครงการมีกิจกรรมที่น่าสนใจ ฯลฯ อีกทั้งยังมีความแตกต่างกันตามสภาพทางสังคม เช่น อายุ เพศ การศึกษา ทักษะคิด มีวัตถุประสงค์ในการขอรับบริการของโครงการ เป็นกลุ่มที่ใช้อาคารเป็นครั้งคราวในช่วงระยะเวลาสั้นๆ ตามบทบาทเฉพาะบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งเป็นไปตามความจำเป็นในการใช้อาคารขณะนั้น ไม่มีพื้นที่ใช้สอยประจำในลักษณะการครอบครองอย่างถาวร และจะกระจายอยู่ในพื้นที่ส่วนต่างๆ ที่เป็นส่วนสาธารณะหรือกึ่งสาธารณะ สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มคือ

3.1.2.1 กลุ่มหลัก ได้แก่

1) ประชาชนทั่วไป (General Public) อาจจะมาเป็นหมู่คณะหรือมาคนเดียว นิยมเข้าชมพิพิธภัณฑ์ในวันหยุดราชการ มักมีจุดประสงค์เพื่อความเพลิดเพลิน มีได้สนใจต่อหลักวิชาการในเรื่องที่จัดแสดงเท่าไรนัก โดยส่วนมากจะมาเป็นกลุ่มเล็กๆไม่เกิน 8 คน และมักมาจากท้องถิ่นใกล้เคียง

2) นักท่องเที่ยว (Tourists) รวมทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยมากเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มที่นิยมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ วัฒนธรรม ที่มีความสนใจในเนื้อหา มากกว่า มักมาไม่เฉพาะเจาะจงเวลา แต่ส่วนใหญ่มักจะเป็นช่วงวันหยุดยาว กลุ่มที่มามีทั้งประเภทครอบครัว กลุ่มเพื่อน กลุ่มทัวร์

3) นักเรียน นักศึกษา (Student) เป็นกลุ่มผู้ชมที่มีความต้องการเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ที่จัดแสดงไปพร้อมกับความสนุกเพลิดเพลินตื่นเต้น การจัดการบรรยายพิเศษในโอกาสต่างๆ จึงมีประโยชน์มากต่อกลุ่มผู้ชมกลุ่มนี้

3.1.2.2 กลุ่มรอง ได้แก่

1) นักวิชาการ เป็นผู้ชมที่มีพื้นฐานในเรื่องราวที่จัดแสดงเป็นอย่างดี มีจุดประสงค์เพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้หรือการวิจัยหาข้อมูล

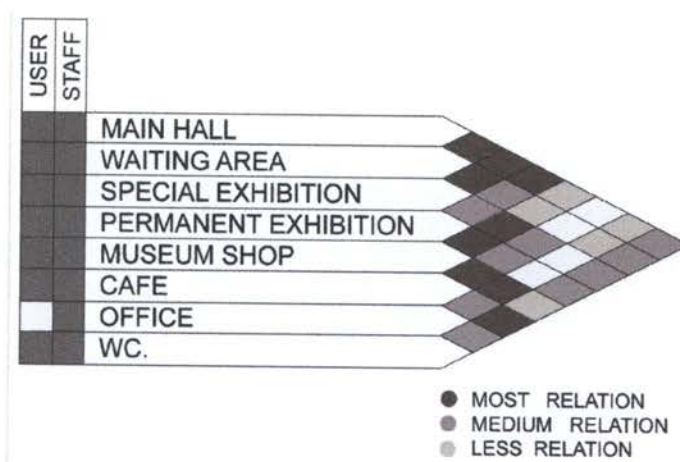
2) ผู้มาติดต่อ ได้แก่บุคคลใดๆที่ได้มาชมโครงการโดยตรง แต่มาเพียงติดต่อกับเจ้าหน้าที่

ตารางที่ 3.1 แสดงผลการศึกษาและวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ

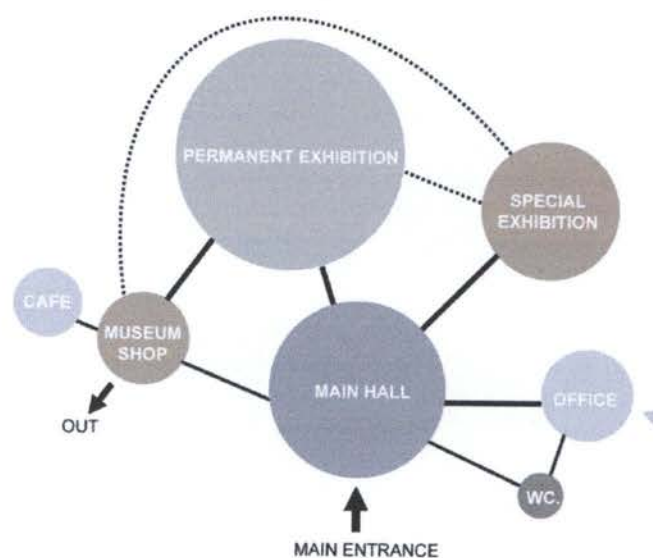
ประเภทผู้ใช้โครงการ	พฤติกรรม	ความต้องการ	โปรแกรม	หมายเหตุ
ผู้ให้บริการ 1.เจ้าหน้าที่ระดับสูง 2.เจ้าหน้าที่ระดับหัวหน้าระดับกลาง 3.เจ้าหน้าที่ส่วนต่างๆ	-ปฏิบัติงานในแต่ละส่วน -พักรับประทานอาหาร ทำธุระส่วนตัว พักผ่อน -กลับเข้าปฏิบัติงานตามปกติ -ลงเวลาเลิกปฏิบัติงาน	-พื้นที่สำหรับทำงาน โต๊ะทำงาน ที่เก็บเอกสาร - ที่รับประทานอาหาร -ที่ผ่อนคลาย	-สำนักงาน -ส่วนทำงาน -ส่วนรับประทานอาหาร อาหาร -ห้องน้ำ	เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย แบ่งการปฏิบัติงานเป็น 3 ผลัดใน 24 ชั่วโมง
ผู้ใช้บริการ 1.กลุ่มผู้ชม 1.1 ประชาชนทั่วไป 1.2 นักท่องเที่ยว 1.3 นักเรียนนักศึกษา 1.4 นักวิชาการ	-เข้าชมนิทรรศการ -เรียนรู้วัฒนธรรม วิถีชีวิต -ศึกษาประวัติศาสตร์ -พบปะ -ผ่อนคลาย	-ท่องเที่ยว -ที่มาและความสำคัญ -สถานที่พบปะแลกเปลี่ยนความคิด -ร้านอาหาร เครื่องดื่ม	-ส่วนงานบริการสาธารณะ -ส่วนพิพิธภัณฑ์และนิทรรศการ -ส่วนพักผ่อน -ส่วนบริการสาธารณะ	
ผู้มาติดต่อ	-ติดต่อสอบถาม	-ติดต่อเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงาน	-ส่วนรับรอง	บุคคลที่มีได้ มาใช้โครงการ โดยตรงแต่มาเพียงติดต่อกับเจ้าหน้าที่ภายในโครงการเท่านั้น

ที่มา : จากการวิเคราะห์

3.1.3 พฤติกรรมการใช้งานในส่วนต่างๆของโครงการ

แผนภูมิที่ 3.2 แสดงความสัมพันธ์ (MATRIX DIAGRAM) แสดงกิจกรรมภายในพิพิธภัณฑ์
ที่มา : จากการวิเคราะห์

แผนภูมิที่ 3.3 แสดงความสัมพันธ์ (BUBBLE DIAGRAM) แสดงกิจกรรมภายในพิพิธภัณฑ์
ที่มา : จากการวิเคราะห์

ภาพที่ 3.1 พระธาตุโยนนคร เป็นหลักฐานสำคัญในการตั้งถิ่นฐานของชาวล้านนา
ณ เวียงหนองล่อง หรือโยนนคร

ที่มา : สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ไทยยวน

อย่างไรก็ดี ปัจจุบันคำว่า "ไทยยวน" มักใช้เรียกกลุ่มชาติพันธุ์ไทยกลุ่ม
หนึ่งที่มีลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทอผ้า

ภาพที่ 3.2 คนกลุ่มแรกๆ ที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่อำเภอเสนาให้จังหวัดสระบุรี

ที่มา : สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ไทยยวน

การตั้งถิ่นฐาน

จากหนังสือประวัติศาสตร์ล้านนา (สรัสวดี อ๋องตระกูล, 2539 : 30 – 35)

กล่าวว่า ชาวไทยยวน คือ ชาวล้านนา หรือกลุ่มชนเรียกตัวเองว่า "คนเมือง" อาศัยอยู่ในพื้นที่

ภาคเหนือของประเทศไทย ต่อมาชาวไทยยวนส่วนหนึ่งได้อพยพย้ายถิ่นด้วยเหตุผลต่าง ๆ ไปอาศัยอยู่ในภูมิภาคอื่น ๆ เช่น ภาคกลาง ภาคอีสาน และภาคใต้ เกิดชุมชนไทยยวนขึ้นในพื้นที่อื่น ๆ ด้วย เช่น ชาวไทยยวนที่อพยพมาอยู่ภาคกลางในสมัยรัชกาลที่ 1 (พ.ศ. 2347) แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ อันเนื่องมาจากการทำสงครามกับพม่า ปัจจุบันกระจายตัวตั้งถิ่นฐานอยู่ในตำบลต่าง ๆ ในจังหวัดราชบุรี สระบุรี นครปฐม และนครราชสีมา โดยยังคงลักษณะต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ไว้อย่างเด่นชัด แม้ว่าจะห่างถิ่นมาอยู่ท่ามกลางกลุ่มชาติพันธุ์อื่นเป็นเวลาร่วม 200 กว่าปีแล้วก็ตาม นอกจากนี้ ยังมีชาวไทยยวนอีกส่วนหนึ่งที่อพยพย้ายถิ่นโดยส่วนตัวหรือส่วนครอบครัวไปอาศัยอยู่ในภูมิภาคอื่น ๆ ตามความสมัครใจ เช่น กรุงเทพมหานคร หาดใหญ่ ภูเก็ต เป็นต้น พวกเขาจะแสดงสัญลักษณ์ความเป็น "คนเมือง" หรือ "จาวเหนือ" ให้ปรากฏต่อคนอื่น ๆ ผ่านภาษา แร่แต่งกาย บุคลิกภาพและประเพณีวัฒนธรรมในเทศกาลต่าง ๆ อยู่เนื่อง ๆ เช่น งานสลากภัตวัดเบญจมบพิตร กรุงเทพมหานคร ฯ เป็นต้น

ข้อมูลจากอาจารย์ทรงชัย วรรณกุล ทักกล่าว "ได้อ่านเอกสารที่เขียนว่าในสมัยพญาเม็งรายได้อ้างถึงกลุ่มไทยยวน ซึ่งอพยพมาแบบเชลย ถูกกวาดต้อนเพื่อมาเป็นกำลังการรบ ทำไร่ ไถนา เลี้ยงสัตว์ และหาเสบียงให้กับกองทัพ แต่ในความเป็นจริงเป็นเช่นใดไม่ทราบ"

2) บ้านเรือนและที่อยู่อาศัย

บ้านเรือนของคนเมือง จะปลูกอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด ริมรั้วบ้านมักจะปลูกต้นขิง ข่า ตะไคร้ และผักตำลึง (ผักแคบ) หรือผักบึง ให้ทอดยอดขึ้นตามรั้วบ้าน เมื่อเวลาอยากรับประทานก็เก็บไปต้มแกงกินได้รั้วบ้านของคนเมือง หากล้อมด้วยไม้ไผ่ที่สานเป็นตาสี่เหลี่ยมเรียกว่า "รั้วตาแสง" หากสานเรียงกันด้วยไม้ไผ่ที่ผ่าขนาดกว้าง 1 นิ้ว ยาว 3 ศอก ติดกันเป็นแถวยาว เรียกว่า "รั้วสะพาน" การล้อมรั้วอีกชนิดหนึ่งเรียกว่า "รั้วคาว" คือเอาไม้ไผ่ชนิดหนึ่งเรียกว่า ไม้ซาง ลำต้นโตขนาด 5 - 6 นิ้ว หรือใช้ไม้ปีก คือเศษไม้ที่เลื่อยออกมา เอามาเจาะรูให้ได้ระดับเดียวกัน ทำเป็นเสาฝังไว้ตามแต่ต้องการ แล้วนำไม้ไผ่รวก ลำต้นเล็กๆ สอดเข้ารูที่เจาะไว้ ลึก 3 - 4 ชั้นตามประตูบ้านจะวางหมอน้ำและกระบวย สำหรับให้คนเดินทางดื่มแก้กระหาย

ภายในบริเวณบ้านจะปลูกไม้ยืนต้นและสวนครัวจะมีผามั่วผามควาย (บางทีก็เรียกว่า "แหล่ง" คือ คอก) ลางแห่งจะกันด้วยไม้รั้วคาวอีกทีหนึ่ง ที่ไม่ล้อมรั้วคาวก็จะผูกวัวควายไว้กับเสามาม (เพง หรือ โรง) ตกกลางคืนจะผูกไฟไต้ยุงตลอดคืน ใกล้เคียงกับผามั่วควายจะมี "ก้างเพ็อง" (ที่สำหรับเก็บฟาง) เป็นโรงหลังคามุงตองตึง พื้นที่บ้านใช้เป็นที่อเนกประสงค์ เช่น เป็นที่ทอผ้า พักผ่อน รับแขกเก็บภาชนะเครื่องมือเครื่องใช้ และคอกวัวควาย

สิ่งก่อสร้างในบริเวณบ้านที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ยุ้งข้าว (หลองข้าว / เล้าข้าว / เขี่ยข้าว) ใช้เก็บข้าวเปลือกไว้บริโภค เดิมสร้างติดกับเรือนที่อยู่อาศัยหรือเป็นหลังเดียวกัน ต่อมานิยมสร้างต่างหาก เป็นเรือนชั้นเดียวยกพื้น ใต้ถุนสูง ถ้าหลังใหญ่จะแบ่งพื้นที่ภายในออกเป็นห้องๆ ใช้เก็บข้าวร่วมกันในหมู่เครือญาติ การสร้างยุ้งข้าว ต้องสร้างตามเกณฑ์ที่ว่า "ยุ้งข้าวอยู่เหนือ โรงเกลืออยู่ใต้" คือยุ้งข้าวอยู่ทิศเหนือของเรือนนอนส่วนครัวหรือที่เรียกว่าโรงเกลืออยู่ทิศใต้ ยุ้งข้าวที่ดีต้องยกพื้นให้สูงกว่าพื้นเรือนนอนเพราะถือว่าเป็นที่อยู่ของแม่โกสก (แม่โพสพ)

บ้านเรือนยุคใหม่เป็นบ้าน 2 ชั้น ครึ่งปูนครึ่งไม้ตามสมัยนิยมที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมภาคกลางพบเห็นอยู่ทั่วไป ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ไม่เฉพาะตัวบ้านเรือน หากแต่ข้าวของเครื่องใช้ เครื่องมือต่างๆ ในครอบครัวเปลี่ยนแปลงไปด้วย เช่น เดิมนิยมใช้เครื่องจักสานและสร้างเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทำขึ้นเอง ปัจจุบันนิยมซื้อหาอุปกรณ์พลาสติกจากแหล่งค้าขายมาใช้ในครอบครัว

ภาพที่ 3.3 "รื้อตาแสง" เป็นรื้อบ้านที่ทำจากไม้ไผ่
ที่มา : สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ไทยวน

ภาพที่ 3.4 บ้านชาวไทยวน มักปลูกยกพื้นสูง ใต้ถุนเป็นคอกสัตว์
หรือเป็นที่เก็บเครื่องมือการเกษตร
ที่มา : สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ไทยวน

ภาพที่ 3.5 ยุ้งข้าว และเครื่องมือทำการเกษตร
ที่มา : สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ไทยยวน

3) บุคลิกภาพ

ลักษณะรูปร่าง ชาวไทยยวนส่วนใหญ่ผิวขาวเหลือง รูปร่างสันทัด แঁำหน้ารูปไข่ สันจมูกต่ำทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ในอดีตนิยมไว้ผม "ทรงแรม" หรือ "ทรงแลม" ทั้งหญิงและชายเป็นทรงผมที่ตัดด้านข้างสั้นเตียน เว้นส่วนกลางกระหม่อมจนถึงด้านหน้ายาวลงมา ต่อมาเริ่มปล่อยผมให้ยาวมากขึ้น และปรับเปลี่ยนมาเป็นทรงสมัยนิยมเช่นเดียวกับคนไทยกลุ่มอื่นๆ ในอดีตนิยมตัดผมกันเอง แต่ในปัจจุบันมีร้านเสริมสวย ร้านตัดผมเปิดบริการทั่วไป

อุปนิสัย ชาวไทยยวนเป็นคนสุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ต่อเพื่อนบ้าน เพื่อนฝูงพึ่งพาอาศัยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นคนใจดี มีน้ำใจไมตรีแม้กับคนแปลกหน้า หากได้รู้จักเป็นมิตรกันแล้วไม่ละทิ้งกัน จะไต่ถามทุกข์สุขอย่างสม่ำเสมอ เป็นคนใจเย็นไม่ก้าวร้าวผู้อื่น ชอบร้องรำทำเพลง รักความบันเทิงการละเล่น ฟ้อนรำ ปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยนิยมดูโทรทัศน์ ฟังเพลง ดูคอนเสิร์ตศิลปินลูกทุ่ง ร้องเพลงคาราโอเกะ ประกวดร้องเพลง และให้ความสำคัญต่อเทศกาลงานบุญประเพณีต่างๆ

ภาพที่ 3.6 ชาวไทยยวนมีรูปร่างสันทัด และมีอารมณ์ดี
ที่มา : สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ไทยยวน

ภาพที่ 3.7 ทรงผมของชาวไทยวน เรียกว่า “ ทรงแรม ”

ที่มา : สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ไทยวน

4) การแต่งกายและการประดับตกแต่ง

การแต่งกาย ในอดีต ผู้ชายนิยมใส่เสื้อมือฮ่อมมุงกางเกงขาก๊วย สักกรท่า หรือสีน้ำเงิน ผู้หญิงนุ่งผ้าซิ่นทองเอง ใช้ผ้าแถบเคียนนอกทำงานอยู่กับบ้าน อุดม สมพร กล่าวว่า ผู้หญิงเวลาออกไปทำงานหรือธุระนอกบ้าน บางครั้งจะแต่งกายด้วยชุดเสื้อแลบแดง ซึ่งเป็นเสื้อพื้นบ้านของชาวไทยวนราชบุรีแต่โบราณ นิยมใส่กันมากที่ตำบลดอนแร่ สำหรับผู้ชายไทยวนสมัยดั้งเดิม เมื่อออกไปทำงานนอกบ้านหรือเดินป่าจะนุ่งกางเกงซักปกลักษณะคล้ายกางเกงจีน ย้อมด้วยสีครามสวมเสื้อแลบแดงหน้าอกประดับด้วยลูกกระดุมเงินคาดเอวด้วยกระเป๋าดักสำหรับใส่สัมภาระ เช่น ตลับยาสูบลูกกระสุน หมาก บุหรี่ ฯลฯ

ปัจจุบัน การแต่งกายได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ส่วนมากพบแต่ผู้สูงอายุเท่านั้นที่ยังคงนิยมสวมใส่ผ้าซิ่นตีนจกอยู่บ้านโดยเฉพาะในโอกาสพิเศษ เช่น ประเพณีและพิธีกรรมทางศาสนา ส่วนคนหนุ่มสาวแต่งกายตามสมัยนิยม อาทิ สวมกางเกงยีนส์ เสื้อยืด เสื้อเชิ้ต เป็นต้น

การประดับตกแต่ง ในอดีตผู้หญิงคนใดมีฐานะดีจะสวมสร้อยทองที่เรียกว่า “สร้อยถั่วแปบ” ใส่ต่างหู กำไล หรือไม้กัใส่สร้อยคอทองคำ และของมีค่าอื่นๆ ส่วนผู้ชายนิยมใส่สร้อยทองคำลักษณะเป็นเกลียวโซ่ เรียกว่าสร้อยสายสมอ สั้นยาวแล้วแต่สถานะทางการเงิน บางคนรวยมากจะสวมสร้อยสายสมอพาดไหล่ และนิยมใส่ต่างหูมีลักษณะเป็นหมุดเกลี้ยงดอกเดียวทำจากทองคำ ใส่หูข้างขวา ส่วนผู้ที่ฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี ไม่มีเครื่องประดับตกแต่ง จากการสำรวจพบว่ายุคสมัยที่คนสวมเครื่องประดับทั้งผู้ชายและผู้หญิงนั้น คาดว่าจะอยู่ในช่วง 100 กว่าปีมาแล้ว ปัจจุบันชาวไทยวนนิยมใส่เครื่องประดับตามสมัยนิยม ทำจากทองคำประดับเพชรพลอยเช่นเดียวกับคนไทยทั่วไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจและบทบาททางสังคมของแต่ละคนด้วย

ภาพที่ 3.8 ผู้หญิงไทยยวนนิยมแต่งกายด้วยผ้าทอที่มีการออกแบบตัดเย็บสวยงาม
ที่มา : สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ไทยยวน

5) ภาษาและวรรณกรรม

ภาษา ชาวไทยยวนพูดภาษาตระกูลไท ลักษณะทางภาษามีพยัญชนะสระ วรรณยุกต์ และคำศัพท์เฉพาะถิ่นดังนี้

หน่วยเสียงพยัญชนะ ภาษาไทยยวนมีทั้งหมด 20 หน่วยเสียง ได้แก่ /ป/, /พ/, /บ/, /ต/, /ท/, /ด/, /จ/, /ก/, /ข/, /อ/, /ฟ/, /ล/, /ห/, /ม/, /น/, /ญ/, /ง/, /ล/, /ว/ และ /ย/ เป็นที่น่าสังเกตว่า คำในภาษาไทยยวนกับภาษาไทยกลางมีลักษณะที่เป็นปฏิภาคกันในบางคำศัพท์ เช่น ที่ออกเสียง /พ/ มักจะเป็นเสียง "ป" ในภาษาไทยยวน เช่น คำว่า "พอ" เป็น "ป้อ" คำว่า "พบ" เป็น "ปีบ"

ที่ออกเสียง /ท/ มักจะเป็นเสียง /ต/ ในภาษาไทยยวน เช่น คำว่า "ท้อง" เป็น "ต่อง"

ที่ออกเสียง /ข/ มักจะเป็นเสียง /จ/ ในภาษาไทยยวน เช่น คำว่า "ซ้อน" เป็น "จ้อน" คำว่า "ข้าง" เป็น "จ้าง"

ที่ออกเสียง /ค/ มักจะเป็นเสียง /ก/ ในภาษาไทยยวน เช่น คำว่า "คาง" เป็น "กาง"

ที่ออกเสียง /ร/ มักจะเป็นเสียง /ฮ/ ในภาษาไทยยวน เช่น คำว่า "ริน" เป็น "ฮั้น" "เรือน" เป็น "เฮือน"

และมีพยัญชนะควบกล้ำ 2 หน่วยเสียง คือ /กว/ เช่น คำว่า กวาง กว่าง กว่า และ /ชว/ (ครอบคลุมถึง คว ด้วย) เช่น คำว่า ขวา ควาย เป็นต้น

หน่วยเสียงสระ ภาษาไทยยวนมี 21 หน่วยเสียง สระเดี่ยว 18 เสียง สระประสม 3 เสียง เสียงสระบางคำต่างจากภาษาไทยกลาง แต่มีความหมายเหมือนกัน เช่น ภาษาไทยกลาง เสียง /เอ/ เป็น เสียง /แอ/ ในภาษาไทยยวน เช่น คำว่า "เอว" เป็น "แอว"

ภาษาไทยกลาง เสียง /อุ/ เป็นเสียง /โอะ/ ในภาษาไทยยวน เช่น คำว่า "ตุ๊กแก" เป็น "ตุ๊กโต" หรือ คำว่า "ถุง" เป็น "ถง" หรือ คำว่า "อุง" (มือ) เป็น "อ้ง"

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยยวนตำบลคอนแร่ และตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี พบว่ามีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 4 หน่วยเสียง คือ

- 1) เป็นเสียงต่ำ – ขึ้น เช่น คำว่า "หู" "กิน"
- 2) เป็นเสียงกลางระดับ เช่น คำว่า "แดง" "นา"
- 3) เป็นเสียงกลาง – ตก เช่น คำว่า "พ่อ" "ลูก" และ
- 4) เป็นเสียงสูงระดับ เช่น คำว่า "บ้า" "นก"

ประโยค โครงสร้างประโยคภาษาไทยยวนไม่แตกต่างจากภาษาไทยกลาง ต่างเฉพาะคำศัพท์เฉพาะถิ่นและการออกเสียงวรรณยุกต์เท่านั้น เช่น

- ไปเที่ยวมาสุนัขไหม พุดเป็นภาษาไทยยวนว่า "ไปแอ้วมาม่วงบ"
- ทำอะไร พุดภาษาไทยยวนว่า "ญ่ยะอิหยัง"
- กินเข้าบ้ำ (กินข้าวไม่อร่อย)
- เฮบซี่จู้ (เราไม่โกหก)
- ไปผ่อเป็น (ไปดูเขา)
- บ่เมิน (ไม่นาน)
- เฮอู้กัน (เราคุยกัน)
- ไปกาดมา (ไปตลาดมา)
- สบายดีก่อ (สบายดีไหม)
- อ้วนขึ้นก่อ (อ้วนขึ้นหรือเปล่า)
- ไปญ่ยะนา (ไปทำนา)

ตัวอย่างคำศัพท์ เช่น

อร่อย	เป็น "ล้ำ"	ขนุน	เป็น "มะขนุน"
พุทรา	เป็น "มะตัน"	ฝรั่ง	เป็น "มะแก้ว"
เกวียน	เป็น "เกียน"	วัว	เป็น "จัว"
เสื่อ	เป็น "สาด"	ผ้าถุง	เป็น "ผ้าชิน"
อาเจียน	เป็น "ฮาก"	คิดถึง	เป็น "กึดฮอด" เป็นต้น

ตัวอย่างคำอวยพร การแต่งงาน "ขอฮื่ออยู่กันเมินๆ เน้อ" หมายถึง ขอให้อยู่ด้วยกันนาน ๆ การอุปสมบท "บวชเฮียนก็ขอฮื่อมีปัญญาดี ๆ ได้เป็นสมภารเจ้าวัด" หมายถึง เมื่อบวชเรียนก็ให้ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนจนเก่งจะได้ดีจนได้เป็นพระชั้นสูง เป็นต้น

ภาพที่ 3.9 ตัวอักษรไทยยวนในใบลาน

ที่มา : สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ไทยยวน

ภาพที่ 3.10 ป้ายชื่อ "บ้านเขาแก้ว" เขียนด้วยอักษรไทยยวน

ที่มา : สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ไทยยวน

วรรณกรรม ชาวไทยยวนมีวรรณกรรมหลากหลาย ทั้งมุขปาฐะและที่แต่งเป็นเรื่องแล้วถ่ายทอดเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ เช่น "จ้อย" เป็นการพูดที่เป็นทำนอง มีเนื้อหาสาระสื่อสารแก่ผู้ฟังเพื่อการบันเทิง (คล้ายเพลงข่อยในภาคกลาง) เป็นคำวกลอนของภาคเหนือ แสดงเป็นคู่ชายกับหญิง หรือเพียงฝ่ายหนึ่งฝ่ายเดียวก็ได้ แต่งกายธรรมดา ไม่มีดนตรี ไม่มีเวที สะดวกตรงไหนยืนร้องตรงนั้น ทำนองอ่านไพเราะ จะท่องจากความทรงจำที่เล่าสืบกันมาหรือจากปฏิภาณไหวพริบของตนเองก็ได้ นิยมแสดงในที่ชุมชน เช่น งานบวช งานทอดกฐิน งานวัด หรือการลงแขกเกี่ยวข้าว

6) โครงสร้างทางสังคม

ลักษณะครอบครัว ในอดีตเครือญาติมักจะปลูกบ้านอยู่ในรั้วเดียวกัน นิยมสร้างบ้านให้มีชานเรือนเชื่อมต่อกัน หลายครอบครัวอยู่อาศัยในบริเวณเดียวแบบครอบครัวรวม (Compound Family) ต่อมาลักษณะครอบครัวปรับเปลี่ยนมาเป็นแบบครอบครัวขยาย (Extended Family) พ่อ แม่ พี่ น้อง ตา ยาย ลูกหลาน เหลน อยู่อาศัยในบ้านเรือนเดียวกัน มีความผูกพันกัน

อย่างใกล้ชิด หากลูกหลานแต่งงานมีครอบครัวใหม่ พ่อแม่จะปลูกเรือนให้ โดยอยู่ใกล้กับบ้านที่อาศัยอยู่เดิม

ปัจจุบันมีครอบครัวเดี่ยวมากขึ้นซึ่งเป็นไปตามค่านิยมของสังคมทั่วไป การตัดสินใจเรื่องสำคัญต่าง ๆ ภายในครัวเรือนมักมอบหมายให้แม่บ้านเป็นใหญ่ ส่วนด้านสังคมมักจะให้พ่อบ้านเป็นคนตัดสินใจ บางเรื่องต้องได้รับความเห็นชอบจากแม่บ้านก่อน แม่บ้านทำหน้าที่บังคับบัญชาสมาชิกในครอบครัว ส่วนการแบ่งภาระหน้าที่ ผู้ชายรับผิดชอบทำงานในไร่นา ผู้หญิงรับผิดชอบทั้งงานในไร่นาและในครอบครัว เด็กผู้ชายมักได้รับการเอาอกเอาใจมากกว่าผู้หญิง

เคাঁผี คือโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมที่แท้จริงของเครือญาติหรือสายตระกูล ผู้ที่อยู่ในเคাঁผีเดียวกันนับถือเป็นเครือญาติใกล้ชิด (สำคัญกว่านามสกุลเดียวกัน) ต้องให้ความเคารพนับถือ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันอย่างใกล้ชิด ห้ามลูกหลานผีเดี่ยวแต่งงานกัน ผู้ที่เป็นต้นเคাঁผีเป็นผู้ที่มีอำนาจสิทธิขาดในการติดต่อสื่อสารระหว่างบรรพบุรุษกับลูกหลานในปัจจุบัน เคাঁผีจะแบ่งตัวเองออกเป็นสองวงเมื่อมีวงกว้างมากขึ้น ใครจะอยู่วงไหน และใครจะเป็นผู้สืบเคাঁผีให้เป็นไปตามมติของสมาชิกในเคাঁผีเดิม

เครือญาติ จัดลำดับความสัมพันธ์ทางสายโลหิตระบบเดียวกับเคাঁผี เน้นระบบเครือญาติฝ่ายเดียวคือถือเอาญาติฝ่ายแม่เป็นสำคัญ แม้ภรรยาและบุตรจะต้องใช้สกุลของฝ่ายพ่อและอำนาจในการตัดสินใจตามกฎหมายจะเอียงไปทางฝ่ายชายก็ตาม แต่การแต่งงานส่วนใหญ่ต้องแต่งเข้าบ้านฝ่ายหญิงและลูกหลานต้องนับถือผีฝ่ายหญิงเท่านั้น ทำให้เห็นว่าระบบเครือญาติเน้นให้ความสำคัญกับทางฝ่ายหญิงมากกว่าฝ่ายชาย

ปัจจุบันแม้ว่าการแต่งงานจะเน้นความสมัครใจของทั้งสองฝ่าย และอำนาจการตัดสินใจเริ่มเสมอภาคมากขึ้นก็ตาม แต่เนื่องจากความเชื่อเรื่องผียังคงสืบทอดมาจากฝ่ายหญิง ทำให้หญิงยังคงมีบทบาทสำคัญต่อสังคมชาวไทยยวน การจัดระบบเครือญาติยังคงให้ความสำคัญอยู่กับฝ่ายหญิงมากกว่าฝ่ายชาย

ความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม สังคมชาวไทยยวนมีลักษณะเหมือนกับสังคมทั่วไปที่ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ทำให้ความสัมพันธ์ในหมู่เครือญาติเป็นไปอย่างใกล้ชิด ครอบครัวส่วนมากยังเป็นครอบครัวขยาย หรือหากแยกครอบครัวเมื่อแต่งงานแล้วก็ยังคงเลือกที่จะสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ใกล้ๆ กับบ้านญาติพี่น้องของตน (ฝ่ายหญิง) แนวโน้มคงจะกระจายที่อยู่อาศัยจากเครือญาติไปเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ตามภาวะด้านทรัพยากรธรรมชาติและประกอบอาชีพ

ความสัมพันธ์ภายนอกกลุ่ม ปัจจุบันในชุมชนหลายแห่งมีกลุ่มชาติพันธุ์ไทยจากท้องถิ่นอื่น ๆ และกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ มาอาศัยอยู่ร่วมกันมากขึ้น เช่น ชาวไทยอีสาน

แต่งงานกับชาวไทยยวน ชาวญี่ปุ่นแต่งงานกับชาวไทยยวน เป็นต้น ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคนในกลุ่มกับคนนอกกลุ่มเป็นญาติและเกี่ยวดองแบบอื่น ๆ มากขึ้น นำไปสู่การจัดระเบียบความสัมพันธ์ทางสังคมที่ต้องรู้เขา รู้เรามากขึ้น ปัจจุบันพ่อแม่ต้องอบรมสั่งสอนลูกหลานว่า ต้องระมัดระวังไม่ให้วางใจคนแปลกหน้าเร็วเกินไป

ภาพที่ 3.11 ครอบครัวของชาวไทยยวนที่มีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย
ที่มา : สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ไทยยวน

7) ศาสนาและความเชื่อ

ชาวไทยยวนไม่ว่าจะไปตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ใด จะแสดงความเชื่อพื้นฐานด้านต่าง ๆ ของชุมชนให้ปรากฏอยู่เสมอ ความเชื่อพื้นฐานที่โดดเด่นเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน เช่น ความเชื่อพื้นบ้าน ความเชื่อในศาสนาพราหมณ์ ความเชื่อในศาสนาพุทธที่บูรณาการหรือผสมผสานกลมกลืนเป็นอัตลักษณ์ของชาวไทยยวนในชุมชนนั้น ๆ

ความเชื่อพื้นบ้าน ชาวไทยยวนมีความผูกพันเหนียวแน่นกับความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษ ซึ่งมีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อการดำรงชีวิต ทุกคนต้องมีผีประจำตระกูลที่เรียกว่า "ผีปู่ย่า" ซึ่งลูกสาวคนโตของตระกูลผีนั้น ๆ เป็นผู้สืบ ถ้าวางผีกว้างมากจะแบ่งออกเป็นสองวง กำหนดคนสืบทอดผีขึ้นใหม่ ถ้าเป็นชายเมื่อแต่งงานแล้วจะต้องนับถือสองผี คือ ผีของตนตามบรรพบุรุษ และต้องนับถือผีของฝ่ายหญิงด้วย กรณีไม่ได้แต่งงานกับชาวไทยยวน ลูกเกิดมาไม่ต้องนับถือผีแต่ต้องให้ความเคารพผีทั้งสองฝ่าย ลูกเกิดมาไม่ต้องนับถือผีแต่ต้องให้ความเคารพผีทั้งสองฝ่าย เครื่องเซ่นผีแตกต่างกันไปตามประเพณีที่เคยปฏิบัติสืบต่อกันมา บางตระกูลเลี้ยงไก่ บางตระกูลเลี้ยงหมู เป็นต้น โอกาสที่ต้องเลี้ยงผี คือ

- 1) เมื่อมีการแต่งงานเกิดขึ้นในครอบครัว
- 2) เมื่อมีคนในตระกูลผีทำผิดผี และ
- 3) เลี้ยงผีประจำปี

บนเรือนค้ำฝักจะสร้างหิ้งผี "หิ้งผีย่า" ไว้ในห้องนอน บนหิ้งมีเพียงกระถางรูป และแจกันดอกไม้เท่านั้น ภายนอกห้องที่ตั้งหิ้งผีมีไม้ฝังกันไว้ทำหน้าที่คล้ายธรณีประตูแบ่งเขต เพื่อห้ามไม่ให้คนนอกเข้าไป หากผู้ที่ไม่ใช่คนในตระกูลผีเข้าไปโดยไม่บอกกล่าวถือว่าผิดผี ส่วน "ผีปู่" นั้นจะสร้างศาลให้อยู่ภายนอกตัวเรือนข้างล่าง ส่วนศาลผีปู่ที่อยู่ภายนอกเรือนจะปลูกเป็น ศาลขนาดเล็กมี 2 เสา หลังคามุงด้วยสังกะสี ภายในมีเพียงกระถางรูปเท่านั้น การวางเครื่อง เช่นเมื่อมีการเลี้ยงผีจะแบ่งเครื่องเช่นเป็น 2 ชุด แล้วนำไปวางด้านหน้าหิ้งผีย่าและศาลผีปู่ บาง ตระกูลผีอาจมีการตกลงกันในหมู่สมาชิกในตระกูลเพื่อสร้างศาลผีร่วมกันกำหนดชั้นต่างหาก

ภาพที่ 3.12 ใจบ้าน หรือหลักบ้าน เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของหมู่บ้าน ที่พบเห็นได้ทุกหมู่บ้าน
ที่มา : สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ไทยยวน

ภาพที่ 3.13 ศาลผีปู่ ซึ่งสร้างไว้หน้าอกบ้าน เป็นผีบรรพบุรุษของฝ่ายชาย
ที่มา : สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ไทยยวน

นอกจากผีประจำตระกูลแล้ว ชาวไทยยวนทุกหมู่บ้านจะมีผีประจำหมู่บ้าน ของตน หรือที่เรียกว่า "ปู่เลี้ยงบ้าน" ซึ่งเป็นที่เคารพของคนในหมู่บ้าน ซึ่งผีประจำหมู่บ้านนี้จะมีชื่อ แตกต่างกันไป เช่น ในตำบลลคูบัว ผีของบ้านตะโก (หมู่ที่ 5) มีชื่อว่า "ปู่ม้าย" ผีของบ้านสระโบสถ์ชื่อ "ปู่ หมื่น" ผีของบ้านโพธิ์งามชื่อ "เจ้าพ่อระนอง" เป็นต้น หากมีการจัดงานใด ๆ ขึ้นในหมู่บ้าน มักจะมี

การบอกกล่าวผีประจำหมู่บ้าน และที่ขาดไม่ได้ คือ ในการบวชทุกครั้งผู้ออกบวชจะต้องไปลา และบอกกล่าวผีประจำหมู่บ้านของตนก่อนออกบวช

ความเชื่อในศาสนาพราหมณ์ ชาวไทยยวณยังมีความเชื่อในพระภูมิ-เจ้าที่ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ โชคชะตาราศี รวมไปถึงเทพองค์ต่าง ๆ ในศาสนาพราหมณ์ และเจ้าพ่อ เจ้าแม่ ผีทุ่งผีนา ผีดอย ผีขุนน้ำ วันเวลา ฤกษ์ยาม นาทิ ฯลฯ เป็นสิ่งเชื่อมโยงจากภายในครอบครัวสู่ชุมชน สังคม ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ระดับชุมชนหรือสังคมของหมู่บ้านหรือท้องถิ่นนั้น ๆ ที่ทุกคนต้องเคารพ ศรัทธา และปฏิบัติตามในรูปแบบต่างๆ อย่างเคร่งครัด

ความเชื่อในศาสนาพุทธชาวไทยยวณ มีความศรัทธามั่นคงในพระพุทธศาสนา นิยมไปวัดวันพระและถืออุโบสถศีล ฟังธรรมและเวียนเทียนในวันมาฆบูชา วิสาขบูชา อาสาฬหบูชา ทำบุญในวันขึ้นปีใหม่ วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษากันอย่างคับคั่ง ก่อนออกพรรษาจะมีบุญสลากภัต ออกพรรษามีการตักบาตรเทโว ช่วงวันสงกรานต์มีพิธีกรรมทางศาสนา ทุกวัน ชาวไทยยวณทุกคนทุกบ้านจะทำความสะอาดบ้านเรือน หยุดทำงานหนัก ไม่ว่าจะป็นตำข้าว สีข้าว ทุกคนจะพักผ่อนอยู่กับบ้าน เพื่อเป็นลาภดีสำหรับความสุขสบายในปีที่จะเริ่มใหม่ ก่อนวันสงกรานต์ 2 วัน จะไปทำบุญที่วัดทุกวันจนกระทั่งถึงวันสิ้นสุดของวันสงกรานต์ ซึ่งจะเลยจากวันที่ 13 เมษายน ประมาณ 2 - 3 วัน มีกิจกรรมสงฆ์พระไปมาหาสู่ระหว่างญาติพี่น้อง รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ จัดการละเล่น ร้องจ้อยเกี่ยวพราสีกันระหว่างหนุ่มสาวอย่างสนุกสนาน

ปัจจุบัน คนส่วนใหญ่ยังศรัทธาในพุทธศาสนาอย่างเหนียวแน่นและไปวัดไม่ขาด ทั้งคนเฒ่าคนแก่ เด็กหนุ่มสาว ไปร่วมกิจกรรมทางศาสนาอย่างสม่ำเสมอ พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยายต่างพยายามสั่งสอน และปลูกฝังให้ลูกหลานนับถือและศรัทธาในพุทธศาสนา ที่บ้านของชาวไทยยวณมีหิ้งพระสำหรับกราบไหว้บูชา บนหิ้งพระนอกจากมีพระพุทธรูปแล้วยังมีรูปเหมือนรูปจำลอง หรือของขลังของพระเกจิอาจารย์ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือตั้งวางไว้เพื่อบูชาอีกด้วย

8) ประเพณีและพิธีกรรม

ในวิถีชีวิตของชาวไทยยวณมีประเพณี พิธีกรรมเพื่อเปลี่ยนผ่านจากวัยหนึ่ง ไปสู่วัยหนึ่ง จากเหตุการณ์หนึ่งไปสู่เหตุการณ์หนึ่งเช่นเดียวกับชาวไทยกลุ่มอื่นๆ เช่นการเกิด การแต่งงาน เป็นต้น พิธีกรรมที่เปลี่ยนตามวัยต่างๆ ในชีวิตชาวไทยยวณที่สำคัญๆ เช่น

การเกิด ในอดีต ผู้หญิงชาวไทยยวณคลอดลูกแบบพื้นบ้าน มีหมอด่าแยะ เป็นผู้ทำคลอด และดูแลผู้คลอดลูกใหม่ รวมทั้งให้ความรู้และข้อปฏิบัติตนแก่หญิงผู้คลอดลูกใหม่ ตามแบบแผนทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาพื้นบ้านในการคลอดลูกในทำนองเดียวกับคนไทยถิ่นอื่น ๆ เช่น การเตรียมตัวคลอด การตัดสายสะดือ การอยู่ไป การประกอบพิธีกรรม การรับขวัญเด็ก

การตัดผมไฟ เป็นต้น ปัจจุบันวิทยาการด้านการแพทย์ทันสมัย การคมนาคมสะดวก ชาวไทยยวนส่วนใหญ่นิยมคลอดลูกที่โรงพยาบาล และสถานพยาบาล รวมทั้งปฏิบัติตนหลังคลอดตามแบบแผนพฤติกรรมและภูมิปัญญาสมัยใหม่ ทำให้วิชาหมอดำแยพื้นบ้านลึนสุดลงไปพร้อมกับการเสียชีวิตของหมอดำแยคนสุดท้ายของชุมชน สิ่งที่หลงเหลือให้คนรุ่นหลังได้รับรู้ก็เป็นเพียงคำบอกเล่าจากคนรุ่นปู่ ย่า ตา ยาย ที่เคยผ่านประสบการณ์นั้นมา

การบวช ชาวไทยยวนสนับสนุนให้ลูกได้บรรพชาเป็นสามเณรเมื่ออายุได้ 10 ปี ขึ้นไป ลูกใครได้บวชจะจัดงานบวชใหญ่โตสามวันสามคืน บอกเพื่อนบ้านญาติพี่น้องทั้งหมดให้มาร่วมบุญ เมื่อได้บวชแล้วจะให้สามเณรอยู่ศึกษาเล่าเรียนไปจนอายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ จึงจะอุปสมบท หรือที่เรียกว่า “เป็กซ์เป็นต์ู” แต่หากใครจะลาสิกขาบทก่อนก็ได้ แต่เมื่ออายุครบ 20 ปีบริบูรณ์แล้วจะต้องบรรพชาอุปสมบทอีกครั้ง

ภาพที่ 3.14 ชายชาวไทยยวนที่จะเข้าพิธีอุปสมบท
ที่มา : สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ไทยยวน

การบรรพชาอุปสมบท นอกจากจะได้ศึกษาเล่าเรียนแล้ว เชื่อว่าเป็นการตอบแทนบุญคุณบุพการีด้วยลูกผู้ชายชาวไทยยวนส่วนใหญ่จึงต้องผ่านกานบวชมาแล้ว ไม่บวชเป็นสามเณรก็บวชเป็นภิกษุ งานบวชนิยมจัดในช่วงเดือนมีนาคมไปจนถึงใกล้เข้าพรรษา ในอดีตเมื่อบวชแล้วจะอยู่ศึกษาเล่าเรียนไม่ต่ำกว่า 2 หรือ 3 พรรษา ปัจจุบันส่วนใหญ่อยู่เพียง 3 วัน 7 วัน กระบวนการบวชในอดีตต้องใช้เวลาเตรียมตัวนานนับเดือน ผู้บวชต้องไปเรียนรู้วิธีการปฏิบัติตนจากพระที่เลี้ยงที่วัด ผูกขานาคให้คล้องจึงจะได้รับอนุญาตให้บวชได้

การจัดงานบวช สมัยก่อน ใช้เวลา 3 วัน จะเรียกวันต่างๆ ตามลักษณะงานที่ต้องทำในวันนั้นๆ คือ

วันदान้อย เป็นวันแรกเริ่ม ญาติและเพื่อนบ้านจะมาช่วยกันทำอาหาร ขนม และนำข้าวของที่เป็นวัตถุดีมาช่วยเจ้าภาพ ขนมที่ทำในงานบวชคือข้าวต้มมัด

วันดาใหญ่ เป็นวันที่สอง เป็นวันโกนหัวนาคที่วัด หรือเรียกว่า "พิธียื่นโยง" เป็นพิธีอุทิศส่วนกุศลให้ญาติ มีพ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ ระหว่างโกนผมญาติจะพูดอวยพรให้ผู้บวชอยู่สุขสบาย ขออย่าให้มีโรคภัย ให้เรียนเก่งๆ ให้เป็นสมภารเจ้าวัด จากนั้นนาคจะลากลับบ้านไปบอกลาปู่เสี่ยวบ้าน เจ้าพ่อ เจ้าแม่ และทำพิธีล้างเท้าให้พ่อแม่เพื่อเป็นการขอขมาลาโทษสิ่งที่เคยล่วงเกินหรือทำผิดไป หลังจากนั้นจะมีพิธีสู่ขวัญนาคเรียกขวัญนาคและให้พรนาค

วันบวช เริ่มแห่ นาคเข้าวัดเพื่อประกอบพิธีอุปสมบทตั้งแต่เช้า ในขบวนประกอบไปด้วย นาค (เดินหรือนั่งเสลี่ยงหรือนั่งม้าไปก็ได้) พร้อมด้วยเครื่องอัฐบริขาร พ่อของนาคจะอุ้มบาตร ส่วนแม่อุ้มผ้าไตรเมื่อไปถึงอุโบสถจะเดินเวียนขวารอบอุโบสถ 3 รอบ แล้วไปรยทาน (นาคจะอมเงินไว้ในปากและคายออกมาโยนให้ผู้ที่มาร่วมงานเก็บ) จากนั้นนาคเข้าอุโบสถ ขณะเข้าอุโบสถ นาคจะต้องจูงมือพ่อแม่เข้าไปพร้อมๆ กันเพราะเชื่อว่า จะทำให้พ่อแม่ไปเอากุศลจากการบวชในครั้งนี้อย่างเต็มที่ ส่วนญาติจะเกาะพ่อแม่ของนาคต่อๆ กันไป เมื่อกล่าวคำขอบวชและได้รับอนุญาตให้บวชจากพระอุปัชฌาย์แล้ว นาคจะเป็นพระสงฆ์โดยสมบูรณ์ในวันเดียวกันนั้น ญาติๆ อาจนิมนต์พระใหม่ร่วมกับพระอื่นๆ มาเลี้ยงเพลที่บ้าน เป็นการฉลองพระใหม่ สมัยก่อนพ่อแม่ที่มีลูกบวชเป็นพระที่วัดจะต้องทำปิ่นโตไปถวายพระเป็นประจำทุกวัน

ปัจจุบันการบวชนาคลดขั้นตอนจากเดิมที่เคยใช้เวลาจัดงานบวช 3 วัน เหลือเพียง 2 วันเท่านั้นเรียกว่า วันสุกดิบและวันบวช ไม่ต้องเตรียมอาหารเอ๊กเกริกในวันดำน้อยอย่างในอดีต นาคไม่ต้องไปเรียนที่วัดนานนับเดือนอีกต่อไป การขานนาคได้รับอนุโลมให้อ่านแทนการท่อง ในวันสุกดิบจะมีการโกนผมนาคตอนเช้า ไปลาปู่เสี่ยวบ้าน เจ้าพ่อเจ้าแม่ ตอนบ่าย ล้างเท้าให้พ่อแม่และสู่ขวัญนาค ปัจจุบันนิยมเลี้ยงฉลองผ้าไตรให้นาค มีงานเลี้ยงโต๊ะจีน มีมหรสพ ถ้ามีการฉลองผ้าไตรจะเลื่อนพิธีทำขวัญนาคมาไว้กลางวัน รุ่งเช้าจะแห่ นาคไปวัดเพื่ออุปสมบท การช่วยงานแต่เดิมช่วยด้วยข้าวของ อาหาร และแรงงาน ก็ได้เปลี่ยนมาเป็นการช่วยเหลือด้วยเงินแทน ตามกระแสเศรษฐกิจแบบทุนนิยม

การแต่งงาน การแต่งงานในอดีต จะแต่งงานเข้าบ้านเจ้าบ่าวหรือเจ้าสาว ขึ้นอยู่กับจำนวนบุตรของแต่ละฝ่าย ฝ่ายใดมีบุตรน้อยมักจะให้แต่งงานเข้าบ้านฝ่ายนั้น ถ้าฝ่ายชายเป็นบุตรคนเดียวของครอบครัว ต้องแต่งงานเข้าบ้านฝ่ายชาย แต่โดยทั่วไปจะแต่งงานเข้าบ้านฝ่ายหญิง เมื่อแต่งงานแล้ว ฝ่ายหญิงต้องเปลี่ยนไปใช้นามสกุลของฝ่ายชาย แต่การนับถือผีของแต่ละตระกูลจะสืบทอดผ่านทางฝ่ายหญิง (ฝ่ายภรรยา) ลูกที่เกิดต้องนับถือผีฝ่ายแม่กรณีแม่เป็นเค้ผีหลัก หรือเป็นผู้รับมรดกผีประจำตระกูลมาเลี้ยง ลูกสาวที่ได้รับบ้านเดิมของแม่เป็นมรดกจะต้องสืบทอดความเป็นเค้ผีหรือต้นผีหลักต่อจากแม่ เมื่อแม่เสียชีวิต

เมื่อหนุ่มสาวจะแต่งงานต้องมีการบอกกล่าวให้ผีประจำตระกูลรับรู้ ครอบครัวทั้งสองฝ่ายต้องทำพิธีไหว้ผีของฝ่ายเจ้าสาว โดยไปไหว้ที่บ้านกำลังหลักของผีนั้นๆ กำลังหลักของผี คือ หัวหน้าของตระกูลผีในกลุ่มนั้นๆ ซึ่งรับสืบทอดต่อกันมาผ่านทางลูกสาวคนโต หรือลูกสาวที่อาศัยอยู่ในบ้านผีหลักต่อจากแม่ที่เคยเป็นกำลังหลักหากผีของตระกูลใดขาดผู้สืบทอดจะทำการบอกกล่าวเฉยๆ ฝ่ายชายจะยังนับถือผีเก่าของตัวเองก็ได้ แต่ต้องเคารพผีของฝ่ายภรรยาด้วย ส่วนลูกจะนับถือผีทางฝ่ายภรรยาเท่านั้น การเซ่นไหว้จะเป็นไปตามประเพณีที่เคยปฏิบัติมาของผีตระกูลนั้นๆ

การตาย เมื่อมีผู้เสียชีวิตลงในหมู่บ้าน ชาวบ้านจะบอกต่อกัน ญาติมิตร เพื่อนพ้องของผู้ตายจะมาช่วยงานอย่างพร้อมหน้าพร้อมตา การจัดการกับศพนั้นหากตายผิดธรรมชาติ (ตายโหง) หรือตายนอกบ้าน จะไม่นำศพเข้ามาในบ้าน แต่จะนำศพไปตั้งบำเพ็ญกุศลที่วัดหากตายโดยธรรมชาติ เช่น โรคชราหรือป่วยตาย จะนำศพมาตั้งบำเพ็ญกุศลที่บ้าน จะตั้งศพสดอภีกรรมประมาณ 3 - 5 วัน ไม่นิยมเผาศพวันอังคาร วันพุธ วันศุกร์ วันเสาร์ วันปีใหม่ วันสงกรานต์ วันวิสาขบูชา วันออกพรรษา วันเข้าพรรษา และวันพระที่ตรงกับวันดับหรือวันสิ้นเดือน (ทางจันทรคติ) มีภษิตไทยยวนเกี่ยวกับการเผาศพหนึ่งซึ่งใช้สืบทอดกันมาแต่โบราณว่า "วันศุกร์ไม่ให้เผา วันเสาร์ไม่ให้จี้" (จี้เป็นภาษาไทยยวน ตรงกับว่า เผา ในภาษาไทย)

การนำศพออกจากบ้านไปเผาต้องใช้บันไดพิเศษพาดขึ้นลงจากบ้าน วันเผาศพจะเริ่มพิธีเผาตั้งแต่เวลาบ่าย ผู้มาร่วมงานจะถือไม้พินมาคนละท่อนเพื่อช่วยในการเผา เมื่อวางพินแล้ว ผู้มาเผาศพจะต้องจก (จ๊ก) น้ำจากกระป๋อง ภาชนะที่เจ้าภาพตั้งไว้ล้างมือ ผู้ร่วมพิธีเผาจะอยู่จนกระทั่งลับหรือซักพินเผาจริง แล้วจึงค่อยแยกย้ายกันกลับบ้าน การเดินทางไปร่วมงานศพ ผู้ชายพกมีดสั้นเล็กๆ 1 เล่มติดตัวไปด้วยเสมอ

ปัจจุบันงานศพถูกจัดตามสมัยนิยมเน้นความสะดวกสบาย บางศพมีการ์ดเชิญแขกมาร่วมงานการช่วยงานเปลี่ยนจากช่วยด้วยแรงงานเป็นการช่วยด้วยเงิน เป็นสิ่งที่ต้องตอบแทนระหว่างกัน การกำหนดวันเผายังคงเลียงวันที่ห้ามอยู่บ้าง แต่จะถือหลักว่าต้องเลือกวันที่เจ้าภาพสะดวก ซึ่งพบว่าสามารถเผาศพได้ทุกวัน มีการแจกของชำร่วยและไว้ทุกข์ และตัดทอนบางส่วนทิ้งไป เช่น ปัจจุบันไม่มีการกลับหัวบันไดบ้านหลังนำศพออกจากบ้าน เนื่องจากบ้านเรือน 2 ชั้น ไม่มีบันไดพาดตั้งเช่นในอดีตแล้ว และไม่มีการจกน้ำล้างมือหลังเผาอีกแล้ว

9) อาชีพและชีวิตการทำงาน

อดีต ชาวไทยยวนส่วนใหญ่ทำนาทำไร่ตามฤดูกาลเป็นอาชีพหลัก ยามว่างจากงานในนาไร่ผู้ชายจะออกไปหาปลาเก็บของป่า ล่าสัตว์ หาไม้ทำเครื่องใช้ในครัวเรือน

เช่น ทำก๋ี่ ทำกระสวยให้ผู้หญิงทอผ้า หรือทำเกวียนไว้ใช้งาน เป็นต้น ส่วนผู้หญิงอยู่บ้านทอผ้าไว้ใช้สอยในชีวิตประจำวันและไว้ใช้ทำบุญตามประเพณี และบางคนปลูกผัก เก็บพื้ เพื่อใช้ในครัวเรือน ส่วนชาวไทยยวนที่อยู่อาศัยในชุมชนเมืองประกอบอาชีพค้าขายบ้าง อาชีพอื่นบ้าง ตามสภาพชุมชนที่อยู่อาศัย

ปัจจุบัน ประชากรเพิ่มขึ้น ดินที่อยู่กระจายออกไปกว้างขวาง มีทั้งในเมืองและในชนบท ทำให้การประกอบอาชีพมีความหลากหลายขึ้นด้วย นอกจากการทำนาทำไร่แล้ว ภาคเกษตร มีการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ไม้ยืนต้น เช่น ลิ้นจี่ ลำไย เลี้ยงปลา เป็นต้น ภาคอุตสาหกรรม มีทั้งส่วนที่เป็นเจ้าของกิจการต่าง ๆ ทางอุตสาหกรรม และการเป็นกรรมกรในโรงงาน รวมถึงอุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น การทอผ้า การแกะสลัก การจักสาน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมี ภาคการบริการ เช่น ร้านซ่อมเครื่องยนต์กลไก การเสริมสวย การตัดผม การซ่อมเครื่องไฟฟ้า การรับเหมา ร้านอาหาร พ่อค้าพาณิชย์ พ่อค้าคนกลาง นักธุรกิจ รวมถึงการก่อสร้างด้วย โดยกระจายตัวอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งในเมืองและชนบท อนึ่งปัจจุบันชาวไทยยวนบางคนยึดเอาการผ่อนรับจ้างเป็นอาชีพได้ด้วย

ภาพที่ 3.15 อาชีพของชาวไทยยวน

ที่มา : สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ไทยยวน

ชีวิตการทำงานของชาวไทยยวนจะแตกต่างกันไปตามอาชีพหลักของแต่ละกลุ่ม เช่น ชาวนาต้องเป็นไปตามหน้าที่การงานในไร่นาทั้งในฤดูกาลและเป็นไปตามบริบทสภาพแวดล้อมต่างๆ ด้วยตัวอย่างกิจกรรมของผู้ชายชาวนานอกฤดูกาลทำนา คือ ตื่นเช้าออกไปทำงานไม้ เครื่องจักสาน เช่น กระบวน ชลู่ หูก ก็ กระสวย และใช้โอกาสที่ว่างจากการทำนาซ่อมแซม หรือ ต่อเติมบ้านเรือน หรือสร้างบ้านเรือนใหม่ บางคนเข้าป่าหาไม้มาสร้างต่อเติม

ซ่อมแซมบ้านเรือน หรือนำมาทำเครื่องใช้ในบ้าน รวมทั้งเข้าไปเก็บของป่า เช่นเห็ด พืช ผัก ผลไม้ต่างๆ เป็นต้น

ภาพที่ 3.16 การเลี้ยงวัวควายแบบดั้งเดิม ยังคงพบเห็นได้ในชุมชนชาวไทยยวนหลายท้องที่
ที่มา : สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ไทยยวน

10) เครื่องมือเครื่องใช้

เครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของชาวไทยยวน เช่นเป็นเครื่องมือเพื่อทำการเกษตร เครื่องมือเพื่อการทอผ้าตัดเย็บเครื่องนุ่งห่ม เครื่องมือเพื่อการรักษาโรคภัยไข้เจ็บ เครื่องมือเพื่อการสร้างบ้านเรือน รวมถึงเครื่องมือเพื่อศาสนาและความเชื่อ เป็นต้น

เครื่องมือเครื่องใช้ในการทอผ้า เป็นต้นว่า หูก หรือ กี่ เป็นเครื่องมือหลักในการทอผ้า ข้าหรับเป็นที่พาดเส้นด้ายยืน หูกหรือกี่ที่ใช้มีอยู่ 2 ชนิด ได้แก่ กี่มือ (กี่ปันบ้านหรือหูกทอผ้าแบบดั้งเดิม) ส่วนอีกชนิดหนึ่งคือ กี่กระตุก กี่ทอผ้าแต่ละหลังจะประกอบด้วย

ไม้แป้นกี่ เป็นที่นั่งของผู้ทอ

ไม้กี่ปัน หรือไม้ม้วนผ้า ใช้สำหรับม้วนผ้าที่ทอแล้ว

ฟืม (พินหวี) เดิมชาวไทยยวนใช้ฟืมที่มีพินหวีทำด้วยไม้ไผ่ แต่ในปัจจุบันบางคนก็นิยมใช้ฟืมที่ทำด้วยเหล็ก เพราะสะดวก แข็งแรงทนทานกว่า พินหวีของฟืมจะถี่หรือห่างแล้วแต่ความต้องการของช่างทอ แต่ละช่องของพินหวีเป็นที่สอดเส้นด้ายยืนช่องละหนึ่งถึงสองเส้นตามแต่ประเภทของเนื้อผ้าที่ต้องการ ช่องว่างของแต่ละพินหวีมีหน้าที่เรียงเส้นยืนให้เป็นระเบียบ ส่วนความกว้างของฟืมเป็นตัวกำหนดความกว้างของหน้าผ้า โดยส่วนตีนจกจะใช้ฟืม 320 พินหวี ด้ายยืน 640 เส้น ในการทอ จำนวนช่องพินหวีของฟืมจะใช้ในการคำนวณลวดลายและขนาดของผ้าชิ้นตีนจก

ตะกอก เป็นส่วนที่ทำหน้าที่ดึงให้เส้นด้ายยืนแยกชั้นและลงสลับกัน เพื่อให้กระสวยนำเส้นด้ายพุ่งผ่านตลอดแนวจนเกิดเป็นเนื้อผ้าลายชัดขึ้นตะกอกของชาวไทยยวนจะเป็นตะกอกเส้นด้ายหรือไนลอน

ไม้หาบหูก ใช้สำหรับแขวนฟืมและตะกอล

ม้าไม้ (ชาต๊ะ) เป็นส่วนที่สัมพันธ์กับตะกอล โดยมีเชือกข้างหนึ่งผูกโยงไว้กับตะกอลใด ตะกอลนั้นก็จะทำให้เส้นด้ายยืนที่ผูกติดอยู่แยกกลางข้างล่าง ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างเส้นด้ายยืนที่เป็นลำดับคู่ และเส้นด้ายยืนที่เป็นลำดับคี่ เพื่อให้เส้นด้ายพุ่งผ่านตลอดแนวได้สะดวก ม้าไม้ของก็มีมือ (ก็พื้นบ้าน หูกแบบดั้งเดิม ทำด้วยไม้ไผ่หรือไม้รวกขนาดใหญ่ ส่วนม้าไม้ของก็กระตุกจะทำด้วยแผ่นกระดานไม้ไขว้ สำหรับจัดลายให้เป็นระเบียบในแนวขั้วของด้ายกระสวย ทำหน้าที่นำหรือส่งเส้นด้ายพุ่งให้ผ่านตลอดแนวระหว่างที่เส้นด้ายยืนแยกออกจากกันด้วยการเหยียบม้าไม้ที่ผูกติดกับตะกอลเดิมชาวไทยยวนมักทำกระสวยที่ส่วนหัวและส่วนท้ายงอนอ่อนช้อยสวยงาม และตรงกลางเจาะเป็นช่องสำหรับเสียบหลอดด้ายพุ่ง แต่ปัจจุบันนิยมใช้กระสวยที่กระตุกแบบเงินมากขึ้น

ชนเม่น เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการล้วง หรือควักด้ายเส้นยืนก่อนที่จะสอดด้ายเส้นเสริมเข้าไป ซึ่งชาวไทยยวนเรียกขั้นตอนนี้ว่าการ “จก” ชนเม่นจะซื้อจากผู้เลี้ยงเม่น มีอายุการใช้งานไม่จำกัดขึ้นอยู่กับช่างทอผู้ใช้ฝ้ายน (หลา, ไน) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการปั่นผ่านให้เป็นเส้นด้าย หรือใช้กรอด้ายเข้าใส่หลอดสำหรับใช้เป็นเส้นพุ่ง ใช้งานคู่กับระวียง หรือวงกว้าง

ระวียง เป็นอุปกรณ์เตรียมเส้นด้ายที่ใช้คู่กับฝ้ายนในการกรอด้ายเข้าหลอดช่างทอจะนำกลุ่มด้ายที่ขีดไว้เป็นวงกลมมาใส่ในระวียง แล้วนำปลายด้ายไปพันกับหลอดด้ายที่ติดกับแกนเหล็กซึ่งยึดติดกับสายพานของฝ้ายน เมื่อหมุนฝ้ายนด้ายจากระวียงจะถูกกรอเข้ากับหลอดด้าย แล้วนำด้ายที่กรอแล้วไปใส่ในกระสวยเพื่อใช้เป็นเส้นพุ่งต่อไป

อีด เป็นเครื่องมือที่ใช้แยกเมล็ดฝ้ายออกจากปุ๋ยฝ้ายก่อนนำไปทำให้ฟูด้วยการใช้กงตีติดต่อไป

กง เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการตีปุ๋ยฝ้ายที่แยกเมล็ดออกแล้วให้ฟูเพื่อนำไปปั่นเป็นเส้นด้ายด้วยฝ้ายน

กวก เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเรียงฝ้ายให้เป็นระเบียบก่อนนำไปย้อม

ภาพที่ 3.17 การเข็นฝ้าย หรือการทำใยฝ้ายให้เป็นเส้นด้าย

ที่มา : สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ไทยยวน

11) ผ้าและการทอผ้า

ผ้า เป็นสิ่งแสดงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งของชาวไทยยวน สังคมชาวไทยยวนกำหนดการทอผ้าให้เป็นหน้าที่ของหญิง ด้วยค่านิยมที่ว่า สตรีที่สามารถทอผ้าได้เป็นผู้มีคุณสมบัติกุลสตรีเหมาะสมที่จะแต่งงานออกเรือนมีครอบครัวได้ ดังนั้นผ้าทอแต่ละผืนจึงมีความหมายมากกว่าการเป็นผ้าที่ใช้ประโยชน์ในการนุ่งห่ม เพราะยังเป็นสมุดบันทึกบอกเล่าถึงเรื่องราว และความรู้สึกนึกคิดของผู้ทอ รวมถึงสภาพทางสังคมในขณะนั้นออกมาด้วย

อดีต ชาวไทยยวนทอผ้าเพื่อใช้สอยในชีวิตประจำวัน หรือไม่กี่ถวายพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ หรือเพื่อมอบให้สมาชิกในครอบครัวหรือวงศ์ตระกูล ไม่ได้ทอ เพื่อขาย ไม่มีมูลค่าต้นทุนและกำไรที่เป็นเงินทอง ผ้าทอ จึงเป็นงานศิลปะที่ผู้ทอตั้งใจสร้างด้วยความมุ่งมั่นสอดผสมไปด้วยสุนทรียภาพของอารมณ์ โอกาสและฤดูกาลในการทอแต่เดิมขึ้นอยู่กับลักษณะการประกอบอาชีพหลักหรือการทำนา ปัจจุบัน การทอผ้าเป็นอาชีพจึงใช้เวลาส่วนใหญ่เพื่อการทอผ้า จนผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญด้านการทอผ้าเพิ่มขึ้น ช่วยให้เกิดพัฒนาการด้านต่างๆ เกี่ยวกับผ้า ทั้งลวดลาย ศิลปะ เส้นใย ความละเอียดประณีต

ตระกูลผ้าจากไทยยวนราชบุรี ผ้าจากชาวไทยยวนราชบุรีมีแหล่งกำเนิดแตกต่างกันตามลักษณะลวดลาย แบ่งได้ 3 ตระกูล คือ

1) ผ้าจกตระกูลคูบัว พบมากในตำบลคูบัว ตำบล ดอนตะโก อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของผ้าจกตระกูลนี้ ได้แก่ ลายดอกเขี้ยว ลายหักนกคู่ ลายโค้งแก้ง ลายหน้าหมอน และลายนกคู่กินน้ำส่วมเต้า การจกจะใช้เส้นด้ายยืนสีดำ ฟุ้งดำ พื้นผ้า เว้นพื้นดำไว้มากตามแบบของลวดลายเพื่อจกให้เห็นลายเด่นชัด ลายประกอบมีไม่มากลาย ส่วนสีสันของเส้นใยที่ใช้ทอ จะฟุ้งดำดำจกแดงแซมเหลืองหรือเขียว เส้นใยที่ใช้จกมีความหลากหลายของสีสัน ความกว้างของตีนขึ้นประมาณ 9 – 11 นิ้ว

2) ผ้าจกตระกูลดอนแร่ พบมากที่ตำบลดอนแร่ ตำบลห้วยไผ่ ตำบลหนองปลาหมอ และตำบลรางบัวลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของผ้าตระกูลนี้ได้แก่ คือ ลายกาบ กาบดอกแก้ว และลายนกคู่กินน้ำส่วมเต้าลักษณะการจกจะลายแน่นเต็มผืนผ้า มีความหลากหลายของลายประกอบ เว้นพื้นดำไว้น้อยทำให้ความเด่นชัดของลายหลักลดน้อยลงไป สีสันของเส้นใยจะคงสีแดงไว้เป็นหลัก ไม่นิยมใช้หลายสี ความกว้างของตีนจกประมาณ 14 – 15 นิ้ว

3) ผ้าจกตระกูลหนองโพ-บางกะโด เป็นผ้าจกที่รวบรวมมาจากชุมชนไทยยวนที่อาศัยอยู่ในตำบลหนองโพ-บางกะโด อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี มีลวดลายสีสันคล้ายผ้าจกตระกูลคูบัว แตกต่างตรงชายของตีนขึ้น คือ ผ้าจกตระกูลหนองโพ-บางกะโด เว้นพื้นดำระหว่างลายชะ

เปาถึงเล็บเหลืองไว้กว้างมากกว่าผ้าจกตระกูลคูบัว และรูปลักษณะของนกคุ้มมีน้ำท่วมเต้าของ
หนองโพ-บางกะโดมีหางยาวมากกว่าคล้าย ๆ จะเป็นพญาหงส์ ลักษณะเช่นนี้ใกล้เคียงกับลายนก
ของผ้าไทพวนในภาคเหนือ

ประเภทของผ้าจกไทยยวนราชบุรี แบ่งตามลักษณะการใช้งานได้ 2 ประเภท คือ ผ้าทอที่
ใช้ในชีวิตประจำวัน และ ผ้าทอที่ใช้ในพิธีกรรม

1) ผ้าทอที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

- ผ้าซิ่น หมายถึง ผ้าที่เย็บเป็นถึงสำหรับผู้หญิงนุ่ง มีความยาวแคบสั้นแตกต่างกัน
ออกไป ขึ้นอยู่กับรูปร่าง วิธีการนุ่ง โอกาส เวลาและสถานที่ ตลอดจนอาจ
เปลี่ยนแปลงตามความนิยมในแต่ละยุคแต่ละสมัย
- ย่ามของชาวไทยยวน มี 3 ชนิด ได้แก่ ย่ามจก ย่ามแดง และย่ามงาน
- ผ้าขาวม้าจก ผ้าขาวม้าของชาวไทยยวนราชบุรีมีอยู่ 2 ชนิด คือผ้าขาวม้าจก ทอจก
ลายไว้สองข้างของชายผ้า ผ้าขาวม้าแดง ทอด้วยฝ้ายสีแดง ชายผ้าทั้งสองด้านทอสี
ดำหรือสีเขียวก็ได้
- หมอนจก ผ้าที่ทอจกเป็นหน้าหมอน เรียกว่า "หมอนจก" ซึ่งในอดีตนิยมทำไว้เพื่อ
ถวายพระ ในวัดมีหมอนจกจำนวนมาก ปัจจุบันไม่มีการทอผ้าชนิดนี้แล้ว

นอกจากนี้ยังมี กระเป๋าถึกคาดเอว เป็นงานที่สตรีชาวไทยยวนถักขึ้นเพื่อให้คนรักหรือสามีใส่
สัมภาระเวลาออกจากบ้าน ซึ่งไม่พบว่ามีการถักขึ้นใหม่ในปัจจุบัน

2) ผ้าทอที่ใช้ประกอบในพิธีกรรม

ผ้าที่ชาวไทยยวนใช้ในพิธีกรรม ได้แก่ ผ้าปกหัวนาจก เป็นผ้า

ที่ทอขึ้นเพื่อใช้คลุมศีรษะขนาด ขณะแห่นาคไปบวช มีขนาดยาวประมาณ 16-19 นิ้ว กว้างประมาณ
15-17 นิ้ว ทอด้วยเส้นฝ้ายหรือเส้นไหม ตรงกลางจะปล่อยให้มีพื้นผ้าสีขาวขนาด 3x4 นิ้ว ชายผ้า
ทั้ง 4 ด้าน มีชายครุยร้อยด้วยลูกแก้วสีต่าง ๆ เพื่อให้ดูสวยงาม (อุดม สมพร, 2540 : 44)

ผ้าและการทอผ้ากับวิถีชีวิตชาวไทยยวน ผ้าและกระบวนการทอผ้าเป็นกระบวนการ
ขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ของชาวไทยยวน ที่มีความหมายซับซ้อน และมีความสำคัญ
ต่อวิถีชีวิตชุมชนและสังคม การทอผ้าเป็นกิจกรรมที่แสดงให้เห็นบทบาทหน้าที่ทางสังคมของ
สมาชิกทุกฝ่ายในชุมชน เพราะการทอผ้าไม่ได้สำเร็จลงได้เพราะผู้หญิงคนเดียว หากแต่ทุกฝ่าย
ต้องทำหน้าที่ร่วมกัน เช่น ผู้ชายต้องคอยช่วยเหลือหรือทำงานอื่นๆ แทนหรือต้องทำทุก ทำที่
ซ่อมแซมเครื่องมือ แม้แต่เด็กๆ และสมาชิกในครัวเรือนก็ต้องให้ความร่วมมือเพื่อให้ผู้หญิงได้มี
โอกาสในการทอผ้าด้วย เช่น เด็กผู้ชายต้องเลี้ยงน้องแทนแม่ เพื่อให้แม่ได้ทอผ้า เป็นต้น ดังนั้น
หากศึกษาวิถีชีวิตชาวไทยยวนผ่านเรื่องราวของผ้าและการทอผ้าแล้วจะเห็นได้ว่าชีวิตภายใน
ครอบครัวชาวไทยยวนนั้น มีผู้หญิงเป็นศูนย์กลางหรือเป็นแกนนำ โดยเฉพาะหญิงที่เป็นแม่บ้าน

จะเห็นได้จากกิจกรรม การทอผ้า กล่าวคือ เส้นใยแต่ละเส้นจะสอดประสานกันขึ้นเป็นผืนผ้าได้ ด้วยสติปัญญาความสามารถ ความอดทนอดกลั้นอดออมของหญิง (แม่) เป็นแกนกลางเชื่อมต่อกันทุกฝ่ายให้ประสานพลังร่วมกันเป็นครอบครัว ผ้าและการทอผ้าจึงเป็นรหัสแห่งชีวิตครอบครัวของชุมชนไทยยวนมาแต่โบราณ

ภาพที่ 3.18 การทอผ้า

ที่มา : สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ไทยยวน

ภาพที่ 3.19 รูปแบบลายต่างๆ ของผ้าทอไทยยวนราชบุรี

ที่มา : สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ไทยยวน

12) สุขภาพอนามัย

ชาวไทยยวนเชื่อว่าโรคภัยไข้เจ็บเกิดจากสาเหตุหลายประการ การแก้ไขสิ่งเหล่านี้ต้องแก้ไขด้วยวิธีการที่สอดคล้องกับสาเหตุนั้นๆ ในที่นี้แบ่งออกเป็น 4 ประการ คือ

- 1) การรักษาโรคตามความเชื่อเรื่องผีและอำนาจเหนือธรรมชาติ
- 2) การรักษาโรคด้วยคาถาอาคม
- 3) การรักษาโรคด้วยสมุนไพร
- 4) การรักษาโรคด้วยการแพทย์แผนปัจจุบัน

1. การรักษาโรคตามความเชื่อเรื่องผีและอำนาจเหนือธรรมชาติ

ชาวไทยยวนเชื่อว่าโรค บางอย่างเกิดขึ้นเพราะผีเป็นเหตุ คือ

1.1 มาจากการทำผิดผีบรรพบุรุษ

1.2 ผู้ป่วยนั้นถูกกระทำจากผีในสถานที่ต่างๆ ที่เดินทางผ่านไปมา เช่น ผีป่า ผีนา ผีไร่ ผีหนองน้ำ ผีตายโหง เป็นต้น และ

1.3 อาการเจ็บป่วยนั้นเกิดจากการตกทายหรือกระทำจากรุกขเทวดา เทพารักษ์ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ โดยเกิดจากการที่ผู้ป่วยไปลบหลู่เทวดาเหล่านั้น การรักษาอาการดังกล่าว ทำได้โดยการบนบานศาลกล่าว ขอขมาลาโทษ เมื่อหายแล้วจะเลี้ยงผีแก้บนตามชนิดของผีนั้นๆ ถ้าหายไม่ต้องเลี้ยง

2. การรักษาโรคด้วยคาถาอาคม คาถาอาคมเป็นอีกวิธีหนึ่งที่เป็นภูมิปัญญาสืบทอดต่อเนื่องมาแต่โบราณ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

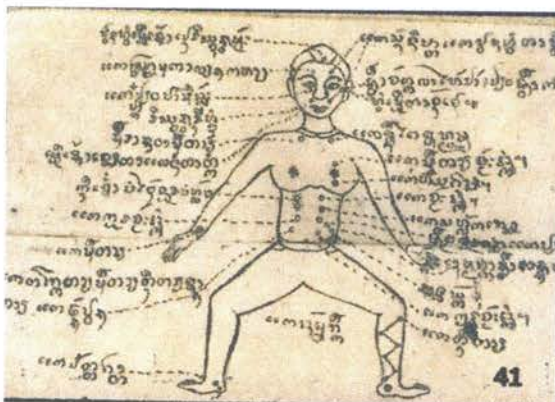
2.1 ใช้คาถาอาคมเสกมนต์พ่นหรือน้ำมันทา หรือบริการรมคาถาแล้วปิดเปานิยมใช้รักษาโรคเรื้อรัง ภูสวัต ไฟลามทุ่ง โรคกระดูก ปวดกระดูก ปวดเส้นเอ็น ในท้องถิ่นหนึ่งๆ จะมีผู้มีชื่อเสียงเป็นศรัทธาเชื่อถือของชาวบ้านในการรักษาโรคด้วยคาถาอาคมประจำอยู่ และ

2.2 ใช้คาถาอาคมรักษาโรคที่เกิดจากคุณไสย โดยใช้คาถาอย่างเดียว หรือใช้ร่วมกับสิ่งของอย่างอื่น ๆ หรือรักษาอาการอย่างอื่น ๆ ผู้ที่ถูกคาถาอาคมจะมีอาการปวดเมื่อยตามตัว เจ็บปวดตามร่างกายรักษาด้วยวิธีการใดๆ ไม่หาย จึงให้ผู้รู้ด้านนี้ช่วยรักษา วิธีการรักษาทำโดยการอาบน้ำมันต์ การกินสมุนไพรลงอาคม และวิธีการเป่าพ่น เป็นต้น

3. การรักษาโรคด้วยสมุนไพร ชาวไทยยวนเชื่อว่าสาเหตุประการหนึ่งในการเกิดโรคคือธาตุพิการ และการเปลี่ยนแปลงโดยธรรมชาติ เช่น อาหารไม่ย่อย การเปลี่ยนฤดูกาล โรคอันเนื่องด้วยสิ่งเหล่านี้ต้องรักษาด้วยยาสมุนไพร ให้สมุนไพรเข้าไปปรับสภาพธาตุทั้งสี่หรือธรรมชาติในตัวคนให้กลับสู่สภาวะปกติ ซึ่งมีหมอยากลางบ้าน หมอสมุนไพรประจำแทบทุกหมู่บ้านเมื่อเกิดเจ็บไข้ได้ป่วย สามารถไปหาให้ตรวจดูอาการแล้วจัดยาหรือสั่งยาสมุนไพรให้ญาติๆ ไปหามาต้ม หรือทำเป็นผง เป็นเม็ด ลูกกลอนกิน ส่วนการเจ็บไข้ได้ป่วยเล็กน้อย หรือเป็นแผลบาดเจ็บเล็กน้อย จะมีพืชสมุนไพรปลูกไว้ใช้ในครัวเรือนหรือในหมู่บ้าน

4. การรักษาโรคด้วยการแพทย์แผนปัจจุบัน ปัจจุบัน ชาวไทยยวนเป็นเหมือนกับคนไทยโดยทั่วไป คือ เมื่อเจ็บไข้ได้ป่วย จะไปเฝ้าวยารักษาด้วยการแพทย์แผนปัจจุบันก่อน รักษาไปจนกว่าจะหาย หากไม่มีแนวโน้มว่าจะหายหรือไม่ดีขึ้นหลังจากไปรักษาอยู่ได้ระยะหนึ่งแล้วหรือหมอบอกว่ารักษาได้ยากแล้ว ญาติพี่น้องหรือตัวผู้ป่วยจึงจะนึกถึงการรักษาได้ยากแล้ว ญาติพี่น้องหรือตัวผู้ป่วยจึงจะนึกถึงการรักษาโรคด้วยวิธีการอื่นๆ (หรือวิธีการต่างๆ ดังกล่าว

ข้างต้น) ทั้งนี้เพราะประสิทธิภาพการเยียวยารักษาด้วยการแพทย์แผนปัจจุบันมีสูงกว่า ทำให้ประชาชนเลือกที่จะใช้บริการก่อนการรักษาแบบอื่นๆ ทำให้การรักษาด้วยคาถาอาคม ยาสมุนไพรและความเชื่อลดบทบาทความสำคัญลงมาก ทั้งยังถูกมองว่าเป็นเรื่องไร้สาระ ปราศจากเหตุผล อย่างไรก็ตาม ยังมีชาวไทยยวนอีกไม่น้อย ที่ยังใช้การรักษาแบบเดิมๆ เป็นทางเลือกแก่ชีวิต และหลายคนประสบความสำเร็จ ช่วยให้ชีวิตยืนยาวต่อไปได้

ภาพที่ 3.20 ภาพตำแหน่งในร่างกายที่แพทย์พื้นบ้านชาวไทยยวนได้เขียนเป็นตำรา
ที่มา : สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ไทยยวน

13) อาหารการกิน

ชาวไทยยวนบริโภคอาหารวันละสามเวลา โดยทั่วไป มือเช้าเรียกว่า "กินข้าวกาย" มื้อกลางวันเรียกว่า "กินข้าวตอน" มื้อเย็นเรียกว่า "กินข้าวแลง" ส่วนการบริโภคในโอกาสพิเศษจะมีลักษณะเฉพาะ เช่น กินขันโตกกินพาแลง กินเลี้ยง เป็นต้น

ข้าว ชาวไทยยวนนิยมบริโภคข้าวเหนียวเป็นอาหารหลัก ข้าวเหนียวเป็นพืชหลักที่ชาวไทยยวนเพาะปลูกในไร่นา แต่ละปี (ฤดูกาล) จะปลูกข้าวเหนียวไว้ให้เพียงพอต่อความต้องการบริโภค แล้วก็ปลูกข้าวเจ้าไว้ส่วนหนึ่ง แต่เดิมชาวไทยยวนปลูกข้าวปีละครั้ง ต่อมาในบางพื้นที่มีการปรับปรุงระบบชลประทานจึงสามารถปลูกข้าวได้มากกว่าหนึ่งครั้ง ส่วนชาวไทยยวนที่อพยพไปอยู่ในภาคกลางปัจจุบันนิยมบริโภคข้าวเจ้าเป็นอาหารหลักมากขึ้น

กับข้าว ประกอบด้วยแกงชนิดต่างๆ เช่น แกงอ่อม แกงโฮะ แกงจิ้นเนื้อ ต้มชนิดต่างๆ เช่น ต้มปลา ต้มผัก ผักชนิดต่างๆ เช่น ผักผัก ผักแดง น้ำพริกชนิดต่างๆ เช่น น้ำพริกอ่อม น้ำพริกกะปิ ของดอง เช่น จิ้นส้ม ปลาไร่ แหนม ของแห้ง เช่น ปลาแห้ง ปลาไร่ เป็นต้น รวมถึงไข่เป็ดไข่ไก่ที่เลี้ยงไว้ในครัวเรือน ส่วนเครื่องปรุงมีหอมแดง กระเทียม หอมใหญ่ ส้มมะขาม มะพร้าว เกลือ พริกไทย พริกขี้หนู ปลาไร่ น้ำตาล น้ำปลา การกินอาหารแต่ละมื้อจะมีกับข้าวที่ชนิดขึ้นอยู่กับสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และนิสัยของแต่ละครอบครัว

ปลา เป็นอาหารหลักอย่างหนึ่งที่ชาวไทยยวนนิยมบริโภคคู่กับข้าวมาแต่โบราณ หาได้จากแหล่งน้ำทั่วไปตามฤดูกาล เป็นต้นว่า ปลาดุก ปลาช่อน ปลาดตะเพียน ปลาหมอ ปลาไหล ปลาชิว ปลาค้าว ปลาหลด ฯลฯ

ชาวไทยยวนมีเครื่องมือเพียงพอในการหาสิ่งเหล่านี้ตั้งแต่ฤดูกลาง เมื่อได้มาแล้ว นำมาแปรรูปเป็นอาหารชนิดต่างๆ หรือนำมาผ่านกระบวนการถนอมอาหารไว้บริโภคนานๆ เป็นปลาแห้ง ปลาร้า เป็นต้น

พืชผักและของป่า นิยมกินพืชผักเกือบทุกมื้ออาหารโดยเอามากินสด จิ้มกับน้ำพริก หรือเอามาทอด แกง หรือเอาต้ม ลวกจิ้มกับน้ำพริก หรือเอามาดองเก็บไว้กินวันต่อไป เป็นต้นว่าหน่อไม้ มะระ ผักหวาน มะแว้ง ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีเห็ดชนิดต่างๆ เช่น เห็ดลม เห็ดหูลิง เห็ดโคน เห็ดเผาะ หรือของป่าชนิดอื่นๆ เช่น นก หนู กระต่าย เป็นต้น ซึ่งเป็นอาหารอีกกลุ่มหนึ่งที่ชาวไทยยวนใช้บริโภคในแต่ละท้องถิ่น

ขนม ในอดีตนิยมบริโภคข้าเหนียวแดงกาะแม และข้าวต้มมัดมากที่สุด เพราะวัตถุดิบหาได้ง่ายและสามารถเก็บไว้บริโภคได้นาน ขนมที่นิยมทำในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันเข้าพรรษา คือ ขนมเทียน ข้าวต้มมัด วันสงกรานต์นิยมกวนข้าวเหนียวแดงและกาะแมวันสารทนิยมกวนกระยาสารทไปถวายพระและแจกญาติพี่น้อง เป็นต้น

ภาพที่ 3.21 การถนอมอาหารด้วยวิธีการหมักปลาไว้ในไหเพื่อทำปลาร้า

ที่มา : สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ไทยยวน

ภาพที่ 3.22 การจัดสำหรับอาหาร นิยมจัดไว้ในภาชนะที่เรียกว่า "โตก" หรือ "ขันโตก"
ที่มา : สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ไทยยวน

14) สันทนาการและการละเล่นพื้นบ้าน

การเล่านิทานเป็นกิจกรรมสันทนาการที่ชาวไทยยวนทุกวัยในอดีตนิยมชมชอบ เป็นกุศโลบายสอดแทรกหลักธรรมคำสอนสำหรับการดำเนินชีวิตที่ดั่งงามตามหลักพระพุทธศาสนาที่ถ่ายทอดการจดจำทำความเข้าใจของเด็ก พ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่มักใช้เวลาในช่วงหัวค่ำ หลังจากกินอาหารเย็นไปจนถึงก่อนเข้านอน เป็นเวลาเล่านิทานให้ลูกหลานฟัง หรือหากเป็นช่วงหน้าหนาวที่มีการลงแขกเกี่ยวข้าว นิยมเล่านิทานให้แขกฟังระหว่างพักผ่อน นิทานที่นิยมกันมาก เช่น เรื่องตาบอดตาใส หูตึงขโมยไก่ สามเกลอ หลวงพ่อดำหลวงพ่อแดง หนานฟ้ากับหนานขัน เป็นต้น

ส่วนการละเล่นพื้นบ้านหลายอย่างที่สืบทอดมาถึงปัจจุบัน ซึ่งการละเล่นเหล่านี้ได้ให้ความบันเทิงสนุกสนานพักผ่อนหย่อนใจ เปิดโอกาสให้หนุ่มสาวได้พบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนทัศนะ และให้ข้อคิดคติธรรมในการดำเนินชีวิต หรือแฝงคติธรรมไว้สอนใจทั้งคนเล่นและคนชม การละเล่นดั้งเดิมของชาวไทยยวนเป็นต้นว่า การฟ้อนชนิดต่างๆ การจับบอลต่อไก่ เล่นผีอ้อหรือผีกะลา ผีสุม ผีมะกวก อีลิง เป็นต้น (กรมศิลปากร , 2544 : 150 – 151)

ภาพที่ 3.23 การบรรเลง สะล้อ และ ซึง ซึ่งเป็นดนตรีพื้นบ้านของชาวไทยยวน
ที่มา : สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ไทยยวน

3.2.1.2 สภาพแวดล้อมทางด้านรูปธรรม

ภาพที่ 3.24 แสดงที่ตั้งโครงการ

ที่มา : <http://maps.google.co.th/maps?hl=th&tab=wl>

1. ทิศเหนือ ติดกับ ศูนย์ส่งเสริมผ้าทอและลานจอดรถ

ภาพที่ 3.25 แสดงบริเวณทิศเหนือของโครงการ

ที่มา : รูปถ่ายจากสถานที่จริง, 2553

2. ทิศตะวันออก ติดกับ ลานจอดรถและวัดโขลงสุวรรณคีรี

ภาพที่ 3.26 แสดงบริเวณทิศตะวันออกของโครงการ

ที่มา : รูปถ่ายจากสถานที่จริง, 2553

3. ทิศใต้ ติดกับ ร้านผ้ามณี

ภาพที่ 3.27 แสดงบริเวณทิศใต้ของโครงการ

ที่มา : รูปถ่ายจากสถานที่จริง, 2553

4. ทิศตะวันตก ติดกับ ศูนย์ส่งเสริมสินค้าOTOPตำบลคูบัว

ภาพที่ 3.28 แสดงบริเวณทิศตะวันตกของโครงการ

ที่มา : รูปถ่ายจากสถานที่จริง, 2553

3.2.2 การเข้าถึง

3.2.2.1 ความยากง่ายในการเข้าถึง

การเข้าถึงโครงการ สามารถเข้า-ออกได้ทางถนนด้านหน้าทางเข้าวัด
โฆลงสุวรรณคีรีอย่างเดียว

ถนนราษฎร์ยินดี

- รถยนต์ส่วนบุคคล สามารถเข้าถึงได้จากหลายเส้นทาง ทางเข้าหลักจาก
- รถประจำทาง รถโดยสารภายในท้องถิ่น
- จักรยาน สามารถเข้าถึงได้จากหลายเส้นทางท่องเที่ยว

3.2.2.2 มุมมองระหว่างการเดินทางเข้าถึง

ภาพที่ 3.29 แสดงมุมมองระหว่างการเข้าถึงจากถนนราษฎรยินดี
ที่มา : รูปถ่ายจากสถานที่จริง, 2553

3.2.2.3 ที่จอดรถพาหนะ

ที่จอดรถด้านหน้าโครงการมีพื้นที่ประมาณ 2,000 ตารางเมตร ซึ่งเป็นการใช้พื้นที่ร่วมกับวัดโขลงสุวรรณคีรี

ภาพที่ 3.30 แสดงพื้นที่จอดยานพาหนะ
ที่มา : รูปถ่ายจากสถานที่จริง, 2553

3.2.2.4 การรับรู้ทางเข้า

เนื่องจากใช้ทางเข้าเดียวกับวัดโขลงสุวรรณคีรี จึงทำให้มุมมองทางเข้าอาคารไม่น่าสนใจ อีกทั้งตัวอาคารของศูนย์ส่งเสริมผ้าทอยังบดบังมุมมองโครงการอีกด้วย

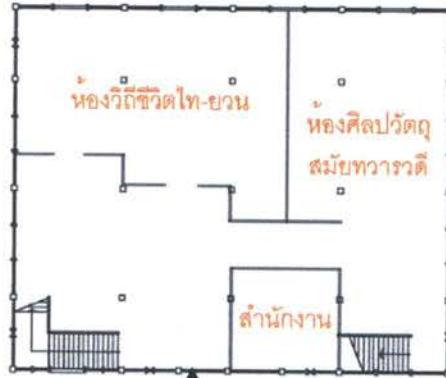

ภาพที่ 3.31 แสดงมุมมองระหว่างการเข้าถึง
ที่มา : รูปถ่ายจากสถานที่จริง, 2553

3.2.3 ทางเข้าอาคาร

3.2.3.1 ทางเข้าสำหรับผู้ให้บริการ

ทางเข้าสำหรับผู้ให้บริการ สามารถเข้าได้จากด้านหน้าของชั้น 1 ซึ่งเป็น ส่วนสำนักงาน และพื้นที่จัดแสดงของพิพิธภัณฑ์

ภาพที่ 3.32 แสดงทางเข้าอาคาร ชั้นที่ 1 สำหรับผู้ให้บริการ

ที่มา : จากการศึกษาและวิเคราะห์

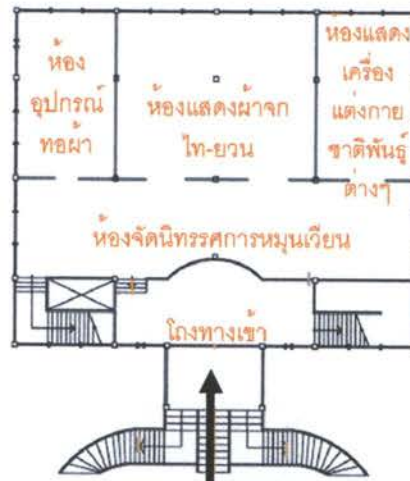

ภาพที่ 3.33 แสดงทางเข้าสำหรับผู้ให้บริการ

ที่มา : รูปถ่ายจากสถานที่จริง, 2553

3.2.3.2 ทางเข้าสำหรับผู้รับบริการ

ทางเข้าสำหรับผู้รับบริการ ผู้รับบริการต้องขึ้นไปในส่วนของชั้น 2 ซึ่งเป็น โถงต้อนรับ และทางเข้าสำหรับผู้พิการหรือสูงอายุ สามารถเข้าได้จากชั้นที่ 1

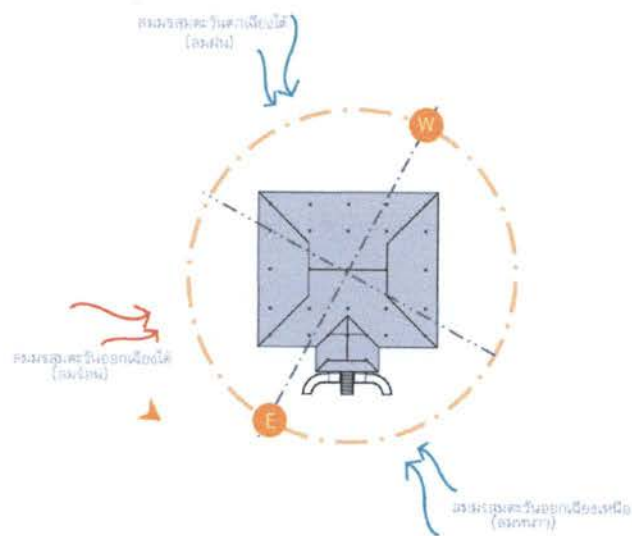

ภาพที่ 3.34 แสดงทางเข้าอาคาร ชั้นที่ 2 สำหรับผู้รับบริการ
ที่มา : จากการศึกษาและวิเคราะห์

ภาพที่ 3.35 แสดงทางเข้าอาคารสำหรับผู้รับบริการ และ ผู้พิการหรือสูงอายุ
ที่มา : รูปถ่ายจากสถานที่จริง, 2553

3.2.4 ทิศทางการวางอาคาร

ภาพที่ 3.36 แสดงทิศทางการวางอาคาร
ที่มา : จากการศึกษาและวิเคราะห์

3.2.4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างทิศทางการวางอาคารกับภูมิอากาศ

ทิศเหนือ ได้รับอิทธิพลจากลมหนาวโดยตรง

ทิศตะวันออก มีลมฤดูหนาว ซึ่งพัดมาจากทางทิศเหนือและ ตะวันออกเฉียงเหนือ พื้นที่ภายในโครงการจะได้รับลมหนาวจากโรงเช้า ส่วนโรงพักคอยสามารถใช้แสงจากธรรมชาติได้โดยตรง

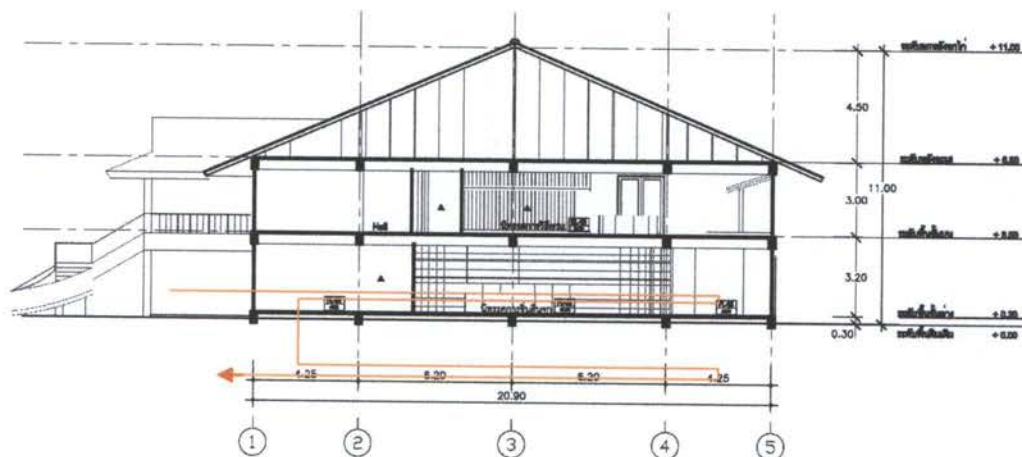
ทิศตะวันตก กระแสลมจากทิศตะวันตกเฉียงใต้ ได้เคลื่อนที่ผ่าน พื้นที่ด้านหลังอาคาร ส่งผลให้บริเวณดังกล่าวมีการถ่ายเทอากาศตลอด

ทิศใต้ ได้รับผลกระทบจากลมมรสุมเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ในฤดูฝน แต่อาคารได้ออกแบบให้มีช่องระบายอากาศและชายคาสูง ยื่นยาวทำให้ได้รับผลกระทบน้อย

3.2.5 สถาปัตยกรรมเดิม

3.2.5.1 การสัญจร

ภายในอาคารมีโถงทางเดินตรงกลางเพื่อเป็นการกระจายตัวทางสัญจร ไปสู่แต่ละห้อง ทำให้เกิดการเชื่อมต่อของกิจกรรมต่างๆภายในโครงการ และมีบันไดอยู่บริเวณส่วน หน้าเพื่อเชื่อมต่อกับพื้นที่อีกชั้น

ภาพที่ 3.37 ภาพแสดงทางสัญจรภายในอาคาร

ที่มา : จากการศึกษาและวิเคราะห์

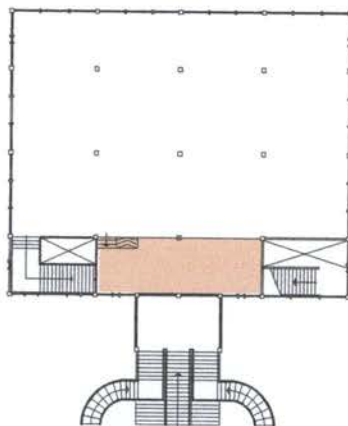
3.2.5.2 ที่ว่างภายในอันเกิดจากสถาปัตยกรรม

ชั้นที่ 1 พื้นที่ภายในถูกแบ่งซอยออกเป็นห้องจัดแสดงต่างๆ รวมไปถึง ส่วนของสำนักงานพิพิธภัณฑ์ หากพิจารณาจากพื้นที่เปล่า โดยไม่มีผนังกันห้อง ภายในเป็นพื้นที่ โลง มีช่องแสงเป็นช่วงๆโดยรอบอาคาร แต่เป็นช่องแสงที่ปิดตาย และเปิดได้เพียงบางส่วน ทำให้ ไม่สามารถระบายอากาศภายในได้ดีเท่าที่ควร และมีบันไดทางด้านซ้ายและด้านขวาภายใน อาคารเพื่อเชื่อมต่อกับพื้นที่ชั้น2

ชั้นที่ 2 โถงทางเข้าด้านหน้า ถูกแบ่งออกเป็นสัดส่วนด้วยบันได ภายใน ถูกแบ่งออกเป็นโถงทางเดินสำหรับนิทรรศการหมุนเวียน ส่วนด้านหลังถูกขอยออกเป็นห้องจัดแสดง หากพิจารณาพื้นที่เปล่าโดยไม่มีผนังกัน ภายในเป็นพื้นที่โล่งมีช่องแสงโดยรอบอาคาร เช่นเดียวกันกับชั้นที่ 1 แต่ต่างกันตรงที่ ชั้นที่ 2 มีการระบายอากาศที่ดีกว่าชั้นที่ 1

การวิเคราะห์ทางสถาปัตยกรรมภายใน

1) ส่วนประชาสัมพันธ์ (ชั้น 2)

ภาพที่ 3.38 สถาปัตยกรรมภายในส่วนประชาสัมพันธ์

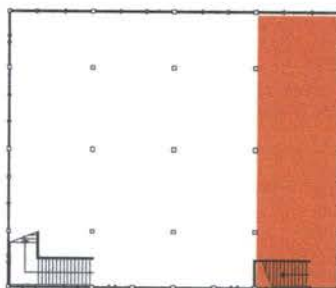
ที่มา : จากการศึกษาและวิเคราะห์และรูปถ่ายจากสถานที่จริง, 2552

ตารางที่ 3.2 วิเคราะห์สถาปัตยกรรมภายในส่วนประชาสัมพันธ์

สภาวะปัจจุบัน	วิเคราะห์ปัญหา	วิเคราะห์แก้ไขปัญหา
-จุดพักคอยมีขนาดแคบมากเกินไป -Wall Board -ตู้รับบริจาค	-การสัญจรไม่ความสะดวก -ขาดการออกแบบตกแต่งที่ดี -วางไม่สวยงาม	-เพิ่มเติมพื้นที่บริเวณจุดพักคอย และเพิ่มเคาน์เตอร์ให้ดูเป็นทางการ -ออกแบบปรับปรุงWall Boardให้น่าสนใจยิ่งขึ้น -เพิ่ม Display จัดแสดงให้เหมาะสมกับพื้นที่ใช้สอย

ที่มา : จากการศึกษาวิเคราะห์

2) ห้องจัดแสดงที่ 1 ภูมิปัญญาสมัยทวารวดี (ชั้น 1)

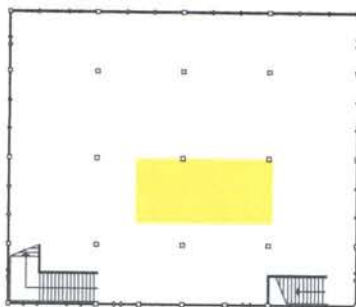
ภาพที่ 3.39 สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 1 ภูมิปัญญาสมัยทวารวดี
ที่มา : จากการศึกษาและวิเคราะห์และรูปถ่ายจากสถานที่จริง, 2552

ตารางที่ 3.3 วิเคราะห์สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 1 ภูมิปัญญาสมัยทวารวดี (ชั้น 1)

สภาวะปัจจุบัน	วิเคราะห์ปัญหา	วิเคราะห์แก้ไขปัญหา
-ลักษณะการเดินทางจัดแสดงไม่ได้ มีการบังคับว่าจะต้องเดินทางซ้าย หรือขวา -Wall Board -Wall Showcase -Box Stand / วัตถุจัดแสดงจริง	-ขาดความน่าสนใจ -ขาด Design -ขาดความน่าสนใจ	-ออกแบบ Wall Board ให้ทันสมัย และกระตุ้นการเรียนรู้ -ออกแบบ Wall Showcase ให้ เหมาะสมกับหัวข้อจัดแสดง

ที่มา : จากการวิเคราะห์

3) ห้องจัดแสดงที่ 2 แสดงเครื่องมือทำมาหากิน (ชั้น 1)

ภาพที่ 3.40 สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 2 แสดงเครื่องมือทำมาหากิน (ชั้น 1)

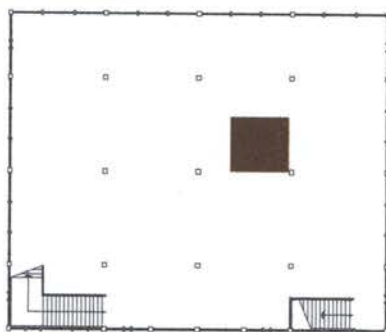
ที่มา : จากการศึกษาและวิเคราะห์และรูปถ่ายจากสถานที่จริง, 2552

ตารางที่ 3.4 วิเคราะห์สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 2 แสดงเครื่องมือทำมาหากิน(ชั้น 1)

สภาวะปัจจุบัน	วิเคราะห์ปัญหา	วิเคราะห์แก้ไขปัญหา
-ทางเชื่อมต่อไปยังส่วนจัดแสดงที่3 -อยู่ติดกับสำนักงานและห้องน้ำ -Box Stand / วัตถุจัดแสดงจริง -Wall Board / ป้ายบรรยาย	-การชนเนื้อหาจัดแสดงขาดความต่อเนื่อง -ขาดความน่าสนใจ -ขาด Design / ขาดความน่าสนใจ	-แบ่งแยกพื้นที่การจัดแสดงให้ต่อเนื่องกัน -เปลี่ยนวัสดุที่ทำ Box Stand ให้ดูทันสมัยและจัดแสงสว่างให้เหมาะสม -ออกแบบ Wall Board ให้ทันสมัยและกระตุ้นการเรียนรู้

ที่มา : จากการศึกษาวิเคราะห์

4) ห้องจัดแสดงที่ 3 มุมหลังบนอนสอนลูกหลาน (ชั้น 1)

ภาพที่ 3.41 สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 3 มุมหลังบนอนสอนลูกหลาน (ชั้น 1)

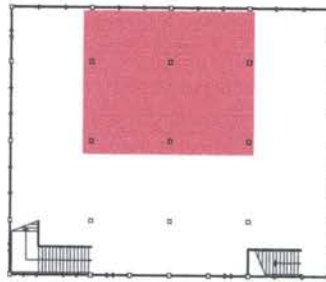
ที่มา : จากการศึกษาและวิเคราะห์และรูปถ่ายจากสถานที่จริง, 2552

ตารางที่ 3.5 วิเคราะห์สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 3 มุมหลังบนอนสอนลูกหลาน (ชั้น 1)

สภาวะปัจจุบัน	วิเคราะห์ปัญหา	วิเคราะห์แก้ไขปัญหา
-ส่วนจัดแสดงอยู่บริเวณมุมห้อง ไม่เป็นที่น่าสนใจ -Wall Board / ป้ายบรรยาย -วัตถุจัดแสดงจริง -หุ่นจำลอง -จำลองบรรยากาศภายในบ้านสมัยก่อน	-การชมเนื้อหาจัดแสดงขาดความสะดวกในการชม -ขาด Design/ขาดความน่าสนใจ -ขาดความน่าสนใจ -ดูเก่าและโทรม -ขาดเทคนิคจัดแสดงที่ดึงดูดความสนใจ	-จัดทำป้ายสัญลักษณ์ทิศการเดินทางเพื่อความสะดวกในการชมเนื้อหาการจัดที่ต่อเนื่องกัน -ออกแบบ Wall Board ให้ทันสมัยและกระตุ้นการเรียนรู้ -เพิ่มเทคนิคการจัดแสดงที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้น

ที่มา : จากการวิเคราะห์

5) ห้องจัดแสดงที่ 4 การระดมความคิดของคนในชุมชน (ชั้น 1)

ภาพที่ 3.42 สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 4 การระดมความคิดของคนในชุมชน (ชั้น 1)

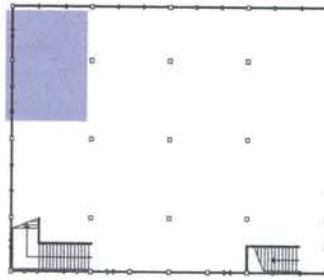
ที่มา : จากการศึกษาและวิเคราะห์และรูปถ่ายจากสถานที่จริง, 2552

ตารางที่ 3.6 วิเคราะห์สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 4 การระดมความคิดของคนในชุมชน

สภาวะปัจจุบัน	วิเคราะห์ปัญหา	วิเคราะห์แก้ไขปัญหา
<ul style="list-style-type: none"> - ทางเดินเข้า-ออกมีทางเดียวทำให้สามารถบังคับการชมเนื้อหาการจัดให้มีความต่อเนื่อง -Wall Board / ป้ายบรรยาย -Box Stand / วัตถุจัดแสดง -จำลองบรรยากาศภายในบ้าน -หุ่นจำลอง 	<ul style="list-style-type: none"> -พื้นที่จัดแสดงมุมห้องเข้าชมได้ยาก -ขาด Design/ขาดความน่าสนใจ -ขาดความน่าสนใจ 	<ul style="list-style-type: none"> - ปรับการวางวัตถุจัดแสดง -ออกแบบ Wall Board ให้ทันสมัยและกระตุ้นการเรียนรู้ -เปลี่ยนวัสดุที่ทำ Box Stand ให้ดูทันสมัย

ที่มา : จากการวิเคราะห์

6) ห้องจัดแสดงที่ 5 วิธีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไท-ยวน (ชั้น 1)

ภาพที่ 3.43 สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 5 วิธีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไท-ยวน(ชั้น 1)

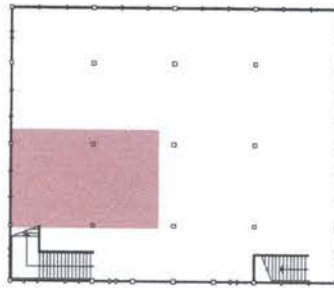
ที่มา : จากการศึกษาและวิเคราะห์และรูปถ่ายจากสถานที่จริง, 2552

ตารางที่ 3.7 วิเคราะห์สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 5 วิธีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไท-ยวน

สภาวะปัจจุบัน	วิเคราะห์ปัญหา	วิเคราะห์แก้ไขปัญหา
-ทางเดินเข้า-ออกมีทางเดียวทำให้สามารถบังคับการชมเนื้อหาการจัดให้มีความต่อเนื่อง -Wall Board / ป้ายบรรยาย -Wall Showcase -วัตถุจัดแสดงจริง -หุ่นจำลอง	-ขาด Design/ขาดความน่าสนใจ -ขาดความน่าสนใจ -ขาดเทคนิคการจัดแสดงที่น่าสนใจ	-ออกแบบ Wall Board ให้ทันสมัยและกระตุ้นการเรียนรู้ -เพิ่มเทคนิคการจัดแสดงที่น่าสนใจ -เพิ่มการบรรยายด้วยเทคนิค Sound Dome

ที่มา : จากการวิเคราะห์

7) ห้องจัดแสดงที่ 6 การทำมาหากินของชาวไทย-ยวน

ภาพที่ 3.44 สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 6 การทำมาหากินของชาวไทย-ยวน (ชั้น 1)

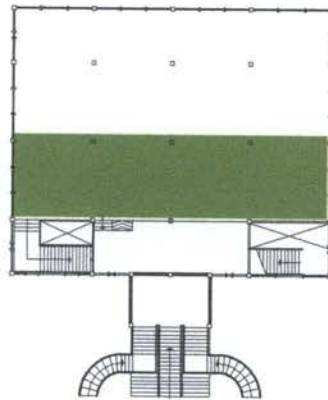
ที่มา : จากการศึกษาและวิเคราะห์และรูปถ่ายจากสถานที่จริง, 2552

ตารางที่ 3.8 วิเคราะห์สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 6 การทำมาหากินของชาวไทย-ยวน

สภาวะปัจจุบัน	วิเคราะห์ปัญหา	วิเคราะห์แก้ไขปัญหา
-เกวียนที่นำมาจัดแสดงทำให้ทางสัญจรภายในห้องแคบ -Wall Board / ป้ายบรรยาย -Wall Showcase -วัตถุจัดแสดงจริง	-ขาด Design/ขาดความน่าสนใจ -ขาดเทคนิคการจัดแสดงที่น่าสนใจ	-ลดพื้นที่ส่วนจำลองเพื่อเพิ่มพื้นที่ทางสัญจรให้กว้างขึ้น -ออกแบบ Wall Board ให้ทันสมัยและกระตุ้นการเรียนรู้ -เพิ่มเทคนิคการจัดแสดงที่น่าสนใจ -เพิ่มเทคนิคการจัดแสดงที่เหมาะสม

ที่มา : จากการศึกษาวิเคราะห์

8) ห้องจัดแสดงที่ 7 ห้องโถงสำหรับจัดนิทรรศการ (ชั้น 2)

ภาพที่ 3.45 สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 7 ห้องโถงสำหรับจัดนิทรรศการ (ชั้น 2)

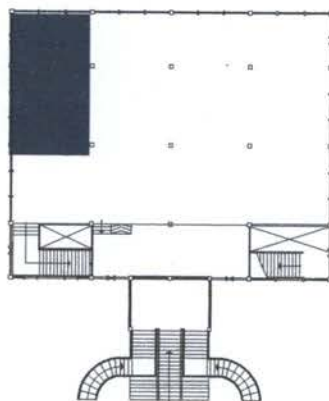
ที่มา : จากการศึกษาและวิเคราะห์และรูปถ่ายจากสถานที่จริง, 2552

ตารางที่ 3.9 วิเคราะห์สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 7 ห้องโถงสำหรับจัดนิทรรศการ

สภาวะปัจจุบัน	วิเคราะห์ปัญหา	วิเคราะห์แก้ไขปัญหา
<ul style="list-style-type: none"> -ไม่มีการบังคับทิศทางชมวัตถุจัดแสดง -Wall Board / ป้ายบรรยาย -Box Stand / วัตถุจัดแสดง -Display ตู้จัดแสดง -หุ่นจำลอง 	<ul style="list-style-type: none"> -ไม่มีการบังคับทิศทางเดินชม หัวข้อจัดแสดง อาจทำให้ขาดความต่อเนื่องในการชมตามลำดับหัวข้อจัดแสดง -ขาดความน่าสนใจ -เก่าและทรุดโทรม -ทรุดโทรมและขาดเทคนิคการจัดแสดง 	<ul style="list-style-type: none"> -กำหนดป้ายสัญลักษณ์ในการบังคับทิศทางชม ออกแบบให้ดูน่าสนใจ -ออกแบบ Box Stand ให้ดูทันสมัย -ออกแบบใหม่และเพิ่มเทคนิคการจัดแสดงที่เหมาะสม

ที่มา : จากการศึกษาวิเคราะห์

9) ห้องจัดแสดงที่ 8 ภูมิปัญญาทอผ้าจาก (ชั้น 2)

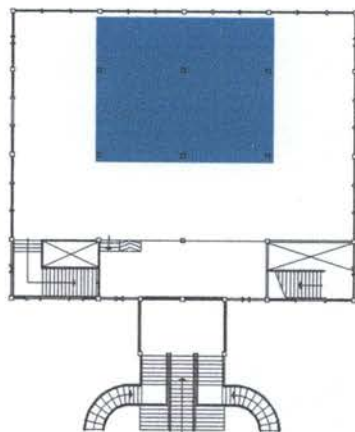
ภาพที่ 3.46 สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 8 ภูมิปัญญาทอผ้าจาก(ชั้น 2)

ตารางที่ 3.10 วิเคราะห์สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 8 ภูมิปัญญาทอผ้าจาก

สภาวะปัจจุบัน	วิเคราะห์ปัญหา	วิเคราะห์แก้ไขปัญหา
-ทางเดินเข้า-ออกมีทางเดียวทำให้สามารถบังคับการชมเนื้อหาการจัดให้มีความต่อเนื่อง -Wall Board / ป้ายบรรยาย -Display ตู้จัดแสดง -วัตถุจัดแสดงจริง -หุ่นจำลอง	-ขาด Design และความน่าสนใจ -ขาดเทคนิคการจัดแสดง	-ออกแบบให้ดูน่าสนใจและดูทันสมัย -เพิ่มเทคนิคการจัดแสดงที่เหมาะสม

ที่มา : จากการวิเคราะห์

10) ห้องจัดแสดงที่ 9 อนุรักษ์ผ้าโบราณ (ชั้น 2)

ภาพที่ 3.47 สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 9 อนุรักษ์ผ้าโบราณ(ชั้น 2)

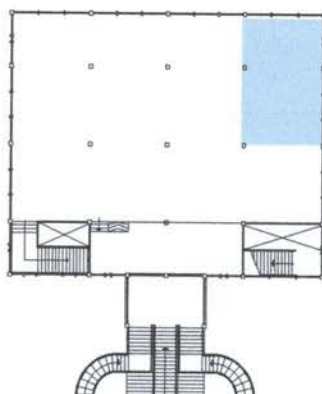
ที่มา : จากการศึกษาและวิเคราะห์และรูปถ่ายจากสถานที่จริง, 2552

ตารางที่ 3.11 วิเคราะห์สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 9 อนุรักษ์ผ้าโบราณ

สภาวะปัจจุบัน	วิเคราะห์ปัญหา	วิเคราะห์แก้ไขปัญหา
-ทางเดินเข้า-ออกมีทางเดียวทำให้สามารถบังคับการชมเนื้อหาการจัดให้มีอย่างต่อเนื่อง -Wall Board / ป้ายบรรยาย -Box Stand / วัตถุจัดแสดง -Display ตู้จัดแสดงผ้า	-ขาด Design และความน่าสนใจ -ขาดความน่าสนใจ -ขาดความน่าสนใจและเทคนิคการจัดแสดง	-ออกแบบให้ดูน่าสนใจและทันสมัย -ออกแบบ Box Stand ให้ดูทันสมัย -ออกแบบใหม่และเพิ่มเทคนิคการจัดแสดงที่เหมาะสม

ที่มา : จากการวิเคราะห์

11) ห้องจัดแสดงที่ 10 ชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี (ชั้น 2)

ภาพที่ 3.48 สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 10 ชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี(ชั้น 2)

ที่มา : จากการศึกษาและวิเคราะห์และรูปถ่ายจากสถานที่จริง, 2552

ตารางที่ 3.12 วิเคราะห์สถาปัตยกรรมภายในห้องจัดแสดงที่ 10 ชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี

สภาวะปัจจุบัน	วิเคราะห์ปัญหา	วิเคราะห์แก้ไขปัญหา
<ul style="list-style-type: none"> -ทางเดินเข้า-ออกมีทางเดียวทำให้สามารถบังคับการชมเนื้อหาการจัดให้มีอย่างต่อเนื่อง -Wall Board / ป้ายบรรยาย -วัตถุจัดแสดงจริง -Display ตู้จัดแสดงชาติพันธุ์ต่างๆ -หุ่นจำลอง -interactive computer 	<ul style="list-style-type: none"> -ขาด Design และความน่าสนใจ 	<ul style="list-style-type: none"> -ออกแบบให้ดูน่าสนใจและทันสมัย -ออกแบบใหม่และเพิ่มเทคนิคการจัดแสดงที่เหมาะสม -เพิ่มเทคนิคการจัดแสดง

ที่มา : จากการศึกษาวิเคราะห์

3.2.5.3 ข้อกำหนดต่างๆในการปรับปรุง

กฎกระทรวงฉบับที่ 55 (พ.ศ.2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522

"อาคารพิเศษ" หมายความว่า อาคารที่ต้องการมาตรฐานความมั่นคงแข็งแรง และความปลอดภัยเป็นพิเศษ เช่นอาคารดังต่อไปนี้

(ก) โรงมหรสพ อัฒจันทร์ หอประชุม หอสมุด หอศิลป์ พิพิธภัณฑ์สถานหรือศาสนสถาน

หมวด 1 ลักษณะของอาคาร

ข้อ 7 ป้ายหรือสิ่งทีสร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายที่อาคารต้องไม่บังช่องระบายอากาศ หน้าต่าง ประตู หรือทางหนีไฟ

หมวด 2 ส่วนต่างๆ ของอาคาร

ส่วนที่ 1 วัสดุของอาคาร

ข้อ 15 เสา คาน พื้น บันได และผนังของอาคารที่สูงตั้งแต่สามชั้นขึ้นไป โรงมหรสพ อัฒจันทร์ หอประชุม หอสมุด หอศิลป์ ห้างสรรพสินค้า อาคารขนาดใหญ่ สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วย สถานบริการ ทำอากาศยาน หรืออุโมงค์ ต้องทำด้วยวัสดุถาวรที่เป็นวัสดุทนไฟด้วย

ส่วนที่ 2 พื้นภายในอาคาร

ข้อ 21 ช่องทางเดินในอาคาร ต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่าตามที่กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 22 ห้องหรือส่วนของอาคารที่ใช้ในการทำกิจกรรมต่างๆ ต้องมีระยะตั้งไม่น้อยกว่าตามที่กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

ระยะตั้งตามวรรคหนึ่งให้วัดจากพื้นถึงพื้น ในกรณีของชั้นใต้หลังคา ให้วัดจากพื้นถึงยอดฝาดหรือยอดผนังอาคาร และในกรณีของห้องหรือส่วนของอาคารที่อยู่ภายในโครงสร้างของหลังคา ให้วัดจากพื้นถึงยอดฝาดหรือยอดผนังของห้องหรือส่วนของอาคารดังกล่าวที่ไม่ใช่โครงสร้างของหลังคา ห้องในอาคารซึ่งมีระยะตั้งระหว่างพื้นถึงพื้นอีกชั้นหนึ่งตั้งแต่ 5 เมตรขึ้นไป จะทำพื้นชั้นลอยในห้องนั้นก็ได้ โดยพื้นชั้นลอยดังกล่าวนั้นต้องมีเนื้อที่ไม่เกินร้อยละสี่สิบของเนื้อที่ห้อง ระยะตั้งระหว่างพื้นชั้นลอยถึงพื้นอีกชั้นหนึ่งต้องไม่น้อยกว่า 2.40 เมตร และระยะตั้งระหว่างพื้นห้องถึงพื้นชั้นลอยต้องไม่น้อยกว่า 2.40 เมตร ด้วยห้องน้ำ ห้องส้วม ต้องมีระยะตั้งระหว่างพื้นถึงเพดานไม่น้อยกว่า 2 เมตร

ส่วนที่ 3 บันไดของอาคาร

ข้อ 23 บันไดของอาคารอยู่อาศัยถ้ามีตอมอย่างน้อยหนึ่งบันไดที่มีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร ช่วงหนึ่งสูงไม่เกิน 3 เมตร ลูกตั้งสูงไม่เกิน 20 เซนติเมตร ลูกนอนเมื่อหัก

ส่วนที่ชั้นบันไดเหลื่อมกันออกแล้วเหลือความกว้างไม่น้อยกว่า 22 เซนติเมตร และต้องมีพื้นที่หน้าบันไดมีความกว้างและยาวไม่น้อยกว่าความกว้างของบันได

บันไดที่สูงเกิน 3 เมตร ต้องมีชานพักบันไดทุกช่วง 3 เมตร หรือน้อยกว่านั้น และชานพักบันไดต้องมีความกว้างและยาวไม่น้อยกว่าความกว้างของบันได ระยะตั้งจากชั้นบันไดหรือชานพักบันไดถึงส่วนต่ำสุดของอาคารที่อยู่เหนือขึ้นไปต้องสูงไม่น้อยกว่า 1.90 เมตร

ข้อ 25 บันไดตามข้อ 24 จะต้องมียะห่างไม่เกิน 40 เมตร จากจุดที่ไกลสุดบนพื้นชั้นนั้น

ข้อ 26 บันไดตามข้อ 23 และข้อ 24 ที่เป็นแนวโค้งเกิน 90 องศา จะไม่มีชานพักบันไดก็ได้ แต่ต้องมีความกว้างเฉลี่ยของลูกนอนไม่น้อยกว่า 22 เซนติเมตร สำหรับบันไดตามข้อ 23 และไม่น้อยกว่า 25 เซนติเมตร สำหรับบันไดตามข้อ 24

หมวด 4 แนวอาคารและระยะต่างๆ ของอาคาร

ข้อ 40 การก่อสร้างหรือดัดแปลงอาคารหรือส่วนของอาคารจะต้องไม่ล้ำเข้าไปในที่สาธารณะเว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาที่สาธารณะนั้น

ข้อ 41 อาคารที่ก่อสร้างหรือดัดแปลงใกล้ถนนสาธารณะที่มีความกว้างน้อยกว่า 6 เมตร ให้ร่นแนวอาคารห่างจากกึ่งกลางถนนสาธารณะอย่างน้อย 3 เมตร

ข้อ 48 การก่อสร้างอาคารในที่ดินเจ้าของเดียวกันผนังหรือระเบียงของอาคารต้องอยู่ห่างจากผนังหรือระเบียงของอาคารอื่นที่มีความสูงเกิน 9 เมตร แต่ไม่ถึง 23 เมตร ไม่น้อยกว่า 6 เมตร

3.2.6 โครงสร้างและงานระบบ

3.2.6.1 โครงสร้าง

อาคาร 2 ชั้น ระบบโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก ฐานรากเป็นแบบเสาเข็มเจาะ

3.2.6.2 ระบบไฟฟ้า

- 1) ระบบไฟฟ้าแรงสูง และหม้อแปลงไฟฟ้า
- 2) ระบบไฟฟ้าแรงต่ำ
- 3) ระบบไฟฟ้าสำรอง จะจ่ายไฟจากเครื่องกำเนิดไฟสำรองแบบอัตโนมัติแบบดีเซลเพื่อจ่ายไฟฟ้าให้แก่ระบบการเดินสายไฟขณะเกิดเหตุฉุกเฉิน

3.2.6.3 ระบบสุขาภิบาล

ระบบประปา ใช้วิธีปล่อยให้น้ำจากท่อ MAIN ของการประปาเข้าสู่ถังเก็บน้ำแล้วใช้PUMPIเพิ่มความดัน นำไปใช้ในสวนต่างๆ

3.2.6.4 ระบบเครื่องปรับอากาศและระบายอากาศ

ใช้ระบบ SPLIT TYPE เพราะมีการแบ่งพื้นที่จัดแสดงออกเป็นห้อง โดยวาง COMPRESSOR ไว้นอกอาคารโดยไม่มีอะไรบัง ทำให้ตัวอาคารด้านนอกมีมุมมองไม่ดี

ตารางที่ 3.13 แสดงผลการศึกษาและวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

หัวข้อหลัก	หัวข้อรอง	หัวข้อย่อย	รายละเอียด	ปรับปรุงแก้ไข
บริบท	อาคารรอบข้าง	อาคารศูนย์ส่งเสริมผ้าทอและอาคารศูนย์ส่งเสริมสินค้า OTOP	อาคารชั้นเดียวที่ไม่มีจุดสนใจและน่าเข้าชม	ปรับปรุงเพื่อให้เกิดความน่าสนใจ
การเข้าถึง	ถนนรอบโครงการ	ทางเข้าโครงการ	ใช้ทางเข้าเดียวกับวัดโขลงสุวรรณคีรีและไม่มีป้ายบอกชื่อโครงการด้านหน้าทางเข้าโครงการ	จัดทำป้ายหรือจุดดึงดูดความสนใจ
ทางเข้าอาคาร	ทางเข้าด้านหน้าชั้น 1	ทางเข้าสำนักงาน	ส่วนสำนักงานและพิพิธภัณฑ์อยู่ปนกันทำให้ผู้เข้าชมโครงการสับสน	ย้ายส่วนสำนักงานหรือทำทางเข้าสำหรับส่วนสำนักงานให้ชัดเจน
ทิศทางการวางอาคาร	สภาพแวดล้อม	ทางเข้าสำหรับผู้พิการ สูงอายุ	ทางเข้าหลักอยู่ชั้น 2	ทำทางลาดขึ้นชั้น 2
สถาปัตยกรรม	โครงสร้างและส่วนประกอบ	ระยะเวลา	พื้นที่บางส่วนเสียหายไปตามกาลเวลา	ซ่อมแซม
โครงสร้าง งานระบบที่เกี่ยวข้อง	ระบบที่ไม่สมบูรณ์	ระบบไฟฟ้า	ไม่มีไฟส่องเน้นหรือไฟบรรยากาศ	ติดตั้งไฟให้เหมาะกับพื้นที่

ที่มา : จากการวิเคราะห์

บทที่ 4

รายละเอียดโครงการ

4.1 วัตถุประสงค์ของการออกแบบ

- 4.1.1 เพื่อให้โครงการมีความน่าสนใจ โดยแสดงถึงเอกลักษณ์ของโครงการ
- 4.1.2 เพื่อออกแบบสถาปัตยกรรมภายในพิพิธภัณฑ์ที่เหมาะสม และสัมพันธ์กับบริบทของท้องถิ่น

4.2 รายละเอียดโครงการ

โครงการออกแบบสถาปัตยกรรมภายในพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมพื้นถิ่นไทยวน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี สามารถแบ่งพื้นที่ออกได้เป็น 6 ส่วน คือ ส่วนงานจัดแสดงและนิทรรศการ ส่วนงานฝ่ายภัณฑารักษ์ ส่วนบริการสาธารณะ ส่วนงานบริหาร ส่วนบริการโครงการ และส่วนงานระบบ

4.2.1 ส่วนงานจัดแสดงและนิทรรศการ (Exhibition & Display)

- นิทรรศการถาวร (Permanent Exhibition)
- นิทรรศการหมุนเวียน (Temporary Exhibition)

4.2.2 ส่วนงานฝ่ายภัณฑารักษ์ (Curatorial Offices)

4.2.3 ส่วนบริการสาธารณะ (Public Services)

- ประชาสัมพันธ์
- ส่วนโรงพักคอย
- ส่วนเคาน์เตอร์บริการ
- ห้องน้ำ
- ร้านขายของที่ระลึก
- ลานอเนกประสงค์

4.2.4 ส่วนงานบริหาร (Administration)

4.2.4.1 ฝ่ายบริหาร

- ห้องทำงานประธาน
- ห้องทำงานรองประธาน
- พื้นที่ทำงานเลขานุการ 1 ที่นั่ง

4.2.4.2 ฝ่ายวิชาการ

- พื้นที่ทำงานภัณฑารักษ์ 1 ที่นั่ง
- พื้นที่ทำงานบรรณารักษ์ 1 ที่นั่ง

- พื้นที่ทำงานวิชาการ 1 ที่นั่ง
- พื้นที่ทำงานทะเบียนวัตถุ 1 ที่นั่ง
- พื้นที่ทำงานสงวนรักษาวัตถุ 1 ที่นั่ง

4.2.4.3 ฝ่ายธุรการ

- พื้นที่ทำงานธุรการ 1 ที่นั่ง
- พื้นที่ทำงานสารบรรณ 1 ที่นั่ง
- พื้นที่ทำงานแผนกการเงิน 1 ที่นั่ง
- พื้นที่ทำงานประชาสัมพันธ์ 1 ที่นั่ง

4.2.4.4 ฝ่ายเทคนิค

- พื้นที่เก็บของแผนกซ่อมบำรุงและทำงาน 1 ที่นั่ง
- พื้นที่ทำงานฐานข้อมูล 1 ที่นั่ง

4.2.5 ส่วนบริการโครงการ (Services & Workshop)

- ซ่อมบำรุงวัสดุ / อุปกรณ์
- รักษาความปลอดภัย

4.2.6 ส่วนงานระบบ

- ห้องเครื่องลิฟท์
- ห้องระบบไฟฟ้า
- ห้องระบบสุขาภิบาล

4.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการออกแบบ

4.3.1 สามารถสร้างให้โครงการมีความน่าสนใจ และแสดงเอกลักษณ์ของโครงการที่ชัดเจน

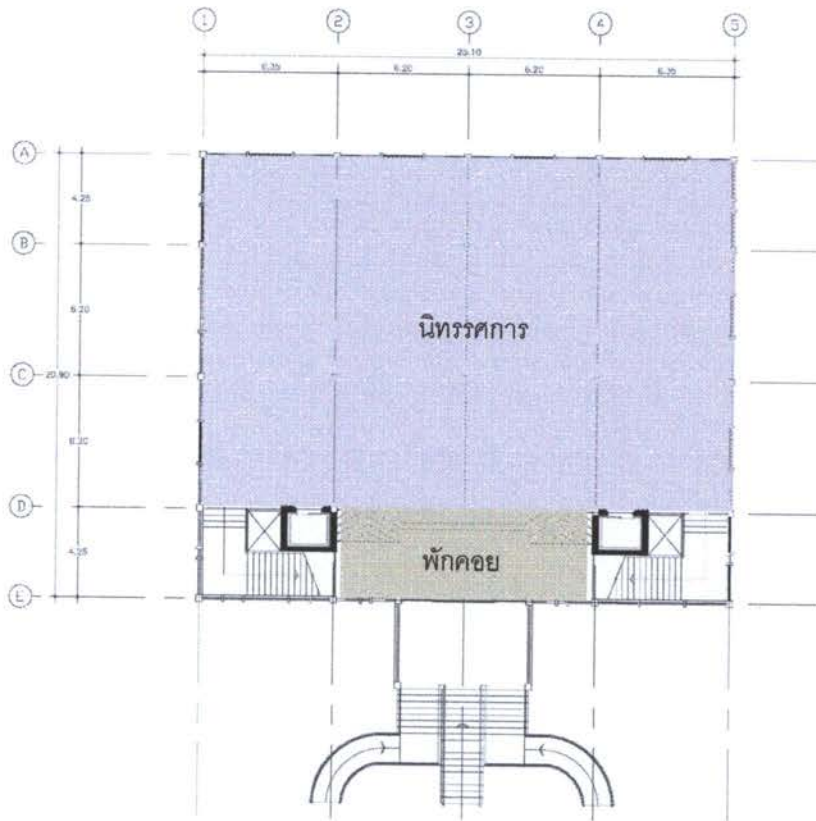
4.3.2 สามารถออกแบบสถาปัตยกรรมภายในพิพิธภัณฑ์ที่เหมาะสม และสัมพันธ์กับบริบทของท้องถิ่น

บทที่ 5

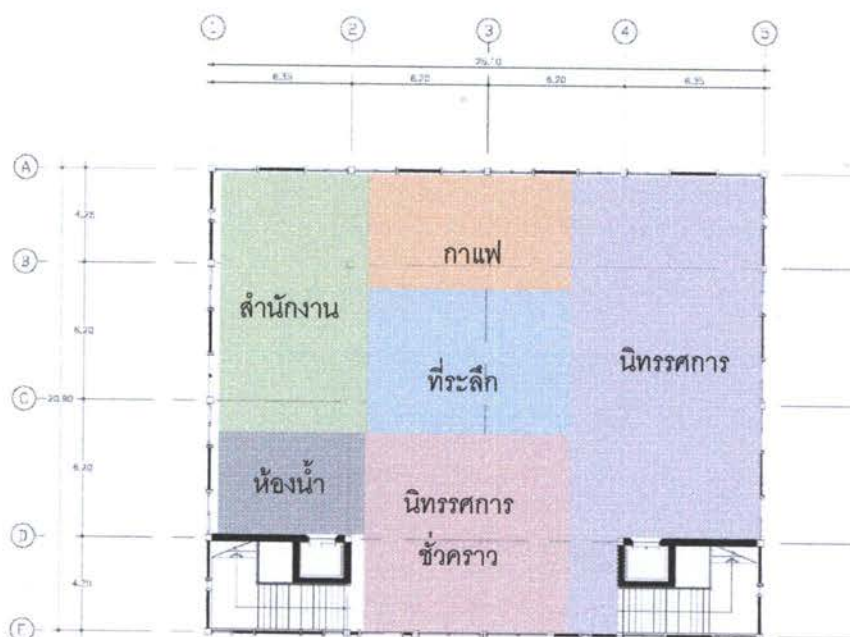
การออกแบบทางเลือก

การออกแบบสถาปัตยกรรมภายในพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมพื้นถิ่นไทยวน เพื่อให้เหมาะสมที่สุดกับผู้ให้บริการ ผู้รับบริการ และที่ตั้งโครงการนั้น จำเป็นต้องทำการทดลองออกแบบ (Experimental Design) โดยการออกแบบทางเลือก (Schematic Design) เพื่อทดลองความเป็นไปได้ (Possibility) ในแบบต่างๆ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective) หรือเป้าหมาย (Goal) พร้อมทั้งวิเคราะห์ จุดเด่นและจุดด้อยของแต่ละแบบ เพื่อเปรียบเทียบหาแนวทางที่เหมาะสมที่สุดในการพัฒนาการออกแบบขั้นต่อไป

5.1 ทางเลือกที่ 1

ภาพที่ 5.1 ภาพแสดงแบบผังพื้นที่ชั้น 2 ทางเลือกที่ 1
ที่มา : จากการวิเคราะห์

ภาพที่ 5.2 ภาพแสดงแบบผังพื้นชั้น 1 ทางเลือกที่ 1

ที่มา : จากการวิเคราะห์

5.1.1 หลักการในการวางผัง

แยกเส้นทางสัญจรของผู้ให้บริการและผู้รับบริการออกจากกันเพื่อความสะดวกและไม่สับสนทางสัญจร

5.1.1.1 กำหนดให้พื้นที่ส่วน Public อยู่ทางด้านหน้าอาคารซึ่งสะดวกต่อการใช้งานของผู้ใช้บริการและยังเป็นการเชื่อมโยงพื้นที่ระหว่าง ร้านขายของที่ระลึก ร้านกาแฟ ห้องน้ำ

5.1.1.2 กำหนดกลุ่ม Privacy ให้อยู่ส่วนกลางของโครงการซึ่งเป็นส่วนไม่พลุกพล่านมากนักและยังสามารถติดต่อราชการได้สะดวก

ตารางที่ 5.1 สรุปหลักการในการวางผัง ทางเลือกที่ 1

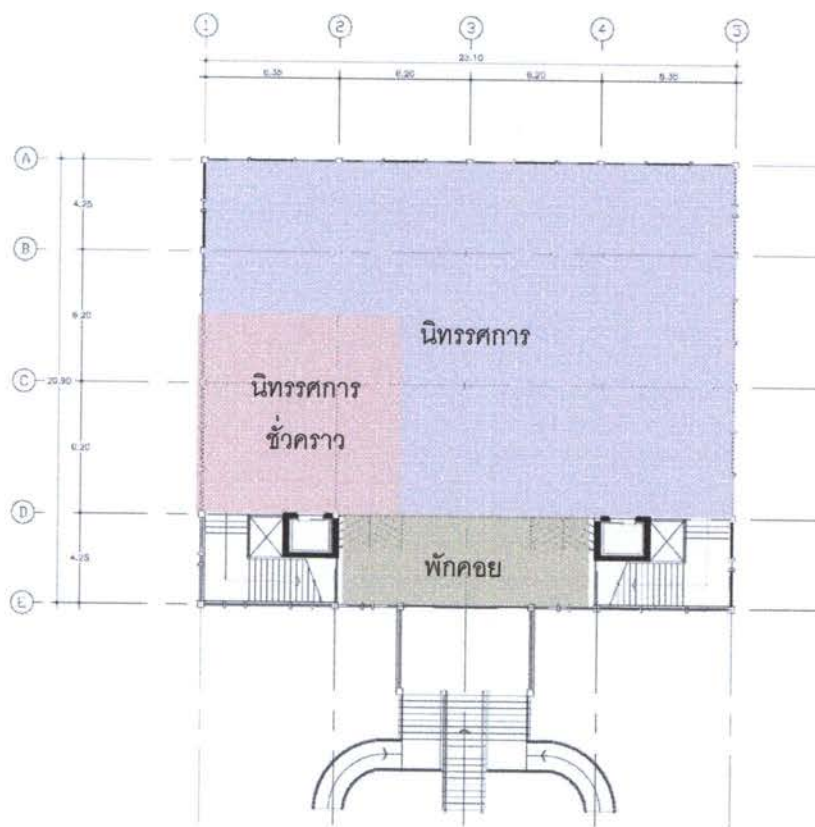
การกำหนดพื้นที่	รายละเอียด	ข้อดี	ข้อเสีย
ส่วน Public	ส่วนพักคอย ส่วนของที่ระลึก ร้านกาแฟ ห้องน้ำ	สะดวกต่อการให้บริการเนื่องจากอยู่ด้านหน้าและส่วนกลางของอาคาร	อาจเกิดปัญหาทางสัญจรเนื่องจากการรวมตัวของผู้ใช้บริการของทางด้านหน้า
ส่วน Semi Public	นิทรรศการชั่วคราว	สะดวกต่อการให้บริการเนื่องจากอยู่ด้านหน้าของอาคาร	อยู่ติดกับทางออกอาคาร

ตารางที่ 5.1 สรุปหลักการในการวางผัง ทางเลือกที่ 1 (ต่อ)

การกำหนดพื้นที่	รายละเอียด	ข้อดี	ข้อเสีย
ส่วนPrivacy	ส่วนสำนักงาน	เจ้าหน้าที่สามารถติดต่อกันได้ง่าย	อยู่ห่างจากทางเข้าหลัก ทำให้การติดต่อราชการไม่สะดวกเท่าที่ควร
ลำดับกิจกรรม	Pubic → Semi Pubic → Privacy		

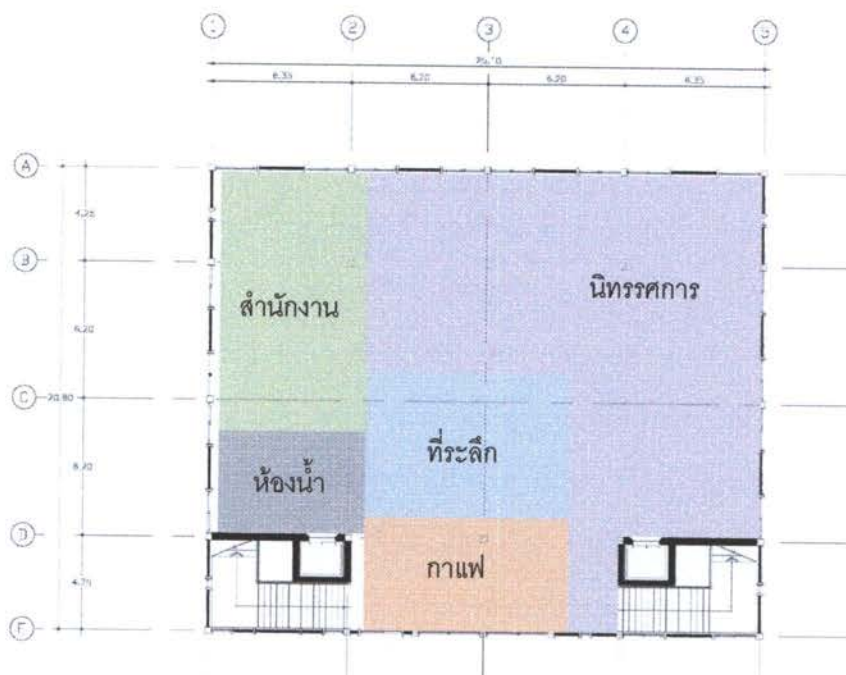
ที่มา: จากการศึกษาวิเคราะห์

5.2 ทางเลือกที่ 2

ภาพที่ 5.3 ภาพแสดงแบบผังพื้นที่ชั้น 2 ทางเลือกที่ 2

ที่มา : จากการศึกษาวิเคราะห์

ภาพที่ 5.4 ภาพแสดงแบบผังพื้นชั้น 1 ทางเลือกที่ 2
ที่มา : จากการวิเคราะห์

5.2.1 หลักการในการวางผัง

5.2.1.1 กำหนดให้พื้นที่ส่วน Public อยู่ทางด้านหน้าอาคารซึ่งสะดวกต่อการใช้งานของผู้ใช้บริการและยังเป็นการเชื่อมโยงพื้นที่ระหว่าง ร้านขายของที่ระลึก ห้องน้ำ ร้านกาแฟ และส่วนพักผ่อน

5.2.1.2 กำหนดให้พื้นที่ส่วน Privacy ให้อยู่ส่วนกลางของโครงการซึ่งเป็นส่วนไม่พลุกพล่านมากนักและยังสามารถติดต่อราชการได้สะดวก

ตารางที่ 5.2 สรุปหลักการในการวางผัง ทางเลือกที่ 2

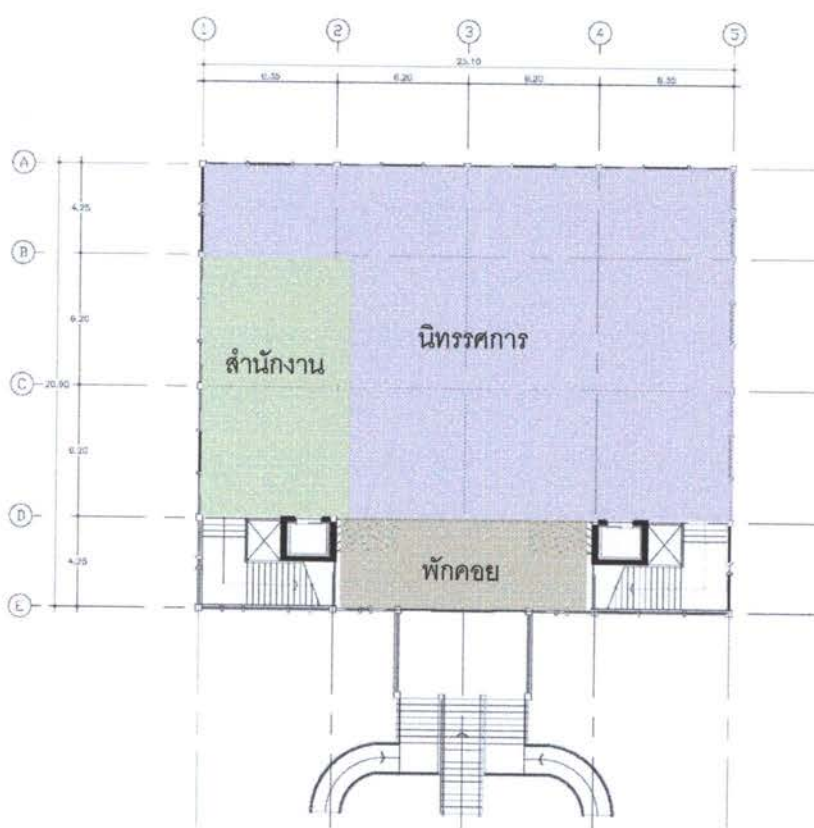
การกำหนดพื้นที่	รายละเอียด	ข้อดี	ข้อเสีย
ส่วน Public	ส่วนพักผ่อน ส่วนของที่ระลึก ร้านกาแฟ ห้องน้ำ นิทรรศการชั่วคราว	สะดวกต่อการให้บริการเนื่องจากอยู่ด้านหน้าและส่วนกลางของอาคาร สามารถเชื่อมโยงกับส่วนพักผ่อนได้สะดวก	อาจเกิดปัญหาทางสัญจรเนื่องจากการรวมตัวของผู้ใช้บริการของทางด้านหน้า

ตารางที่ 5.2 สรุปหลักการในการวางผัง ทางเลือกที่ 2 (ต่อ)

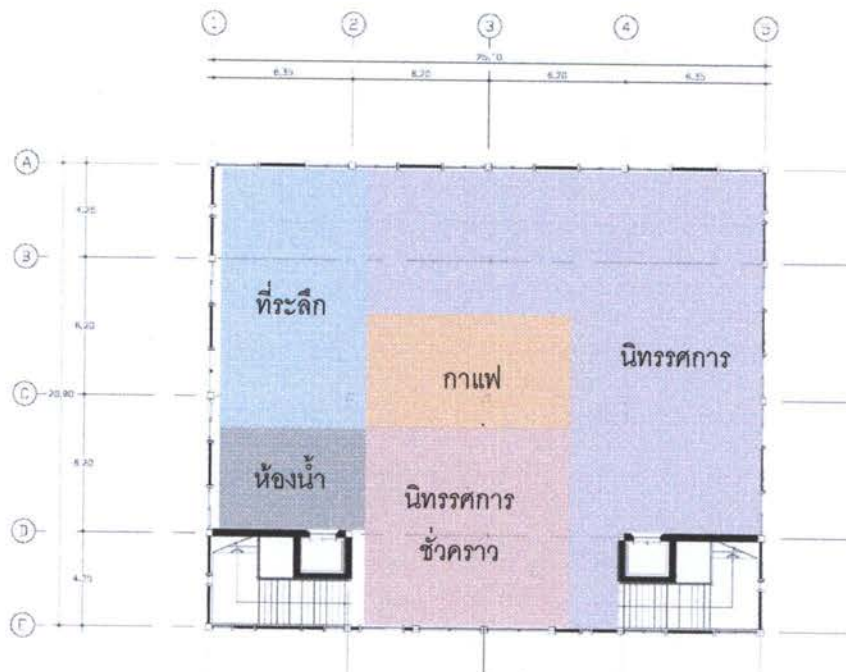
การกำหนดพื้นที่	รายละเอียด	ข้อดี	ข้อเสีย
ส่วนPrivacy	ส่วนสำนักงาน	เจ้าหน้าที่สามารถติดต่อกันได้ง่าย	อยู่ห่างจากทางเข้าหลัก ทำให้การติดต่อราชการไม่สะดวกเท่าที่ควร
ลำดับกิจกรรม	ให้ส่วนพักคอยเป็นศูนย์กลางของโครงการ		

ที่มา: จากการศึกษาวิเคราะห์

5.3 ทางเลือกที่ 3

ภาพที่ 5.5 ภาพแสดงแบบผังพื้นที่ชั้น 2 ทางเลือกที่ 3

ภาพที่ 5.6 ภาพแสดงแบบผังพื้นชั้น 1 ทางเลือกที่ 3

5.3.1 หลักการในการวางผัง

5.3.1.1 กำหนดให้พื้นที่ส่วน Public อยู่ทางด้านหน้าอาคารซึ่งสะดวกต่อการใช้งานของผู้รับบริการและยังเป็นการเชื่อมโยงพื้นที่ระหว่าง ร้านขายของที่ระลึก ร้านกาแฟ

5.3.1.2 กำหนดกลุ่ม Privacy อยู่ด้านหน้าของอาคารเพื่อความสะดวกแก่ผู้มาติดต่อราชการ

ตารางที่ 5.3 สรุปหลักการในการวางผัง ทางเลือกที่ 3

การกำหนดพื้นที่	รายละเอียด	ข้อดี	ข้อเสีย
ส่วน Public	ส่วนพักคอย ส่วนของที่ระลึก ร้านกาแฟ ห้องน้ำ	สะดวกต่อการให้บริการเนื่องจากอยู่ด้านหน้าและส่วนกลางของอาคาร	อาจการปัญหาทางสัญจรเนื่องจากรวมตัวของผู้ใช้บริการของทางด้านหน้า
ส่วน Semi Public	นิทรรศการชั่วคราว	สะดวกต่อการให้บริการเนื่องจากอยู่ด้านหน้าของอาคาร	อยู่ติดกับทางออกอาคาร

ตารางที่ 5.3 สรุปหลักการในการวางผัง ทางเลือกที่ 3 (ต่อ)

การกำหนดพื้นที่	รายละเอียด	ข้อดี	ข้อเสีย
ส่วนPrivacy	ส่วนสำนักงาน	ผู้มาติดต่อราชการ สามารถติดต่อราชการได้ สะดวกขึ้น	อยู่ด้านหน้าของพื้นที่ โครงการ ทำให้เกิดปัญหา เส้นทางสัญจรภายใน โครงการ
ลำดับกิจกรรม	ให้ส่วนพักคอยเป็นศูนย์กลางของโครงการ		

ที่มา: จากการศึกษาวิเคราะห์

จากการทดลองการออกแบบพบว่า ทางเลือกที่ 1 มีความเหมาะสมกับโครงการออกแบบ
สถาปัตยกรรมภายในพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมพื้นถิ่นไทยวน มากที่สุดเนื่องจากเป็นการจัดวางพื้นที่ที่ทำให้
เกิดปัญหาน้อยที่สุด

บทที่ 6

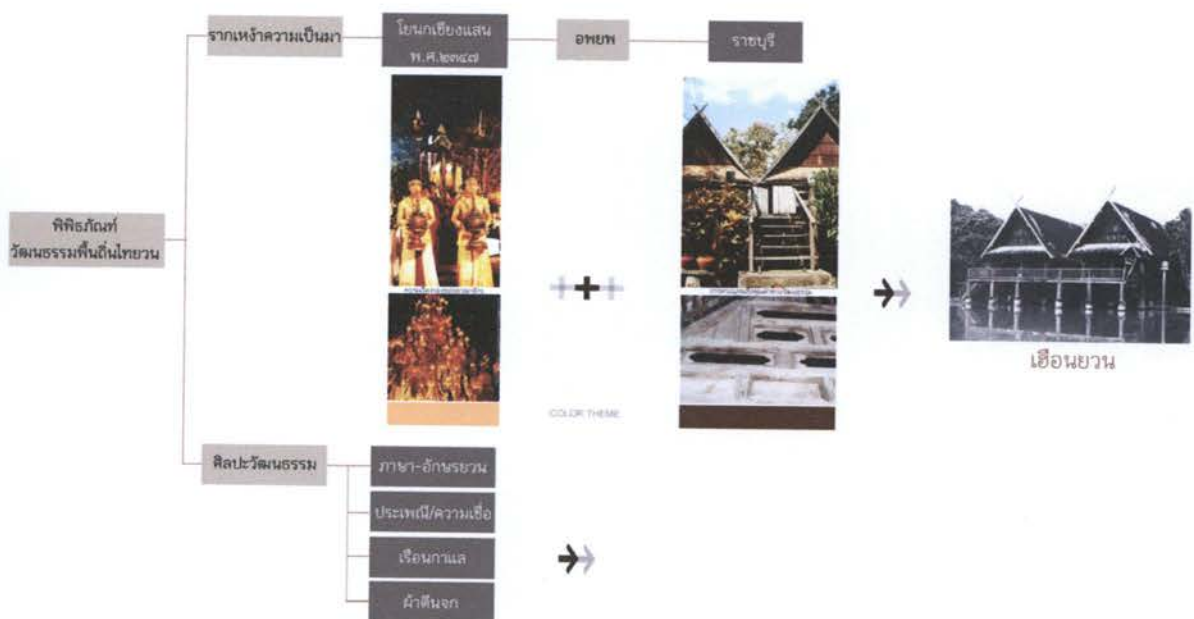
แนวความคิดการออกแบบ

6.1 แนวความคิดในการออกแบบ

6.1.1 แนวความคิดในการออกแบบ

แม้อาณาจักรโยนกเชียงแสนได้ล่มสลายไปเนิ่นนาน กลายเป็นเพียงอดีตกาลที่ถูกเล่าขาน เหลือไว้เพียงแต่ผู้คนที่ได้อพยพพลัดถิ่นลงมายังอุตรดิตถ์ สระบุรี ราชบุรี และได้ตั้งรกรากถิ่นฐานจวบจนปัจจุบัน อีกทั้งยังได้นำประเพณีวัฒนธรรม และเอกลักษณ์ความเป็นไทยวนมาด้วยพร้อมๆ กับการอนุรักษ์และหวงแหนในความเป็นไทยวนเสมือนดังแผ่นดินที่อาศัยอยู่นี้คือ เอือนแต่ครั้งบรรพกาล

การกำหนดแนวความคิดในการออกแบบเนื่องจากตัวโครงการมีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ จึงได้นำภาพลักษณ์ของเอือนยวน หรือ เอือนกาและ หรือ เรือนกาแลมาพัฒนาออกแบบเป็นแนวความคิดในการกำหนดรูปลักษณ์อาคารที่สะท้อนภาพลักษณ์ของโครงการ สะท้อนบริบทของสภาพแวดล้อมของที่ตั้งโครงการเพื่อให้เกิดเป็นเอกลักษณ์ของโครงการที่โดดเด่น

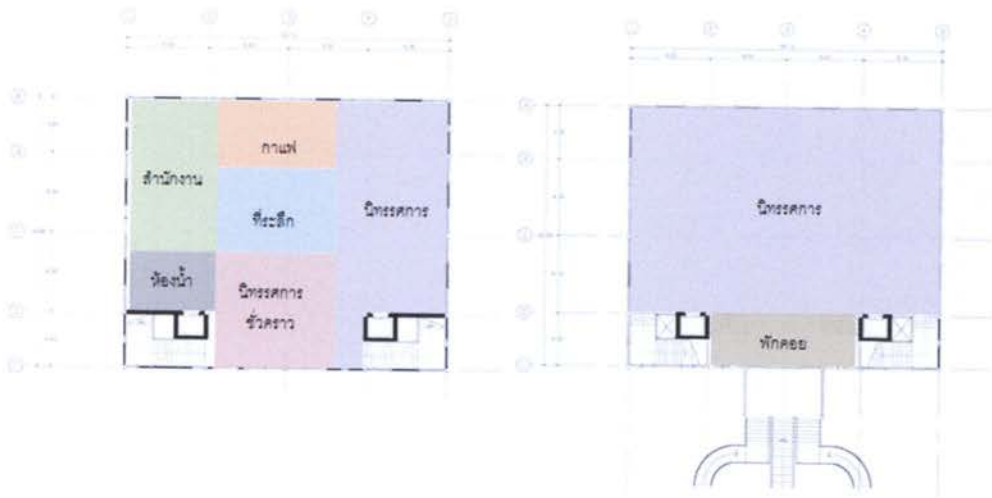

ภาพที่ 6.1 แสดง Diagram Concept

ที่มา : จากการศึกษาและวิเคราะห์

6.1.2 แนวความคิดในการจัดวาง Zoning

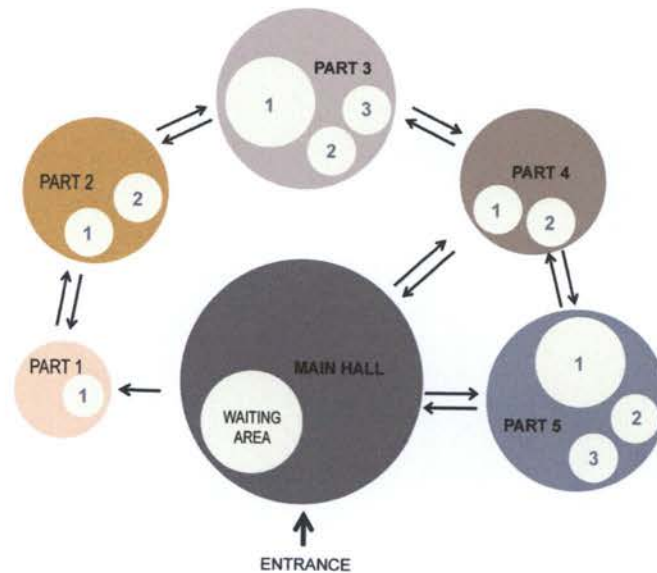
การจัดวาง Zoning จัดวางโดยอาศัยฟังก์ชันการใช้งานเป็นหลัก จัดตามลำดับ การเลือก ZONE ที่ตั้งโครงการเลือกจากการวิเคราะห์จากลักษณะทางกายภาพของพื้นที่

ภาพที่ 6.2 แสดงภาพ ZONNING

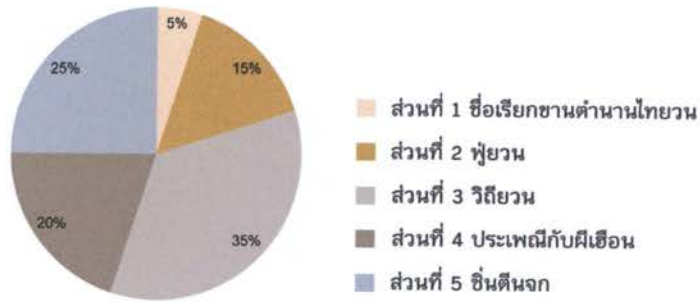
ที่มา : จากการศึกษาและวิเคราะห์

6.1.3 แนวความคิดในการจัดวาง Storylines

ภาพที่ 6.3 แสดงภาพแนวความคิดในการจัดวาง Storylines

ที่มา : จากการศึกษาและวิเคราะห์

แผนภูมิที่ 6.1 แสดงสัดส่วนเนื้อหาการจัดแสดง
ที่มา : จากการศึกษาและวิเคราะห์

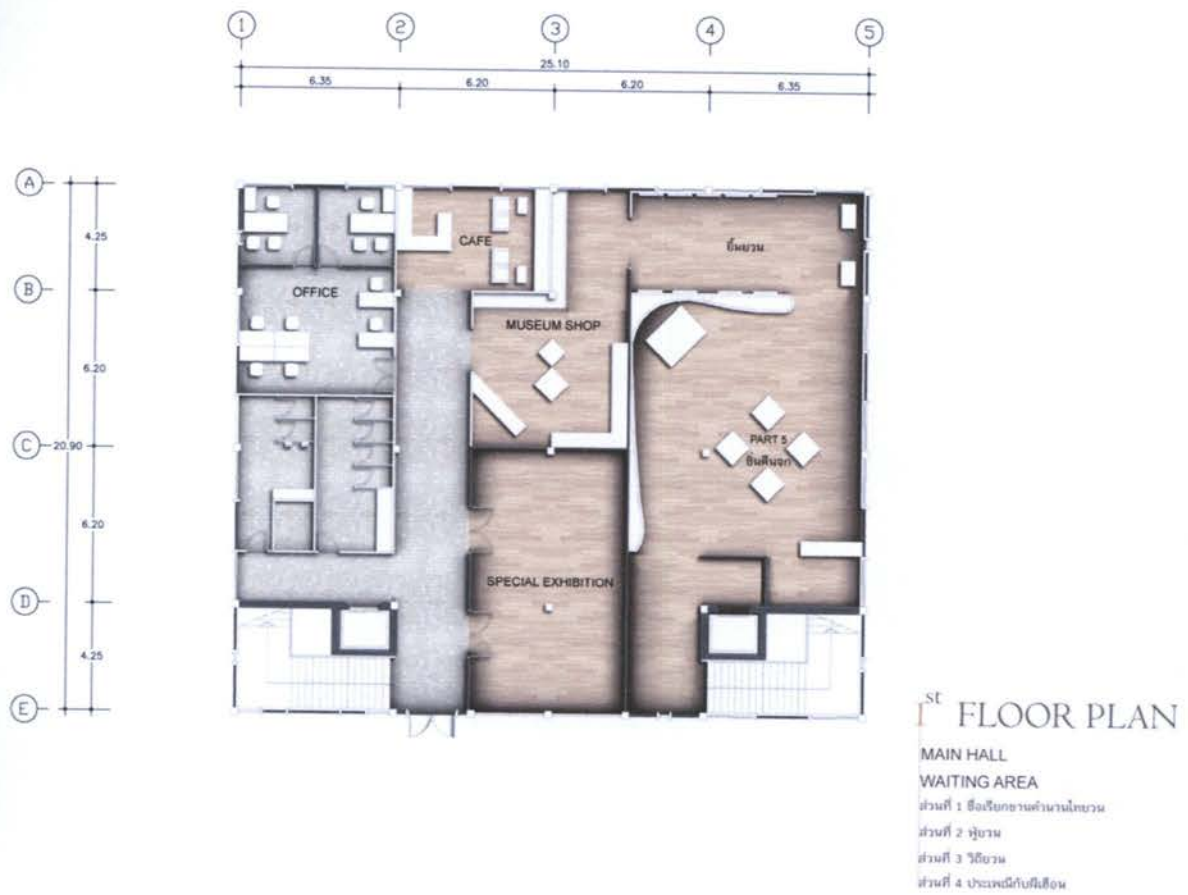
<p>ชื่อเรียกขานตำนานไทยวน</p> <p>1. ประวัติความเป็นมา</p> <p>จากเชิงสนนโยนกนาคนครสุราษฎร์ในปัจจุบัน จัดแสดงความเป็นมาของชาวไทยวนจากเขตนครศรีธรรมราชในปัจจุบัน และของภูมิภาคกลาง โดยได้อาจารย์ธรรม ประณี ดำรงมาด้วย</p>	5	<ul style="list-style-type: none"> - วัสดุทัศน / จอ LCD Touch Screen - Electric Board - Wall Board
<p>ฟูยวน</p> <p>1. ฟูยวนกันตะอะ</p> <p>2. จาสักใบลาน หนังสือยวน</p> <p>จัดแสดงลักษณะงาน ทำกระดาษเขียน การทอผ้า-ชุด คือการแสดงถึงวิถีชีวิตและการละเล่นของชุมชนโดยวิถีการขานวนมีลักษณะ ลักษณะงานนั้นเชื่อกันว่ามาจากต่าง ๆ ซึ่งในปัจจุบันนี้ มีพิพิธภัณฑ์ในหมู่บ้านที่จัดไว้เกี่ยวกับวิถีชีวิต ส่วนจัดแสดงที่ชี้ให้เห็นวิถีชีวิตของชาวไทยวนมาทำให้เข้าใจง่ายขึ้นเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวไทยวน โดยให้มาคำว่า "มาฟูยวนกันตะอะ"</p>	15	<ul style="list-style-type: none"> - Wall Showcase - วัสดุทัศน / จอ LCD Touch Screen - Wall Board - เครื่องฉาย Projector - Sound Dome - Interactive Shadow
<p>วิถียวน</p> <p>1. ปลุกบ้านแปลงเรือน</p> <p>2. วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยวน</p> <p>3. แขนแพทยพื้นบ้าน</p> <p>จัดแสดงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยวนในอดีตที่ผ่านมา ซึ่งปัจจุบันวิถีชีวิตของชาวไทยวนนั้น ได้ถูกทิ้งไว้กับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปของประเทศไทยในปัจจุบัน ส่วนจัดแสดงที่ชี้ให้เห็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยวนนั้นได้แก่วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยวนในอดีตที่ผ่านมา ซึ่งได้จัดแสดงให้เห็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยวน ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลที่ง่ายต่อการเข้าใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวไทยวน โดยให้มาคำว่า "มาฟูยวนกันตะอะ"</p>	20	<ul style="list-style-type: none"> - ฉากจำลอง - วัตถุจริง - Display หุ่นจำลอง - Interactive Computer Game - Wall Board - Box Stand - Touch Table
<p>ประเพณีกับผีเสื้อ</p> <p>1. ศาสนาและความเชื่อ</p> <p>2. ประเพณีวัฒนธรรม</p> <p>จัดแสดงความเป็นมาของชาวไทยวน รวมไปถึงประเพณีที่จัดขึ้นในหมู่บ้านยวน</p>	7	<ul style="list-style-type: none"> - Projector - Wall Board - Computer Touch Screen
<p>ชินตึนจก</p> <p>1. การทอผ้าจก</p> <p>2. เครื่องแต่งกายชาวไทยวน</p> <p>3. ยี่มยวน</p> <p>จัดแสดงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยวนในอดีตที่ผ่านมา ซึ่งปัจจุบันวิถีชีวิตของชาวไทยวนนั้น ได้ถูกทิ้งไว้กับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปของประเทศไทยในปัจจุบัน ส่วนจัดแสดงที่ชี้ให้เห็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยวน ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลที่ง่ายต่อการเข้าใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวไทยวน โดยให้มาคำว่า "มาฟูยวนกันตะอะ"</p>	15	<ul style="list-style-type: none"> - Wall Board - Wall Showcase - วัตถุจัดแสดงจริง - วัสดุทัศน / จอ LCD Touch Screen - Display หุ่นจำลอง - Photo Booth

ภาพที่ 6.4 แสดงภาพแนวความคิดในการจัดวาง Storyboard

ที่มา : จากการศึกษาและวิเคราะห์

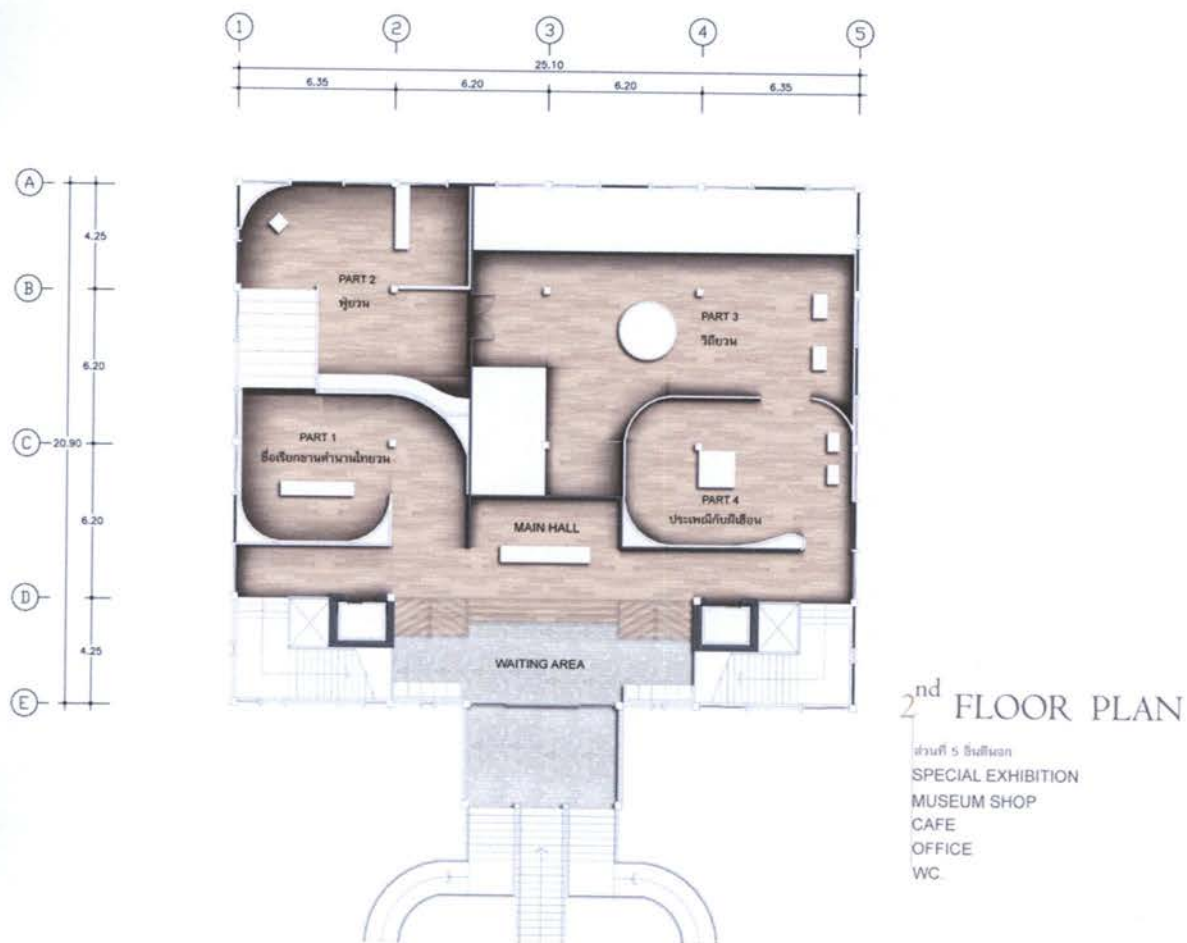
6.2 ผลงานการออกแบบสถาปัตยกรรม

6.2.1 1st floor plan

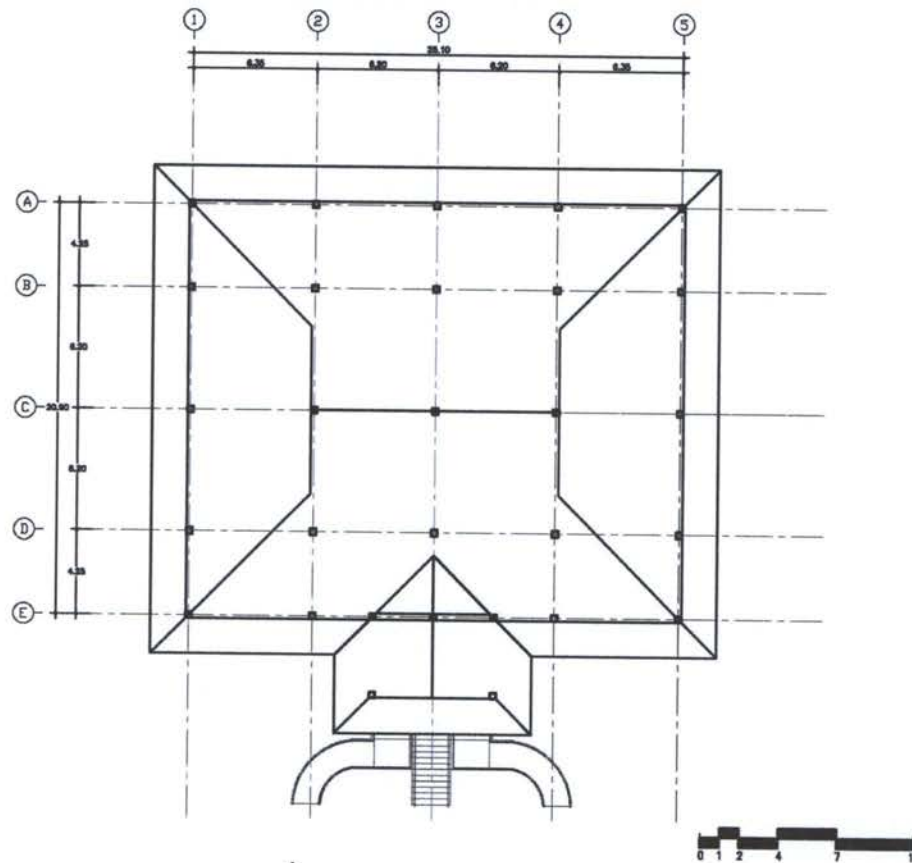
ภาพที่ 6.5 แสดงภาพ 1st floor plan

ที่มา : จากการศึกษาและวิเคราะห์

6.2.2 2nd floor planภาพที่ 6.6 แสดงภาพ 2nd floor plan

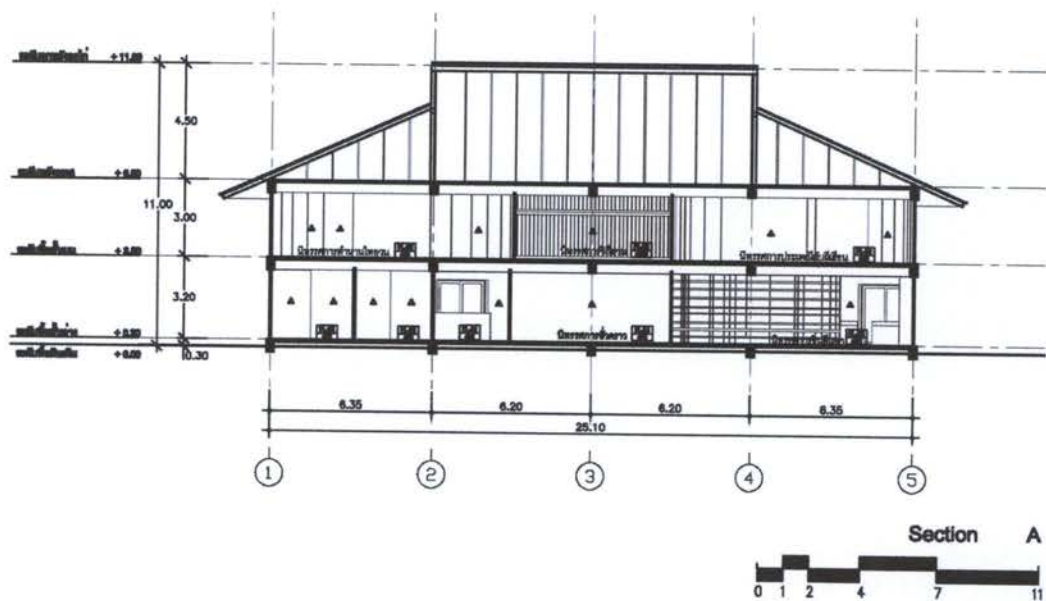
ที่มา : จากการศึกษาและวิเคราะห์

6.2.3 Roof plan

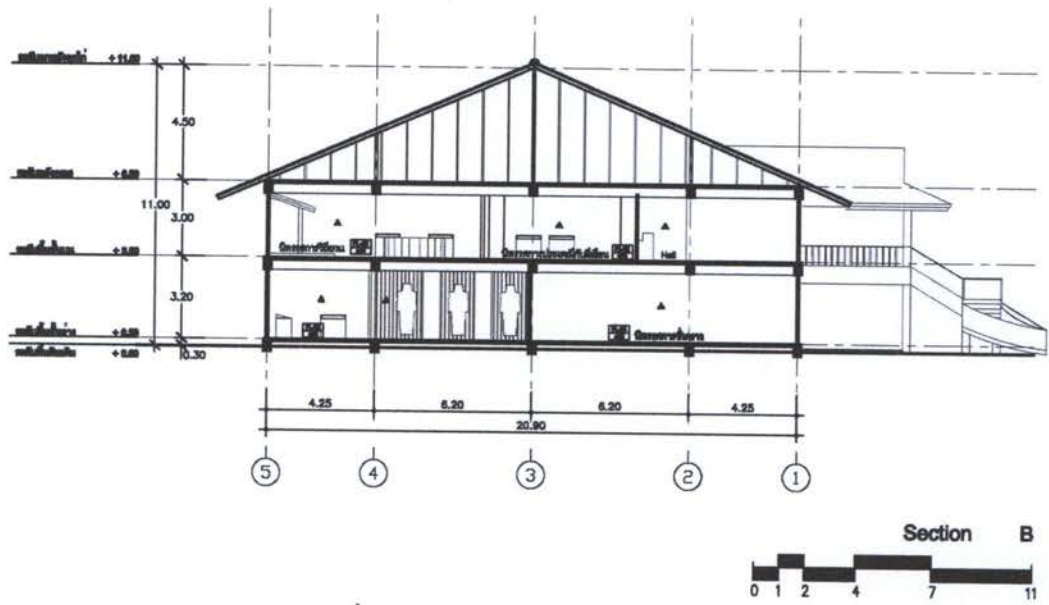
ภาพที่ 6.7 แสดงภาพ roof plan
ที่มา : จากการศึกษาและวิเคราะห์

6.2.4 Section A

ภาพที่ 6.8 แสดงภาพ Section A
ที่มา : จากการศึกษาและวิเคราะห์

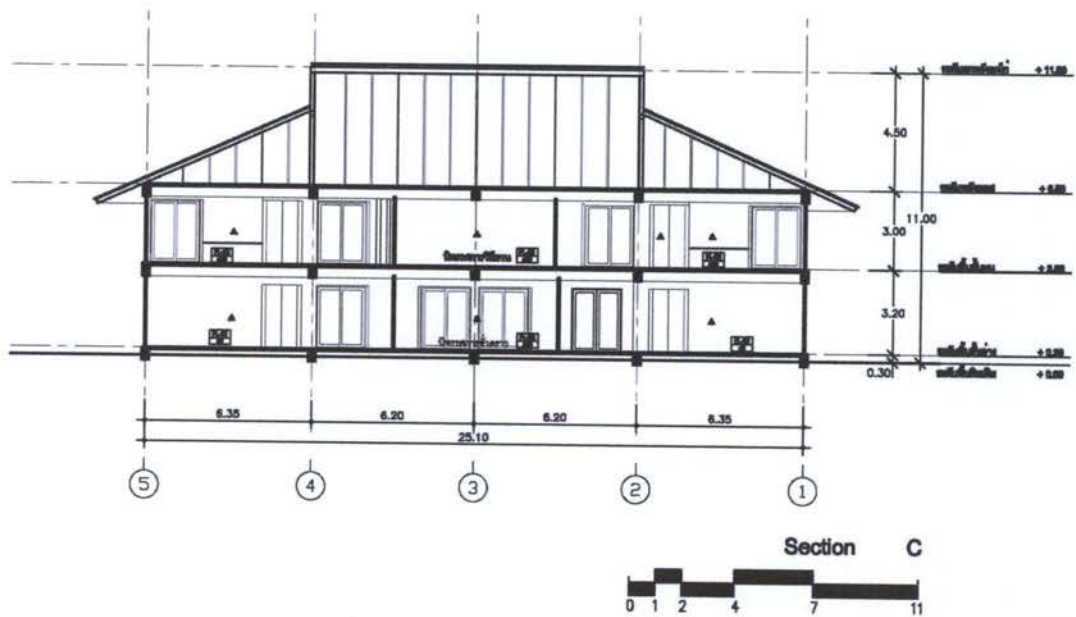
6.2.5 Section B

ภาพที่ 6.9 แสดงภาพ Section B

ที่มา : จากการศึกษาและวิเคราะห์

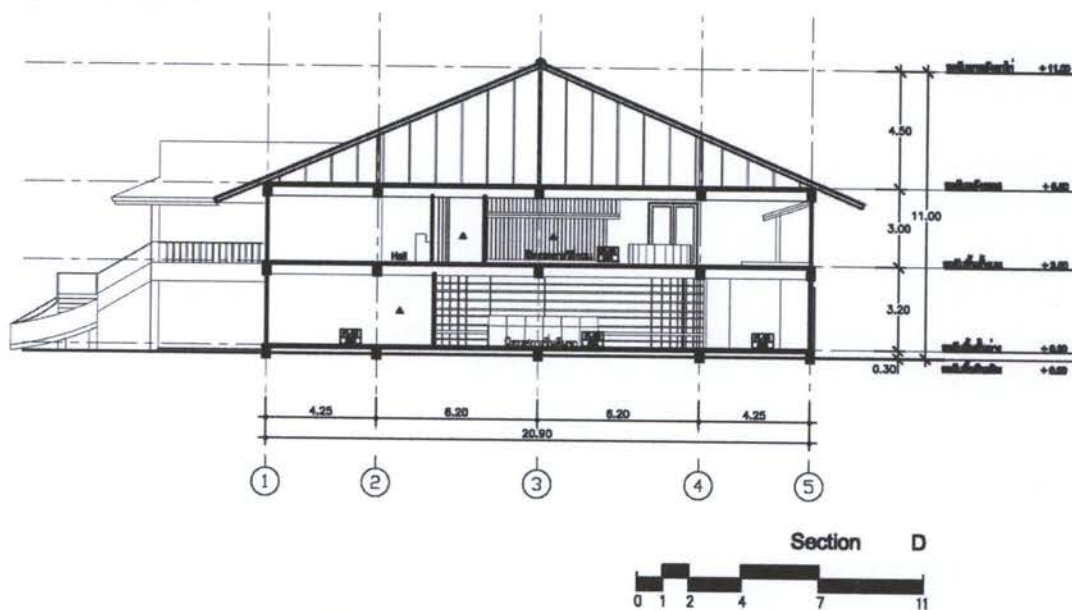
6.2.6 Section C

ภาพที่ 6.10 แสดงภาพ Section C

ที่มา : จากการศึกษาและวิเคราะห์

6.2.7 Section D

ภาพที่ 6.11 แสดงภาพ Section D

ที่มา : จากการศึกษาและวิเคราะห์

6.2.8 Interior perspective

6.2.8.1 Perspective : Main Hall

ภาพที่ 6.12 แสดงภาพ Perspective : Main Hall

ที่มา : จากการวิเคราะห์และออกแบบ

ภาพที่ 6.13 แสดงภาพ Perspective : Waiting Area
ที่มา : จากการวิเคราะห์และออกแบบ

6.2.8.2 Perspective : Exhibition 1 ชื่อเรียกขาน ตำนานไทยวน

ประวัติความเป็นมาจากเชียงใหม่คนนครสุราษฎร์ในปัจจุบัน จัดแสดงความเป็นมาของชาวไทยวนจากเชียงใหม่ที่เคยเจริญรุ่งเรืองจนเสื่อมสลายและอพยพสู่ภาคกลาง โดยได้นำอารยธรรม ประเพณี ต่างๆมาด้วย

ภาพที่ 6.14 แสดงภาพ Perspective : Exhibition 1 ชื่อเรียกขาน ตำนานไทยวน
ที่มา : จากการวิเคราะห์และออกแบบ

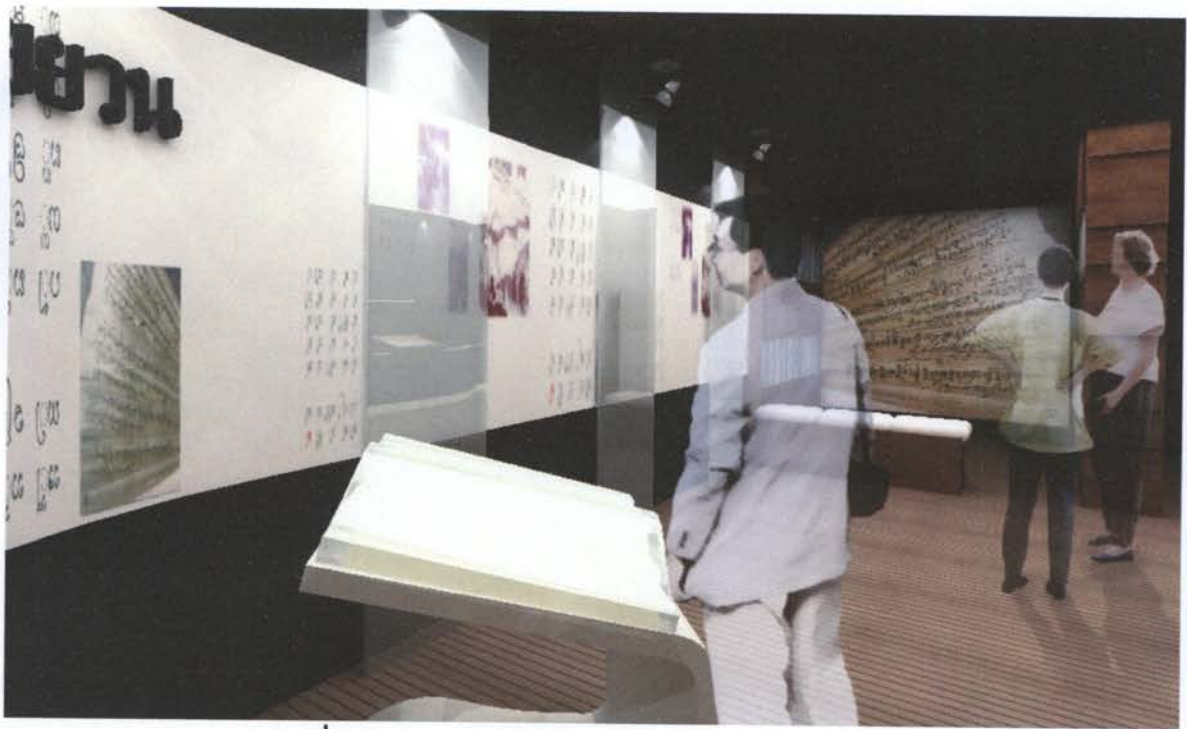
ภาพที่ 6.15 แสดงภาพ Perspective : Exhibition 1 ชื่อเรียกขาน ตำนานไทยวน
ที่มา : จากการวิเคราะห์และออกแบบ

6.2.8.3 Perspective : Exhibition 2 พุยวน

จัดแสดงอักษรยวน ทั้งภาษาเขียน ภาษาอ่าน-พูด ตั้งแต่การละเล่นจ้อยที่เป็น
การละเล่นของหนุ่มสาว โดยใช้ภาษายวนได้ต่อกัน จารึกโบราณต่างๆ ส่วนจัดแสดงนี้ได้นำอักษรยวน
มาทำให้เข้าใจง่ายขึ้นด้วยการฝึกอ่านหรือพูดในประโยคสั้นๆ โดยเริ่มจากคำว่า “มาพุยวนกันเตอะ”

ภาพที่ 6.16 แสดงภาพ Perspective : Exhibition 2 พุยวน
ที่มา : จากการวิเคราะห์และออกแบบ

ภาพที่ 6.17 แสดงภาพ Perspective : Exhibition 2 พูยวน
 ที่มา : จากการวิเคราะห์และออกแบบ

ภาพที่ 6.18 แสดงภาพ Perspective : Exhibition 2 พูยวน
 ที่มา : จากการวิเคราะห์และออกแบบ

ภาพที่ 6.19 แสดงภาพ Perspective : Exhibition 2 พูยวน
ที่มา : จากการวิเคราะห์และออกแบบ

6.2.8.4 Perspective : Exhibition 3 วิถียวน

จัดแสดงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยวนในเรือนกาแล ซึ่งปัจจุบันวิถีชีวิตของชาวไทยวนนั้นได้ถูกสิ้นเข้ากับสภาพแวดล้อมบริบทโดยรอบของภาคกลางไปโดยส่วนใหญ่ ส่วนจัดแสดงนี้จึงจำลองเรือนครัว และเรือนนอน รวมไปถึงวัฒนธรรมการกินขันโตกอันเป็นเอกลักษณ์อีกอย่างของชาวไทยยวน และอาชีพที่อาศัยธรรมชาติที่พอเพียงต่อการดำรงชีวิตในสมัยก่อน รวมถึงแพทย์แผนพื้นบ้าน

ภาพที่ 6.20 แสดงภาพ Perspective : Exhibition 3 วิถียวน
ที่มา : จากการวิเคราะห์และออกแบบ

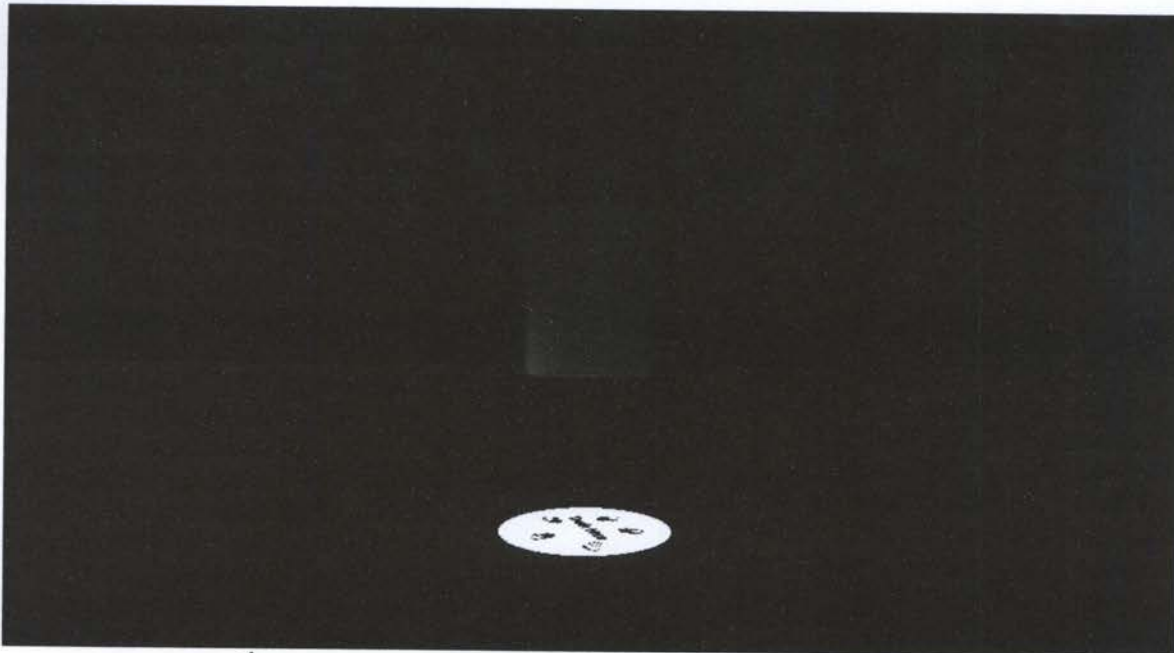
ภาพที่ 6.21 แสดงภาพ Perspective : Exhibition 3 วิถียวน
ที่มา : จากการวิเคราะห์และออกแบบ

ภาพที่ 6.22 แสดงภาพ Perspective : Exhibition 3 วิถียวน
ที่มา : จากการวิเคราะห์และออกแบบ

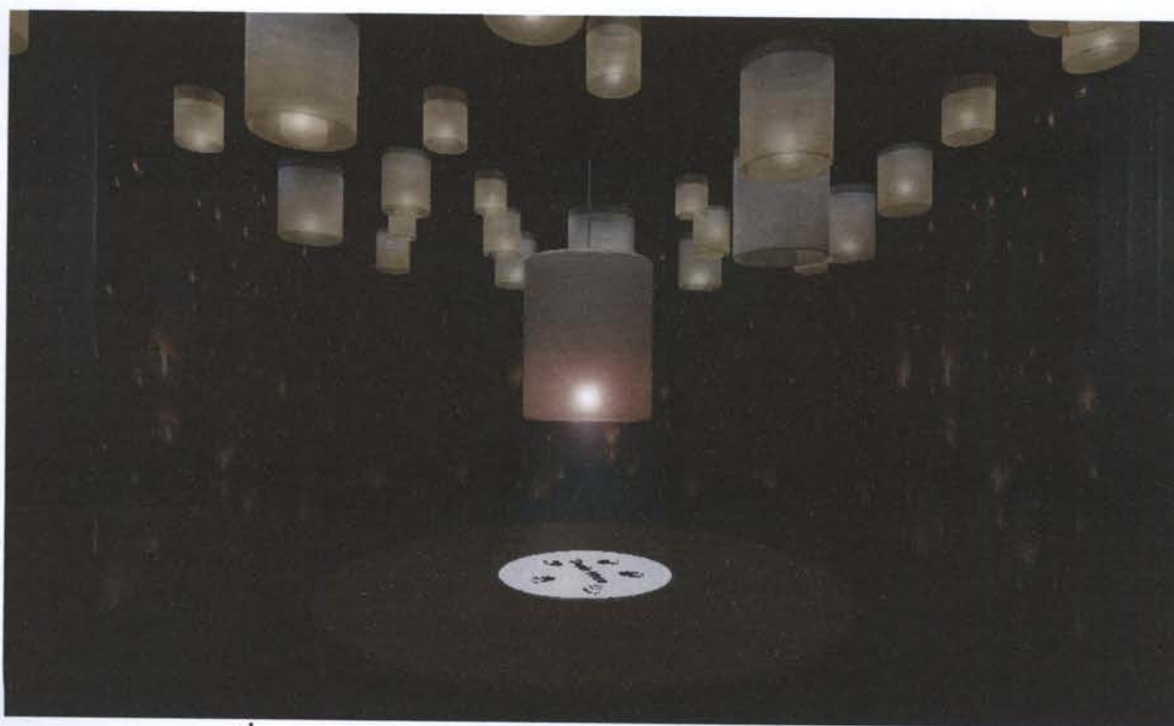
6.2.8.5 Perspective : Exhibition 4 ประเพณีกับผีเขื่อน

จัดแสดงความเชื่อเรื่องผีของชาวไทยวน รวมไปถึงประเพณีที่มีเรื่องผีเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยจำลองการลอยโคมยี่เป็ง โดยการใช้Interactive หากสัมผัสในจอ ไฟที่ยี่เป็งจะสว่างและค่อยๆลอยขึ้น พร้อม Sound dome อธิบายความเชื่อเรื่องผีของชาวไทยวน

ภาพที่ 6.23 แสดงภาพ Perspective : Exhibition 4 ประเพณีกับผีเขื่อน

ที่มา : จากการวิเคราะห์และออกแบบ

ภาพที่ 6.24 แสดงภาพ Perspective : Exhibition 4 ประเพณีกับผีเขื่อน

ที่มา : จากการวิเคราะห์และออกแบบ

6.2.8.6 Perspective : Exhibition 5 ชินตีนจก

จัดแสดงผ้าตีนจกอันเป็นเอกลักษณ์ที่เด่นชัดของชาวไทยวน ตั้งแต่กรรมวิธีการ ถักทอที่จะออกมาเป็นชินตีนจกที่สวยงาม รวมไปถึงการแต่งกาย เครื่องประดับของชาวไทยวน และ ห้องจัดแสดงสุดท้ายห้องยี่มยวน ที่ได้จัดแสดงให้เห็นอัตลักษณ์ของชาวไทยวน ด้วยการให้ ผู้เข้าชม ถ่ายรูปลย้อนอดีต จำลองตัวเองเป็นชาวไทยวนในสมัยก่อน

ภาพที่ 6.25 แสดงภาพ Perspective : Exhibition 5 ชินตีนจก

ที่มา : จากการวิเคราะห์และออกแบบ

ภาพที่ 6.26 แสดงภาพ Perspective : Exhibition 5 ชินตีนจก

ที่มา : จากการวิเคราะห์และออกแบบ

ภาพที่ 6.27 แสดงภาพ Perspective : Exhibition 5 ชั้นดินจก (ห้องเยี่ยมยวน)
 ที่มา : จากการวิเคราะห์และออกแบบ

6.2.8.7 Perspective : Museum Shop

ภาพที่ 6.28 แสดงภาพ Perspective : Museum Shop
 ที่มา : จากการวิเคราะห์และออกแบบ

ภาพที่ 6.29 แสดงภาพ Perspective : Museum Shop

ที่มา : จากการวิเคราะห์และออกแบบ

6.2.8.8 Perspective : Coffee Cafe

ภาพที่ 6.30 แสดงภาพ Perspective : Coffee Café

ที่มา : จากการวิเคราะห์และออกแบบ

ภาพที่ 6.31 แสดงภาพ Perspective : Coffee Café

ที่มา : จากการวิเคราะห์และออกแบบ

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ. 2542. วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์
เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดราชบุรี. จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคล
เฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542.
- งามพิศ สัตย์สงวน. หลักมนุษยวิทยาวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ธรรมสภา, 2538.
- นิรมล ปั่นลาย. 2550. "BUDDHISM MUSEUM." วิทยานิพนธ์บัณฑิต ภาควิชาสถาปัตยกรรม
ภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี.
- ประกายกิจกรจักร, พระยา (แหม่ม บุญนาค). 2515. (พิมพ์ครั้งที่ 6). พงศาวดารโยนก. กรุงเทพฯ :
แพร์ พิตยา
- พิเศษ จันทน์. 2546. "พิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมพื้นถิ่นชาวไทยยวน อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี."
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรม สาขาวิชาสถาปัตยกรรมไทย
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เรณู เหมือนจันทร์เขย. สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย: ไทยยวน. พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพฯ
: เอกพิมพ์ไทยจำกัด
- วนิดา สารพร. 2531. "วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้คำของคนสามระดับอายุในภาษาไทยยวน
ตำบลดอนแร่และตำบลคูบัว." วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิลปากร, กทม. 2544. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติราชบุรี และจังหวัดราชบุรี. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
สมาพันธ์จำกัด
- สงวน โชติสุขรัตน์. ประเพณีไทยภาคเหนือ. พิมพ์ครั้งที่ 2. พระนคร : โอเดียนสโตร์, 2512.
- สร้อยดี อ่องตระกูล. 2539. ประวัติศาสตร์ล้านนา. ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อนุวิทย์ เจริญศุภกุล และ วิวัฒน์ เตมียพันธ์. เรือล้านนาไทยและประเพณีการปลูกเรือ.
กรุงเทพฯ : สมาคมสถาปนิกสยามฯ, 2539.
- อุดม สมพร. 2540. ผ้าจากไท-ยวน ราชบุรี. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์

ประวัติผู้จัดทำ

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ

ชื่อ นางสาว รสรัตน์ ประกอบเพชร
รหัส 114911202085 – 8
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ประวัติส่วนตัว

วัน/เดือน/ปี เกิด 12 กุมภาพันธ์ 2531
ที่อยู่ 6/3 หมู่ 8 ต.ห้วยป่าหวาย
อ.พระพุทธบาท จ.สระบุรี
18120
โทรศัพท์ 08 7119 9195
0 3636 0166
E-MAIL wa_r_rn@hotmail.com

ประวัติทางการศึกษา

ประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลสระบุรี
มัธยมศึกษา โรงเรียนสระบุรีวิทยาคม
ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี